НОЦ „СТЕАМ“

ШУМЕН – ЗЕЛЕНИЯТ ГРАД

Ти и Lidl ЗА ПО-ДОБЪР ЖИВОТ

ФОНДАЦИЯ РАБОТИЛНИЦА ЗА ГРАЖДАНСКИ ИНИЦИАТИВИ
подкрепяме инициативните

Настоящият проект се осъществява благодарение на най-голямата социално отговорна инициатива на Лидл България „Ти и Lidl за по-добър живот“, в партньорство с Фондация „Работилница за граждански инициативи“ и Български дарителски форум.

БЪЛГАРСКИ ДАРИТЕЛСКИ ФОРУМ

Книгата се издава по проект „Шумен – зеленият град“, осъществен от Сдружение с нестопанска цел за обществено полезна дейност „Научно-образователен център за наука, технологии, инженерство, математика и изкуства „СТЕАМ“, гр. Шумен, благодарение на най-голямата социално отговорна инициатива на Лидл България „Ти и Lidl за по-добър живот“, в партньорство с Фондация „Работилница за граждански инициативи“ и Български дарителски форум.

Отговорността за съдържанието на тази книга е на финансираната организация и по никакъв начин не отразява позициите на финансиращите организации.

Текст и дизайн: Димчо Захариев, Веселин Жечев

Снимки: проф. Димчо Захариев.
За останалите снимки е посочен техният автор.

2019

СЪДЪРЖАНИЕ

Предговор……5

Снимки на парковете от маршрута……...8

Карта на маршрута……14

Карти на парковете от маршрута……15

Растения от маршрута……26

Азбучен указател на българските имена……...266

Азбучен указател на латинските имена……268

Литература……...271

ПРЕДГОВОР

Може ли паркът в съвременния град да ни даде повече? Повече от оазис, където можем да намерим спасение от летните горещини. Повече от място, където можем да се разходим под сянката на високи дървета, да видим цъфтящи растения и да чуем горски птици и все пак да останем само на няколко минути от своя дом или офис. Можем ли да погледнем на парковете по нов начин? Можем ли да видим в тях ботаническа градина, събрала богата колекция растения от целия свят? Ако никога не ви е идвала такава мисъл, елате в Шумен и вижте как парковете в града ви пренасят в далечни страни и растенията разкриват своите тайни.

За нас е удоволствие да ви представим най-необикновеният маршрут – този, в който бихме искали въображението да надмине реалността! Маршрутът има за цел да служи като мост между хората и растенията в парковете в град Шумен. Разположен в полите на Шуменското плато градът е създал на територията си зелени площи, които представляват истински оазиси сред дюните от сгради. Тук едни до други могат да се видят растения от нашите гори, Средиземноморието, Близкия Изток, Северна Америка, Китай и дори Япония.

Вярвате ли, че преди Китай да стане лидер в износа на стоки, вече е завладял нашите паркове с декоративните си дървета? Бихте ли искали да видите от какви дървета в Япония строят своите традиционни къщи и храмове? Можем да ви пренесем в Северна Америка и да разберете кои растения местните индиански племена или първите заселници са използвали в своите бит и култура. Искате ли да

видите дървото, от което са изработени саркофазите на фараоните в Древен Египет? А знаехте ли, че до Хеопсовата пирамида е открит цял кораб, направен от дърво и можете да видите далечните потомци на същия вид дървета?

Парковете са място за среща и с много местни растения. Те също има с какво да ни впечатлят. Не е необходимо да пътувате до Швеция, за да видите дърво, което може да достигне впечатляващите 10 000 години живот. С възрастта не само хората, но и дърветата нарастват по размери, но има дърво, което може да… отслабва.
Чували ли сте, че растенията могат да „избягат“ от парковете? Дали растенията също могат да бъдат опасни, подобно на животните-бегълци от зоологическа градина? И ако има отровни животни в зоологическите градини, има ли отровни растения в нашите паркове?

Не искаме да разкриваме всички тайни. Искаме да го направите вие! Добре дошли в нашия град и неговите паркове!

Очакват ви 5 парка, в които можете да се запознаете с 80 дървета и храсти от целия свят: Градска градина, Централен парк на град Шумен, Парк до пл. „Оборище“, Парк до гранд хотел „Шумен“ и Парк до Мемориален комплекс „Създатели на Българската държава“.

На входа на всеки парк ще откриете табели, които представят маршрута в него. До всяко растение от маршрута са поставени табели, които включват: карти на разпространението в България и в света, снимки на частите на растението, полезна и любопитна информация. Ще можете да научите какви са естествената му местообитания, колко дълго живее р астението, каква е максималната височина,

която може да достигне, кога цъфти и образува плодове, за какво можем да го използваме, има ли природозащитен статут и естествено – любопитни факти.

За тези от вас, които нямат възможност да посетят нашият маршрут, се надяваме тази книга да успее да ви пренесе сред истинската красота, на която ние бяхме свидетели.

Изберете вашето любимо растение и научете повече за него. Споделете своите впечатления на Фейсбук-страницата на Научно-образователен център за наука, технологии, инженерство, математика и изкуства „CTEAM“: https://www.facebook.com/steam.shumen/

СНИМКИ НА ПАРКОВЕТЕ ОТ МАРШРУТА

1

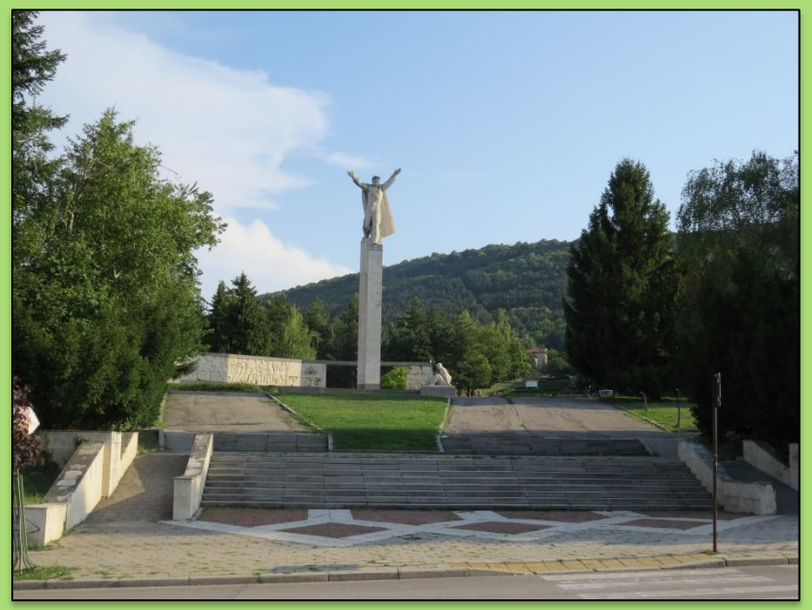

2

3

4

5

1. Градска градина

2. Централен парк на град Шумен

3. Парк до пл. „Оборище“

4. Парк до гранд хотел „Шумен“

5. Парк до Мемориален комплекс „Създатели на Българската държава“

КАРТА НА МАРШРУТА

КАРТИ НА ПАРКОВЕТЕ ОТ МАРШРУТА

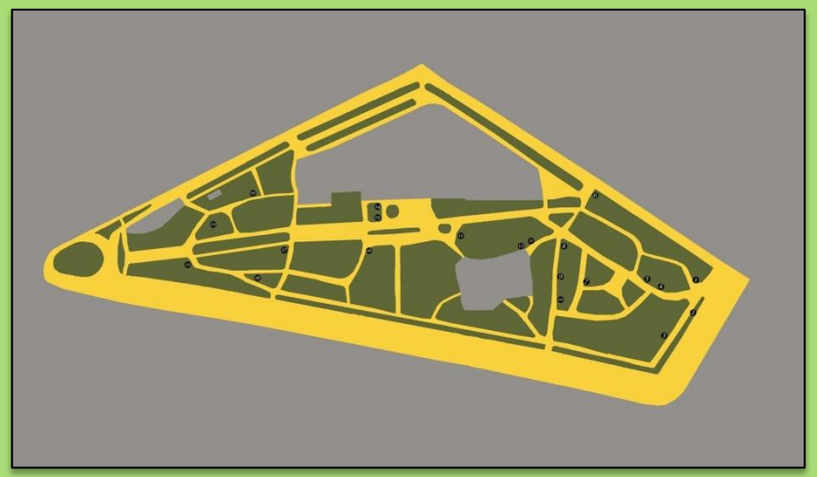

1

2

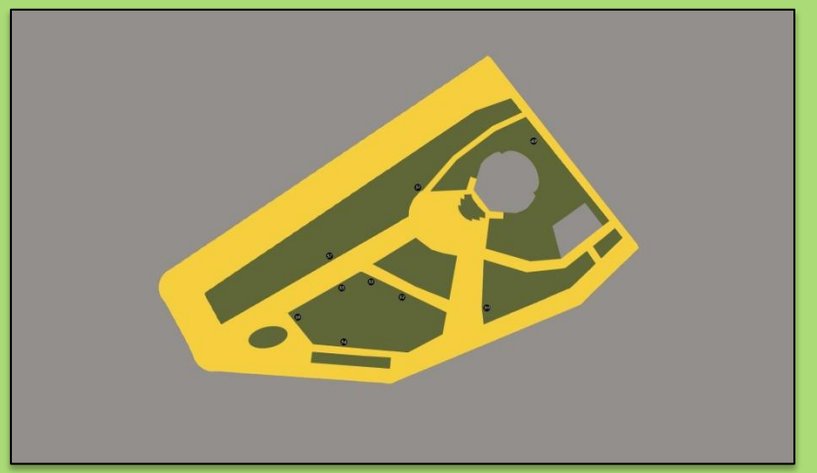

3

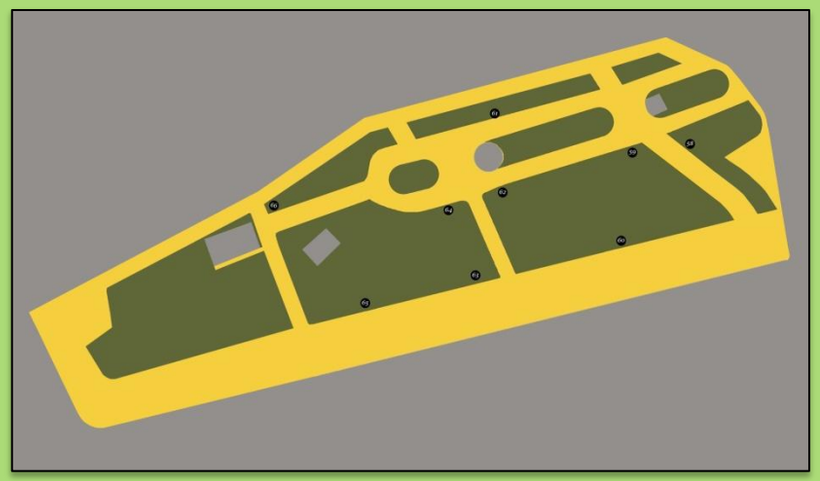

4

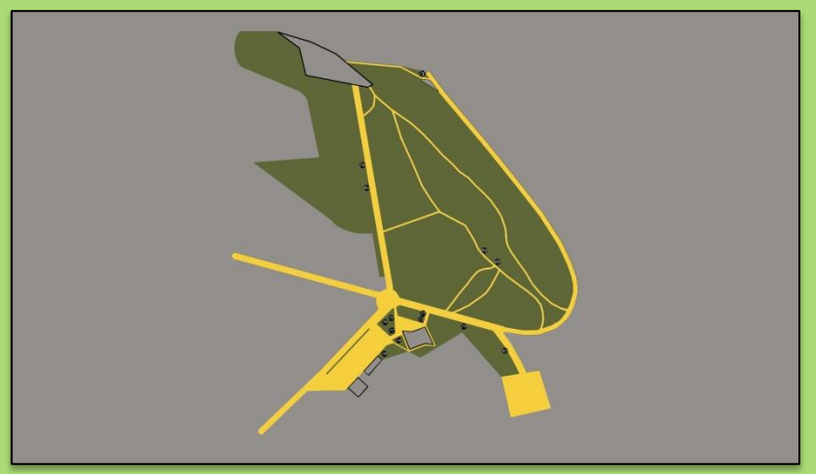

5

1. Градска градина

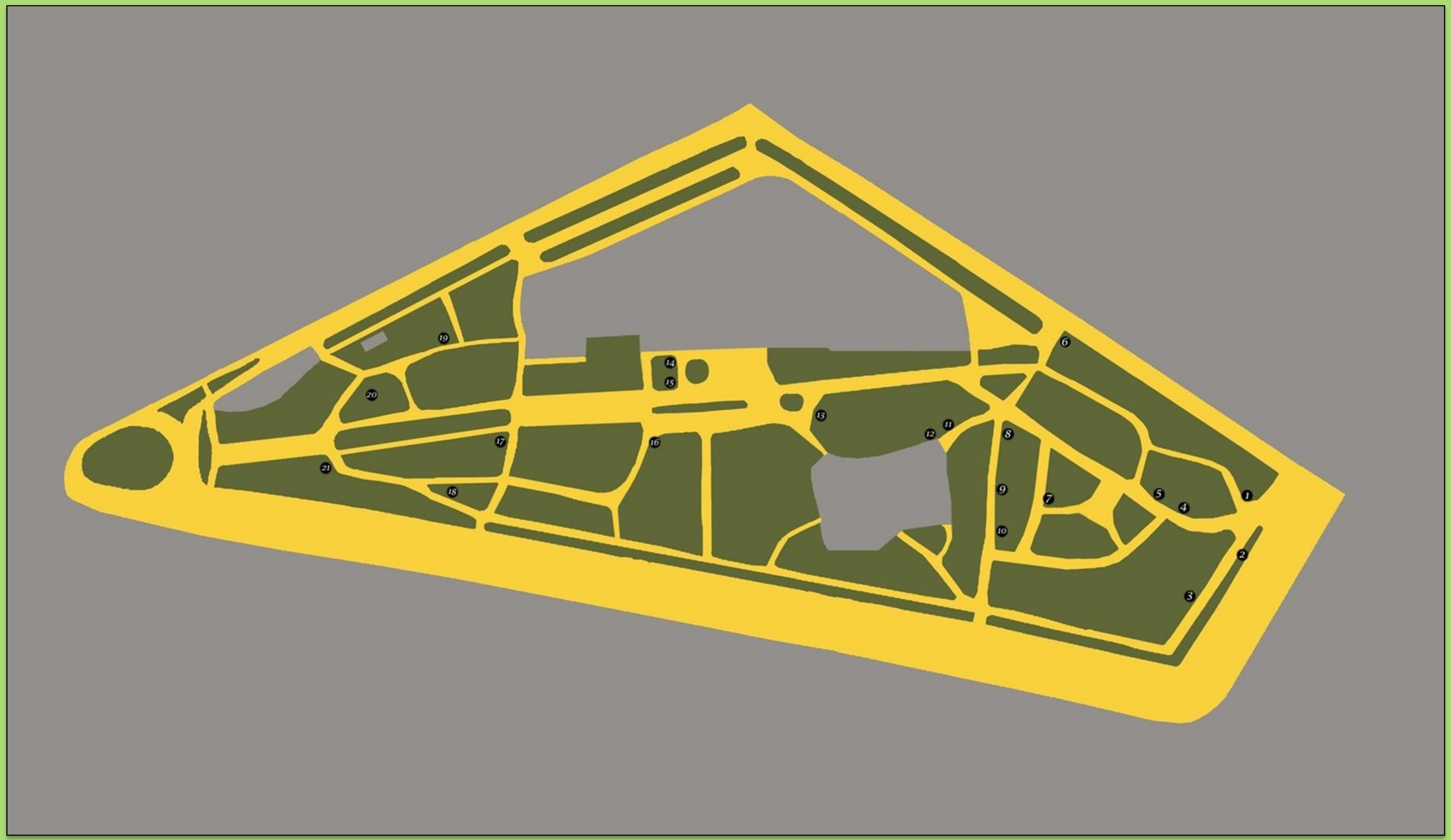

1. Градска градина

1. Дребнолистна липа
(*Tilia cordata* Mill.)
2. Палмолистен клен
(*Acer palmatum* Thunb.)
3. Шестил
(*Acer platanoides* L.)
4. Явор
(*Acer pseudoplatanus* L.)
5. Западна копривка
(*Celtis occidentalis* L.)
6. Филаделфус
(*Philadelphus coronarius* L.)
7. Западна туйя
(*Thuja occidentalis* L.)
8. Конски кестен
(*Aesculus hippocastanum* L.)
9. Майски сняг
(*Spiraea x vanhouttei* (Briot) Carr.)
10. Форзиция
(*Forsythia suspensa* Vahl)
11. Червенолистна слива
(*Prunus cerasifera* var. *atropurpurea* H.Jaeger)
12. Гинкго
(*Ginkgo biloba* L.)
13. Манджурска върба
(*Salix matsudana* Koidz.)
14. Хималайски кедър
(*Cedrus deodara* (Roxb. ex D.Don) G.Don)
15. Плачуща върба
(*Salix babylonica* L.)
16. Овалнолистно птиче грозде
(*Ligustrum ovalifolium* Hassk.)
17. Лъскав нокът
(*Lonicera nitida* E.H.Wilson)
18. Полски бряст
(*Ulmus minor* Mill.)
19. Японска софора
(*Sophora japonica* L.)
20. Испанска ела
(*Abies concolor* (Gordon & Glend.) Lindl. ex Hildebr.)
21. Албиция
(*Albizia julibrissin* Durazz.)

2. Централен парк на град Шумен

2. Централен парк на град Шумен

22. Плътновлакнеста павловния
(*Paulownia tomentosa* (Thunb.) Steud.)
23. Ясенолистен клен
(*Acer negundo* L.)
24. Източен платикладус
(*Platycladus orientalis* (L.) Franco)
25. Четиритичинкова ракитовица
(*Tamarix tetrandra* Pall. ex M.Bieb.)
26. Южна копривка
(*Celtis australis* L.)
27. Гимнокладус
(*Gymnocladus dioicus* (L.) K.Koch)
28. Черна черница
(*Morus nigra* L.)
29. Лавзонов лъжекипарис
(*Chamaecyparis lawsoniana* (A.Murray bis) Parl.)
30. Чемшир
(*Buxus sempervirens* L.)
31. Кипарис
(*Cupressus sempervirens* L.)
32. Бодлив смърч
(*Picea pungens* Engelm.)
33. Виргинска хвойна
(*Juniperus virginiana* L.)
34. Обикновен тис
(*Taxus baccata* L.)
35. Райска ябълка
(*Diospyrus kaki* L.)
36. Величествена юка
(*Yucca gloriosa* L.)
37. Черна топола
(*Populus nigra* L.)
38. Червена пираканта
(*Pyracantha coccinea* M. Roem.)
39. Обикновена хвойна
(*Juniperus communis* L.)
40. Ливански кедър
(*Cedrus libani* A.Rich.)
41. Офиколистна сорбария
(*Sorbaria sorbifolia* (L.) A.Braun)
42. Бяла ела
(*Abies alba* Mill.)
43. Гигантска секвоя
(*Sequoiadendron giganteum* (Lindl.) J.Buchholz)
44. Бръшлян
(*Hedera helix* L.)
45. Бигнониева каталпа
(*Catalpa bignonioides* Walter)
46. Китайски мехурник
(*Koelreuteria paniculata* Laxm.)
47. Обикновен смърч
(*Picea abies* (L.) H.Karst.)
48. Хибриден чинар
(*Platanus hybrida* Brot.)

3. Парк до пл. „Оборище“

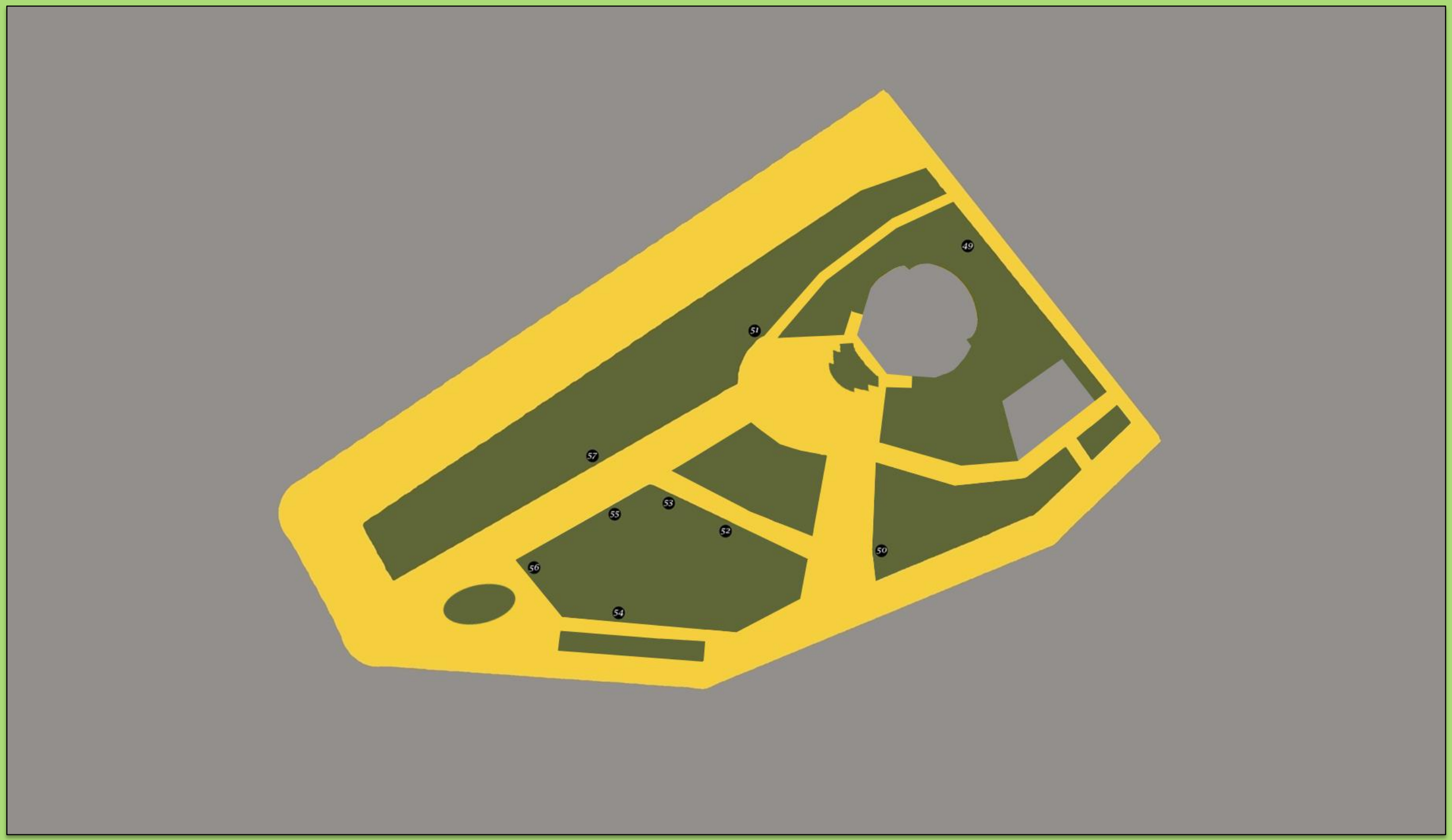

3. Парк до пл. „Оборище“

49. Мекиш

(*Acer tataricum* L.)

50. Планински ясен

(*Fraxinus excelsior* L.)

51. Клек

(*Pinus mugo* Turra)

52. Керия

(*Kerria japonica* (L.) DC.)

53. Дървовидна ружа

(*Hibiscus syriacus* L.)

54. Червен маргарит

(*Symphoricarpus orbiculata* Moench)

55. Японски чашкодрян

(*Euonymus japonicus* Thunb.)

56. Бял маргарит

(*Symphoricarpus albus* (L.) S.F. Blake)

57. Юлиев кисел трън

(*Berberis julianae* C.K.Schneid.)

4. Парк до гранд хотел „Шумен“

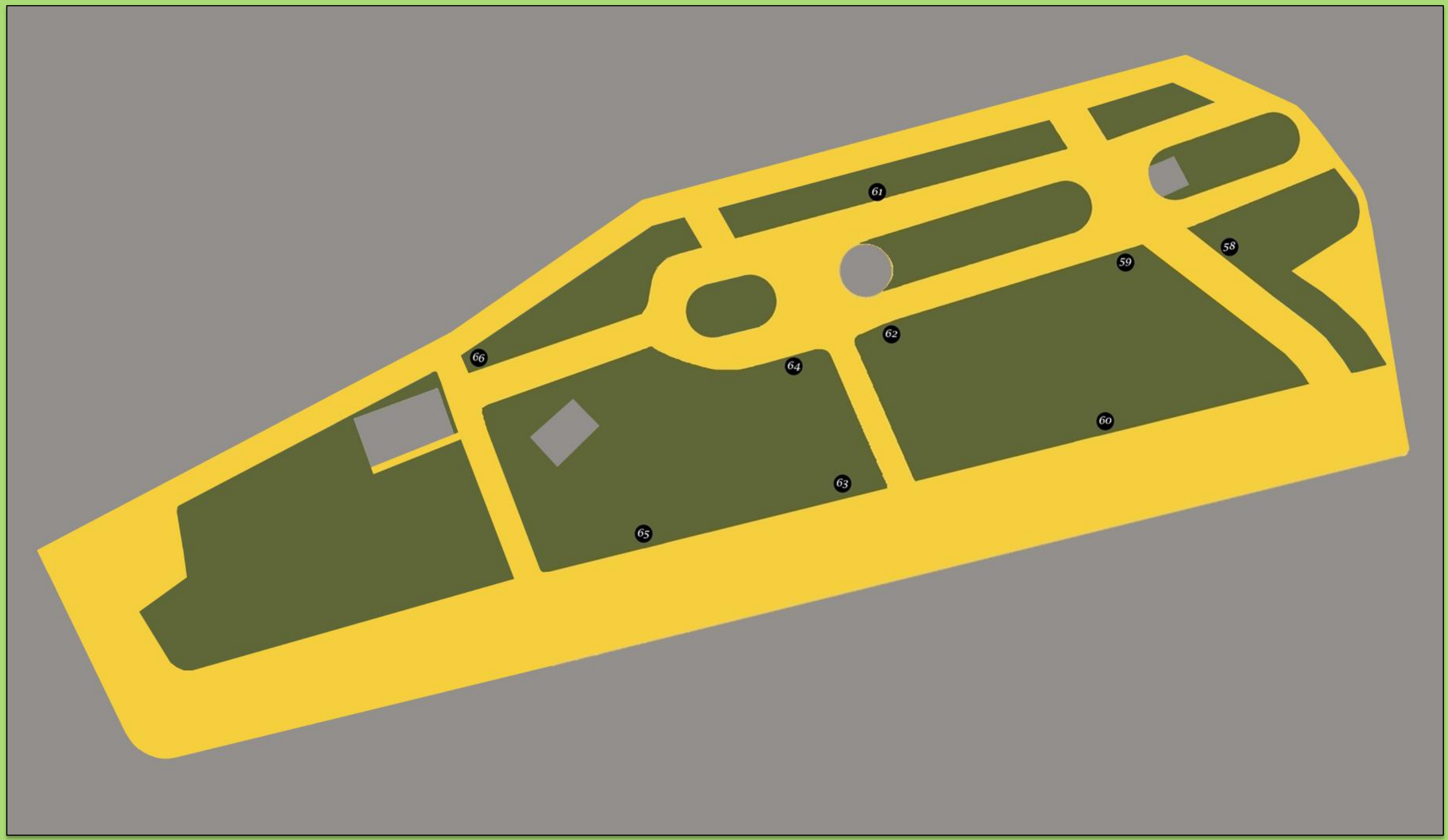

4. Парк до гранд хотел „Шумен“

58. Джелолистна махония

(*Berberis aquifolium* Pursh)

59. Обикновена бреза

(*Betula pendula* Roth)

60. Дойция

(*Deutzia crenata* Siebold & Zucc.)

61. Ароматен нокът

(*Lonicera fragrantissima* Lindl. & Paxton)

62. Аморфа

(*Amorpha fruticosa* L.)

63. Салкъм

(*Robinia pseudoacacia* L.)

64. Кучешки дрян

(*Cornus sanguinea* L.)

65. Айлант

(*Ailanthus altissima* (Mill.) Swingle)

66. Черен бор

(*Pinus nigra* Aiton)

5. Парк до Мемориален комплекс „Създатели на Българската държава“

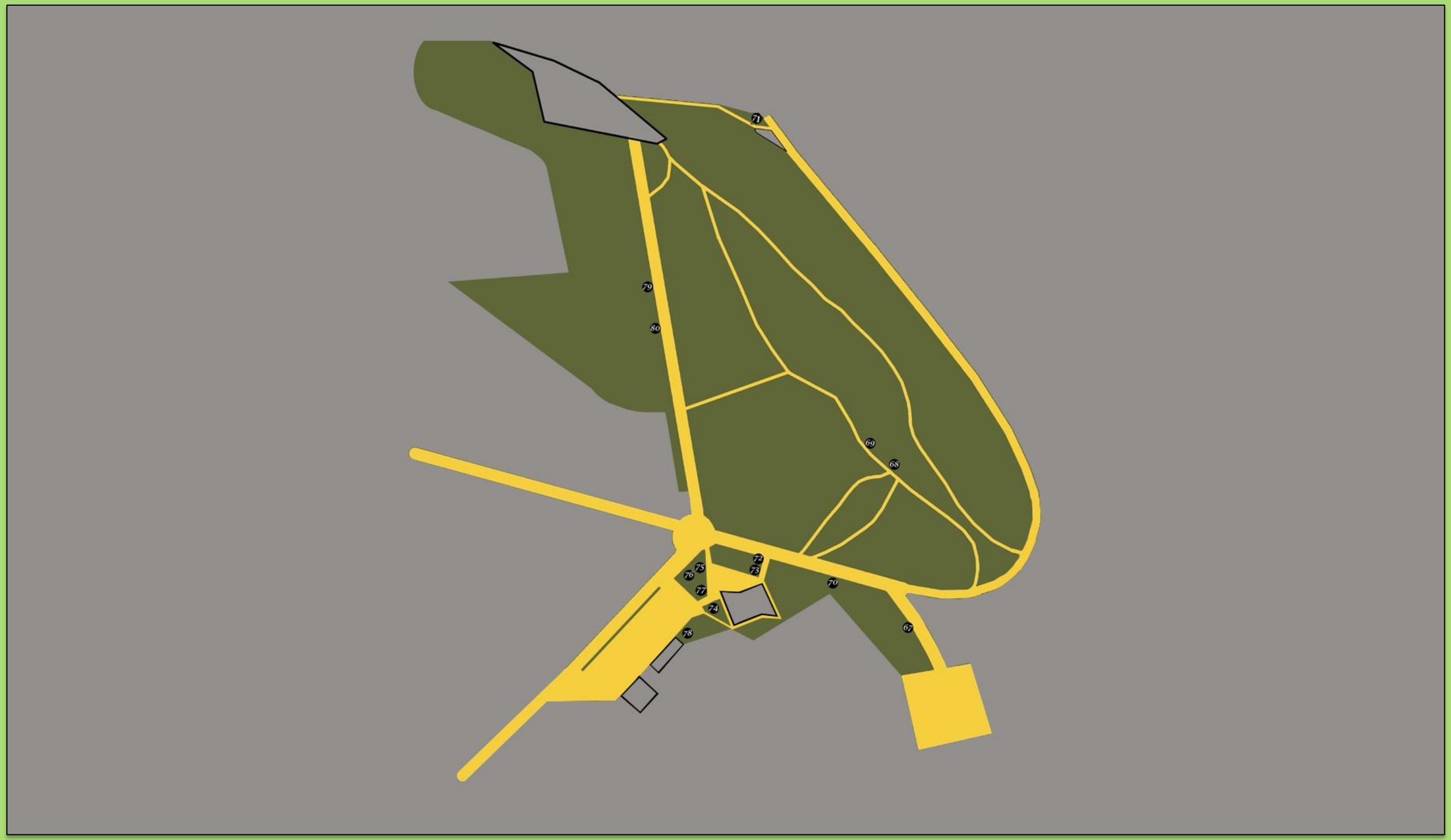

5. Парк до Мемориален комплекс „Създатели на Българската държава“

67. Влакнест шмак
(*Rhus typhina* L.)
68. Черен орех
(*Juglans nigra* L.)
69. Турска леска
(*Corylus colurna* L.)
70. Полски клен
(*Acer campestre* L.)
71. Миризлива върба
(*Elaeagnus angustifolia* L.)
72. Японска дюля
(*Chaenomeles japonica* (Thunb.) Lindl.
73. Сребролистна липа
(*Tilia tomentosa* Moench) ex Spach)
74. Маакиев нокът
(*Lonicera maackii* (Rupr.) Maxim.)
75. Див рожков
(*Cercis siliquastrum* L.)
76. Обикновен люляк
(*Syringa vulgaris* L.)
77. Хоризонтален котонеастер
(*Cotoneaster horizontalis* Decne.)
78. Обикновен орех
(*Juglans regia* L.)
79. Казашка хвойна
(*Juniperus sabina* L.)
80. Трилистна птелея
(*Ptelea trifoliata* L.)

1. Дребнолистна липа (*Tilia cordata* Mill.)
Семейство Слезови (Malvaceae)

Разпространение в България

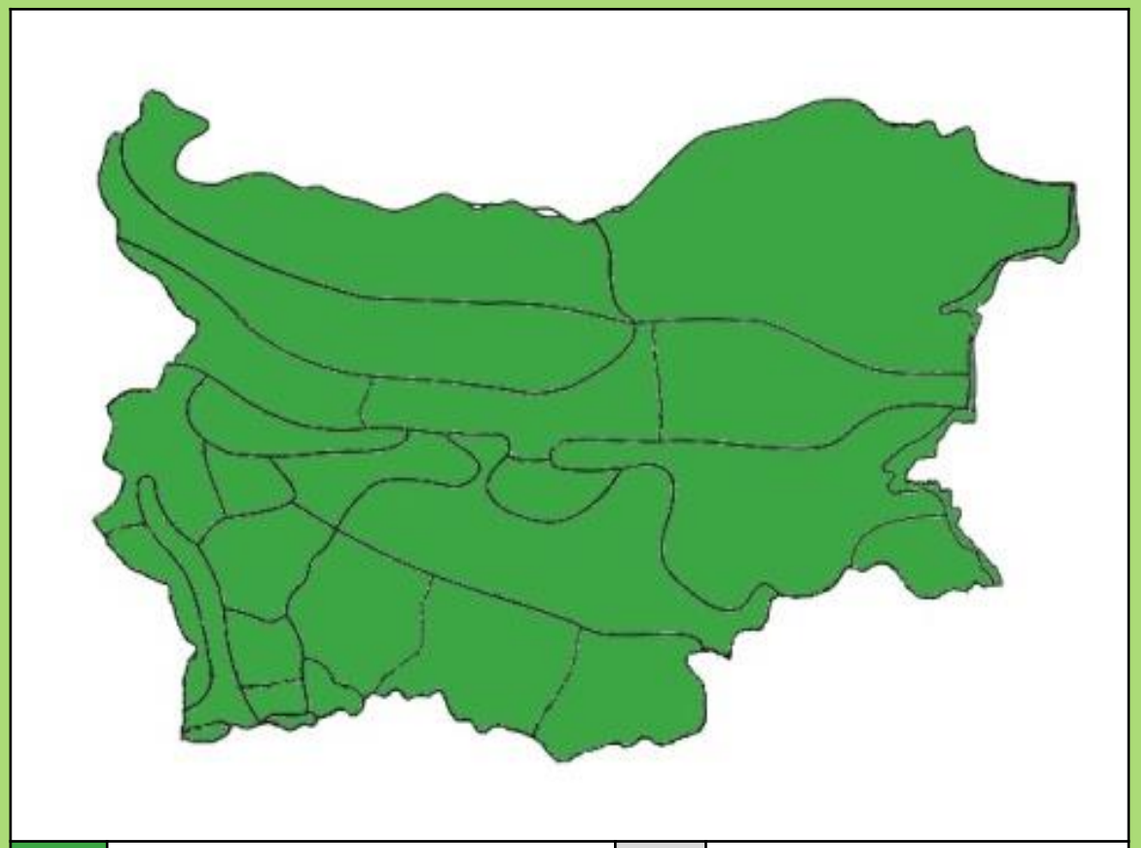

Разпространен | Не се среща

Разпространение в света

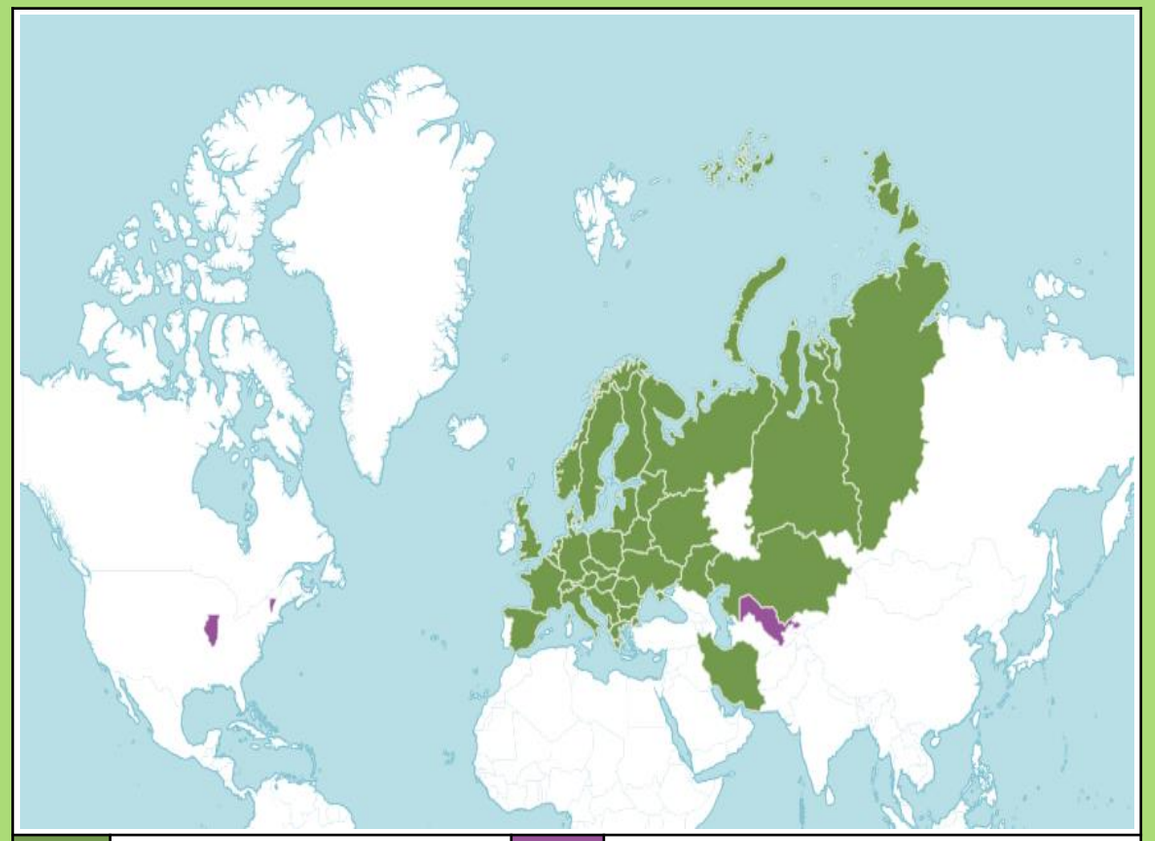

Естествено | Интродуцирано

Произход

Европа, Русия, Грузия, Армения и Азербайджан.

Местообитания

В естествената си среда расте в смесени широколистни гори. Предпочита влажни и сенчести места. Разпространен е от морското равнище до 1600 m н.в.

1. Дребнолистна липа (*Tilia cordata* Mill.)
Семейство Слезови (Malvaceae)

Хабитус

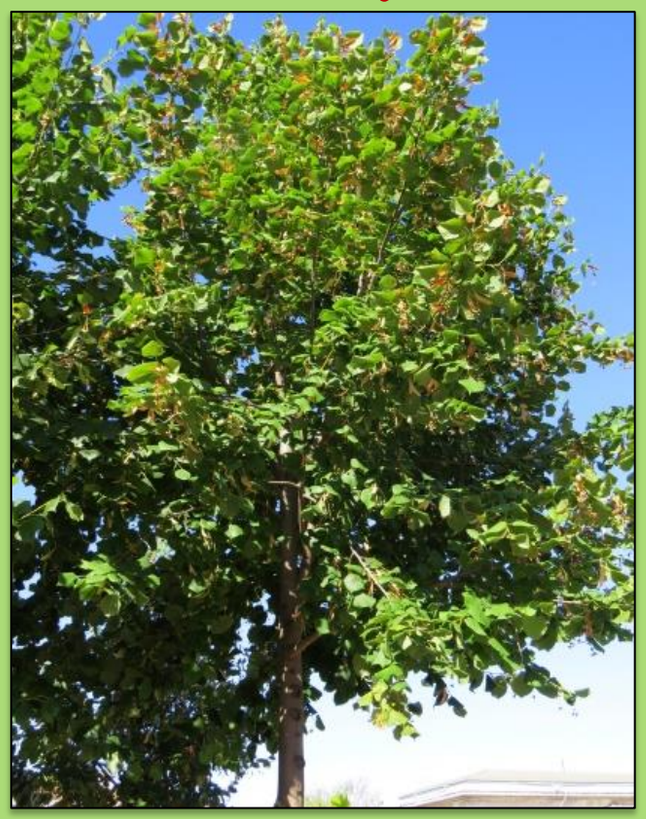

Височина

До 30 (40) метра.

Диаметър на стъблото

До 4,2 метра.

Възраст

До 820 (1000) години.

Период на цъфтеж

Юли.

Период на плодоносене

Септември.

Започва да плододава на 12-20-годишна възраст.

Кора

1. Дребнолистна липа (*Tilia cordata* Mill.)
Семейство Слезови (Malvaceae)

Лист – горна повърхност

Приложение

Багрилно, горскостопанско, декоративно, лечебно, медоносно и техническо растение.

Природозащитен статут

Слабо засегнат (LC) според IUCN Red List.

Цветове

Любопитни факти

1. **Символ на женската грациозност, красотата и щастието.**
2. **От ликото се получават влакна за рогозки, обувки, кошници, въжета, хартия.**
3. **От дървесината се получава въглен за рисуване.**
4. **В миналото с опадалите листа са боядисвали тъкани в жълт цвят.**
5. **Зелените плодове, изсушени и изпечени, се използват като добър заместител на какаото.**

Лист – долна повърхност

Плодове

2. Палмолистен клен (*Acer palmatum* Thunb.)
Семейство Сапиндусови (Sapindaceae)

Разпространение в България

Разпространение в света

Произход

Япония и Корея.

Местообитания

В естествената си среда расте в гори и храстови местообитания, обикновено по поречията на реки. Предпочита влажни добре дренирани кисели почви. Разпространен е от морското равнище до 3000 m н.в.

2. Палмолистен клен (*Acer palmatum* Thunb.)
Семейство Сапиндусови (Sapindaceae)

Хабитус

Височина

До 15 метра.

Диаметър на стъблото

До 0,6 метра.

Възраст

До 160 години.

Период на цъфтеж

Април-май.

Период на плодоносене

Септември.

Кора

2. Палмолистен клен (*Acer palmatum* Thunb.)
Семейство Сапиндусови (Sapindaceae)

Клонка с листа

Приложение

Декоративно растение.

Природозащитен статут

Слабо засегнат (LC) според IUCN Red List.

Цветове

Любопитни факти

1. **Растението е много популярно за отглеждане като бонсай.**
2. **В китайския календар октомври е представен с листа на палмолистен клен.**
3. **В Япония листата се използват за приготвянето на букети.**
4. **Познати са около 1000 културни форми, някои от които храсти с височина до 0,5 метра.**

Лист – долна повърхност

Плодове

3. Шестил (*Acer platanoides* L.)
Семейство Сапиндусови (Sapindaceae)

Разпространение в България

Разпространен | Не се среща

Разпространение в света

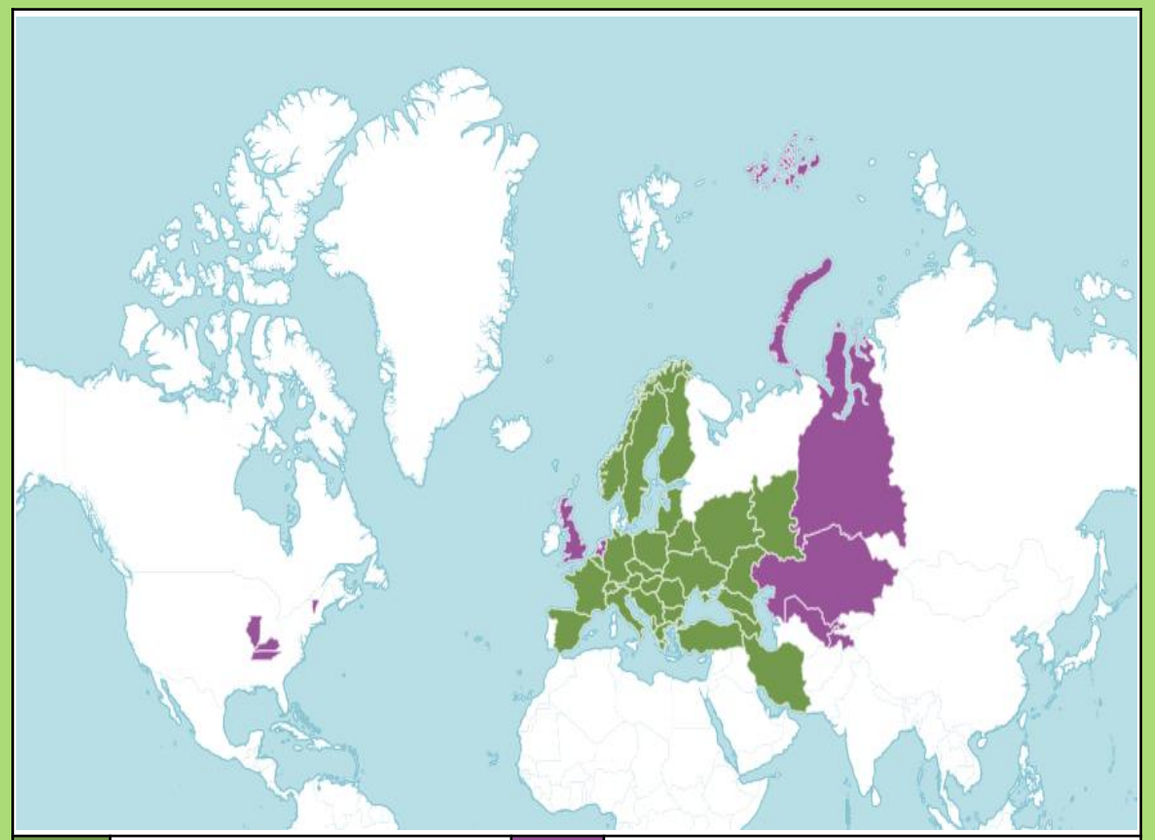

Естествено | Интродуцирано

Произход

Европа и Западна Азия.

Местообитания

В естествената си среда се среща както в иглолистни, така и в смесени широколистни гори. Рядко образува чисти насаждения. Предпочита богати и дълбоки почви. Разпространен е от морското равнище до 1500 m н.в.

3. Шестил (*Acer platanoides* L.)
Семейство Сапиндусови (Sapindaceae)

Хабитус

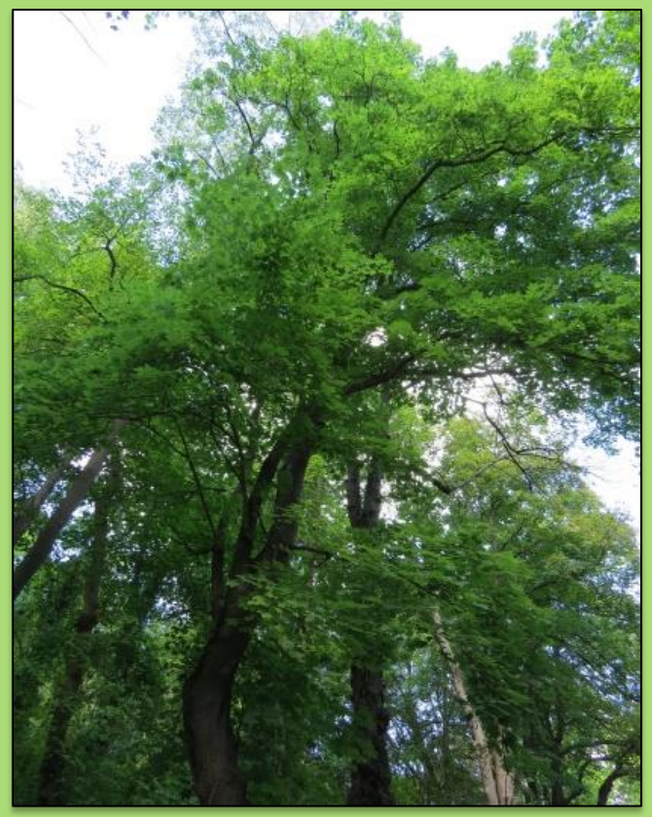

Височина

До 30 (37) метра.

Диаметър на стъблото

До 2 метра.

Възраст

До 150 (280) години.

Период на цъфтеж

Април-май.

Период на плодоносене

Септември.
Започва да плододава на 10-15-годишна възраст.

Кора

3. Шестил (*Acer platanoides* L.)
Семейство Сапиндусови (Sapindaceae)

Лист – горна повърхност

Приложение

Багрилно, горскостопанско, декоративно, лечебно, медоносно, противоерозионно, фуражно и хранително растение.

Природозащитен статут

Слабо засегнат (LC) според IUCN Red List.

Съцветие

Лист – долна повърхност

Любопитни факти

1. **Терциерен реликт.**
2. **Инвазивен вид във Великобритания, САЩ и Канада.**
3. **Дървесината се използва в производството на музикални инструменти.**
4. **От стъблата се получава сладък сок, подобно на сока от захарния клен.**

Плодове

4. Явор (*Acer pseudoplatanus* L.)
Семейство Сапиндусови (Sapindaceae)

Разпространение в България

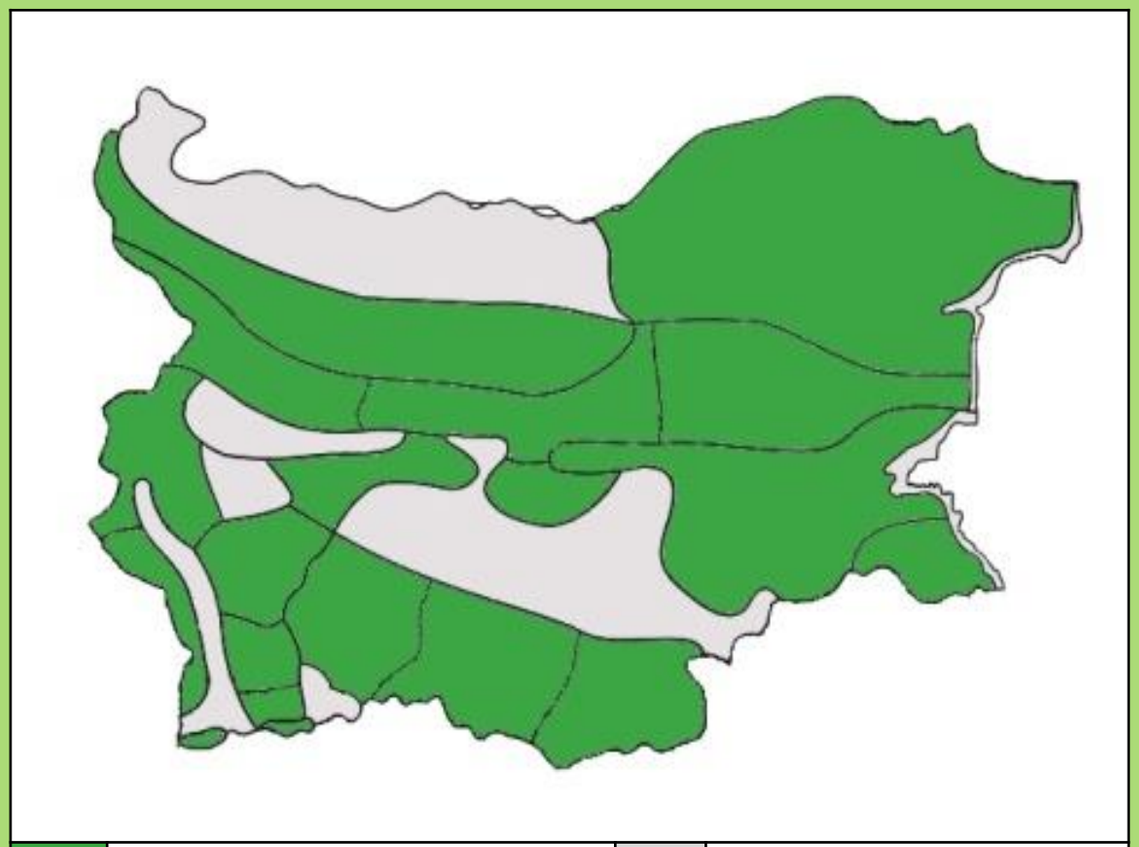

Разпространение в света

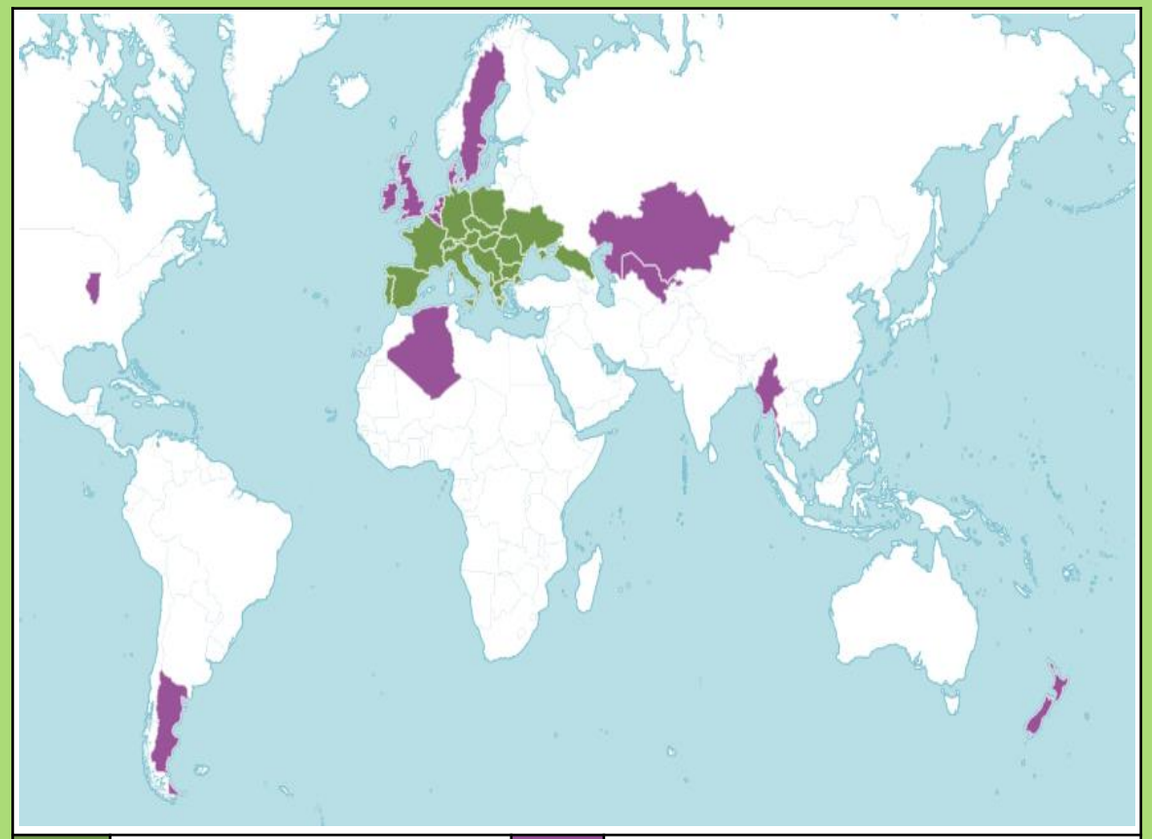

Произход

Европа и Кавказ.

Местообитания

В естествената си среда расте в мезофилни смесени и букови гори върху дълбоки и богати влажни почви. Разпространен е от 100 до 1400 m н.в.

4. Явор (*Acer pseudoplatanus* L.)
Семейство Сапиндусови (Sapindaceae)

Хабитус

Височина

До 35 метра.

Диаметър на стъблото

До 1,2 метра.

Възраст

До 500 години.

Период на цъфтеж

Април.

Период на плодоносене

Август-септември.
Започва да плододава на 15-30-годишна възраст.

Кора

4. Явор (*Acer pseudoplatanus* L.)
Семейство Сапиндусови (Sapindaceae)

Лист – горна повърхност

Приложение

Багрилно, горскостопанско, декоративно, лечебно, медоносно, техническо, фуражно и хранително растение.

Природозащитен статут

Слабо засегнат (LC) според IUCN Red List.

Съцветие

Лист – долна повърхност

Любопитни факти

1. **Терциерен реликт.**
2. **От стъблата се получава сладък сок, който се използва за храна или за получаване на захар.**
3. **Дървесината се използва в производството на музикални инструменти, включително и едни от най-добрите цигулки.**
4. **Листата намират приложение в козметиката.**

Плодове

5. Западна копривка (*Celtis occidentalis* L.)
Семейство Конопови (Cannabaceae)

Разпространение в България

Разпространение в света

Произход

Северна Америка.

Местообитания

В естествената си среда се среща в различни по вид заливни гори като крайречни широколистни гори и дъбово-хикориеви гори, също в прерии и равнини. Най-големите популации са на територията на Големите равнини и Големите езерни райони. Разпространен е от морското равнище до 1800 m н.в.

5. Западна копривка (*Celtis occidentalis* L.)
Семейство Конопови (Cannabaceae)

Хабитус

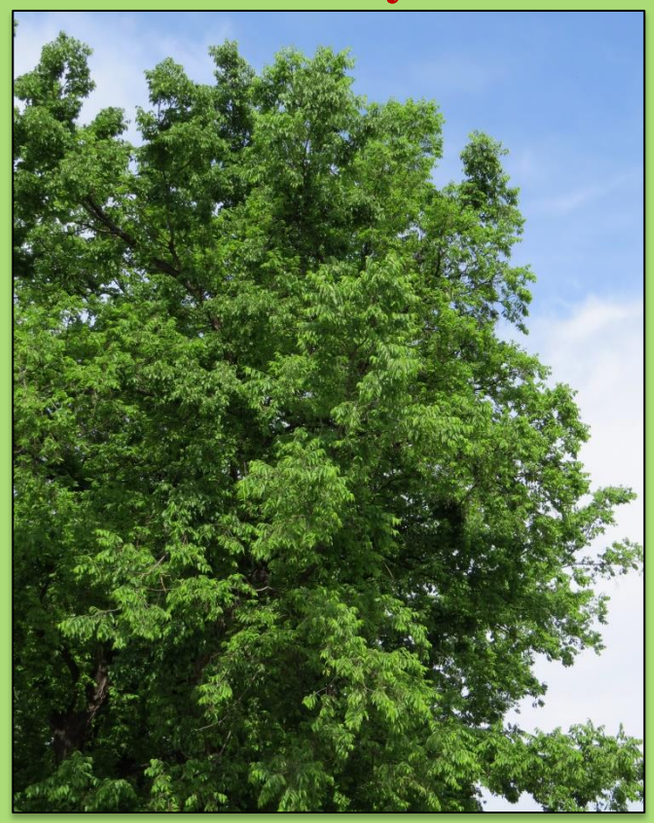

Височина

До 35 метра.

Диаметър на стъблото

До 1,8 метра.

Възраст

До 200 години.

Период на цъфтеж

Април-май.

Период на плодоносене

Септември-октомври.
Започва да плододава на 15-годишна възраст.

Кора

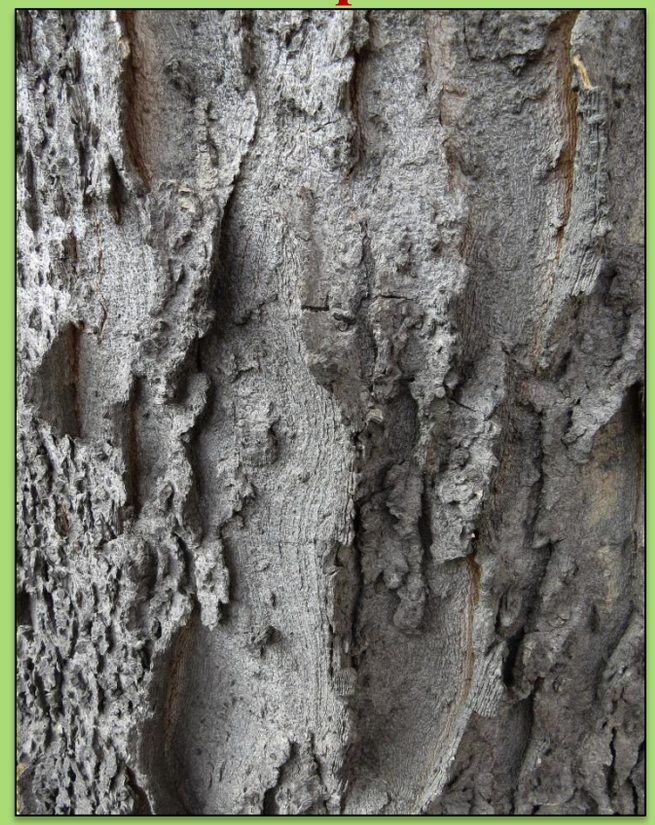

5. Западна копривка (*Celtis occidentalis* L.)
Семейство Конопови (Cannabaceae)

Лист – горна повърхност

Клонка

Приложение

Декоративно и техническо растение.

Природозащитен статут

Слабо засегнат (LC) според IUCN Red List.

Любопитни факти

1. **Дървесината се използва в производството на мебели и спортни съоръжения.**
2. **В САЩ намира приложение за рекултивация на минни съоръжения.**
3. **Индианските племена по поречието на река Мисури използват традиционно смлените плодове заедно със семената като подправка за ястия с месо.**

Лист – долна повърхност

Плод

6. Филаделфус (*Philadelphus coronarius* L.)
Семейство Хидрангееви (Hydrangeaceae)

Разпространение в България

Разпространение в света

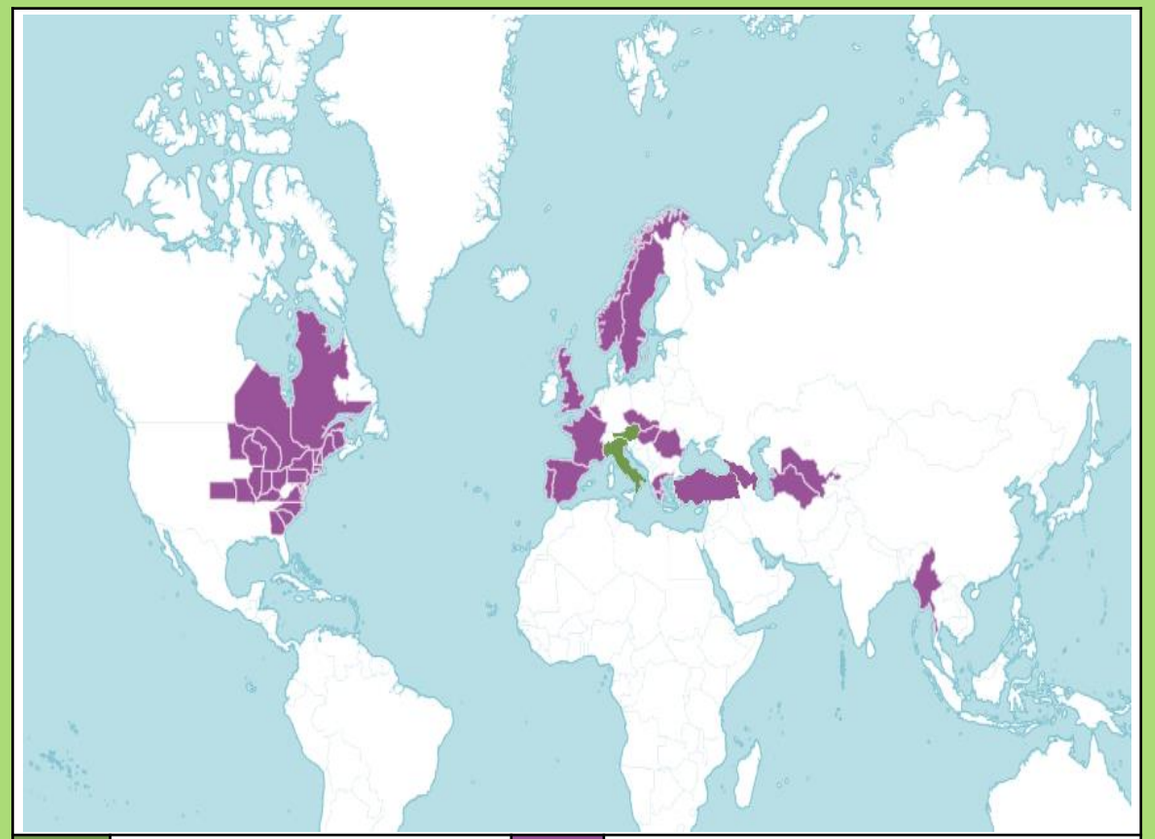

Произход

Австрия и Италия.

Местообитания

В естествената си среда расте в гори и храстови местообитания, по топли скалисти хълмове и сипеи. Разпространен е от морското равнище до 1000 m н.в.

6. Филаделфус (*Philadelphus coronarius* L.)
Семейство Хидрангееви (Hydrangeaceae)

Лист – горна повърхност

Височина
До 4 метра.

Диаметър на короната
До 4 метра.

Възраст
До 75 години.

Период на цъфтеж
Май-юни.

Период на плодоносене
Юли-септември.

Лист – долна повърхност

6. Филаделфус (*Philadelphus coronarius* L.)
Семейство Хидрангееви (Hydrangeaceae)

Хабитус

Цвят

Приложение

Декоративно и лечебно растение.

Природозащитен статут

Няма.

Любопитни факти

1. **Растенията са подходящи за направата на жива ограда.**
2. **В Европа цветовете намират приложение в народната медицина, козметиката и хомеопатията.**
3. **Листата съдържат сапонини и могат да се използват като миещо средство като запазват защитният слой мазнина върху човешката кожа.**
4. **Листата намират приложение и за полиране на дървени повърхности.**

Клонка с цветове

Плодове

7. Западна туйя (*Thuja occidentalis* L.)
Семейство Кипарисови (Cupressaceae)

Разпространение в България

Разпространение в света

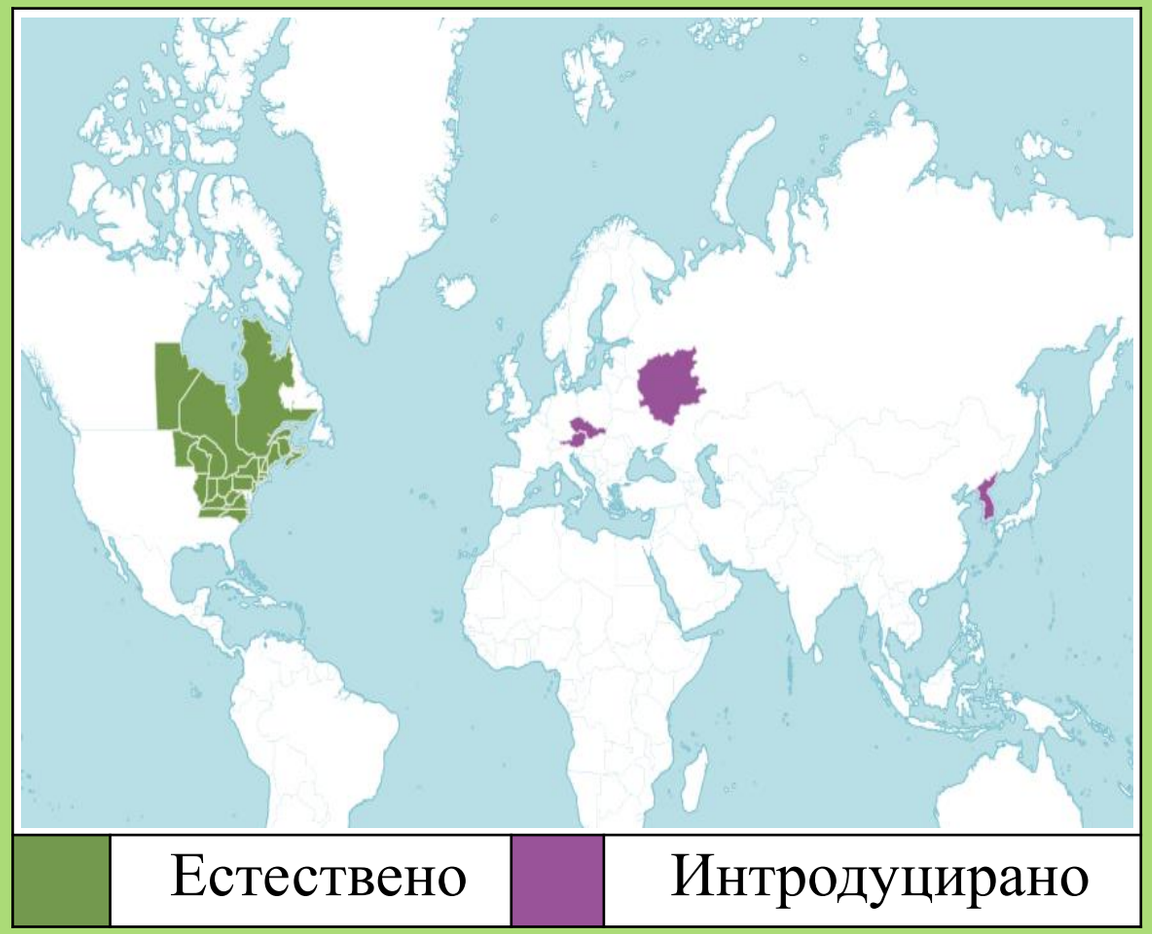

Произход

Северна Америка.

Местообитания

В естествената си среда се среща в иглолистни и смесени гори. Расте върху почви над варовикова скална основа в нископланинските райони и върху алувиални почви. Разпространен е от 10 до 670 m н.в.

7. Западна туйя (*Thuja occidentalis* L.)
Семейство Кипарисови (Cupressaceae)

Хабитус

Височина

До 20 (34) метра.

Диаметър на стъблото

До 1 (1,75) метра.

Възраст

До 400 (1650) години.

Период на цъфтеж

Февруари-април.

Кора

Период на зреене на шишарките

Август-септември. Шишарките започват да се образуват на 6-годишна възраст.

7. Западна туйя (*Thuja occidentalis* L.)
Семейство Кипарисови (Cupressaceae)

Млада клонка

Приложение

Декоративно, етеричномаслено, лечебно и техническо растение.

Природозащитен статут

Слабо засегнат (LC) според IUCN Red List.

Незрели женски шишарки

Любопитни факти

Клонка с люсповидни листа

1. **Видът е наречен „Дърво на живота“ от откривателя на Канада, френския капитан Жак Картие. По време на второто си пътуване в Канада той и екипажът му са спасени от скорбут от местните индианци с чай от клонки на туйя.**
2. **Индианците в щата Мейн получават влакна от кората, изработват матраци и покриви от клоните.**
3. **Етеричното масло се използва за получаване на лекарства и парфюми.**

Зряла женска шишарка

8. Конски кестен (*Aesculus hippocastanum* L.)
Семейство Сапиндусови (Sapindaceae)

Разпространение в България

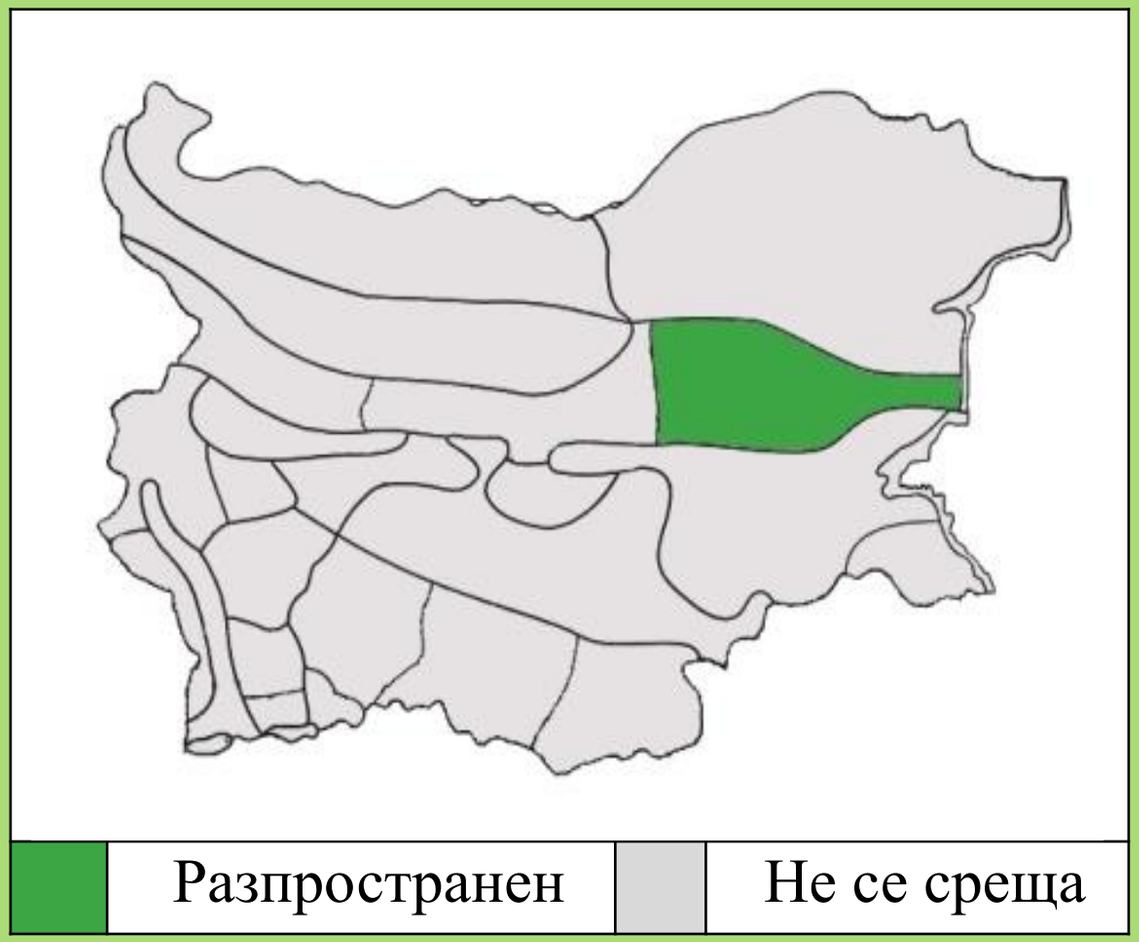

Разпространение в света

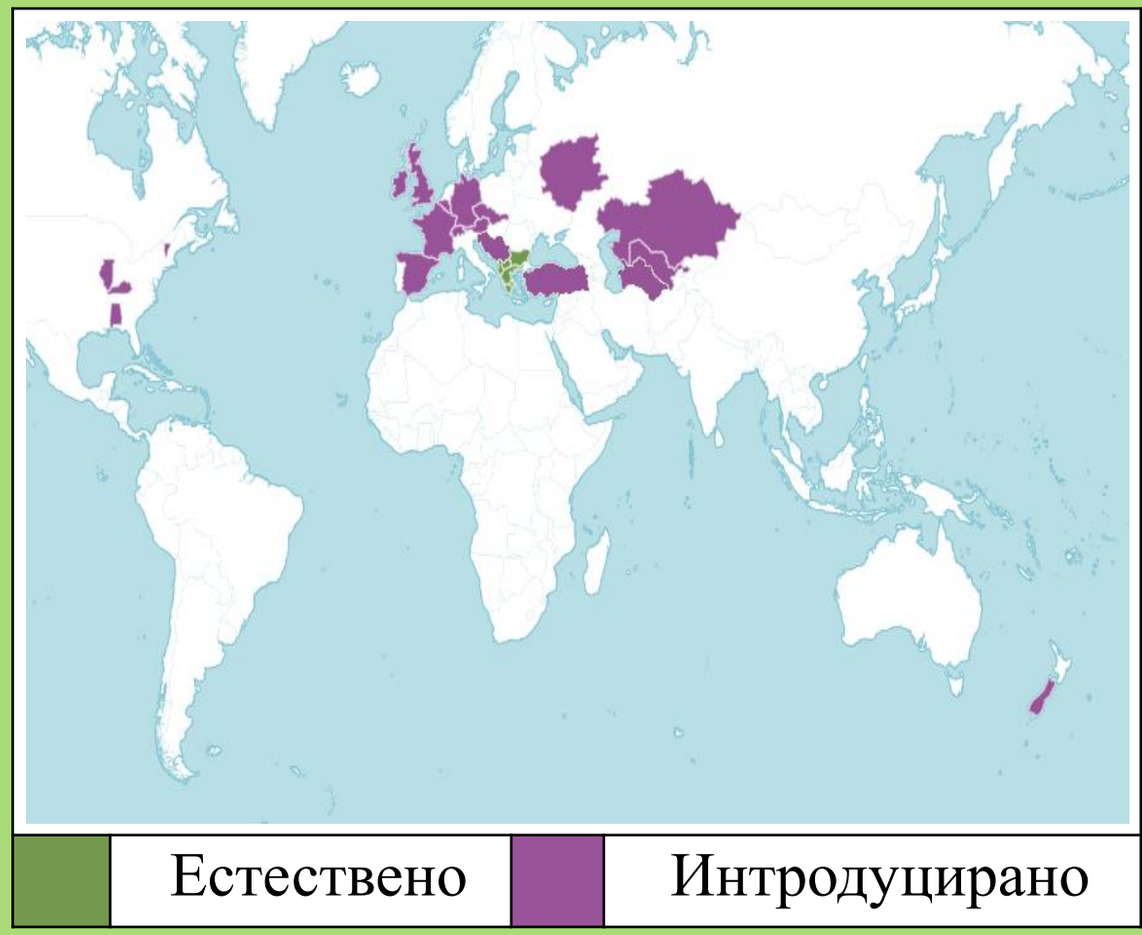

Произход

Балкански ендемит – разпространен е естествено само на Балканския полуостров (Албания, България, Гърция, Северна Македония).

Местообитания

В естествените местообитания расте в широколистни мезофилни гори, по варовикови скалисти склонове, долини и каньони. Естествените находища на вида в България са в Преславска планина. Разпространен е от 180 до 1600 m н.в.

8. Конски кестен (*Aesculus hippocastanum* L.)
Семейство Сапиндусови (Sapindaceae)

Хабитус

Височина

До 25-30 метра.

Диаметър на стъблото

До 1 метър.

Възраст

До 2000 години.

Период на цъфтеж

Април-юни.

Период на плодоносене

Септември-октомври. Започва да плододава на 20-годишна възраст.

Кора

8. Конски кестен (*Aesculus hippocastanum* L.)
Семейство Сапиндусови (Sapindaceae)

Лист – долна повърхност

Цветове

Приложение

Багрилно, декоративно, дъбилно, лечебно и медоносно растение.

Природозащитен статут

Уязвим (VU) според IUCN Red List. В категория „Застрашен” в Червена книга на Република България. В Приложение 3 „Защитени видове” на ЗБР.

Съцветие

Любопитни факти

1. **Терциерен реликт.**
2. **В миналото дървесината е използвана при производството на барут.**
3. **Един-два дни преди дъжд растението отделя капчици смола.**
4. **Видът се напада масово от кестенов листоминиращ молец (*Cameraria ochridella*).**

Семе с част от плода

9. Майски сняг (*Spiraea x vanhouttei* (Briot) Carr.)
Семейство Розоцветни (Rosaceae)

Разпространение в България

Разпространение в света

Произход

Хибрид между триделна спирея (*Spiraea trilobata* L.) и кантонска спирея (*Spiraea cantoniensis* Lour.), получен през 1862 г. в разсадника Билард, Франция.

Местообитания

В България се отглежда от морското равнище до 800 m н.в.

9. Майски сняг (*Spiraea x vanhouttei* (Briot) Carr.)
Семейство Розоцветни (Rosaceae)

Кора

Височина

До 3 метра.

Диаметър на короната

До 3 метра.

Възраст

До 20 години.

Период на цъфтеж

Април-май.

Клонка с листа

Период на плодоносене

Юли.

Започва да плододава на 2-3-годишна възраст.

9. Майски сняг (*Spiraea x vanhouttei* (Briot) Carr.)
Семейство Розоцветни (Rosaceae)

Хабитус

Приложение

Декоративно и медоносно растение.

Природозащитен статут

Няма.

Клонка със съцветия

Любопитни факти

1. **Наименованието „майски сняг“ се дължи на факта, че масовият цъфтеж е през май, а растението е толкова плътно покрито с цветове, че изглежда като посипано със сняг.**
2. **Широко използван вид за създаване на жива ограда.**

Лист – долна повърхност

Цветове

10. Форзиция (*Forsythia suspensa* Vahl)
Семейство Маслинови (Oleaceae)

Разпространение в България

Разпространение в света

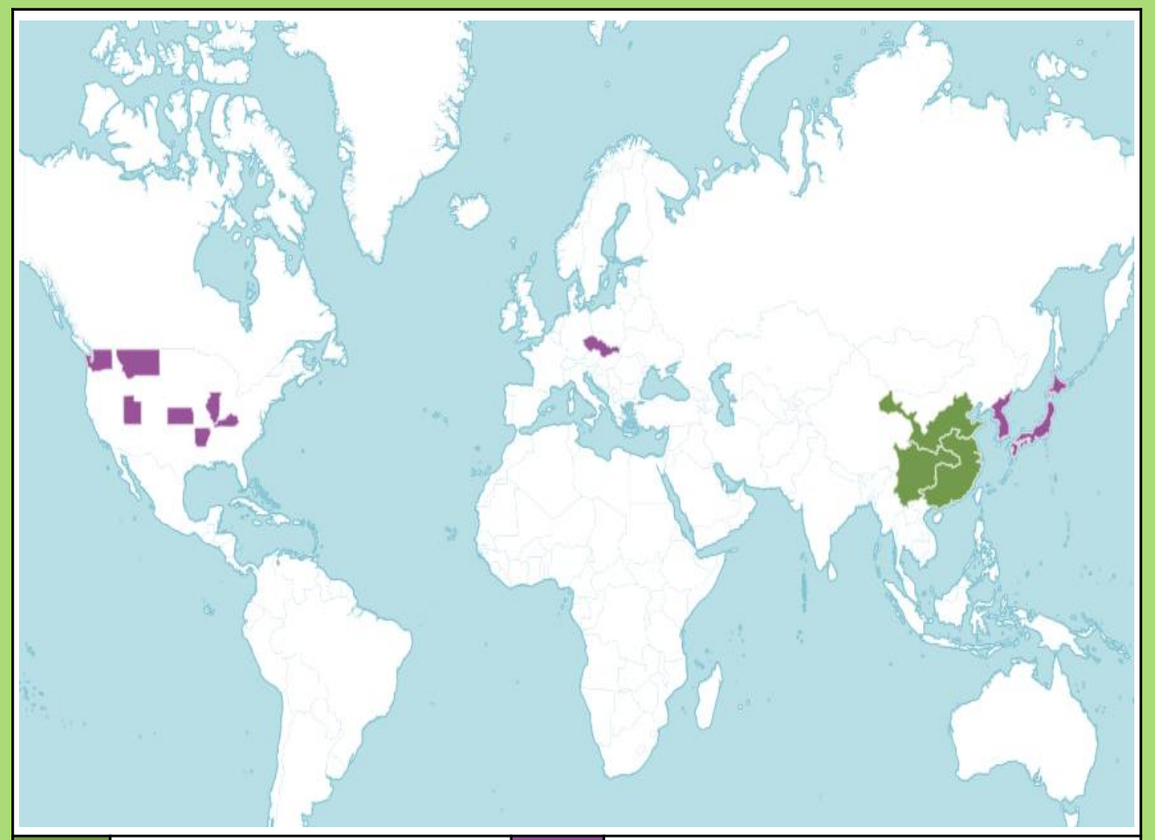

Произход

Китай.

Местообитания

В естествената си среда расте в храстови и тревисти местообитания, по мочурливи места и скали по склоновете на долини. Разпространен е от 300 до 2200 m н.в.

10. Форзиция (*Forsythia suspensa* Vahl)
Семейство Маслинови (Oleaceae)

Стъбло

Височина

До 5 метра.

Диаметър на короната

До 5 метра.

Възраст

Няма данни.

Период на цъфтеж

Март-април.

Период на плодоносене

Юли-септември.

Цвят

10. Форзиция (*Forsythia suspensa* Vahl)
Семейство Маслинови (Oleaceae)

Хабитус

Клонка с цветове

Приложение

Декоративно и лечебно растение.

Природозащитен статут

Няма.

Любопитни факти

1. **Един от най-ранните цъфтящи храсти.**
2. **Често използвано растение за декоративно залесяване край пътища и магистрали.**
3. **Използва се в традиционната китайска медицина в продължение на повече от 4000 години и се смята за едно от 50-те основни лечебни растения в нея.**

Лист – горна повърхност

Лист – долна повърхност

11. Червенолистна слива (*Prunus cerasifera* var. *atropurpurea* H.Jaeger)
Семейство Розоцветни (Rosaceae)

Разпространение в България

Разпространение в света

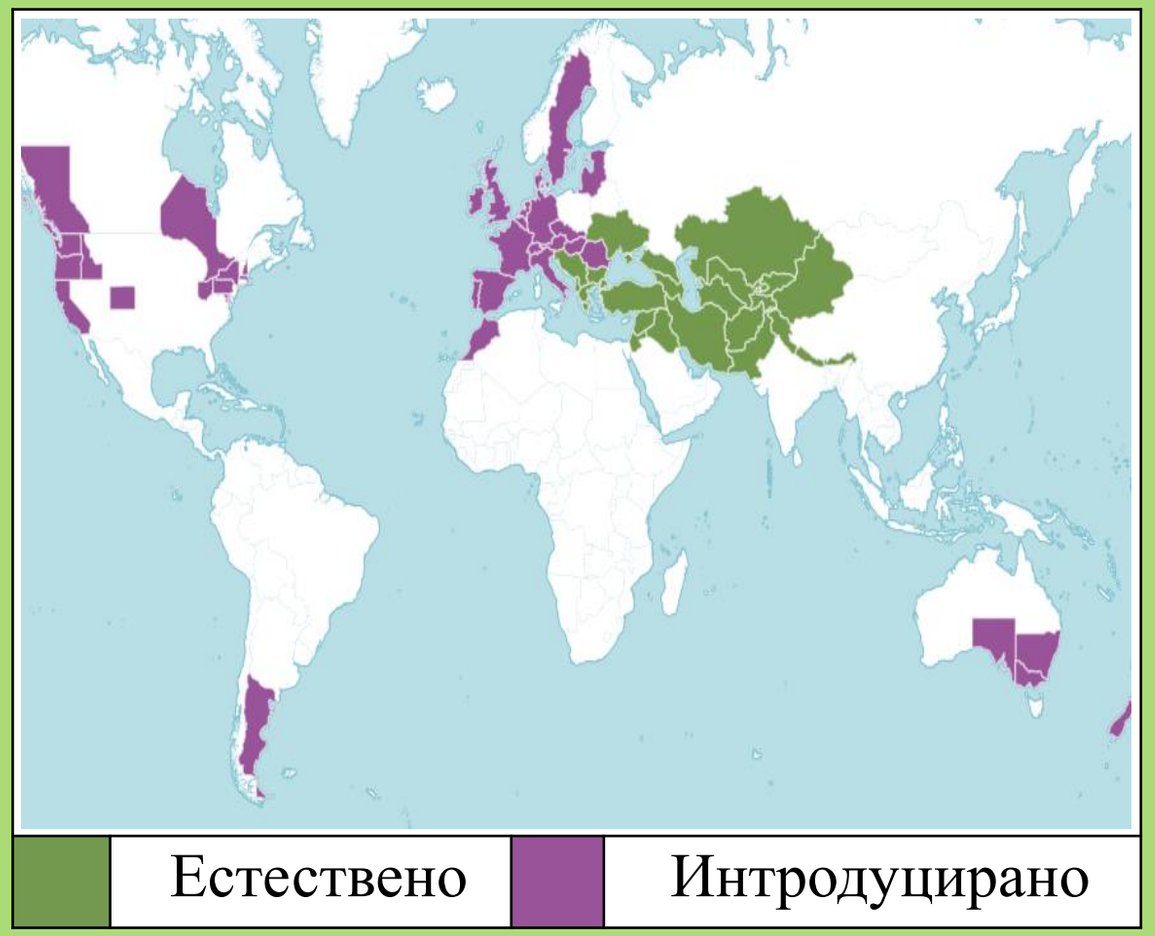

Произход

Средна и Източна Европа, Югозападна и Средна Азия.

Местообитания

В естествената си среда расте по каменисти места в гори и храстови местообитания, речни долини. Среща се край пътища и по края на обработваеми площи. Разпространен е от морското равнище до 2000 m н.в.

11. Червенолистна слива (*Prunus cerasifera* var. *atropurpurea* H.Jaeger)
Семейство Розоцветни (Rosaceae)

Хабитус

Височина

До 9 метра.

Диаметър на стъблото

До 0,7 метра.

Възраст

До 64 години.

Период на цъфтеж

Март-април.

Период на плодоносене

Юни-септември.

Започва да плододава на 3-годишна възраст.

Кора

11. Червенолистна слива (*Prunus cerasifera* var. *atropurpurea* H.Jaeger)

Семейство Розоцветни (Rosaceae)

Лист – горна повърхност

Лист – долна повърхност

Приложение

Декоративно, медоносно, лечебно и хранително растение.

Природозащитен статут

Недостатъчно данни (DD) според IUCN Red List.

Любопитни факти

1. **Латинското име в буквален превод означава „слива, която дава череши“.**
2. **Използва се като подложка при облагородяването на слива и кайсия.**
3. **От листата се получава зелено багрило, а от плодовете тъмносиво до зелено.**
4. **Плодовете са важна съставка в кухнята на Грузия за приготвянето на местен сос, супа и яхния, а в Близкия изток се ядат сурови, потопени в сол.**
5. **Семената са отровни – съдържат цианогенни гликозиди.**

Цвят

Плод

12. Гинкго (*Ginkgo biloba* L.)
Семейство Гинкгови (Ginkgoaceae)

Разпространение в България

Разпространение в света

Произход

Китай.

Местообитания

Единствените запазени до днес естествени местообитания са в планината Xitianmu, провинция Zhejiang. Среща се рядко в широколистни гори и в долини върху кисели почви с добър дренаж. Разпространен е до 1100 m н.в.

12. Гинкго (*Ginkgo biloba* L.)
Семейство Гинкгови (Ginkgoaceae)

Хабитус

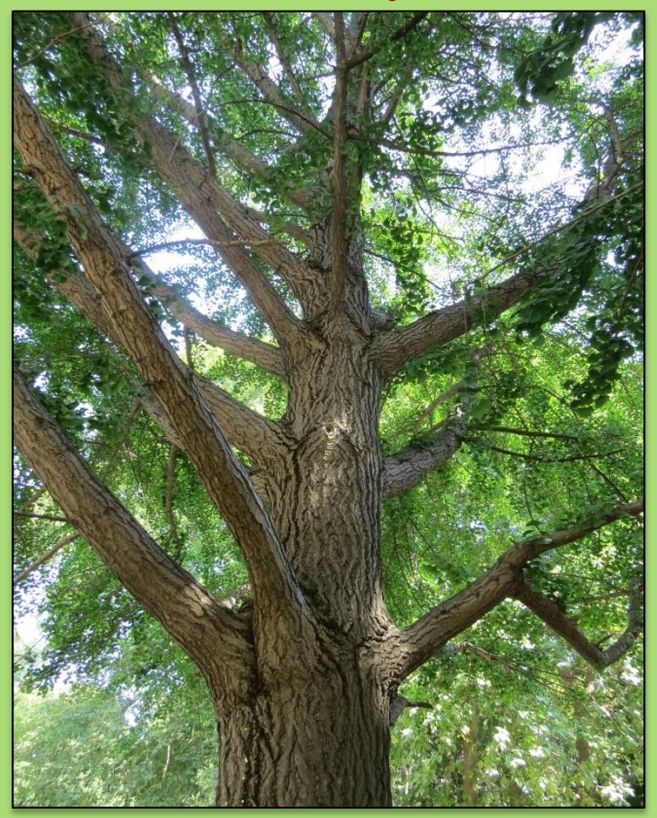

Височина

До 50 метра.

Диаметър на стъблото

До 4,5 метра.

Възраст

До 1500 години.

Период на цъфтеж

Април-май.

Период на плодоносене

Октомври-ноември.

Започва да плододава на 20-25-годишна възраст.

Кора

12. Гинкго (*Ginkgo biloba* L.)
Семейство Гинкгови (Ginkgoaceae)

Клонка с листа

Приложение

Декоративно и лечебно растение.

Природозащитен статут

Застрашен (EN) според IUCN Red List.

Любопитни факти

1. **След експлозията на атомната бомба в Хирошима няколко гингкови дървета са единствените живи растения в радиус от 1-2 km от епицентъра на взрива.**
2. **В Китай е символ на любовта и постоянството и се засажда при сключване на брак, раждане на дете, откриване на училища и театри.**
3. **Дърветата са еднополови: мъжки или женски.**
4. **Семената се смятат за деликатес в Далечния Изток.**

Плодове

Лист – долна повърхност

Семе

13. Веймутов бор (*Pinus strobus* L.)
Семейство Борови (Pinaceae)

Разпространение в България

Разпространение в света

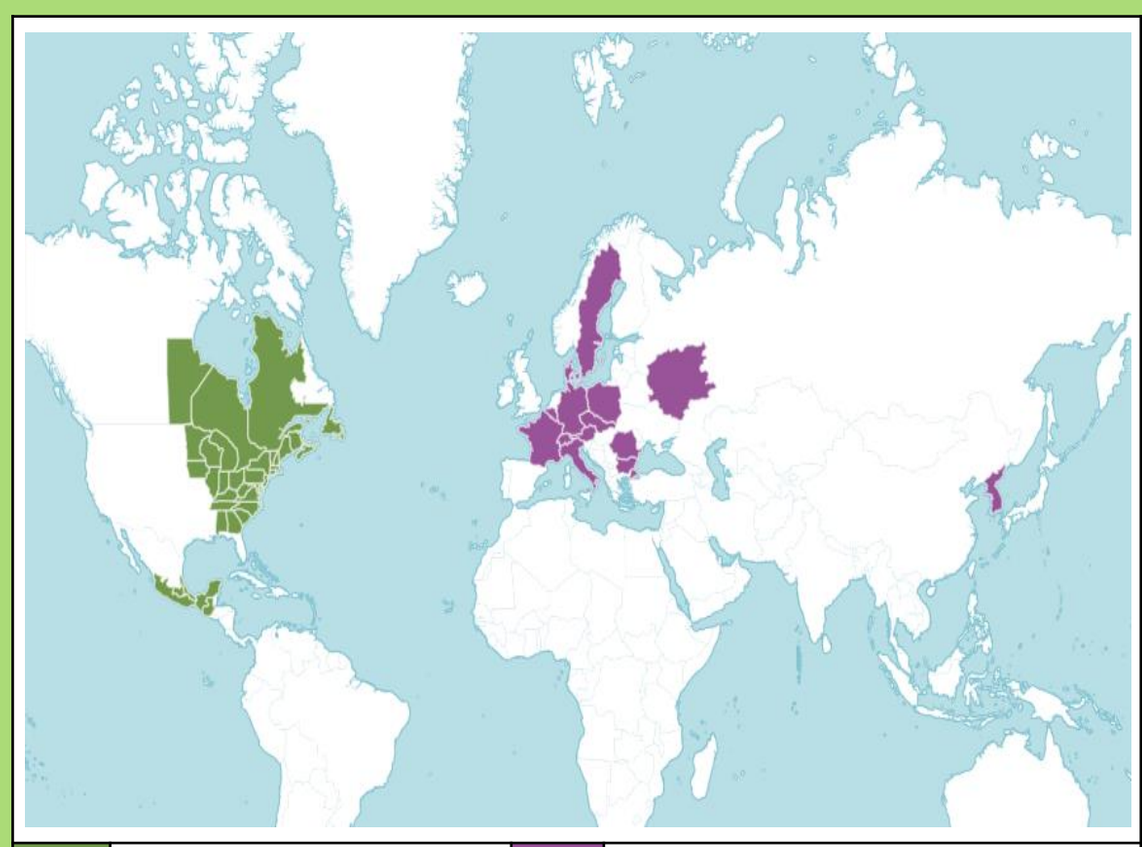

Произход

Северна Америка.

Местообитания

В естествената си среда расте в смесени гори с други иглолистни или широколистни видове. Разпространен е от 50 до 2200 m н.в.

13. Веймутов бор (*Pinus strobus* L.)
Семейство Борови (Pinaceae)

Хабитус

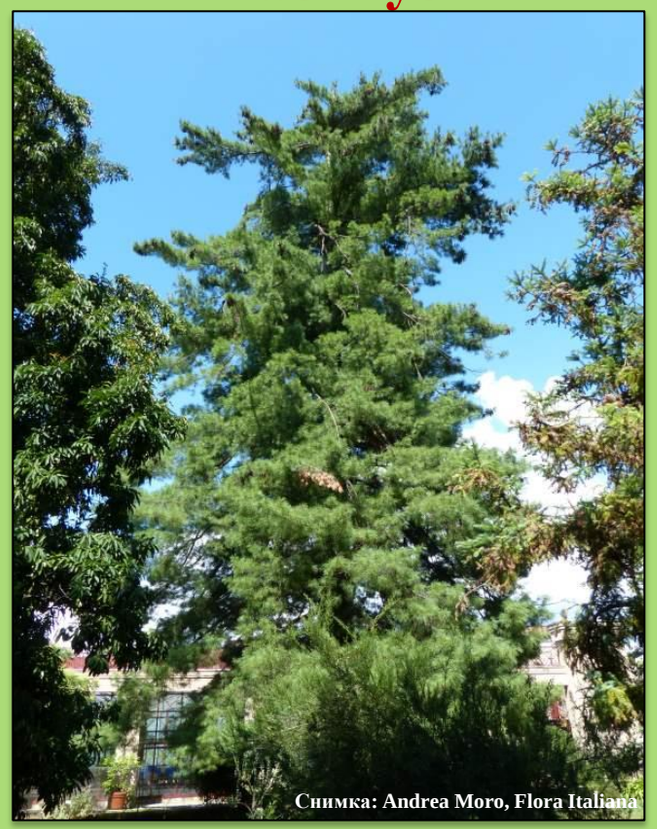

Височина

До 67 метра.

Диаметър на стъблото

До 1,9 метра.

Възраст

До 450 години.

Период на цъфтеж

Май-юни.

Кора

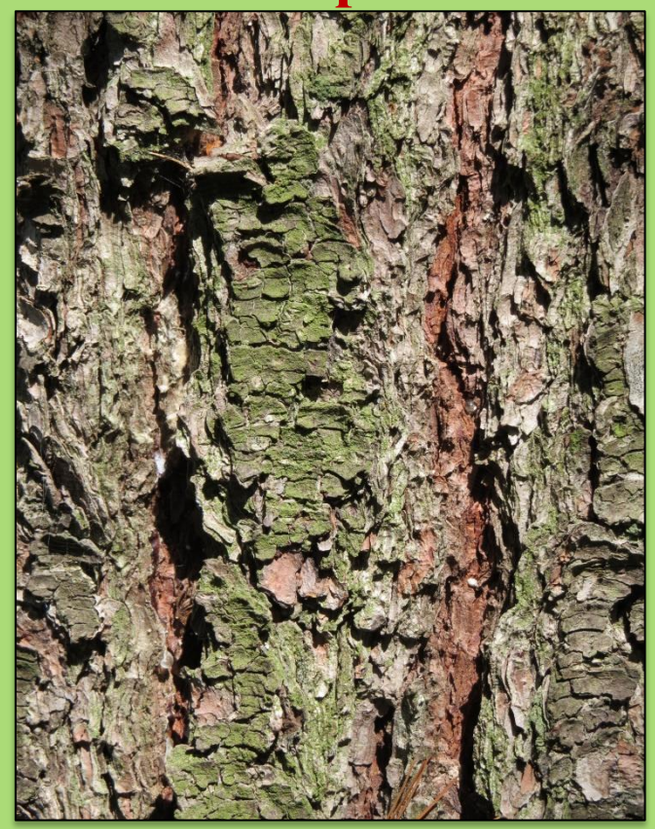

Период на зреене на шишарките

Август-септември. Шишарките започват да се образуват на 5-10-годишна възраст. Женските шишарки узряват 2 години след опрашването.

13. Веймутов бор (*Pinus strobus* L.)
Семейство Борови (Pinaceae)

Клонка с листа

Приложение

Горскостопанско, декоративно и техническо растение.

Природозащитен статут

Слабо засегнат (LC) според IUCN Red List.

Любопитни факти

1. **Единственият вид бор, използван за коледна елха пред Капитолия в САЩ.**
2. **През 17 в. е изобразяван върху монети в Нова Англия, около 100 години преди обявяването на независимостта и превръщането й в САЩ.**
3. **В продължение на 3 века (от 17 до 19 в.) е сериозно експлоатиран за добив на дървесина за корабни мачти, включително за Британския кралски флот, за сгради и мебели в Северна Америка.**

Мъжки шишарки

Листа

Женска шишарка

14. Хималайски кедър (*Cedrus deodara* (Roxb. ex D.Don) G.Don)
Семейство Борови (Pinaceae)

Разпространение в България

Разпространение в света

Произход

Източна Азия (Хималаи).

Местообитания

В естествения си ареал образува смесени гори с широколистни и иглолистни видове, а при по-голяма надморска височина формира чисти гори. Расте върху почви от групата на алпийските литосоли. Разпространен е от 1300 до 3300 m н.в.

14. Хималайски кедър (*Cedrus deodara* (Roxb. ex D.Don) G.Don)
Семейство Борови (Pinaceae)

Хабитус

Височина

До 30 (50) метра.

Диаметър на стъблото

До 3 метра.

Възраст

До 600-700 години.

Период на цъфтеж

Септември-октомври.

Кора

Период на зреене на шишарките

Септември-декември. Шишарките започват да се образуват на 40-годишна възраст. Женските шишарки живеят 2 години. След узряването на семената шишарките не падат от дървото, а се разпадат на отделни люспи.

14. Хималайски кедър (*Cedrus deodara* (Roxb. ex D.Don) G.Don)
Семейство Борови (Pinaceae)

Клонка с листа

Приложение

Декоративно, лечебно и техническо растение.

Природозащитен статут

Слабо засегнат (LC) според IUCN Red List.

Люспа от женска шишарка отвътре

Любопитни факти

Млади женски шишарки

1. **Заема важно място в употребата на дървен материал за строителството и производството на мебели в Пакистан, Кашмир и Северозападна Индия.**
2. **Клонките и листата са модел за изкуствените елхи и гирлянди.**

Люспа от женска шишарка отвън

15. Плачуща върба (*Salix babylonica* L.)
Семейство Върбови (Salicaceae)

Разпространение в България

Разпространение в света

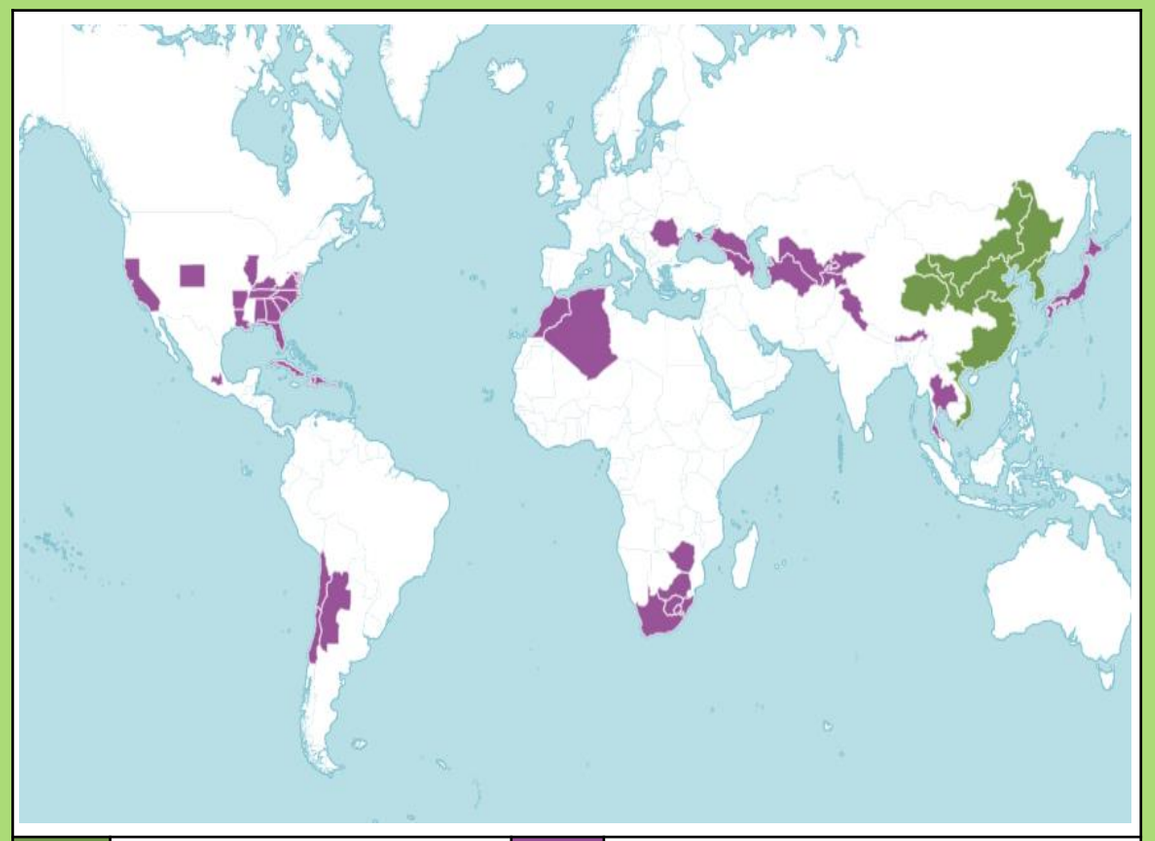

Произход

Китай.

Местообитания

В естествената си среда расте по бреговете на водни басуйни с течащи и стоящи води. Понася наводнения и временно потопяне под вода. Разпространен е от морското равнище до 2000 m н.в.

15. Плачуща върба (*Salix babylonica* L.)
Семейство Върбови (Salicaceae)

Кора

Височина

До 18 (40) метра.

Диаметър на стъблото

До 0,8 (1,5) метра.

Възраст

До 75 години.

Период на цъфтеж

Март-април.

Период на плодоносене

Април-май.

Започва да плододава на 10-годишна възраст.

Клонка с листа

15. Плачуща върба (*Salix babylonica* L.)
Семейство Върбови (Salicaceae)

Хабитус

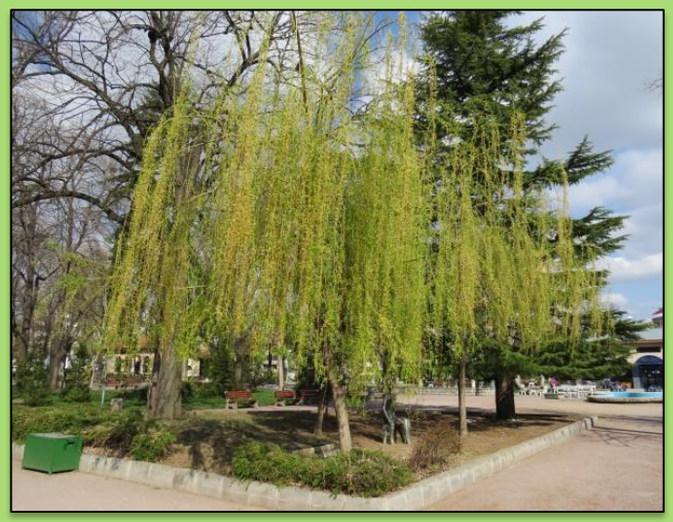

Приложение

Декоративно, лечебно, медоносно, противоерозионно и фуражно растение.

Природозащитен статут

Няма.

Любопитни факти

1. **Една от най-впечатляващите форми е „Tortuosa“. При нея клонките и дори листата са вълнообразно извити.**
2. **Клонките са много гъвкави и се използват при направата на кошници.**
3. **Листата и младите клони се използват като фураж за крави и кози в някои райони на Азия (в Бутан е едно от предпочитаните дървета за фураж).**
4. **Отварата от кората стимулира растежа на косата.**

Лист – горна повърхност

Мъжко съцветие

Лист – долна повърхност

16. Овалнолистно птиче грозде (*Ligustrum ovalifolium* Hassk.)
Семейство Маслинови (Oleaceae)

Разпространение в България

Разпространение в света

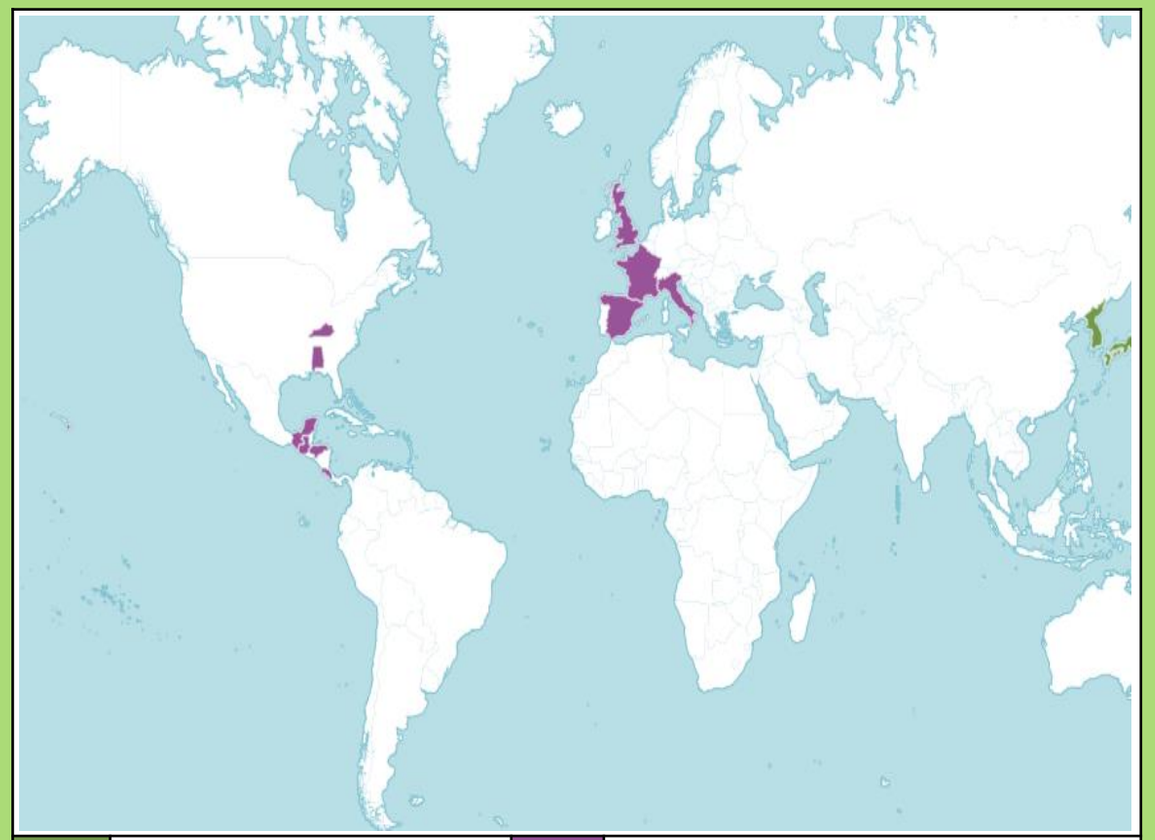

Произход

Япония.

Местообитания

Среща се в покрайнините на гори и по бреговете на реки. Предпочита добре огряни от слънцето места, но понася и силно засенчване.

16. Овалнолистно птиче грозде (*Ligustrum ovalifolium* Hassk.)
Семейство Маслинови (Oleaceae)

Хабитус

Височина

До 4-5 метра.

Диаметър на короната

До 3 метра.

Възраст

До 50 години.

Период на цъфтеж

Юни-юли.

Период на плодоносене

Октомври.

Започва да плододава на 2-3-годишна възраст.

Стъбло

16. Овалнолистно птиче грозде (*Ligustrum ovalifolium* Hassk.)
Семейство Маслинови (Oleaceae)

Лист – горна повърхност

Приложение

Декоративно растение.

Природозащитен статут

Няма.

Любопитни факти

1. **Инвазивен вид в САЩ.**
2. **Всички части на растението са отровни за хората, включително и плодовете, но те се използват за храна от много видове птици.**
3. **Много подходящ вид за моделиране на фигури, тъй като понася силно подрязване. Редовно подрязваните растения не образуват цветове и плодове.**

Клонка с листа

Лист – долна повърхност

Съцветие

17. Лъскав нокът (*Lonicera nitida* E.H.Wilson.)
Семейство Бъзови (Caprifoliaceae)

Разпространение в България

Разпространение в света

Произход

Китай.

Местообитания

В естествената си среда расте в храстови местообитания и по бреговете на реки. Разпространен е от 1300 до 2100 m н.в.

17. Лъскав нокът (*Lonicera nitida* E.H.Wilson.)
Семейство Бъзови (Caprifoliaceae)

Лист – горна повърхност

Височина
До 3 метра.

Диаметър на короната
До 1,8 (3) метра.

Възраст
До 25 (50) години.

Период на цъфтеж
Май-юни.

Период на плодоносене
Септември-октомври.

Лист – долна повърхност

17. Лъскав нокът (*Lonicera nitida* E.H.Wilson.)
Семейство Бъзови (Caprifoliaceae)

Хабитус

Приложение

Декоративно растение.

Природозащитен статут

Няма.

Любопитни факти

1. **Растението понася подрязване и е подходящо за живи огради и моделиране на фигури.**
2. **Подходящ вид за отглеждане като бонсай.**

Плодове

Клонка – горна повърхност

Клонка – горна повърхност

18. Полски бряст (*Ulmus minor* L.)
Семейство Брястови (Ulmaceae)

Разпространение в България

Разпространение в света

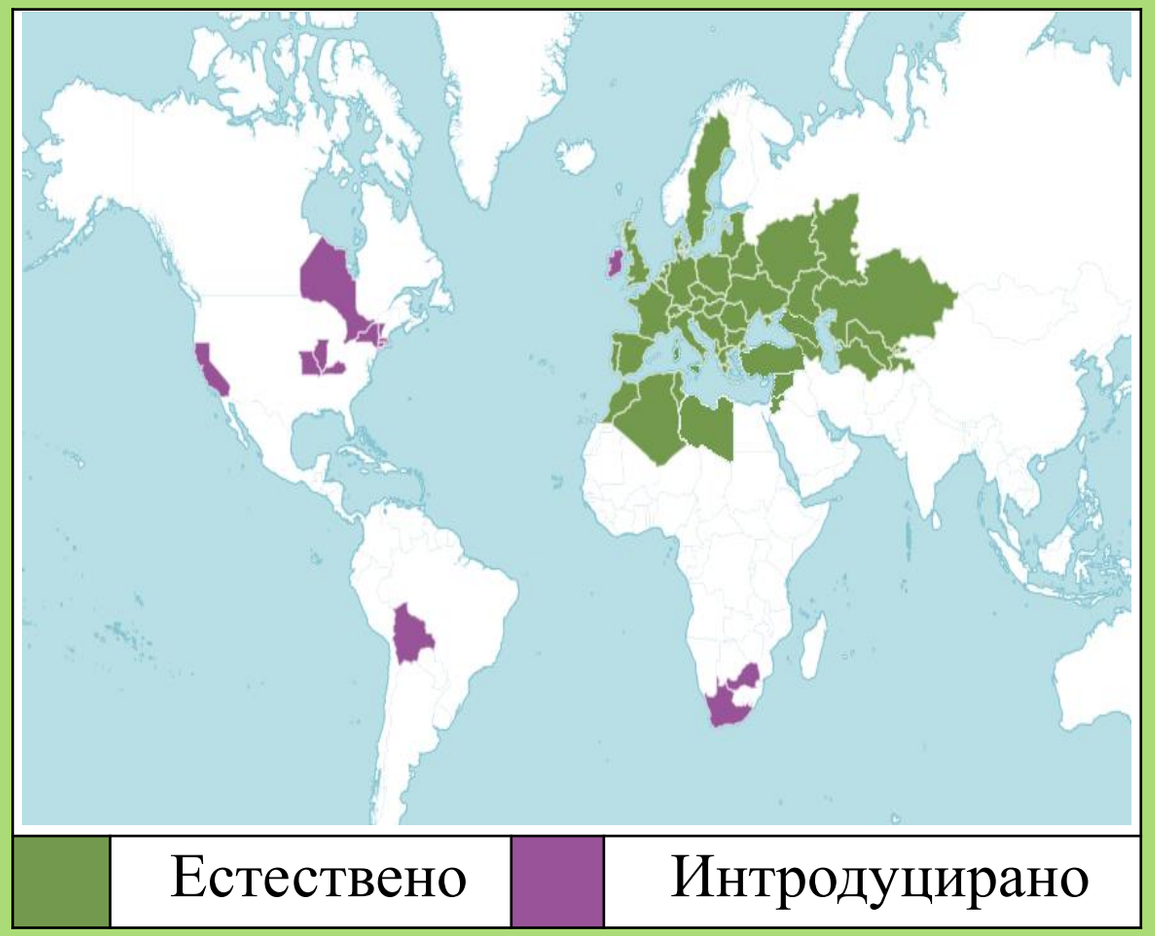

Произход

Европа, Средиземноморие, Югозападна Азия.

Местообитания

В естествената си среда расте в широколистни гори, край реки, в суходолия. Разпространен е от морското равнище до 1500 m н.в.

18. Полски бряст (*Ulmus minor* L.)
Семейство Брястови (Ulmaceae)

Хабитус

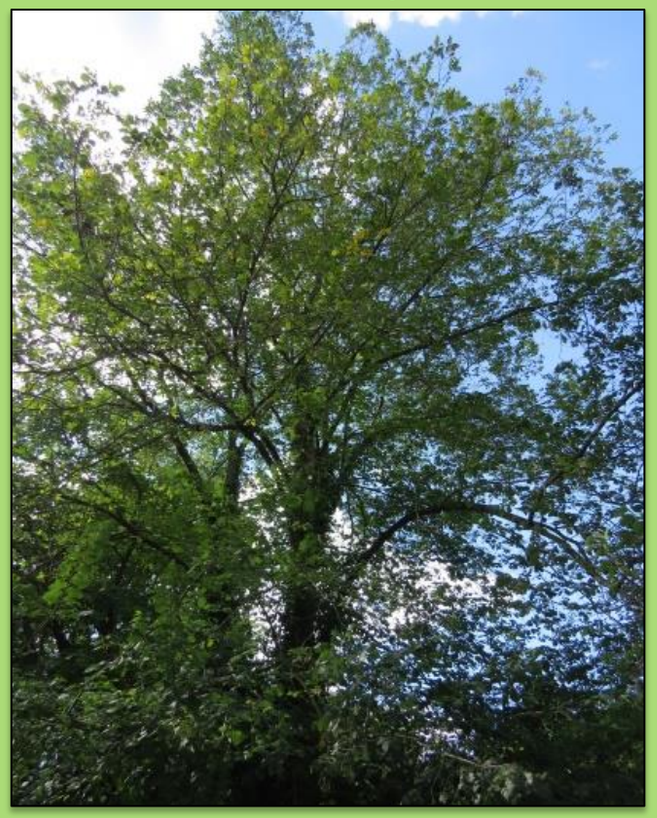

Височина

До 30 (40) метра.

Диаметър на стъблото

До 2,2 метра.

Възраст

До 1100 години.

Период на цъфтеж

Март-април.

Период на плодоносене

Април-май.

Започва да плододава на 7-годишна възраст.

Кора

18. Полски бряст (*Ulmus minor* L.)
Семейство Брястови (Ulmaceae)

Приложение

Горскостопанско, декоративно, дъбилно, лечебно, медоносно и техническо растение.

Природозащитен статут

Недостатъчно данни (DD) според IUCN Red List.

Любопитни факти

1. **Терциерен реликт.**
2. **Растението първо образува цветове и плодове, а едва след това листа.**
3. **Дървесината е твърда и устойчива на неприятели и в миналото е използвана в строителството – особено за изработване на покриви, в мебелното производство, самолетостроенето и корабостроенето.**
4. **Полският бряст и полският клен са характерна част от ландшафта на италианските лозя, където се отглеждат като живи стълбове за лозите.**

Цветове

Плодове

Клонка с коркови гребени

Лист – долна повърхност

19. Японска софора (*Styphnolobium japonicum* (L.) Schott)
Семейство Бобови (Fabaceae)

Разпространение в България

Разпространение в света

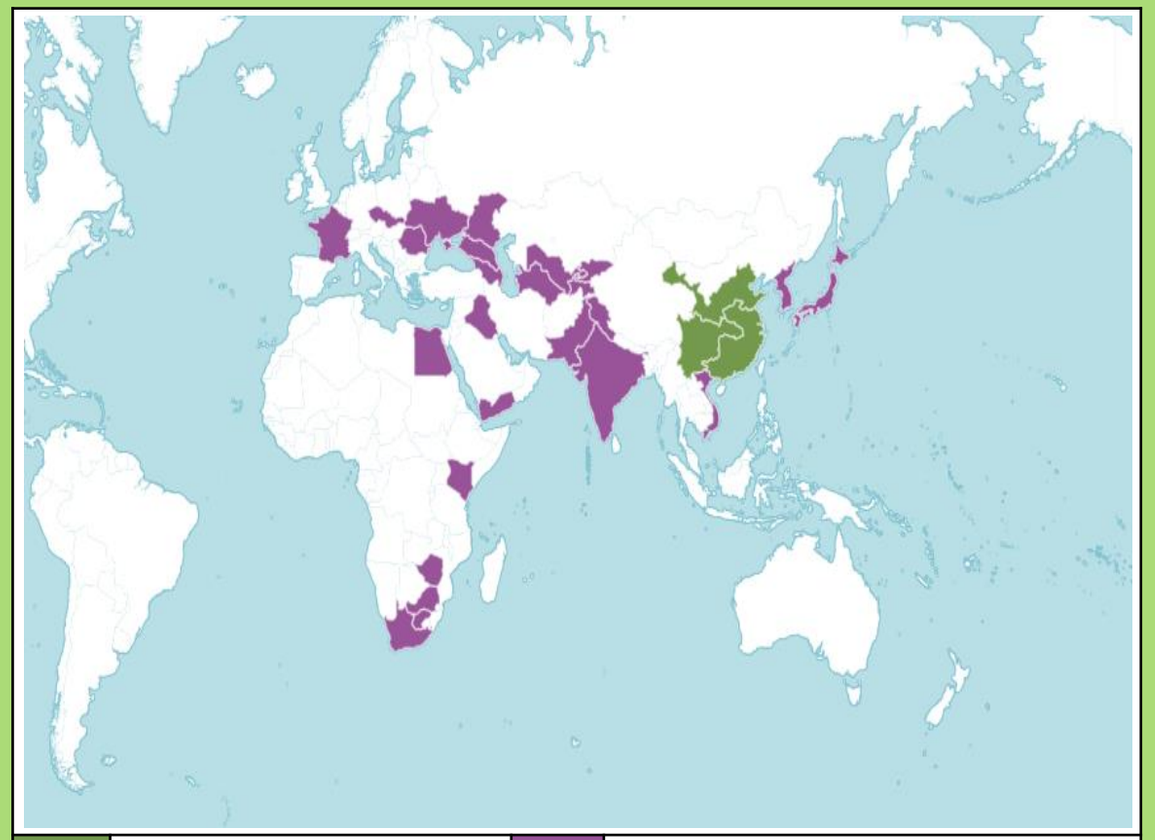

Произход

Китай.

Местообитания

В естествената си среда расте в сухите долини и равнини на Китай.

19. Японска софора (*Styphnolobium japonicum* (L.) Schott)
Семейство Бобови (Fabaceae)

Хабитус

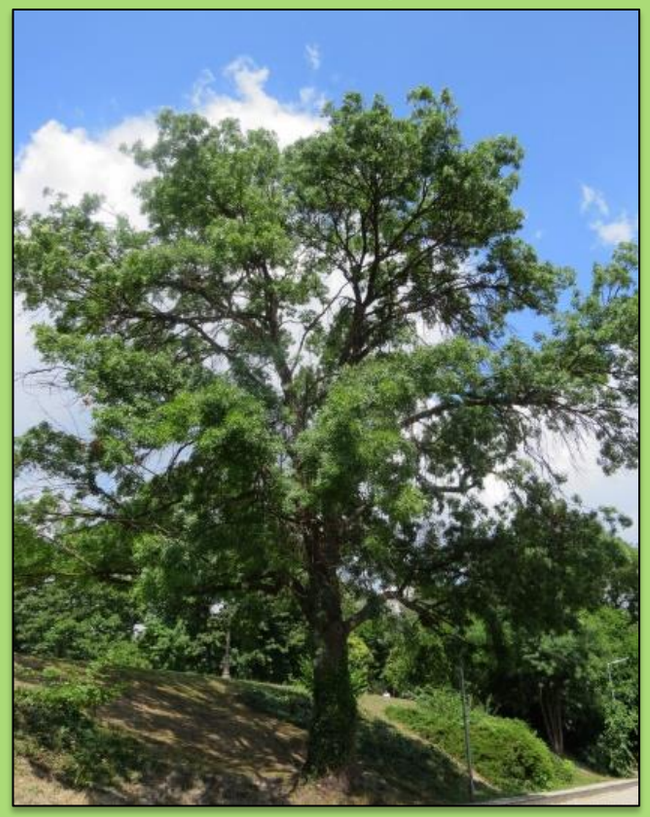

Височина

До 25 метра.

Диаметър на стъблото

До 1,4 метра.

Възраст

До 2700 години.

Период на цъфтеж

Юли-август.

Период на плодоносене

Август-октомври.

Започва да плододава на 10-годишна възраст.

Кора

19. Японска софора (*Styphnolobium japonicum* (L.) Schott)
Семейство Бобови (Fabaceae)

Цветове

Приложение

Декоративно, лечебно, медоносно и техническо растение.

Природозащитен статут

Няма.

Любопитни факти

1. **Въпреки че според името си би трябвало да произлиза от Япония, родината му е Китай, а оттам е пренесен в Япония.**
2. **Едно от 50-те основни лечебни растения в традиционната китайска медицина.**
3. **Дървото се почита и често се засажда в близост до будистки храмове.**
4. **Дървесината е здрава и гъвкава и се използва за строителство на кораби и карети, както и за кухненски съдове и предмети на местните занаяти.**
5. **От цветовете се получава жълто багрило.**

Плодове

Лист – горна повърхност

Лист – долна повърхност

20. Испанска ела (*Abies concolor* (Gordon & Glend.) Lindl. ex Hildebr.)
Семейство Борови (Pinaceae)

Разпространение в България

Разпространение в света

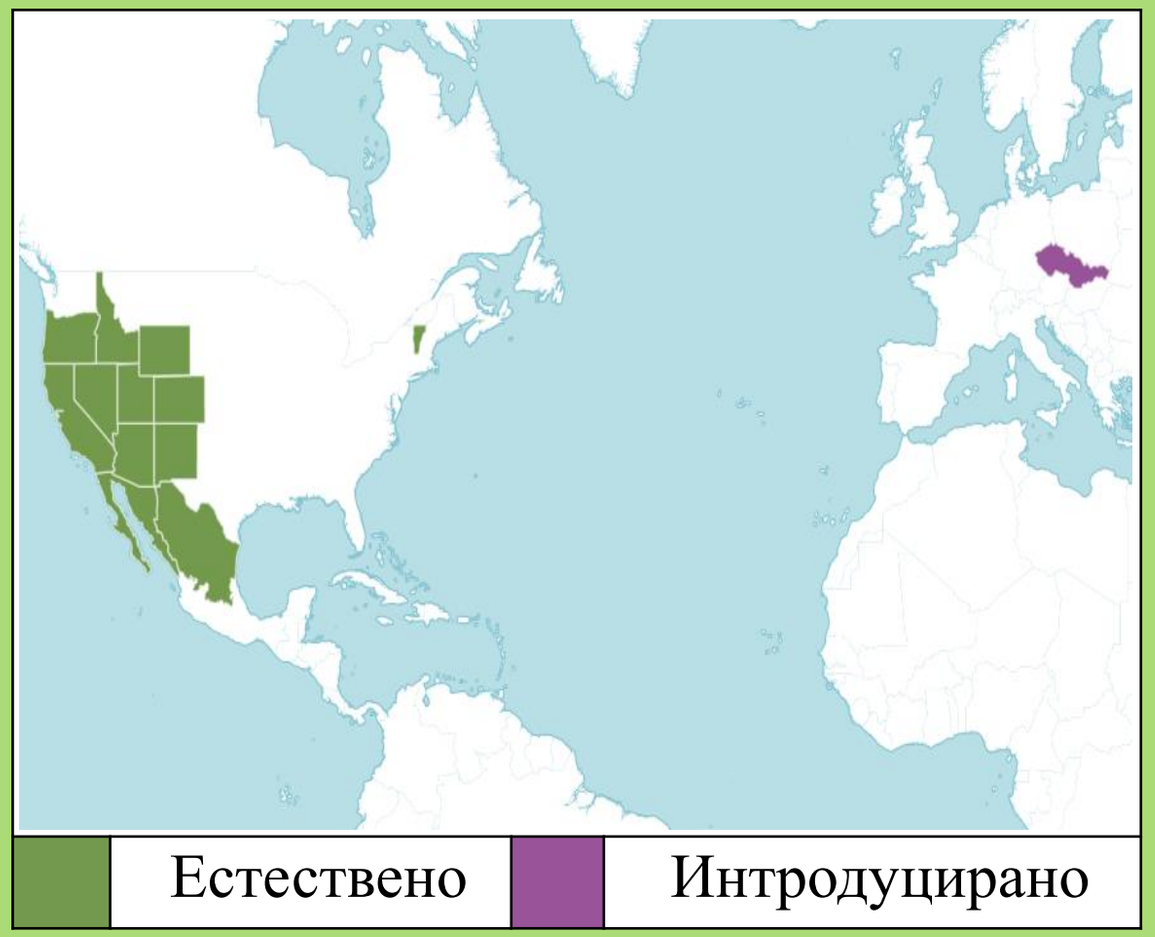

Произход

Северна Америка.

Местообитания

Образува чисти и смесени иглолистни гори. Среща се както по дъното на каньони, така и по склонове с различен наклон до билните части в планините. Предпочита дълбоки и пропускливи почви на добре огряни от слънцето места, но понася и засенчване. Разпространен е от 600 до 3350 m н.в.

20. Испанска ела (*Abies concolor* (Gordon & Glend.) Lindl. ex Hildebr.)
Семейство Борови (Pinaceae)

Хабитус

Височина

До 50-60 метра.

Диаметър на стъблото

До 2,7 метра.

Възраст

До 300-400 години.

Период на цъфтеж

Април-май.

Кора

Период на зреене на шишарките

Шишарките започват да се образуват на 40-годишна възраст. След узряването на семената през септември-октомври шишарките не падат от дървото, а се разпадат на люспи.

20. Испанска ела (*Abies concolor* (Gordon & Glend.) Lindl. ex Hildebr.)
Семейство Борови (Pinaceae)

Клонка с листа

Приложение

Декоративно, лечебно и техническо растение.

Природозащитен статут

Слабо засегнат (LC) според IUCN Red List.

Мъжки шишарки

Любопитни факти

1. **В Калифорния се отглежда и продава като коледно дърво.**
2. **В САЩ се използва в строителството и в производството на шперплат.**
3. **В миналото индианците са използвали листата за приготвяне на чай.**

Женски шишарки

Люспи от женска шишарка

21. Албиция (*Albizia julibrissin Durazz.*)
Семейство Бобови (Fabaceae)

Разпространение в България

Разпространение в света

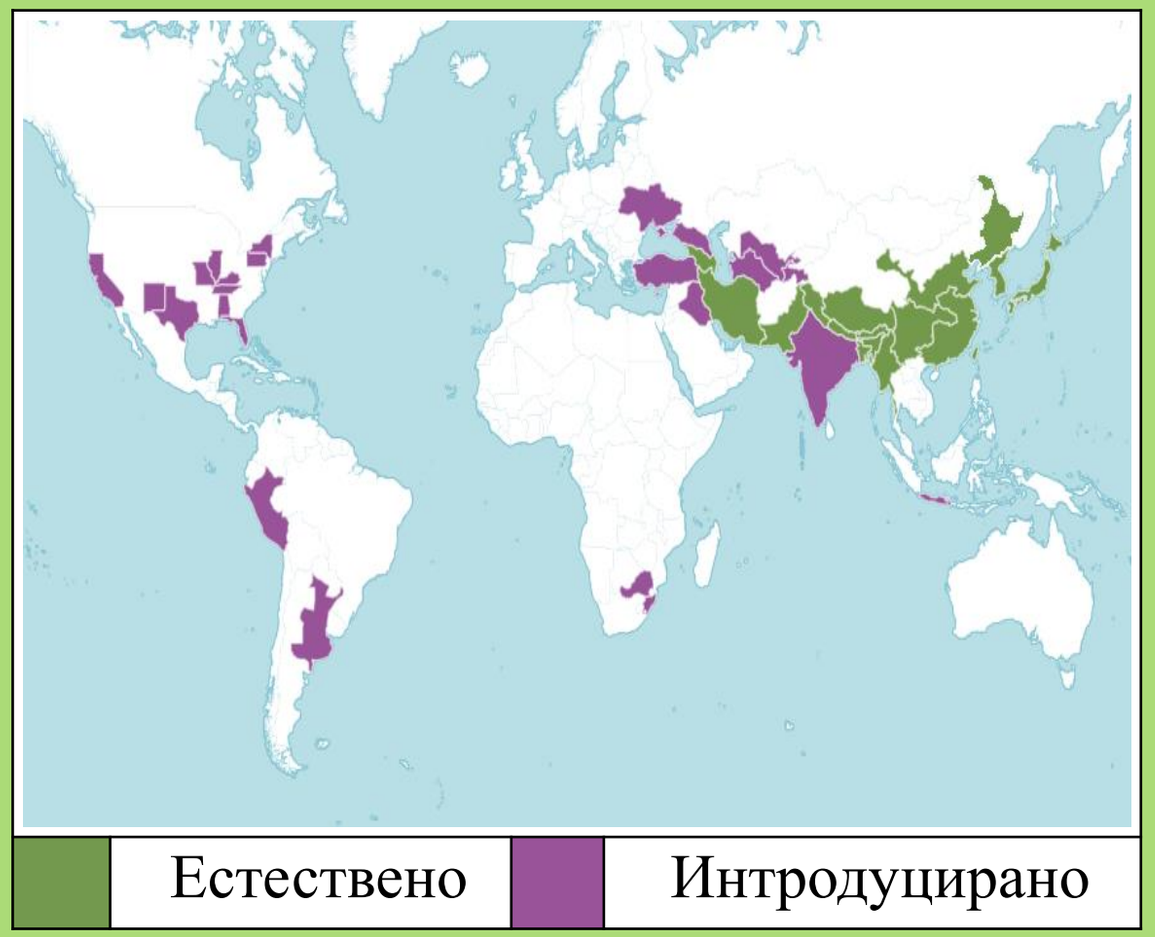

Произход

Централна и Югоизточна Азия.

Местообитания

В естествената си среда расте по сухи равнини, пясъчни долини и хълмисти терени. Разпространен е от морското равнище до 1000 m н.в.

21. Албиция (*Albizia julibrissin Durazz.*)
Семейство Бобови (Fabaceae)

Хабитус

Височина

До 12 метра.

Диаметър на стъблото

До 0,6 метра.

Възраст

До 45 години.

Период на цъфтеж

Юни-август.

Период на плодоносене

Август-ноември.
Започва да плододава на 10-годишна възраст.
Плодовете остават върху дървото през зимата.

Кора

21. Албиция (*Albizia julibrissin Durazz.*)
Семейство Бобови (Fabaceae)

Клонка

Приложение

Декоративно, лечебно и медоносно растение.

Природозащитен статут

Няма.

Любопитни факти

1. **Инвазивен вид в Япония и в Съединените щати, където не се препоръчва за отглеждане в градини и паркове.**
2. **Растението е наречено съвсем заслужено „спящо дърво“, тъй като привечер листчетата на перестите листа се затварят в „спящо“ положение.**
3. **Цветовете имат жълто-зелени венче-листчета, но красотата им се дължи на големия брой розово-червени тичинки, които са много по-дълги от тях.**

Цвят

Лист

Клонка с цветове и плодове

22. Плътновлакнеста павловния (*Paulownia tomentosa* (Thunb.) Steud.)
Семейство Бигнониеви (Bignoniaceae)

Разпространение в България

Разпространение в света

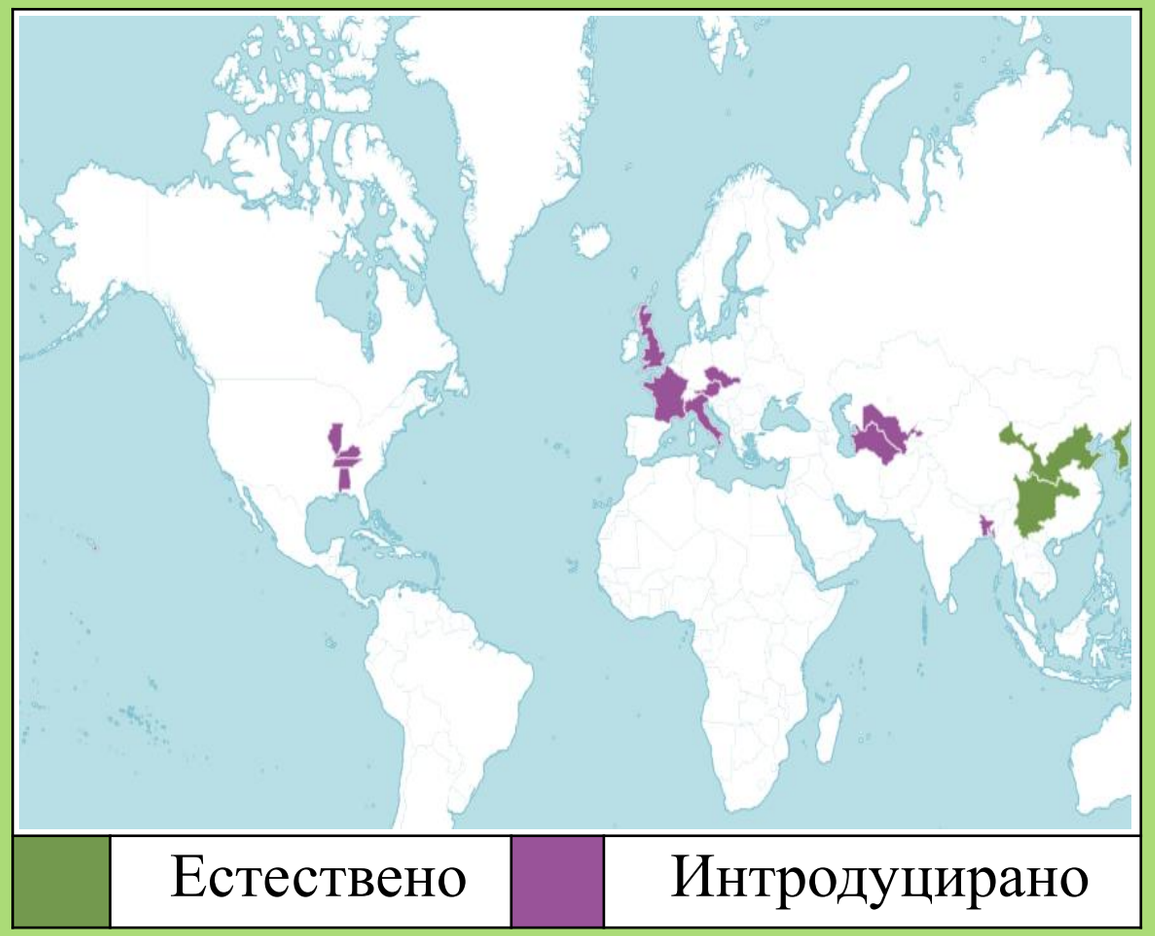

Произход

Китай.

Местообитания

В естествената си среда расте в широколистни и смесени гори и в по-малка степен вторични гори. Като инвазивен вид се среща край пътища, поляни, покрайнините на гори, стръмни скалисти склонове, брегове на реки и нарушени местообитания. Разпространен е от морското равнище до 1800 m н.в.

22. Плътновлакнеста павловния (*Paulownia tomentosa* (Thunb.) Steud.)
Семейство Бигнониеви (Bignoniaceae)

Хабитус

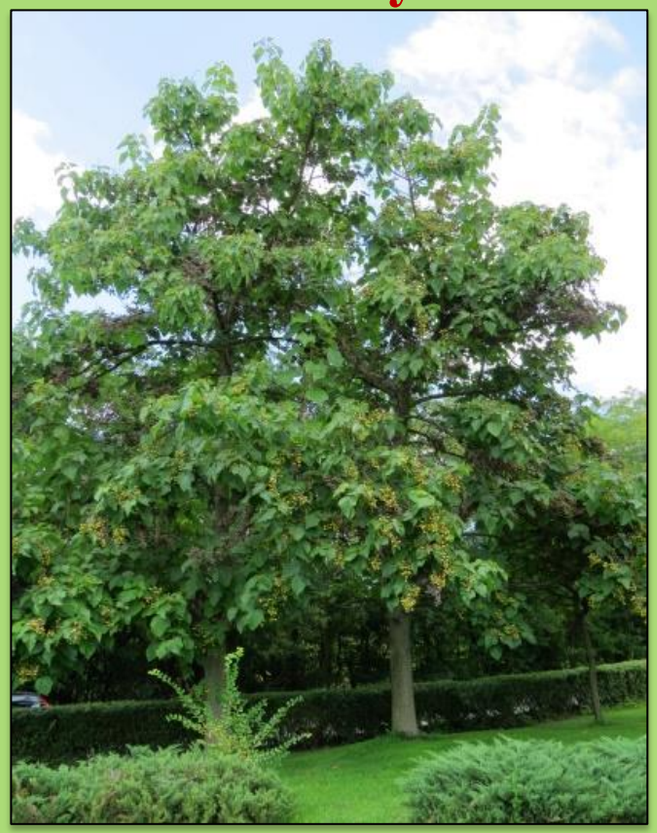

Височина

До 20 метра.

Диаметър на стъблото

До 1,8 метра.

Възраст

До 130 години.

Период на цъфтеж

Април-май.

Период на плодоносене

Август-септември. Започва да плододава на 8-годишна възраст.

Кора

22. Плътновлакнеста павловния (*Paulownia tomentosa* (Thunb.) Steud.)
Семейство Бигнониеви (Bignoniaceae)

Лист – горна повърхност

Приложение

Горскостопанско, декоративно, лечебно, медоносно и техническо растение.

Природозащитен статут

Няма.

Цветове

Любопитни факти

1. **Инвазивен вид в САЩ и Нова Зеландия.**
2. **Добре развито дърво може да образува до 20 милиона семена годишно.**
3. **Едно от икономически най-важните дървета в Китай – бързорастящо и с висококачествена дървесина.**
4. **В Япония се култивира от векове и е част от местните традиции.**

Лист – долна повърхност

Плодове

23. Ясенолистен клен (*Acer negundo* L.)
Семейство Сапиндусови (Sapindaceae)

Разпространение в България

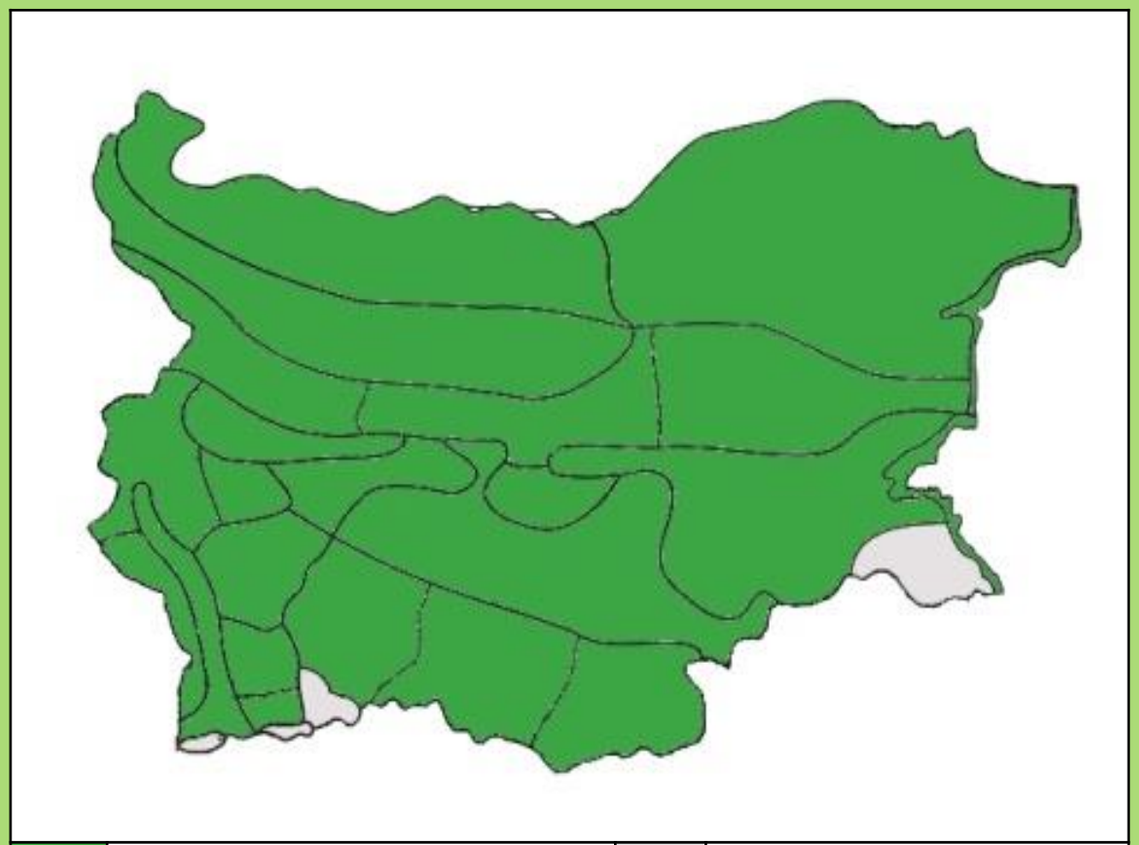

Разпространен | Не се среща

Разпространение в света

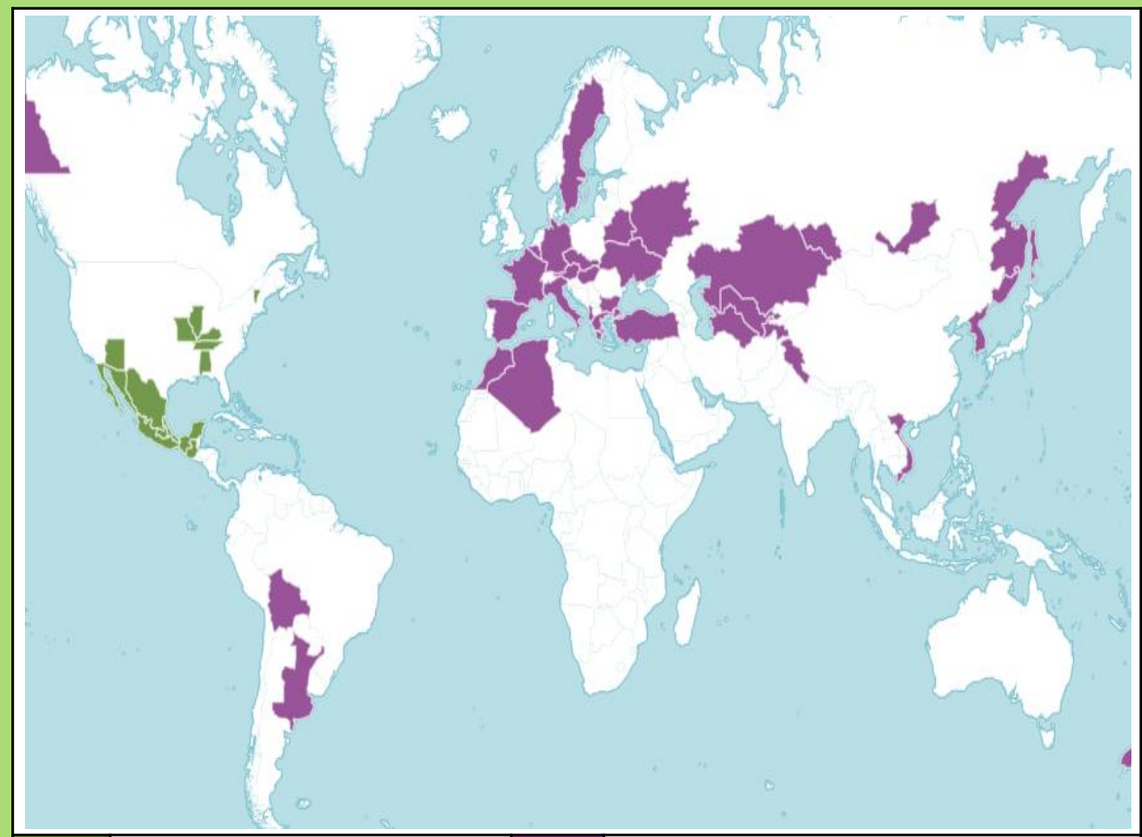

Естествено | Интродуцирано

Произход

Северна Америка.

Местообитания

В естествената си среда расте по бреговете на реки и заливни речни тераси. Добре се развива и на слънчеви, и на сенчести места. Предпочита добре дренирани влажни почви. Разпространен е от морското равнище до 2680 m н.в.

23. Ясенолистен клен (*Acer negundo* L.)
Семейство Сапиндусови (Sapindaceae)

Хабитус

Височина

До 20 метра.

Диаметър на стъблото

До 0,5-1 метра.

Възраст

До 100 години.

Кора

Период на цъфтеж

Март-май.

Период на плодоносене

Август-октомври. Плодовете остават през цялата зима върху дървото. Започва да плододава на 8-11-годишна възраст.

23. Ясенолистен клен (*Acer negundo* L.)
Семейство Сапиндусови (Sapindaceae)

Клонка с листа

Клонка с цветове

Приложение

Декоративно, лечебно и противоерозионно растение.

Природозащитен статут

Слабо засегнат (LC) според IUCN Red List.

Любопитни факти

1. **Включен е в списъка на най-опасните инвазивни чужди видове, застрашаващи биоразнообразието в Европа.**
2. **Листата, пониците и младите растения имат забележителна прилика с отровния бръшлян (*Toxicodendron radicans*), докосването до който води до сериозни увреждания на кожата.**

Лист

Плодове

24. Източен платикладус (*Platycladus orientalis* (L.) Franco.)
Семейство Кипарисови (Cupressaceae)

Разпространение в България

Разпространение в света

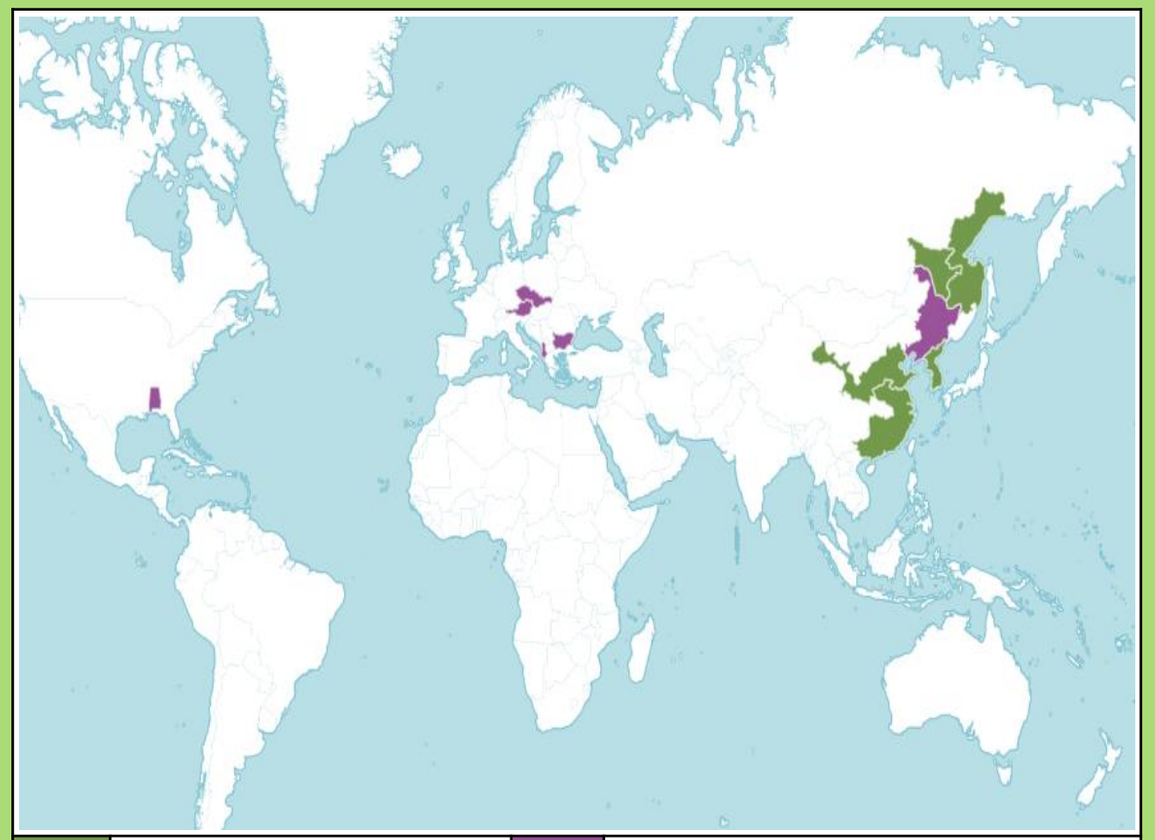

Произход

Китай.

Местообитания

В естествената си среда расте в редки гори, в храстови местообитания, по стръмни или сухи склонове. Разпространен е от 300 до 3300 m н.в.

24. Източен платикладус (*Platycladus orientalis* (L.) Franco.)
Семейство Кипарисови (Cupressaceae)

Хабитус

Височина

До 20 метра.

Диаметър на стъблото

До 1 метър.

Възраст

До 1000 години.

Период на цъфтеж

Март-април.

Период на плодоносене

Октомври. Започва да плододава на 3-годишна възраст.

Кора

24. Източен платикладус (*Platycladus orientalis* (L.) Franco.)
Семейство Кипарисови (Cupressaceae)

Кора на клонка

Приложение

Горскостопанско, декоративно, лечебно и техническо растение.

Природозащитен статут

Почти застрашен (NT) според IUCN Red List.

Мъжки и женски шишарки

Любопитни факти

1. **Растението е отровно.**
2. **Често засаждан вид до будистки храмове и манастири, както и до гробниците на китайските императори, което е довело до силното му разпространение извън естествения ареал.**
3. **В Китай дървесината традиционно се използва за строителство на къщи и храмове.**

Клонка с люсповидни листа

Женски шишарки

25. Четиритичинкова ракитовица (*Tamarix tetrandra* Pall. ex M.Bieb.)
Семейство Ракитовицови (Tamaricaceae)

Разпространение в България

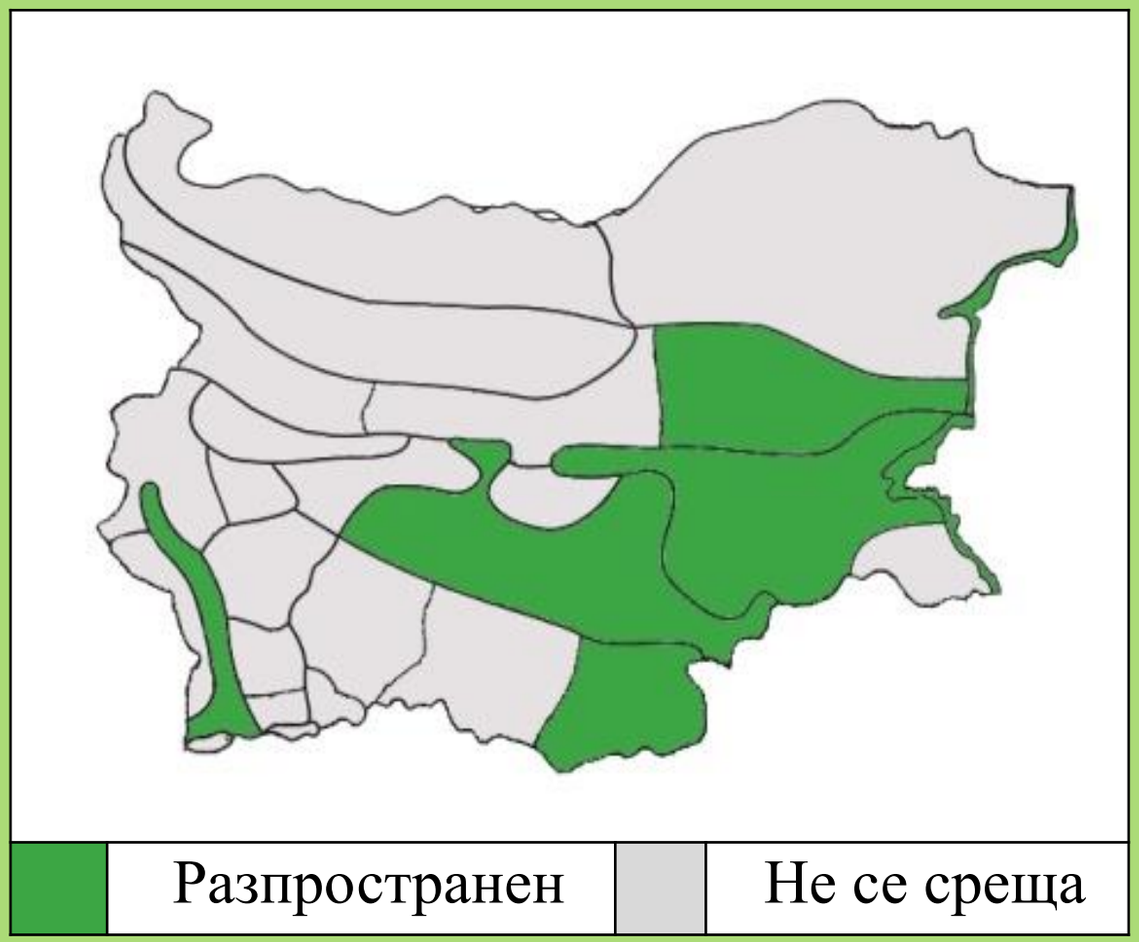

Разпространение в света

Произход

Балкански полуостров (без Албания и Румъния), Турция, Крим, Кавказ.

Местообитания

В естествената си среда расте по песъчливи и каменисти места по крайбрежието на Черно море и по бреговете на реки. В България е разпространен от морското равнище до 500 m н.в.

25. Четиритичинкова ракитовица (*Tamarix tetrandra* Pall. ex M.Bieb.)
Семейство Ракитовицови (Tamaricaceae)

Хабитус

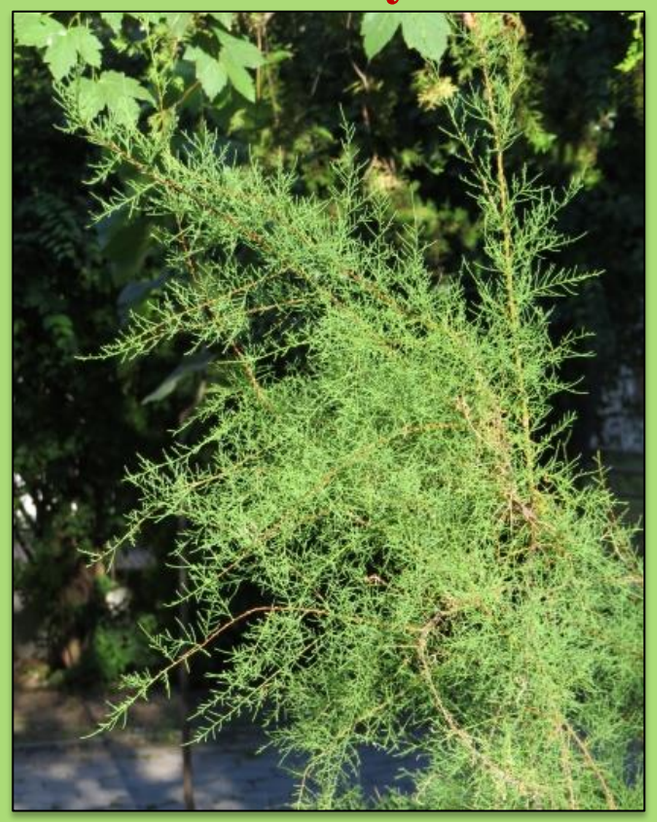

Височина

До 4 метра.

Диаметър на короната

До 4 метра.

Възраст

До 75 години.

Период на цъфтеж

Юни.

Период на плодоносене

Август. Започва да плододава на 1-годишна възраст.

Кора

25. Четиритичинкова ракитовица (*Tamarix tetrandra* Pall. ex M.Bieb.)
Семейство Ракитовицови (Tamaricaceae)

Едногодишна клонка

Приложение

Декоративно, дъбилно, лечебно, медоносно и противоерозионно растение.

Природозащитен статут

Слабо засегнат (LC) според IUCN Red List.

Цветове

Клонка с люсповидни листа

Любопитни факти

1. **Растението се използва за спиране на подвижни пясъци.**
2. **Инвазивен вид в някои части на САЩ.**
3. **Достига максималната си височина от 4 метра за 10-20 години.**
4. **Едно растение може да произведе до 500 000 семена за една година.**

Многогодишна клонка с цветове

26. Южна копривка (*Celtis australis* L.)
Семейство Конопови (Cannabaceae)

Разпространение в България

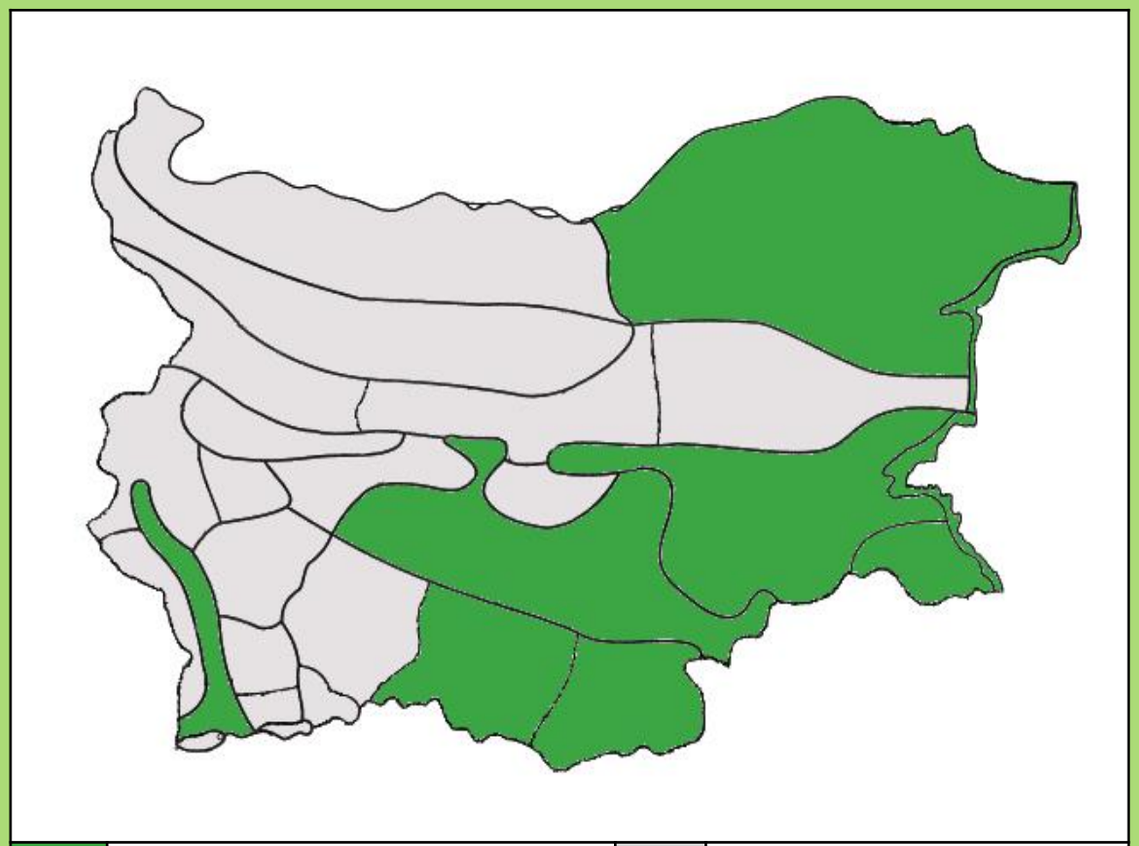

Разпространен | Не се среща

Разпространение в света

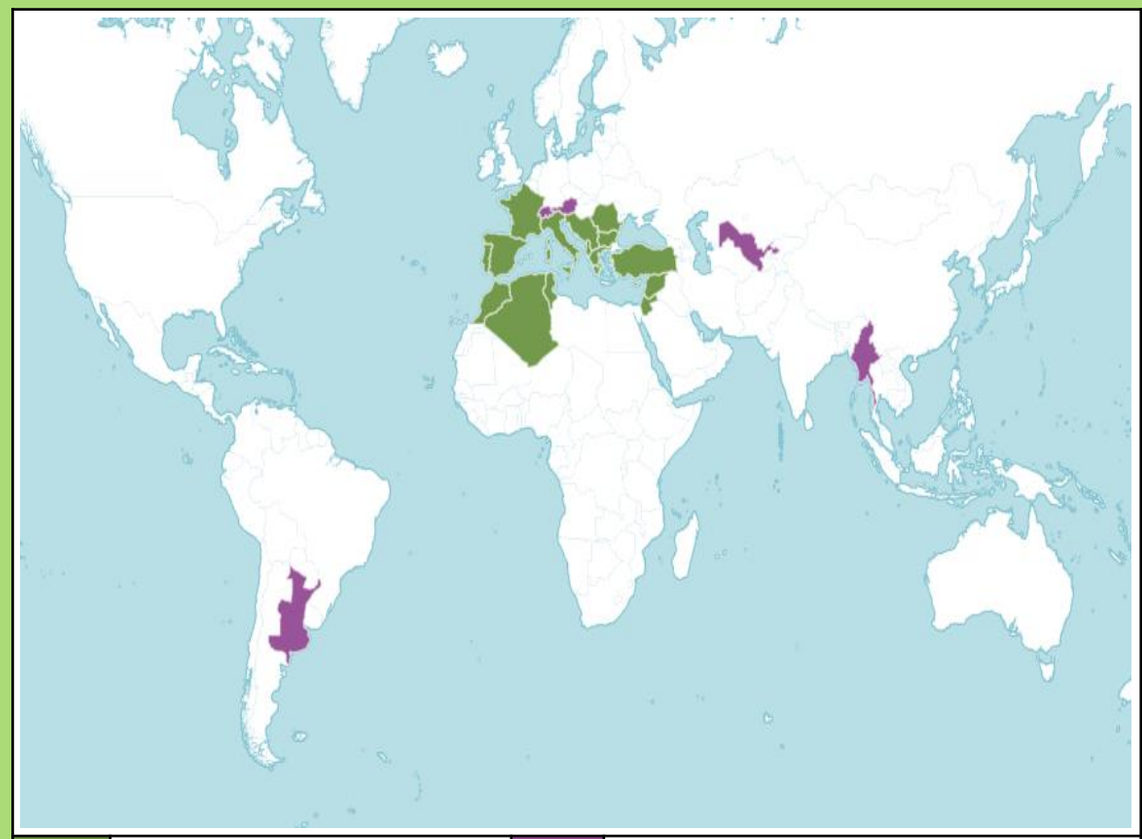

Естествено | Интродуцирано

Произход

Южна Европа, Югозападна Азия и Северна Африка.

Местообитания

В естествената си среда расте в гори, ливади, по бреговете на реки, по сухи каменисти и скалисти места. Разпространен е от морското равнище до 2500 m н.в.

26. Южна копривка (*Celtis australis* L.)
Семейство Конопови (Cannabaceae)

Хабитус

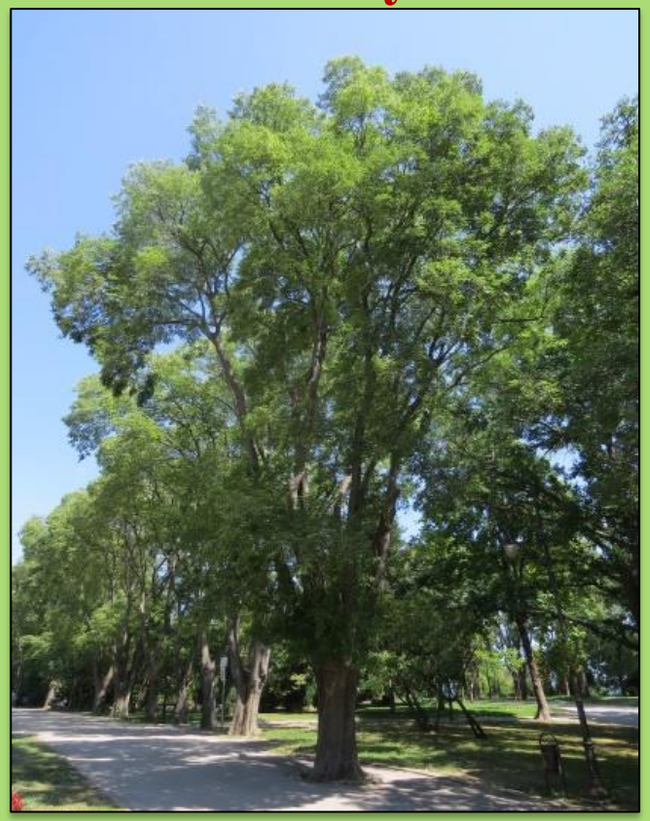

Височина

До 20 метра.

Диаметър на стъблото

До 0,8 метра.

Възраст

До 1000 години.

Период на цъфтеж

Април-май.

Период на плодоносене

Октомври-ноември. Започва да плододава на 15-годишна възраст.

Кора

26. Южна копривка (*Celtis australis* L.)
Семейство Конопови (Cannabaceae)

Лист – горна повърхност

Клонка с листа

Приложение

Декоративно, дъбилно, лечебно и противоерозионно растение.

Природозащитен статут

Слабо засегнат (LC) според IUCN Red List.

Лист – долна повърхност

Любопитни факти

1. **Терциерен реликт.**
2. **В Азия все по-често се отглежда като енергийна култура.**
3. **Съдържанието на захароза в плодовете е по-високо, отколкото при захарното цвекло и захарната тръстика.**
4. **Листата и плодовете се използват за храна в супи и салати.**

Плодове

27. Гимнокладус (*Gymnocladus dioicus* (L.) K.Koch)
Семейство Бобови (Fabaceae)

Разпространение в България

Разпространение в света

Произход

Северна Америка.

Местообитания

В естествената си среда расте в заливани от реките равнини и речни долини, в покрайнините на блата, а понякога – по скалисти склонове и в гори. Може да се използва като индикатор за наличието на варовик или варовити почви.

27. Гимнокладус (*Gymnocladus dioicus* (L.) K.Koch)
Семейство Бобови (Fabaceae)

Хабитус

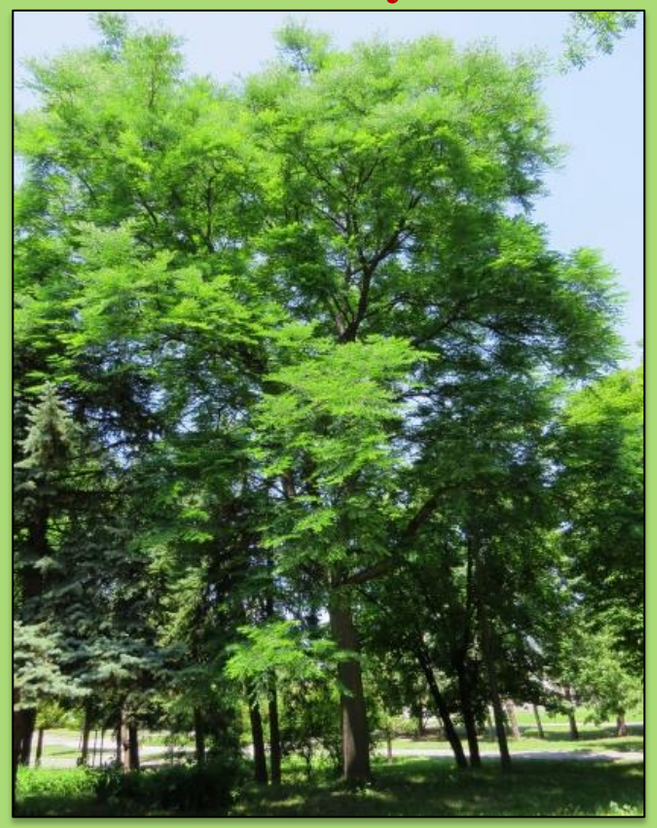

Височина

До 30 (33) метра.

Диаметър на стъблото

До 1 (1,4) метра.

Възраст

До 100 (150) години.

Период на цъфтеж

Май-юни.

Период на плодоносене

Септември-октомври. Плодовете остават върху дървото през зимата.

Кора

27. Гимнокладус (*Gymnocladus dioicus* (L.) K.Koch)
Семейство Бобови (Fabaceae)

Клонка с листа

Плод

Приложение

Декоративно, медоносно и техническо растение.

Природозащитен статут

Няма.

Любопитни факти

1. **Дървесината е мека, но устойчива на гниене и се използва в строителството.**
2. **Листата са били използвани като отрова за мухи.**
3. **Плодовете имат високо съдържание на сапонини и се използват като сапун.**
4. **Първите заселници в Северна Америка използвали семената като заместител на кафето.**

Незрели плодове

Плод със семена

28. Черна черница (*Morus nigra* L.)
Семейство Черничеви (Moraceae)

Разпространение в България

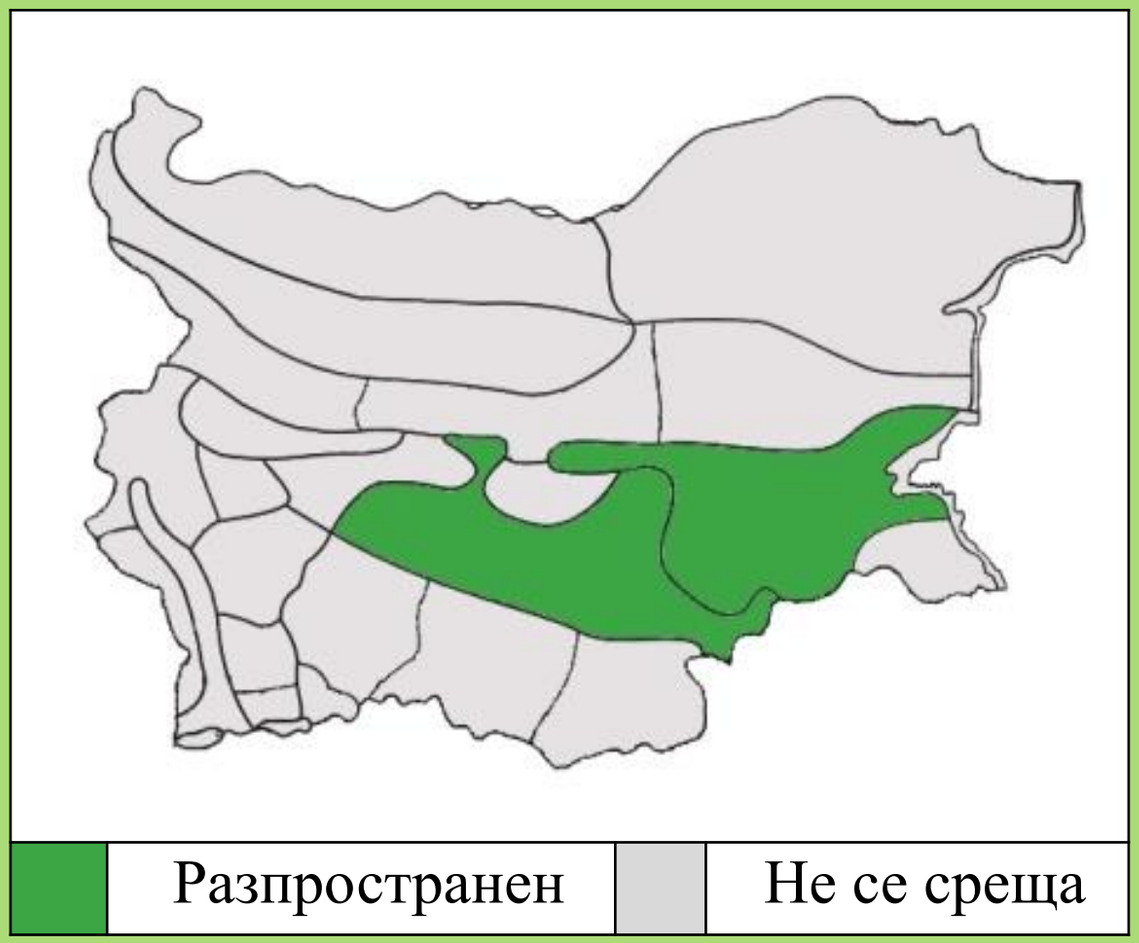

Разпространен | Не се среща

Разпространение в света

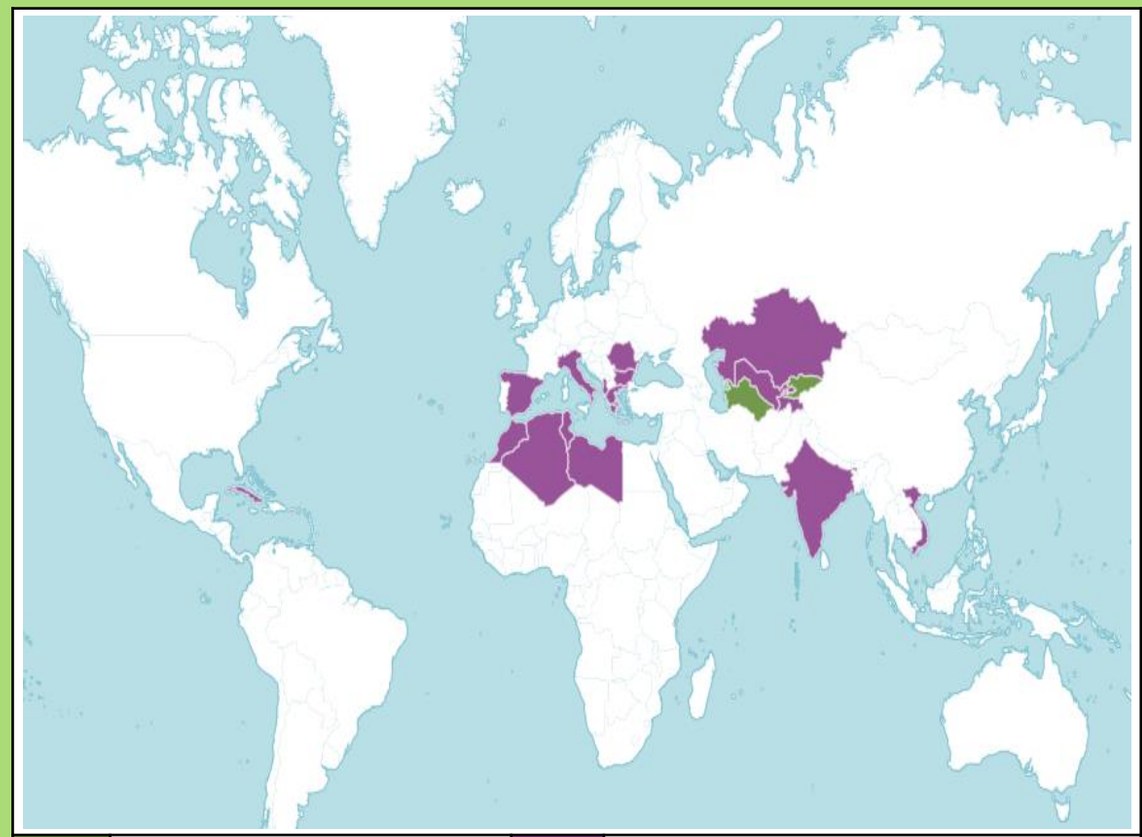

Естествено | Интродуцирано

Произход

Югозападна и Централна Азия.

Местообитания

В естествената си среда расте в аридни и крайбрежни райони. Разпространен е от морското равнище до 2000 m н.в.

28. Черна черница (*Morus nigra* L.)
Семейство Черничеви (Moraceae)

Клонка

Височина

До 10 (15) метра.

Диаметър на стъблото

До 1,7 метра.

Възраст

До 300 (600) години.

Период на цъфтеж

Май-юни.

Кора

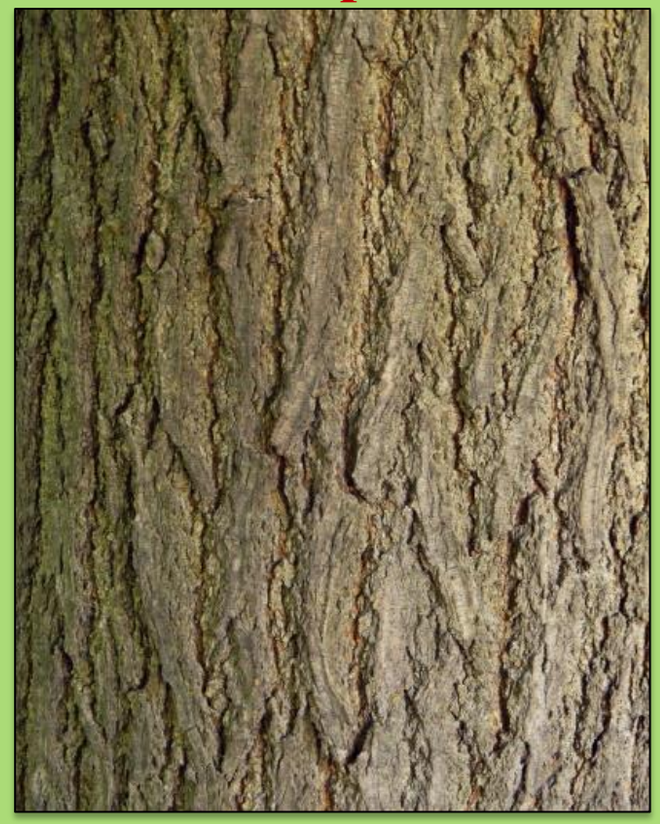

Период на плодоносене

Август-септември. Започва да плододава на 5-6-годишна възраст.

28. Черна черница (*Morus nigra* L.)
Семейство Черничеви (Moraceae)

Хабитус

Приложение

Декоративно, лечебно, техническо, фуражно и хранително растение.

Природозащитен статут

Няма.

Лист – долна повърхност

Любопитни факти

1. **Бялата черница е по-подходяща от черната по хранителна стойност за отглеждането на копринените буби.**
2. **Редуването на три цвята по време на зреенето на плодовете символизира трите етапа в човешкия живот: белият – невинното детство, червеният – зрелостта, черният – старостта и смъртта.**
3. **В Китай е символ на трудолюбие и синовна преданост.**

Лист – горна повърхност

Плодове

29. Лавзонов лъжекипарис (*Chamaecyparis lawsoniana* (A.Murray bis) Parl.)
Семейство Кипарисови (Cupressaceae)

Разпространение в България

Разпространение в света

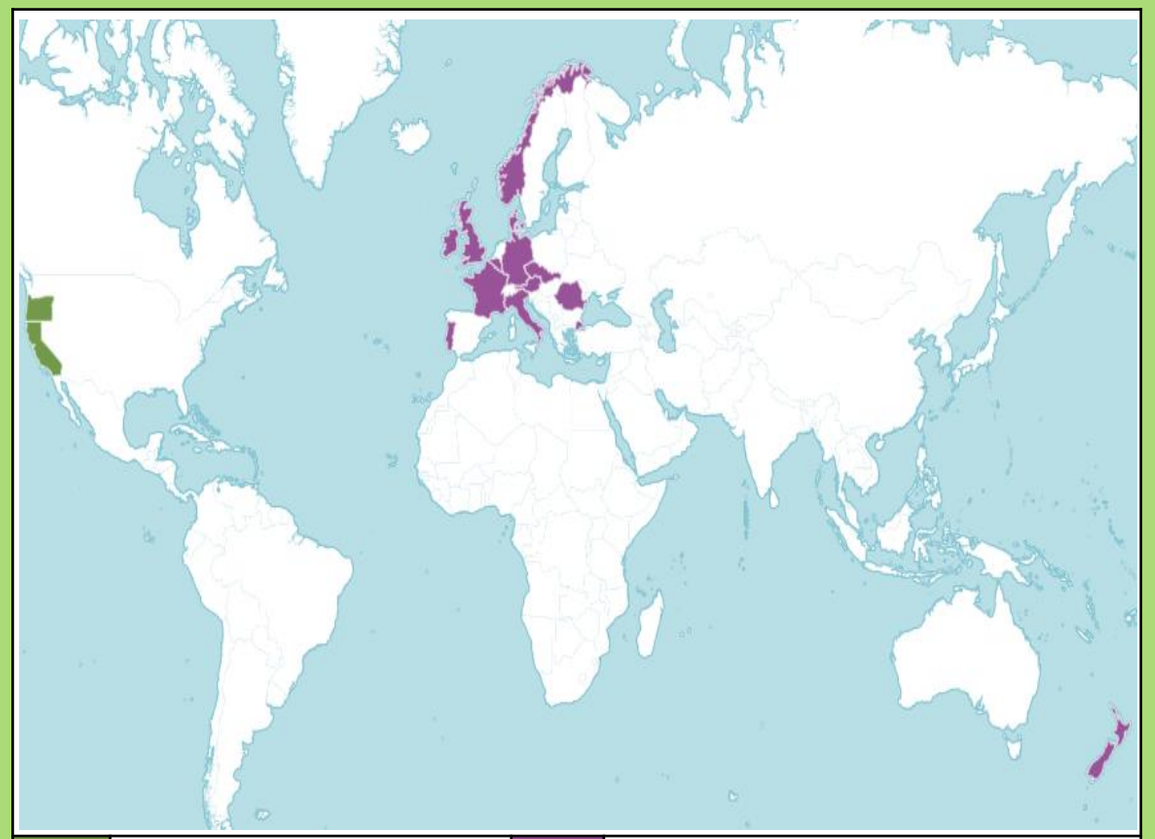

Произход

Северна Америка.

Местообитания

В естествената си среда расте в малки групи по влажни склонове и каньони, в ледникови басейни, покрай потоци, често по серпентинови почви. Разпростра-нен е от морското равнище до 1950 m н.в.

29. Лавзонов лъжекипарис (*Chamaecyparis lawsoniana* (A.Murray bis) Parl.)
Семейство Кипарисови (Cupressaceae)

Хабитус

Височина

До 60 (70) метра.

Диаметър на стъблото

До 1,8 (3,6) метра.

Възраст

До 600 години.

Период на цъфтеж

Март-април.

Период на плодоносене

Септември-октомври. Започва да плододава на 5-9-годишна възраст.

Кора

29. Лавзонов лъжекипарис (*Chamaecyparis lawsoniana* (A.Murray bis) Parl.)
Семейство Кипарисови (Cupressaceae)

Клонка с листа

Приложение

Декоративно и техническо растение.

Природозащитен статут

Почти застрашен (NT) според IUCN Red List.

Любопитни факти

1. **Има значителна роля в културния и религиозен живот на индианските племена, живеещи в ареала му на разпространение. От кората и корените се приготвят традиционните облекла, кошнички, мрежи, въжета и рогозки.**
2. **Дървесината, добивана в САЩ, се изнася почти изцяло за Япония. Тя е заместител на дървесината на японския вид хиноки (*Chamaecyparis obtusa*), която се използва в строителството на японските къщи и храмове.**

Мъжки шишарки

Незрели женски шишарки

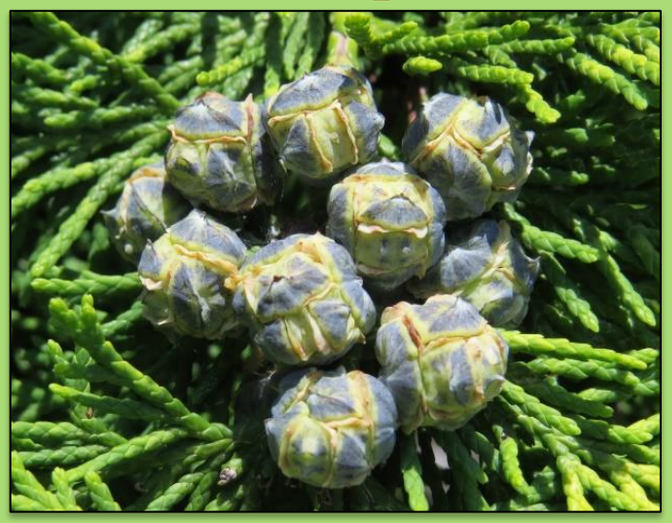

Зрели женски шишарки

30. Чемшир (*Buxus sempervirens* L.)
Семейство Чемширови (Buxaceae)

Разпространение в България

Разпространение в света

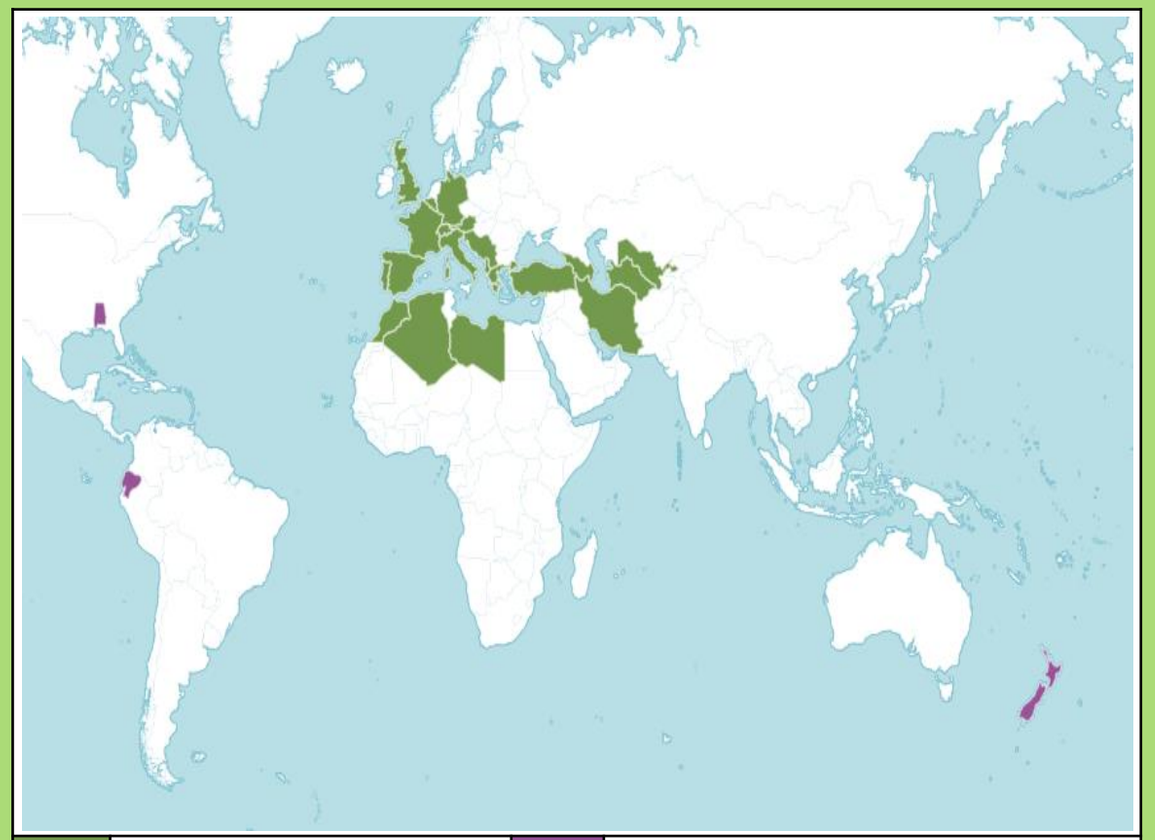

Произход

Средиземноморие и Югозападна Азия.

Местообитания

В естествената си среда расте по стръмни склонове на варовик, скалисти места, сухи хълмове, храсталаци. Разпространен е от морското равнище до 2000 m н.в.

30. Чемшир (*Buxus sempervirens* L.)
Семейство Чемширови (Buxaceae)

Хабитус

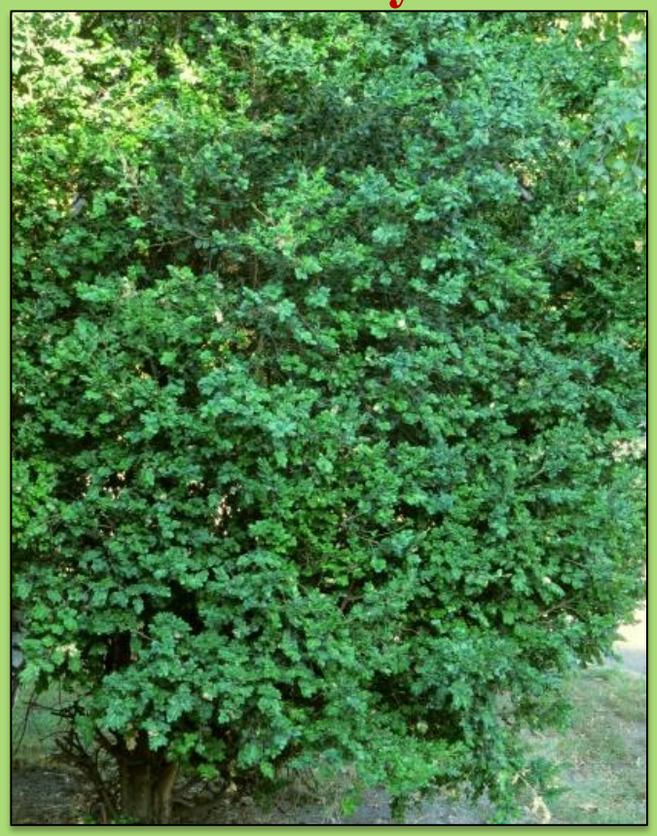

Височина

До 5-10 метра.

Диаметър на короната

До 5 метра.

Възраст

До 1000 години.

Период на цъфтеж

Март-април.

Период на плодоносене

Август-септември. Започва да плододава на 9-15-годишна възраст.

Кора

30. Чемшир (*Buxus sempervirens* L.)
Семейство Чемширови (Buxaceae)

Клонка с листа

Приложение

Декоративно и лечебно растение.

Природозащитен статут

Слабо засегнат (LC) според IUCN Red List.

Любопитни факти

1. **Растението е силно отровно!**
2. **Дървесината се използва за резбарство и изработване на музикални инструменти. За разлика от останалите дървета, тя е тежка и потъва във вода.**
3. **Символ на безсмъртие, вечност, жизненост, младост, енергичност.**
4. **Китка от чемшир и здравец се използва за поръсване със светена вода при водосвет.**
5. **Видът се напада масово от чемширен молец (*Cydalima perspectalis*).**

Цветове

Клонка с цветни пъпки

Плодове

31. Обикновен кипарис (*Cupressus sempervirens* L.)
Семейство Кипарисови (Cupressaceae)

Разпространение в България

Разпространение в света

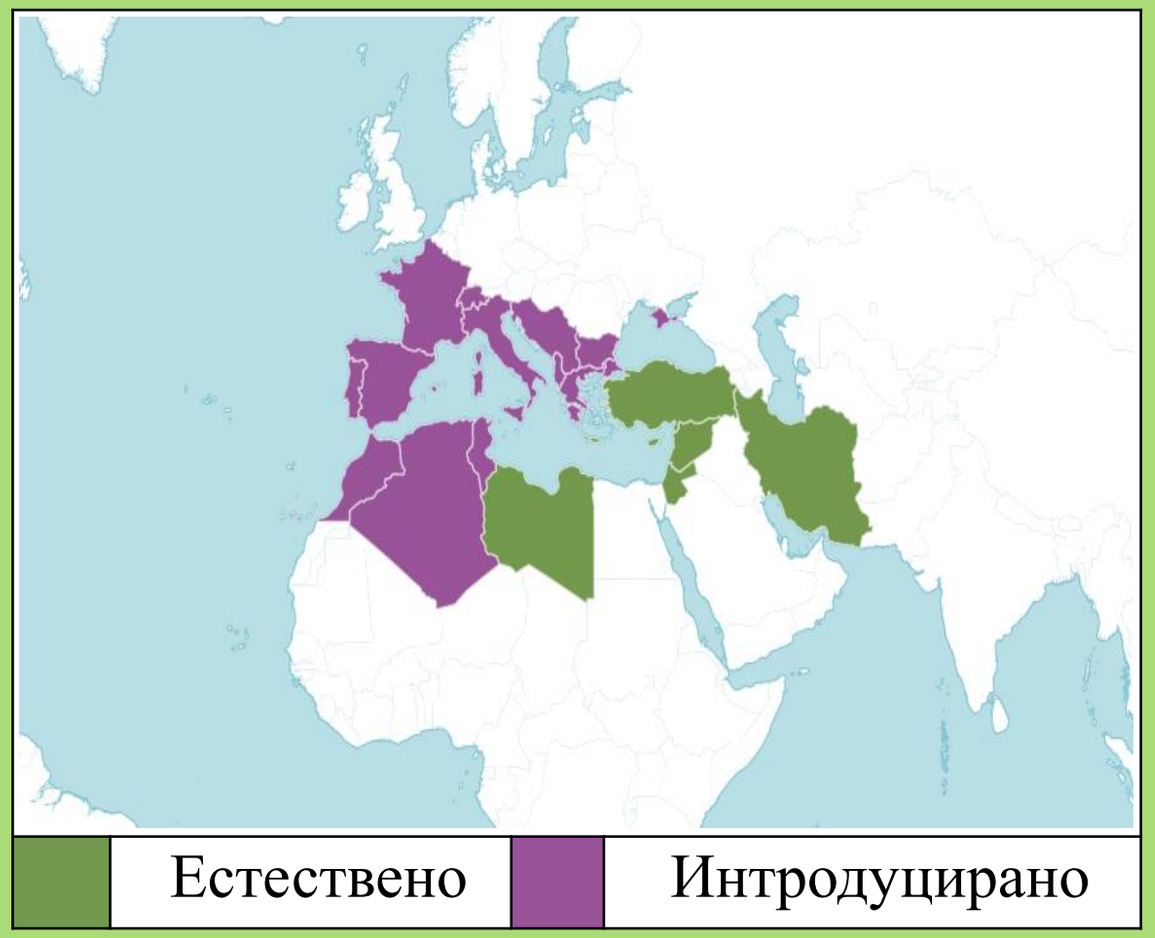

Произход

Източно Средиземноморие.

Местообитания

В естествената си среда расте в маквиси, борови или хвойнови гори, по склонове и в проломи, върху каменисти почви, основно върху варовик, рядко върху вулканични скали. Разпространен е от 90 до 1700 m н.в.

31. Обикновен кипарис (*Cupressus sempervirens* L.)
Семейство Кипарисови (Cupressaceae)

Хабитус

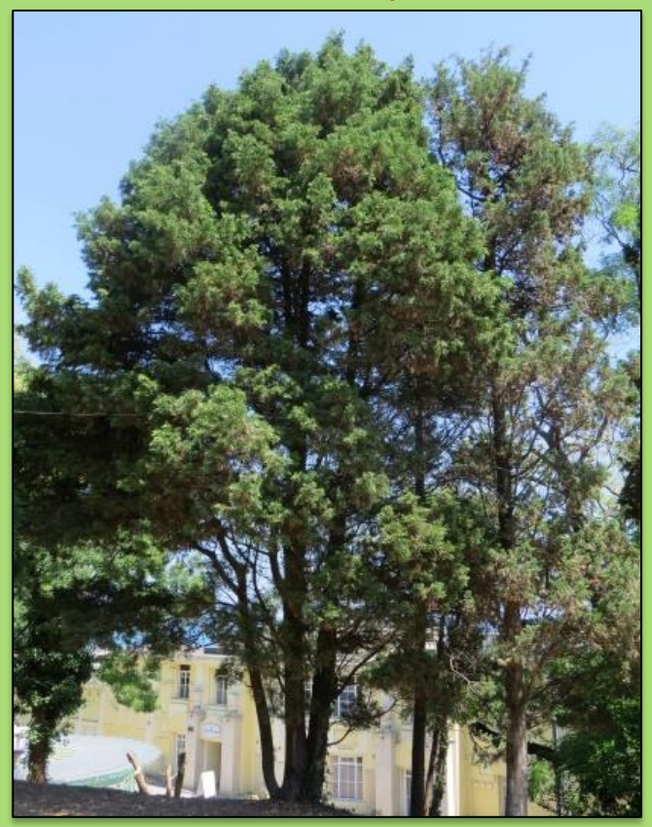

Височина

До 25-30 (38) метра.

Диаметър на стъблото

До 1 (1,8) метра.

Възраст

До 1000 години.

Период на цъфтеж

Януари-април (май).

Кора

Период на зреене на шишарките

Първите шишарки се образуват на 10-годишна възраст. Семената узряват през пролетта на следващата година.

31. Обикновен кипарис (*Cupressus sempervirens* L.)
Семейство Кипарисови (Cupressaceae)

Клонка с листа

Мъжки шишарки

Приложение

Декоративно, етеричномаслено, лечебно и техническо растение.

Природозащитен статут

Слабо засегнат (LC) според IUCN Red List.

Незрели женски шишарки

Любопитни факти

1. **Подходящ вид за спиране на пожари и на вятъра по морските брегове.**
2. **Използва се за залесяване върху сухи каменисти и бедни почви.**
3. **Дървесината намира приложение в производството на кораби и мебели.**
4. **Етеричното масло от листата и шишарките се използва в ароматерапията.**

Зряла женска шишарка

32. Бодлив смърч (*Picea pungens* Engelm.)
Семейство Борови (Pinaceae)

Разпространение в България

Разпространен | Не се среща

Разпространение в света

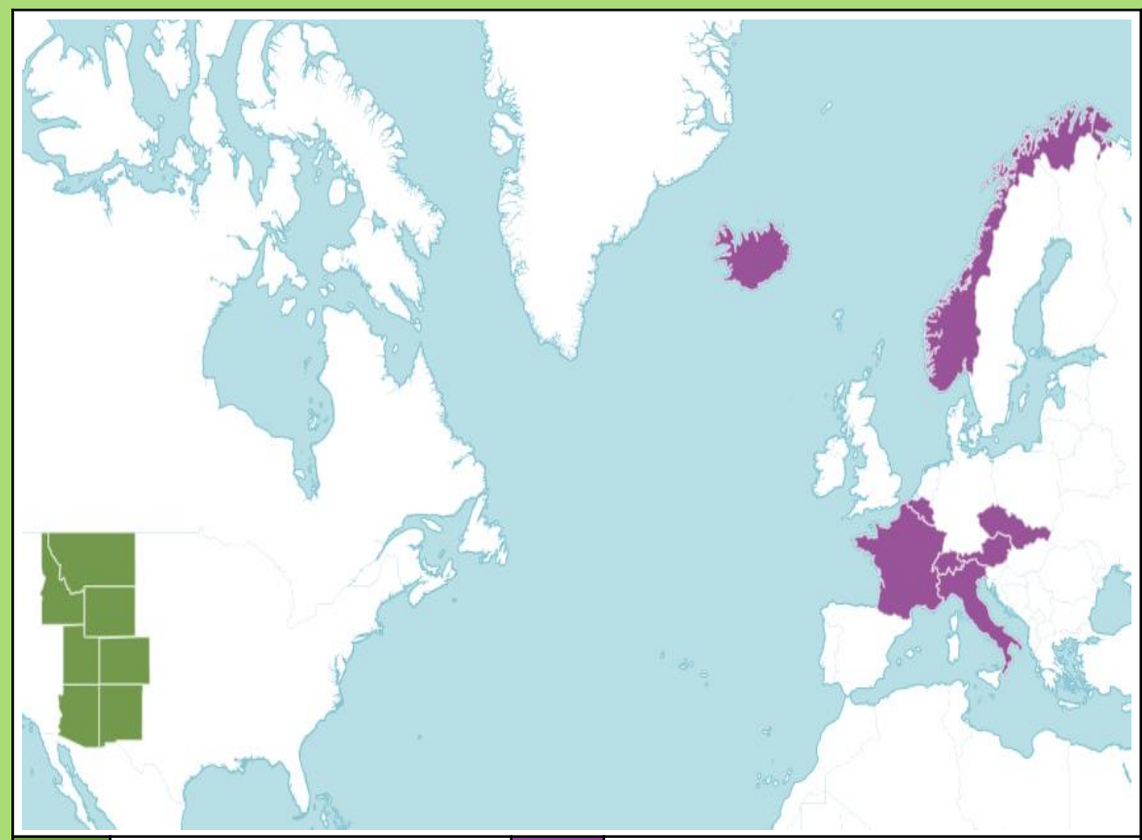

Естествено | Интродуцирано

Произход

Северна Америка.

Местообитания

В естествената си среда расте в смесени гори най-често по бреговете на планински потоци или по влажни, северни склонове. Разпространен е от 1800 до 3300 m н.в.

32. Бодлив смърч (*Picea pungens* Engelm.)
Семейство Борови (Pinaceae)

Хабитус

Височина

До 55 метра.

Диаметър на стъблото

До 1,5 метра.

Възраст

До 600 години.

Период на цъфтеж

Април-юни.

Период на зреене на шишарките

Септември-октомври.

Първите шишарки се образуват на 20-годишна възраст.

Кора

32. Бодлив смърч (*Picea pungens* Engelm.)
Семейство Борови (Pinaceae)

Клонка с листа

Приложение

Горскостопанско и декоративно растение.

Природозащитен статут

Слабо засегнат (LC) според IUCN Red List.

Мъжки шишарки

Любопитни факти

1. **Дървото е символ на щатите Колорадо и Юта в САЩ.**
2. **Най-известните дървета от този вид са засадени пред мавзолея на Ленин в Кремъл, Москва.**
3. **Популярно коледно дърво в САЩ.**
4. **В САЩ клонките и листата се използват като фураж за елени и лосове.**

Незряла женска шишарка

Зрели женски шишарки

33. Виргинска хвойна (*Juniperus virginiana* L.)
Семейство Кипарисови (Cupressaceae)

Разпространение в България

Разпространение в света

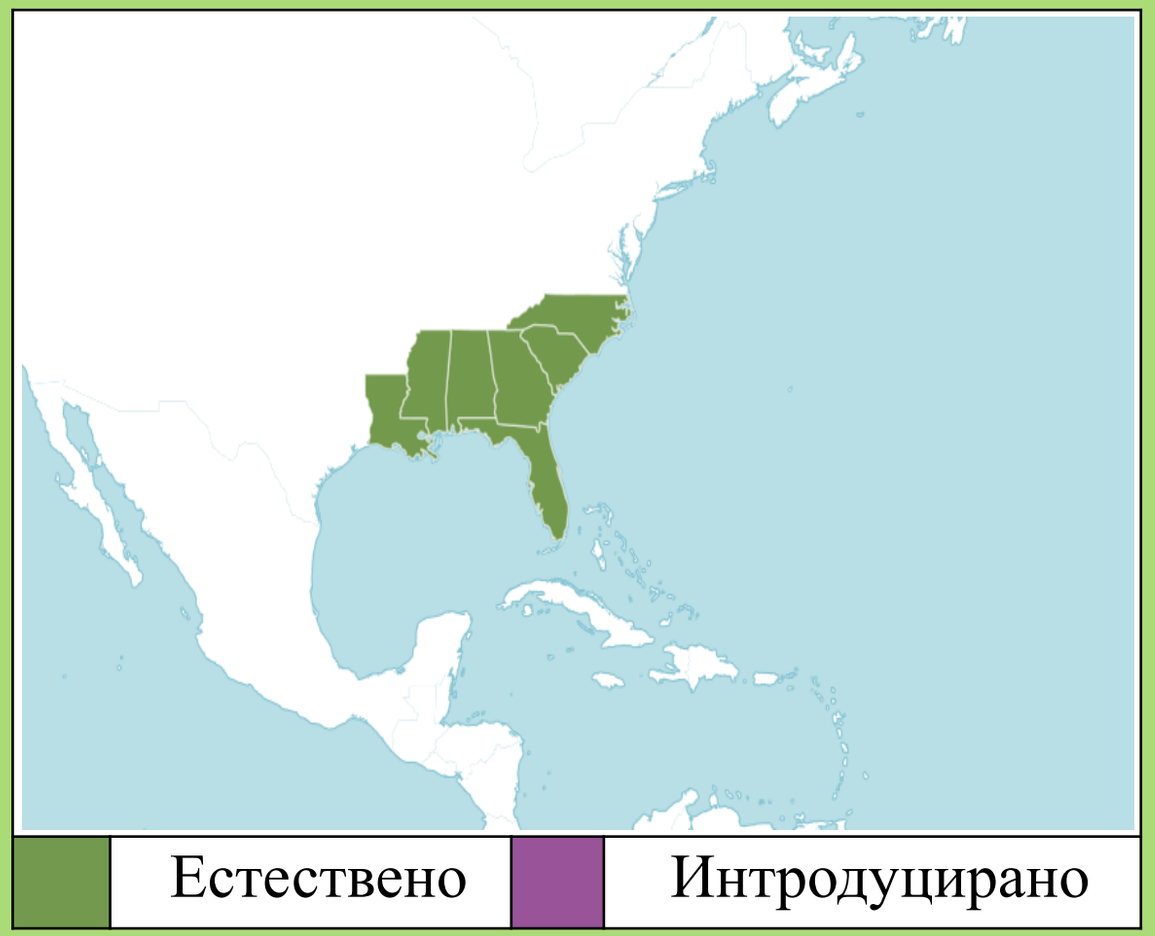

Произход

Северна Америка.

Местообитания

В естествената си среда се среща по ерозирани пясъчници и варовикови плата, в борови или борово-дъбови гори, прерии, изоставени пасища, край пътища, по пясъчни дюни. Разпространен е от морското равнище до 1500 m н.в.

33. Виргинска хвойна (*Juniperus virginiana* L.)
Семейство Кипарисови (Cupressaceae)

Хабитус

Височина

До 30 метра.

Диаметър на стъблото

До 1,6 метра.

Възраст

До 800 (940) години.

Кора

Период на цъфтеж

Април-юни.

Период на зреене на шишарките

Октомври-ноември. Шишарките (галбулите) започват да се образуват на 10-годишна възраст. Те не се отварят дори и когато са зрели и остават на дървото до пролетта.

33. Виргинска хвойна (*Juniperus virginiana* L.)
Семейство Кипарисови (Cupressaceae)

Клонка

Приложение

Декоративно и техническо растение.

Природозащитен статут

Слабо засегнат (LC) според IUCN Red List.

Мъжки шишарки

Любопитни факти

1. **Дървесината се използва широко при производството на моливи.**
2. **Дървесината съдържа етерично масло, което отблъсква молците и често се използва за облицоване на скринове за дрехи.**
3. **От листата се получава етерично масло.**

Клонка с люсповидни листа

Женски шишарки (галбули)

34. Обикновен тис (*Taxus baccata* L.)
Семейство Тисови (Taxaceae)

Разпространение в България

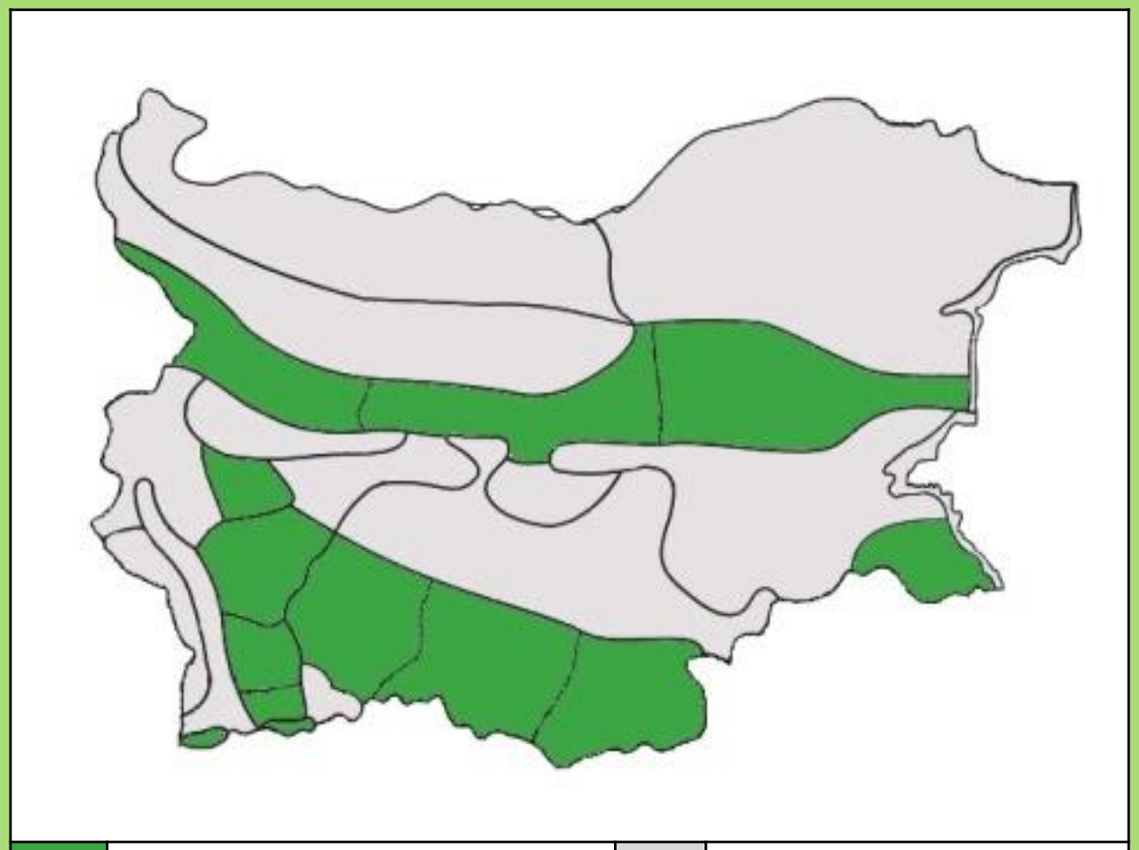

Разпространение в света

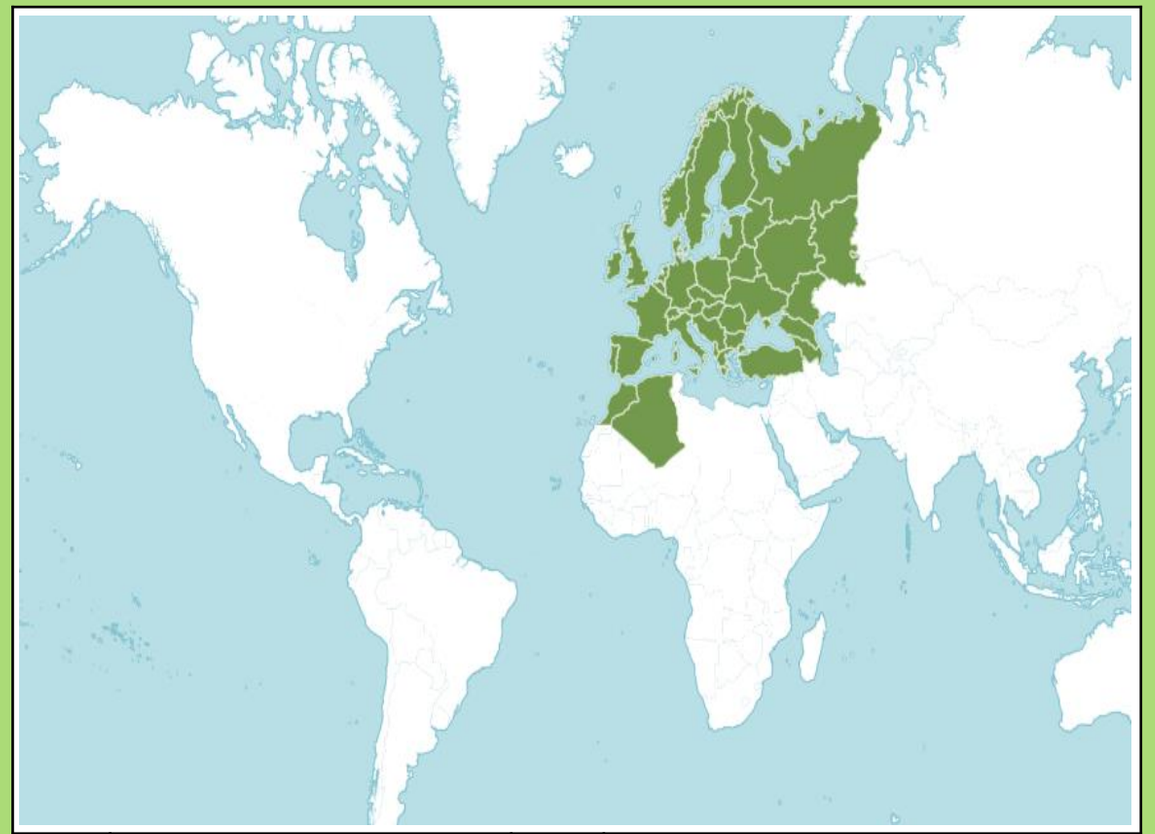

Произход

Европа, Турция, Кавказ, Иран, Северна Африка (Мароко и Алжир).

Местообитания

В естествената си среда расте в широколистни (най-често букови) или смесени гори, често по склонове. Разпространен е от морското равнище до 2500 m н.в.

34. Обикновен тис (*Taxus baccata* L.)
Семейство Тисови (Taxaceae)

Хабитус

Височина

До 28 (40) метра.

Диаметър на стъблото

До 4 метра.

Възраст

До 4000 години.

Период на цъфтеж

Април-юни.

Период на зреене на семената

Октомври.

Кора

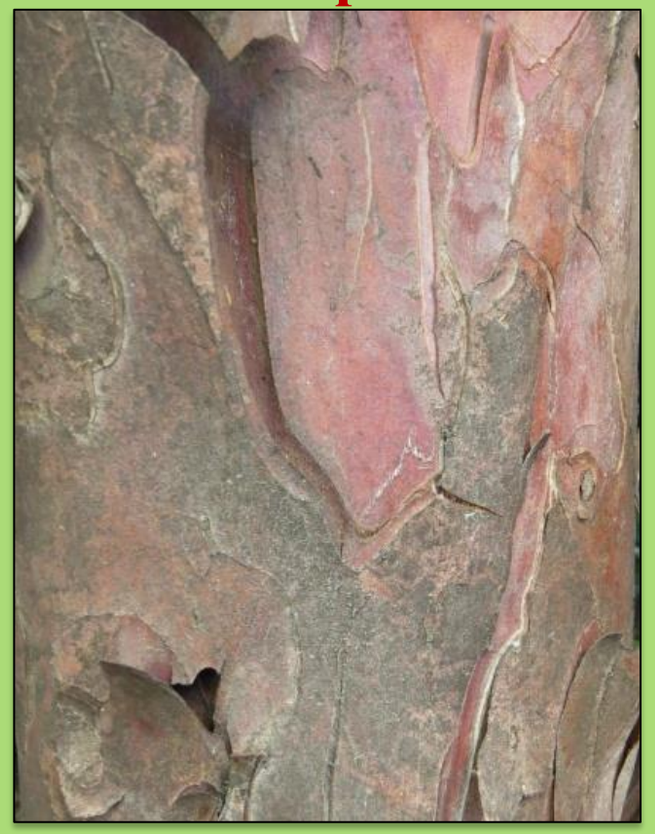

34. Обикновен тис (*Taxus baccata* L.)
Семейство Тисови (Taxaceae)

Листа – горна повърхност

Приложение

Декоративно, лечебно и техническо растение.

Природозащитен статут

Слабо засегнат (LC) според IUCN Red List. Включен в Червена книга на Република България в категория “Застрашени” и в Закона за биологично разнообразие в Приложение 3 „Защитени видове”.

Семе с арилус в анфас

Листа – долна повърхност

Любопитни факти

1. **Терциерен реликт.**
2. **Всички части на растението, с изключение на червената обвивка на семената (арилуса), са силно отровни.**
3. **В Тисбъри, Великобритания стъблото на едно от дърветата се държи повече от странно. Обиколката му се разширява и свива по следния начин: 11.28 m (1834 г.), 9.3 m (1892 г.), 10.67 m (1903 г.), 9.0 m (1924 г.), 9.45 м (1959 г.).**

Семе с арилус в профил

35. Райска ябълка (*Diospyros kaki* L.)
Семейство Хурмови (Ebenaceae)

Разпространение в България

Разпространение в света

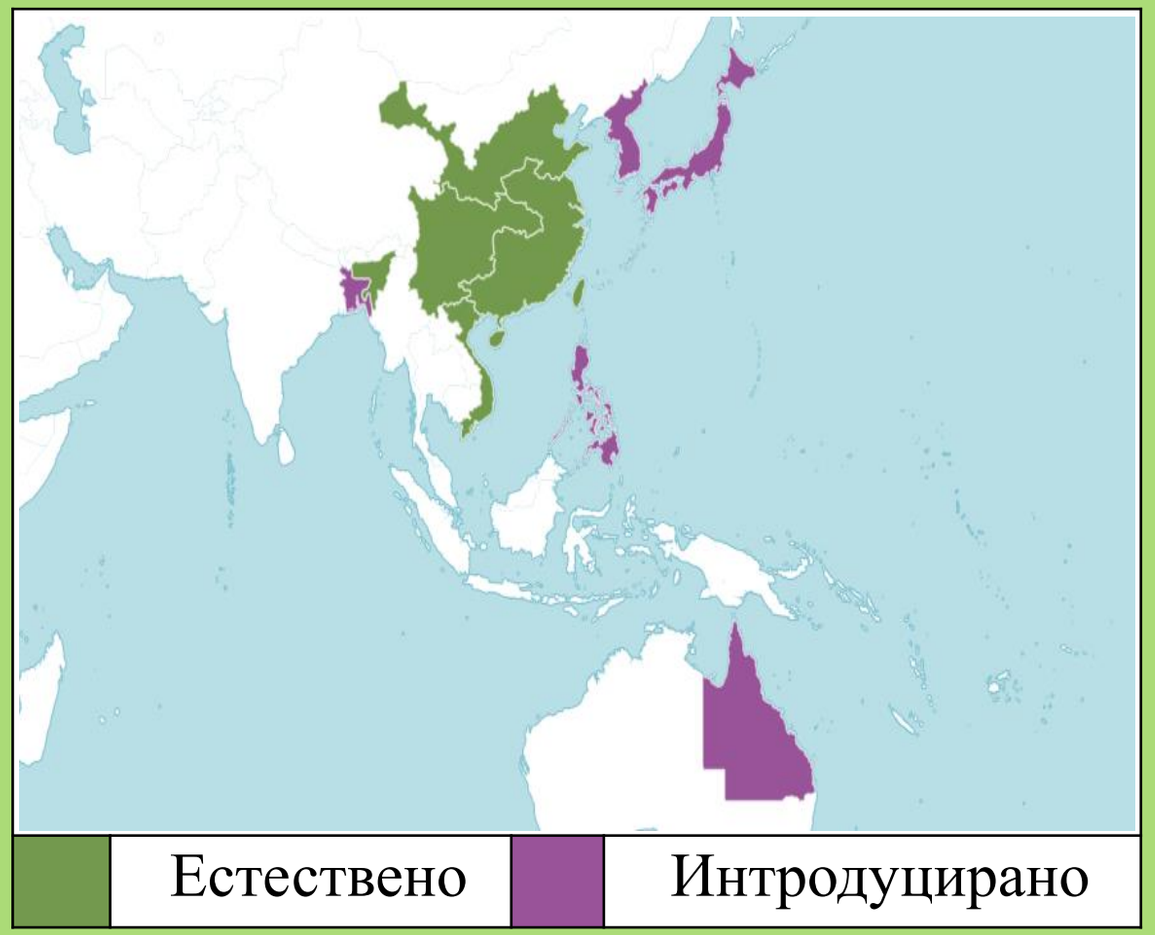

Произход

Китай.

Местообитания

Предпочитано се среща върху богати, дълбоки, влажни и добре дренирани почви, на добре огряни от слънцето места. Разпространен е от морското равнище до 2500 m н.в.

35. Райска ябълка (*Diospyros kaki* L.)
Семейство Хурмови (Ebenaceae)

Хабитус

Височина

До 18 метра.

Диаметър на стъблото

До 1,5 метра.

Възраст

До 2000 години.

Кора

Период на цъфтеж

Май-юни.

Период на плодоносене

Юли-септември. Започва да плододава на 3-4-годишна възраст.

35. Райска ябълка (*Diospyros kaki* L.)
Семейство Хурмови (Ebenaceae)

Лист – горна повърхност

Лист – долна повърхност

Приложение

Декоративно, лечебно, медоносно, техническо и хранително растение.

Природозащитен статут

Няма.

Любопитни факти

1. **Латинското име свидетелства за приятния вкус на плодовете: от гръцки dios (божествен) и pyros (зърно). Видовото име произлиза от японската дума за растение: kaki-no-ki.**
2. **Дърветата са еднополови: мъжки или женски. Понякога мъжките дървета образуват двуполови цветове, които дават нетипични плодове. Полът на дървото може да се сменя през следващата година.**
3. **Може да образува плодове и без опрашване, но в тях няма семена.**

Цвят

Плод

36. Величествена юка (*Yucca gloriosa* L.)
Семейство Зайчесянкови (Asparagaceae)

Разпространение в България

Разпространение в света

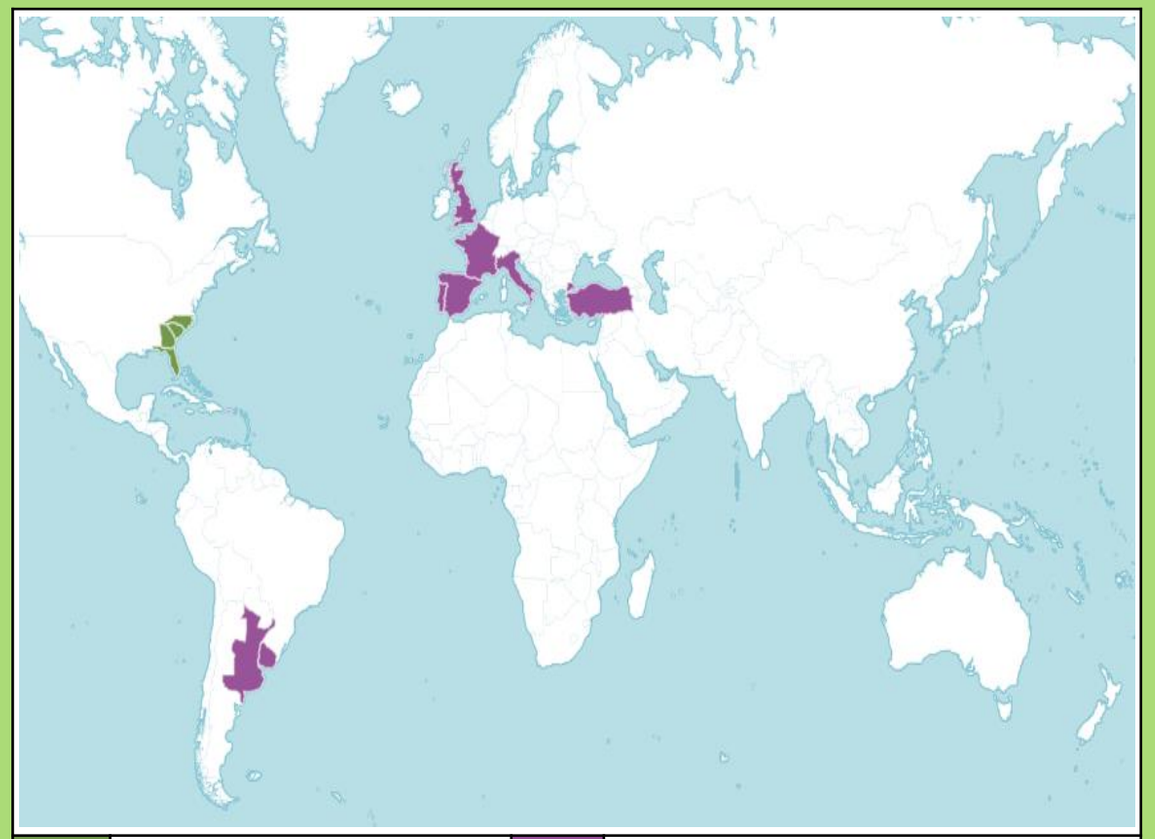

Произход

Югоизточната част на Северна Америка.

Местообитания

В естествената си среда расте по крайбрежни дюни и върху песъчливи почви в крайбрежните равнини. Разпространен е от морското равнище до 100 m н.в.

36. Величествена юка (*Yucca gloriosa* L.)
Семейство Зайчесянкови (Asparagaceae)

Стъбло с листни дръжки

Височина

До 5 метра.

Диаметър на короната

До 2 метра.

Възраст

До 50 (150) години.

Период на цъфтеж

Юни-юли.

Период на плодоносене

Септември-октомври. Започва да плододава на 3-4-годишна възраст.

Плодове

Снимка: Emmanuel Douzery - Wikipedia

36. Величествена юка (*Yucca gloriosa* L.)
Семейство Зайчесянкови (Asparagaceae)

Хабитус

Приложение

Влакнодайно, декоративно, лечебно и хранително растение.

Природозащитен статут

Няма.

Любопитни факти

1. **Растенията не цъфтят всяка година. Лятото трябва да бъде горещо, за да започне цъфтеж.**
2. **В Европа растението не образува плодове и семена, тъй като се опрашва само от нощни пеперуди, които се срещат в естествените му местообитания. От друга страна тези пеперуди се нуждаят само от семената на юката, за да изхранят своите ларви и не могат да използват друга храна.**
3. **Цветовете и плодовете се използват сурови или сварени за храна.**
4. **В Куба растенията се отглеждат като жива ограда.**

Съцветие

Листа

Цвят

37. Черна топола (*Populus nigra* L.)
Семейство Върбови (Salicaceae)

Разпространение в България

Разпространение в света

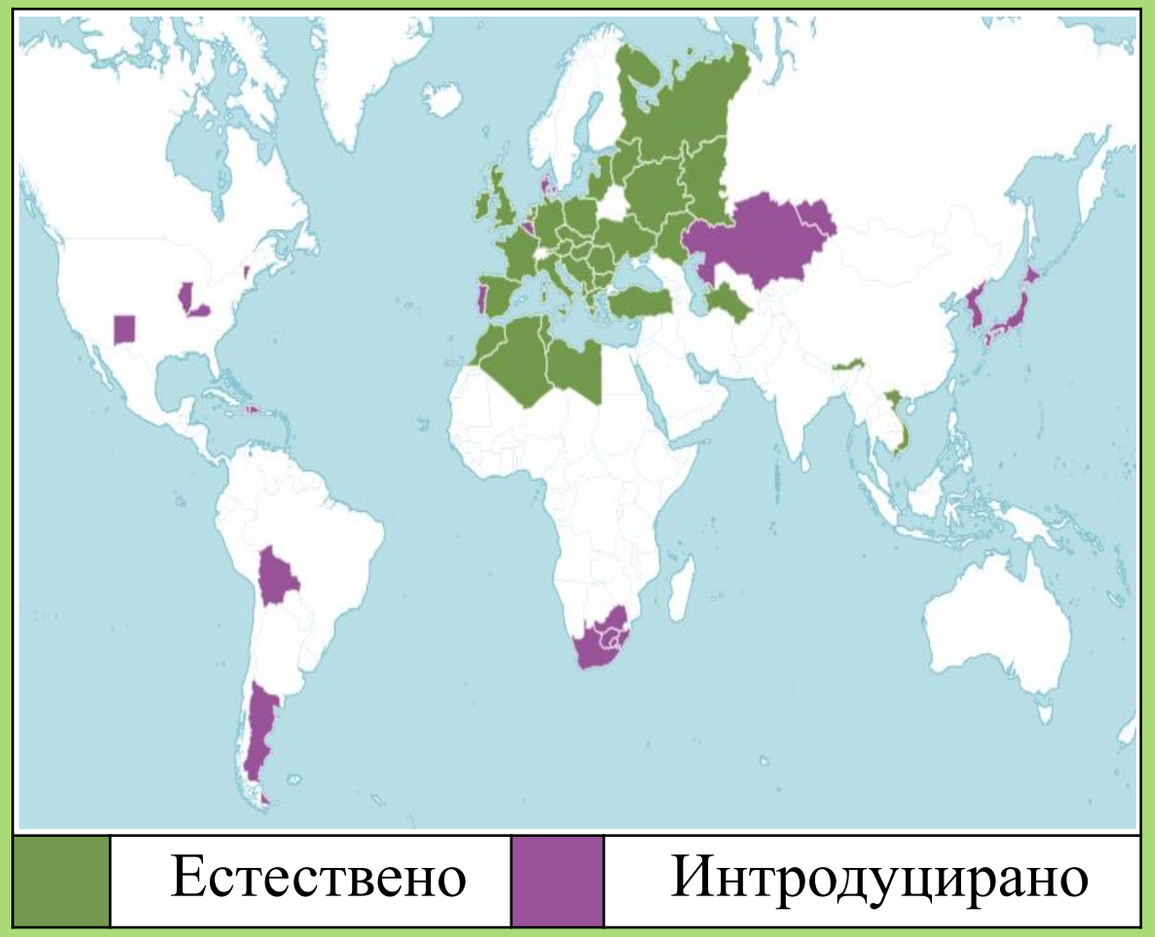

Произход

Европа, Западна и Централна Азия, Северна Африка.

Местообитания

В естествената си среда расте в смесени гори по бреговете на реки. Разпространен е от морското равнище до 4000 m н.в.

37. Черна топола (*Populus nigra* L.)
Семейство Върбови (Salicaceae)

Хабитус

Височина

До 42 метра.

Диаметър на стъблото

До 3,3 метра.

Възраст

До 400 години.

Период на цъфтеж

Февруари-април.

Период на плодоносене

Юни. Започва да плододава на 4-10-годишна възраст.

Кора

37. Черна топола (*Populus nigra* L.)
Семейство Върбови (Salicaceae)

Лист – горна повърхност

Приложение

Багрилно, горскостопанско, декоративно, лечебно, медоносно, противоерозионно, фуражно и техническо растение.

Природозащитен статут

Недостатъчно данни (DD) според IUCN Red List.

Женски съцветия

Любопитни факти

Лист – долна повърхност

1. **Терциерен реликт.**
2. **Дървесината е сред най-леките и се използва за изработване на шперплат, палети, плочи от дървесни частици, дървени въглища, медицински въглен.**
3. **Смолата от пъпките се използва от пчелите за получаването на прополис.**
4. **Етеричното масло от пъпките намира приложение в производството на парфюми.**

Плодове

38. Червена пираканта (*Pyracantha coccinea* M.Roem.)
Семейство Розоцветни (Rosaceae)

Разпространение в България

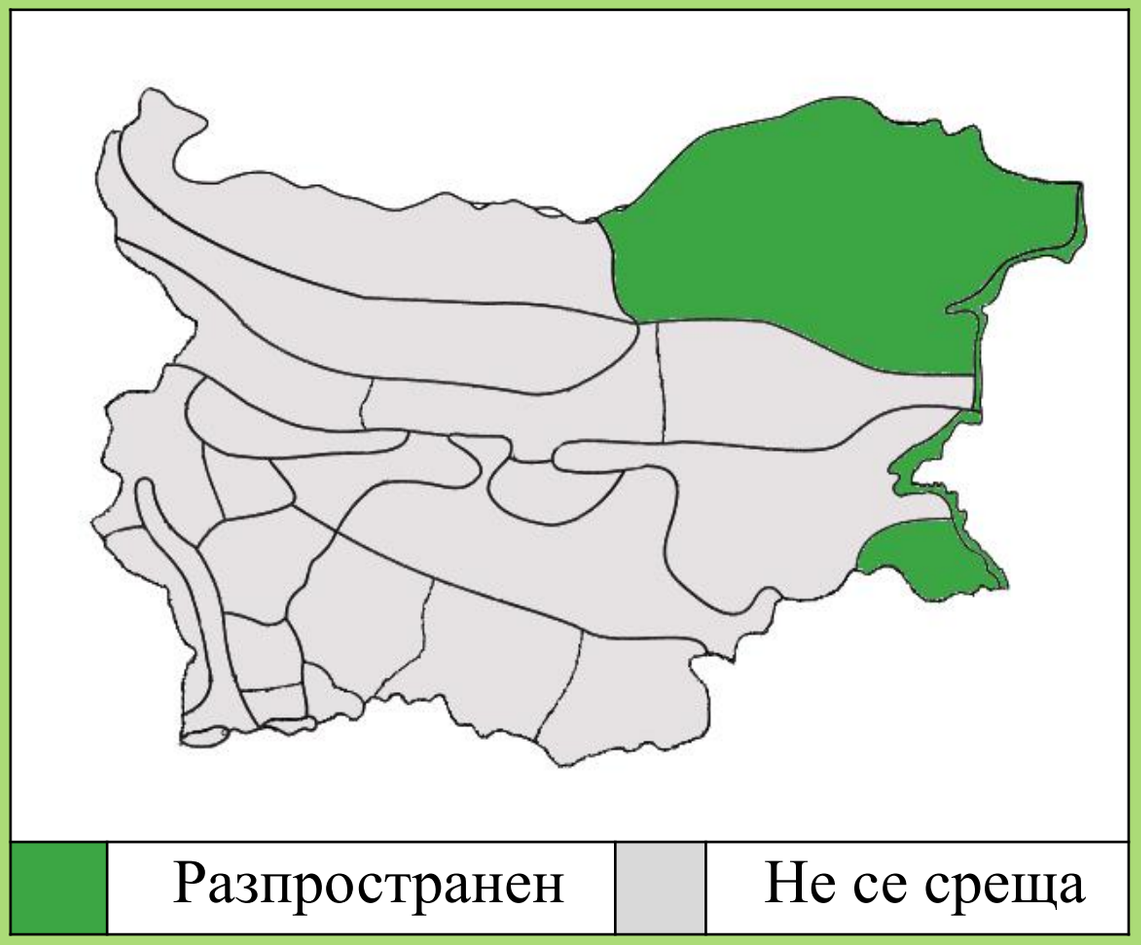

Разпространение в света

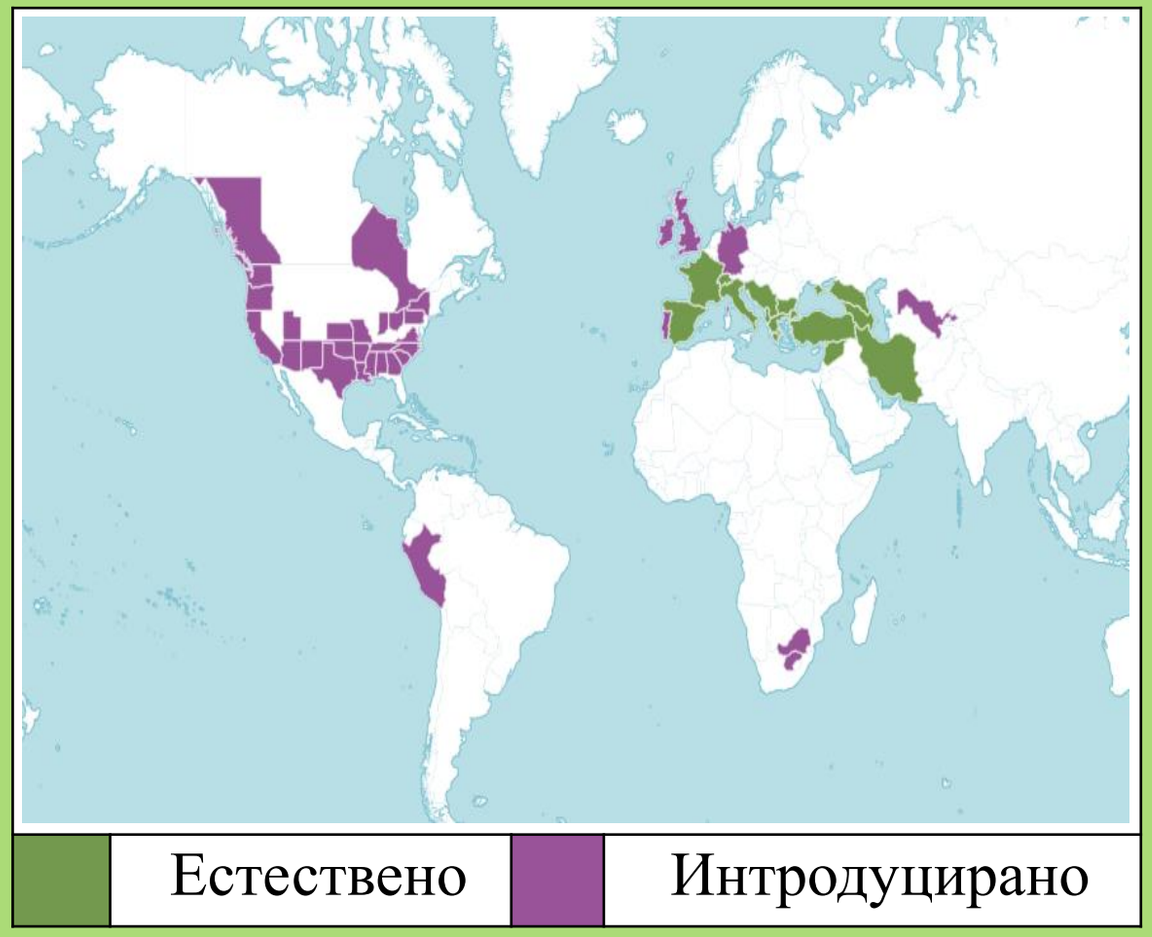

Произход

Южна Европа, Югозападна Азия.

Местообитания

В естествената си среда расте в широколистни гори, храстови местообитания и по каменисти места. Разпространен е от морското равнище до 1500 m н.в.

38. Червена пираканта (*Pyracantha coccinea* M.Roem.)
Семейство Розоцветни (Rosaceae)

Лист – горна повърхност

Височина
До 6 метра.

Диаметър на короната
До 4 метра.

Възраст
До 50 години.

Период на цъфтеж
Април-юни.

Период на плодоносене
Септември.
Започва да плододава на 3-4-годишна възраст.

Лист – долна повърхност

38. Червена пираканта (*Pyracantha coccinea* M.Roem.)
Семейство Розоцветни (Rosaceae)

Хабитус

Цветове

Приложение

Декоративно, медоносно и хранително растение.

Природозащитен статут

Няма.

Любопитни факти

1. **Терциерен реликт.**
2. **Инвазивен вид в Куба.**
3. **Видът е подходящ за отглеждане като бонсай.**
4. **Гъстата корона и трънливите клонки го правят много подходящ за жива ограда.**
5. **Плодовете се използват за приготвяне на желе, мармалад и сосове.**

Клонка с тръни

Плодове

39. Обикновена хвойна (*Juniperus communis* L.)
Семейство Кипарисови (Cupressaceae)

Разпространение в България

Разпространен | Не се среща

Разпространение в света

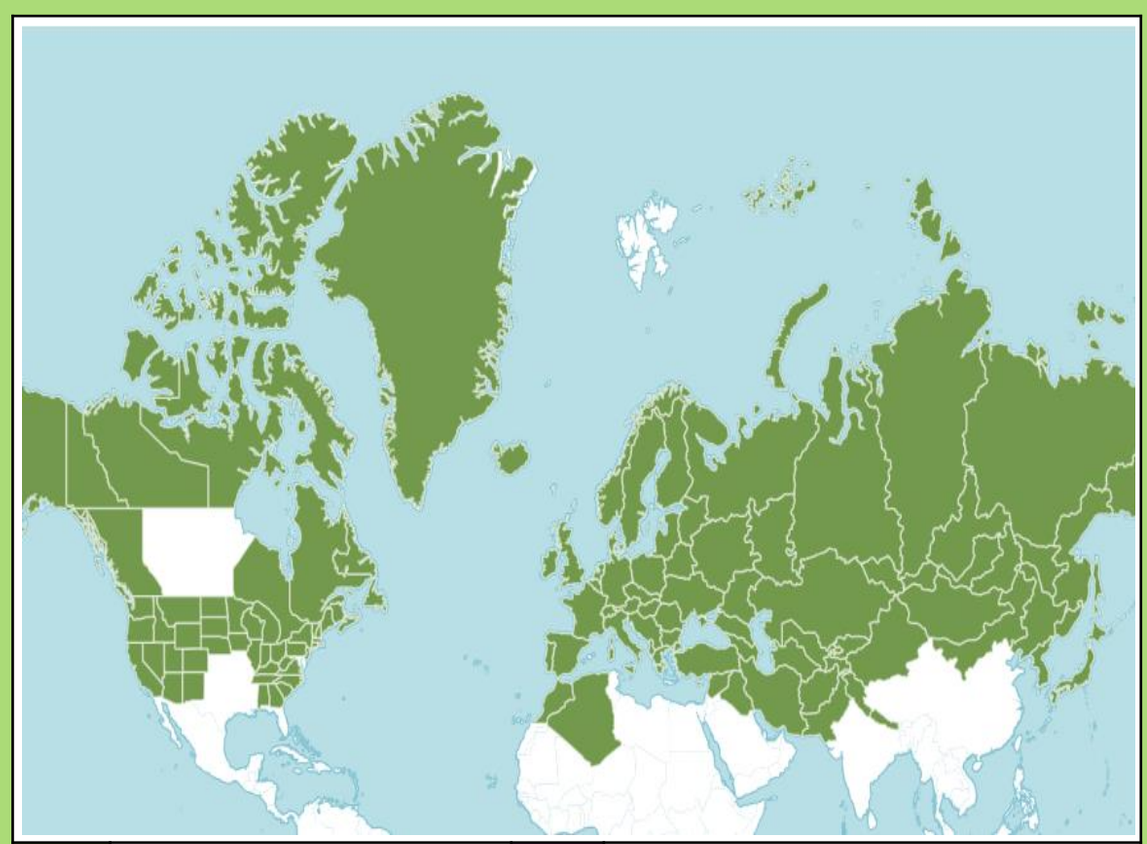

Естествено | Интродуцирано

Произход

Европа, Азия, Северна Африка, Северна Америка.

Местообитания

Среща се в разредени широколистни и иглолистни гори, в покрайнините на гори, храстови местообитания, върху вътрешноконтинентални пясъчни дюни. Разпространен е от морското равнище до 2400 m н.в.

39. Обикновена хвойна (*Juniperus communis* L.)
Семейство Кипарисови (Cupressaceae)

Хабитус

Височина

До 14 (18,5) метра.

Диаметър на короната

До 4 метра.

Възраст

До 200 години.

Период на цъфтеж

Април-май.

Период на зреене на шишарките

Септември-октомври. Шишарките започват да се образуват на 5-8-годишна възраст. Женските шишарки се образуват 12-13 месеца след опрашването.

Кора

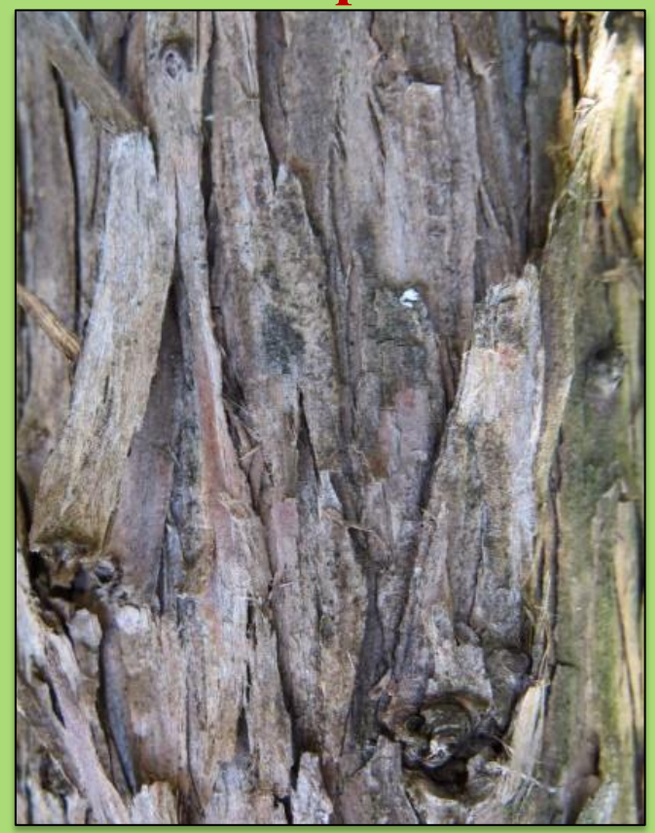

39. Обикновена хвойна (*Juniperus communis* L.)
Семейство Кипарисови (Cupressaceae)

Местообитание

Листа

Приложение

Декоративно, лечебно и техническо растение.

Природозащитен статут

Слабо засегнат (LC) според IUCN Red List.

Любопитни факти

1. **Терциерен реликт.**
2. **Растението е отровно.**
3. **Дървесината е една от най-подходящите за опушване на месо.**
4. **Женските шишарки се използват в кулинарията и за оцветяване на джин.**
5. **От етеричното масло се произвеждат парфюми и ароматизатори.**

Клонка с листа

Женски шишарки (галбули)

40. Ливански кедър (*Cedrus libani* A.Rich.)
Семейство Борови (Pinaceae)

Разпространение в България

Разпространение в света

Произход

Мала Азия.

Местообитания

В естествената си среда расте по скалисти терени върху богати или песъчливи глинести почви. Разпространен е от 500 до 3000 m н.в.

40. Ливански кедър (*Cedrus libani* A.Rich.)
Семейство Борови (Pinaceae)

Стъбло

Височина

До 50 метра.

Диаметър на стъблото

До 2,5 метра.

Възраст

До 700 години.

Период на цъфтеж

Април-юни.

Кора

Период на зреене на шишарките

Октомври-декември. Шишарките започват да се образуват на 40-годишна възраст. Женските шишарки живеят 2 години. След узряването на семената шишарките не падат от дървото, а се разпадат на отделни люспи.

40. Ливански кедър (*Cedrus libani* A.Rich.)
Семейство Борови (Pinaceae)

Хабитус

Приложение

Декоративно и техническо растение.

Природозащитен статут

Уязвим (VU) според IUCN Red List.

Любопитни факти

1. **В Древен Египет от ливански кедър се изработват саркофази за фараоните и „слънчеви кораби“, с които те да плават по реката на времето в отвъдния свят. Такъв кораб е открит до Хеопсовата пирамида и е изложен в музей близо до нея.**
2. **Символ на държавата Ливан и участва в националния й флаг.**
3. **Ливански кедър използва и цар Соломон за построяването на своя дворец и Соломоновия храм.**
4. **Предпочитан от финикийците за построяване на корабите в огромната им търговска флота.**

Женски шишарки

Клонка с листа

Люспи от женска шишарка

41. Офиколистна сорбария (*Sorbaria sorbifolia* (L.) A.Braun)
Семейство Розоцветни (Rosaceae)

Разпространение в България

Разпространение в света

Произход

Източна Азия.

Местообитания

В естествената си среда расте в редки гори. Предпочита богати влажни почви. Разпространен е от 200 до 1500 m н.в.

41. Офиколистна сорбария (*Sorbaria sorbifolia* (L.) A.Braun)
Семейство Розоцветни (Rosaceae)

Кора

Височина

До 4 метра.

Диаметър на короната

До 3 метра.

Възраст

До 20 години.

Период на цъфтеж

Юни-август.

Период на плодоносене

Септември.

Цветове

41. Офиколистна сорбария (*Sorbaria sorbifolia* (L.) A.Braun)
Семейство Розоцветни (Rosaceae)

Хабитус

Приложение

Декоративно, лечебно и медоносно растение.

Природозащитен статут

Няма.

Съцветие

Любопитни факти

1. **Растението е отровно.**
2. **Инвазивен вид в североизточните части на САЩ.**
3. **Екстракти от кората и листата намират приложение в козметиката.**

Лист – горна повърхност

Лист – долна повърхност

42. Бяла ела (*Abies alba* Mill.)
Семейство Борови (Pinaceae)

Разпространение в България

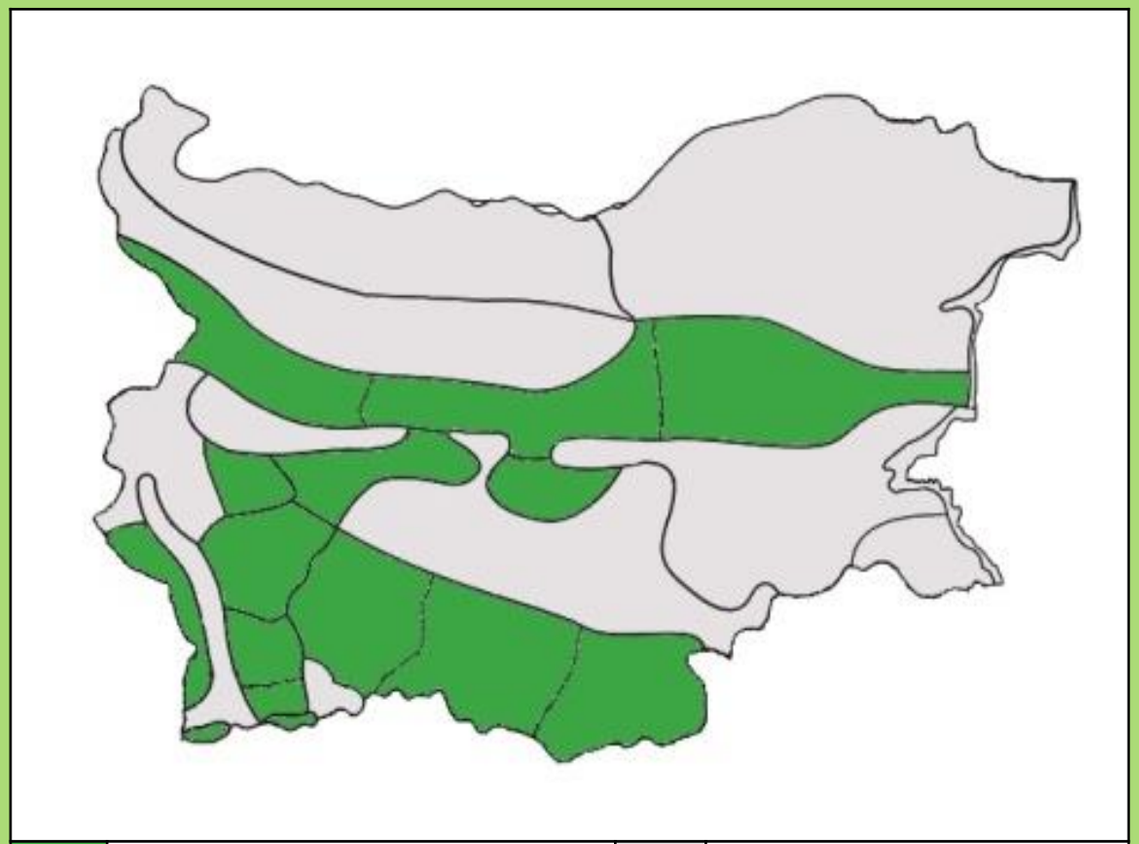

Разпространен | Не се среща

Разпространение в света

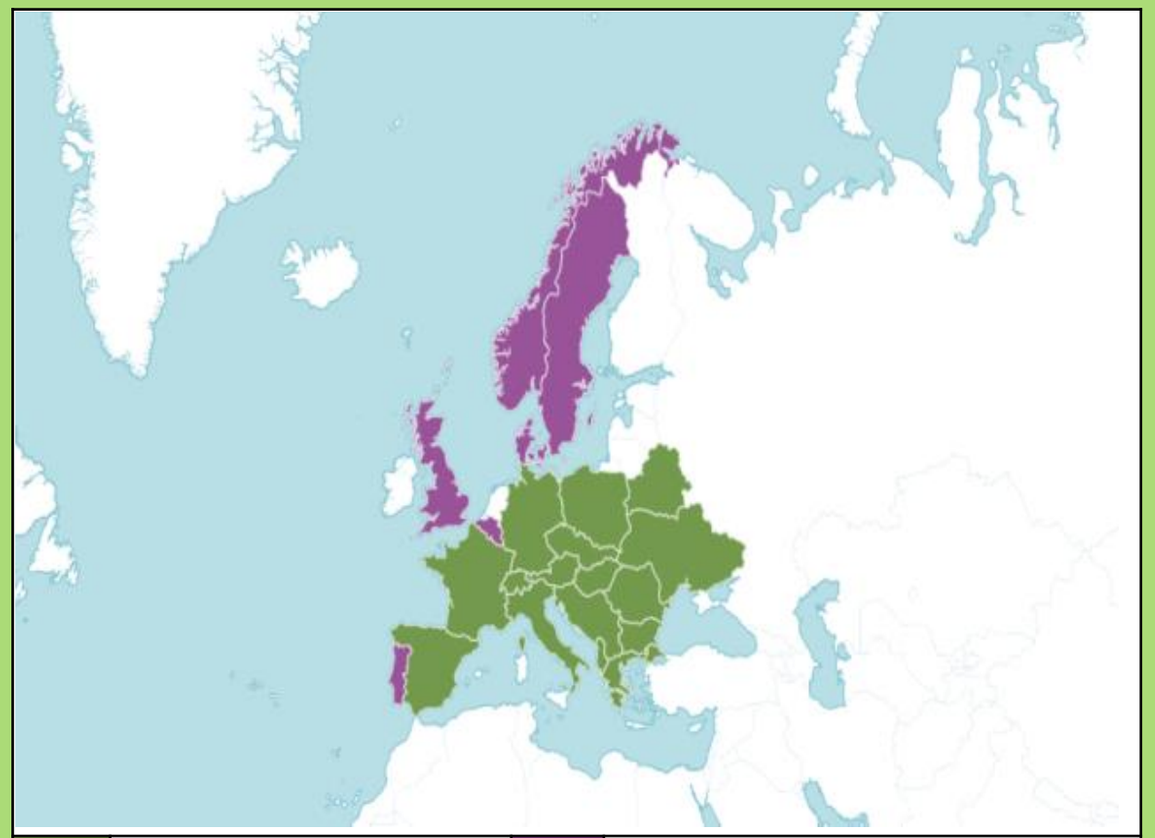

Естествено | Интродуцирано

Произход

Европа.

Местообитания

В естествената си среда расте главно върху дълбоки, богати на хранителни вещества и добре дренирани почви. Разпространен е от 300 до 2000 m н.в.

42. Бяла ела (*Abies alba* Mill.)
Семейство Борови (Pinaceae)

Хабитус

Височина

До 68 метра.

Диаметър на стъблото

До 1,5 (3,8) метра.

Възраст

До 400 (700) години.

Период на цъфтеж

Април-май.

Кора

Период на зреене на шишарките

Септември-октомври. Шишарките започват да се образуват на 25-35-годишна възраст при единични дървета и на 60-70-годишна възраст в горски масиви. След узряването на семената шишарките не падат от дървото, а се разпадат на люспи.

42. Бяла ела (*Abies alba* Mill.)
Семейство Борови (Pinaceae)

Клонка с листа

Женски шишарки

Приложение

Горскостопанско, декоративно, дъбилно и лечебно растение.

Природозащитен статут

Слабо засегнат (LC) според IUCN Red List.

Любопитни факти

1. **Терциерен реликт.**
2. **В миналото корите са използвани за боядисване на вълна в черен цвят, шишарките – за боядисване на тъкани в кафяв, а листата – в зелен цвят.**
3. **От дървесината се изработват струнни музикални инструменти и мебели.**

Мъжки шишарки

Люспа от женска шишарка

43. Гигантска секвоя (*Sequoiadendron giganteum* (Lindl.) J.Buchholz)
Семейство Таксодиеви (Taxodiaceae)

Разпространение в България

Разпространение в света

Произход

Северна Америка.

Местообитания

В естествената си среда расте в смесени гори с други иглолистни или широколистни видове. Разпространен е от 830 до 2700 m н.в.

43. Гигантска секвоя (*Sequoiadendron giganteum* (Lindl.) J.Buchholz)
Семейство Таксодиеви (Taxodiaceae)

Хабитус

Височина

До 95 метра.

Диаметър на стъблото

До 11 метра.

Възраст

До 3260 години.

Период на цъфтеж

Април-май.

Период на зреене на шишарките

Шишарките започват да се образуват на 20-годишна възраст. Женските шишарки узряват 2 години след опрашването, но могат да останат по клоните зелени и затворени до 20 години.

Кора

43. Гигантска секвоя (*Sequoiadendron giganteum* (Lindl.) J.Buchholz)
Семейство Таксодиеви (Taxodiaceae)

Корона

Приложение

Горскостопанско, декоративно, етеричномаслено и техническо растение.

Природозащитен статут

Застрашен (EN) според IUCN Red List.

Любопитни факти

1. **Най-големият жив организъм на Земята.**
2. **На един пън могат да се поберат оркестър с пиано и ансамбъл от танцьори, състоящи се от общо 35 души.**
3. **От гигантска секвоя е направена най-дългата дъска – почти 100 метра, но никой не се е осмелил да пренесе стока с такива размери.**
4. **От едно дърво може да се получи повече от хиляда тона дървесина. За да се транспортира, е нужен товарен влак с приблизително 60 вагона.**

Женска шишарка

Клонка с листа

Семена

44. Бръшлян (*Hedera helix* L.)
Семейство Бръшлянови (Araliaceae)

Разпространение в България

Разпространение в света

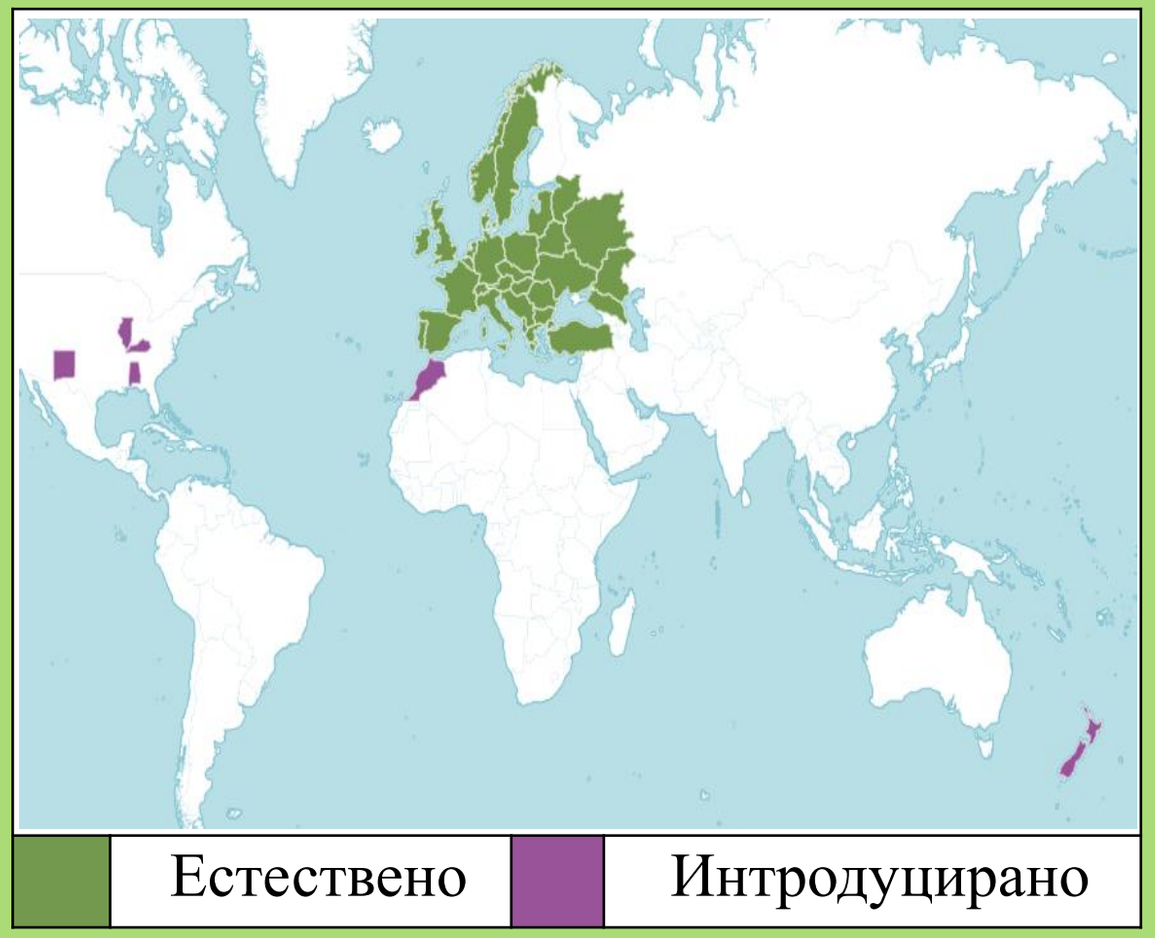

Произход

Европа, Кавказ, Югозападна Азия.

Местообитания

В естествената си среда расте в широколистни и смесени гори, върху скали. На сянка расте като лиана, а на слънце се превръща в разклонен храст. Разпространен е от морското равнище до 1800 m н.в.

44. Бръшлян (*Hedera helix* L.)
Семейство Бръшлянови (Araliaceae)

Хабитус на слънце

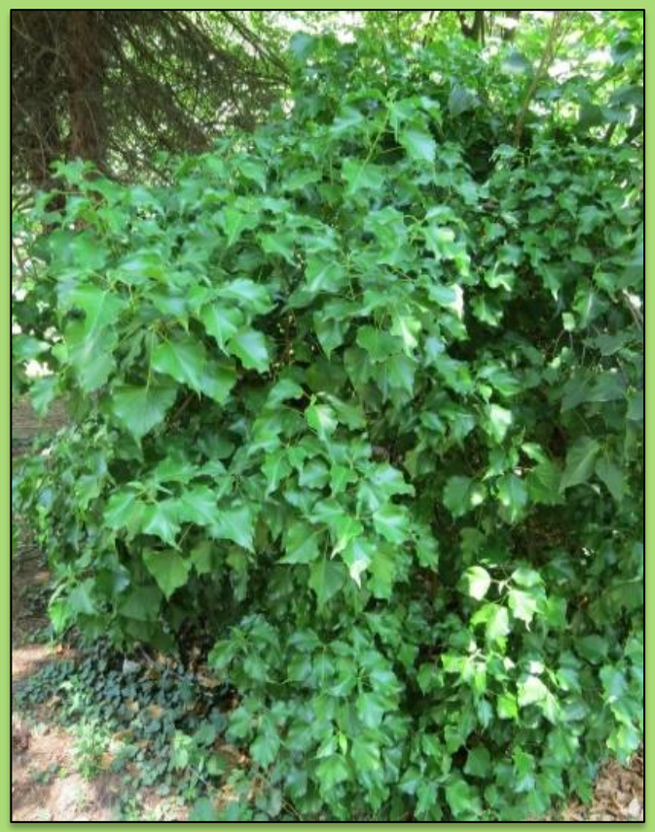

Дължинина на стъблото

До 15 (90) метра.

Диаметър на стъблото

До 0,3 метра.

Възраст

До 120 години.

Период на цъфтеж

Август-септември.

Период на плодоносене

Плодовете узряват през пролетта на следващата година. Започва да плододава на 5-15-годишна възраст.

Хабитус на сянка

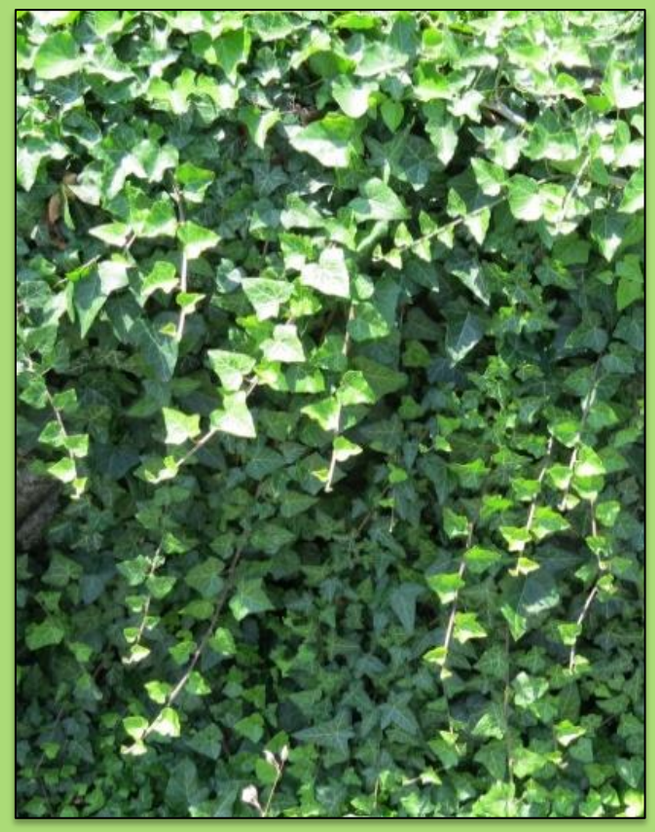

44. Бръшлян (*Hedera helix* L.)
Семейство Бръшлянови (Araliaceae)

Лист – слънчева форма

Цветове

Приложение

Декоративно, лечебно, медоносно и техническо растение.

Природозащитен статут

Няма.

Любопитни факти

1. **Терциерен реликт.**
2. **Растението е отровно. Да не се бърка с отровния бръшлян (*Toxicodendron radicans*), докосването до който води до сериозни увреждания на кожата.**
3. **От стъблата се получава смола, използвана като лак в маслената живопис.**
4. **В българската народна традиция е символ на здраве и дълъг живот.**

Лист – сенчеста форма

Плодове

45. Бигнониева каталпа (*Catalpa bignonioides* Walter)
Семейство Бигнониеви (Bignoniaceae)

Разпространение в България

Разпространение в света

Произход

Северна Америка.

Местообитания

В естествената си среда расте по бреговете на реки и в заливни гори. Предпочита огряни от слънцето места със слабо засенчване.

45. Бигнониева каталпа (*Catalpa bignonioides* Walter)
Семейство Бигнониеви (Bignoniaceae)

Кора

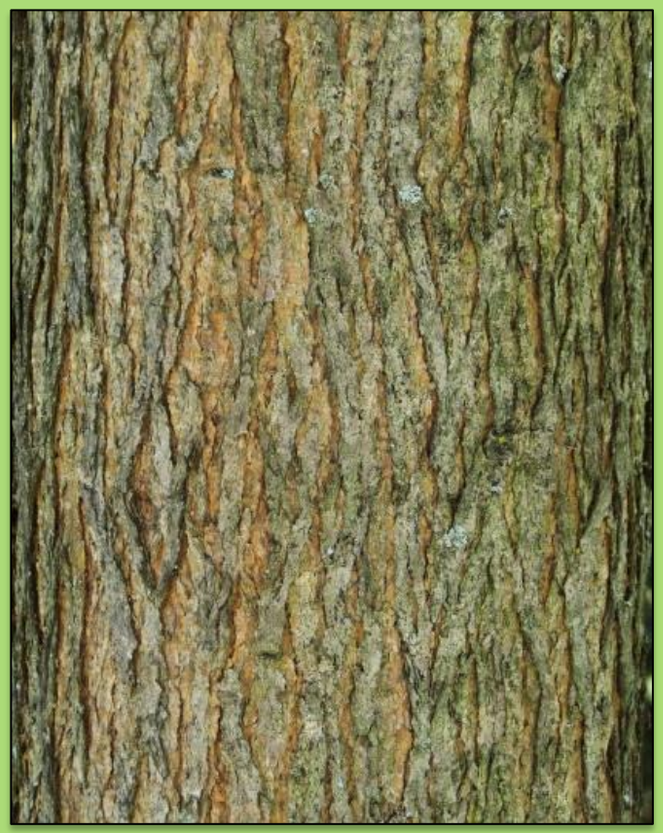

Височина

До 20 метра.

Диаметър на стъблото

До 1,2 метра.

Възраст

До 70 години.

Период на цъфтеж

Юни-юли.

Период на плодоносене

Октомври-декември. Започва да плододава на 6-8-годишна възраст.

Плодове

45. Бигнониева каталпа (*Catalpa bignonioides* Walter)
Семейство Бигнониеви (Bignoniaceae)

Хабитус

Приложение

Декоративно, лечебно и техническо растение.

Природозащитен статут

Недостатъчно данни (DD) според IUCN Red List.

Цвят в анфас

Любопитни факти

1. **Дървесината се използва в строителството и като гориво за отопление.**
2. **Намира приложение за рекултивация на минни съоръжения и за създаване на ветрозащитни пояси.**

Лист

Цвят в профил

46. Китайски мехурник (*Koelreuteria paniculata* Laxm.)
Семейство Сапиндусови (Sapindaceae)

Разпространение в България

Разпространение в света

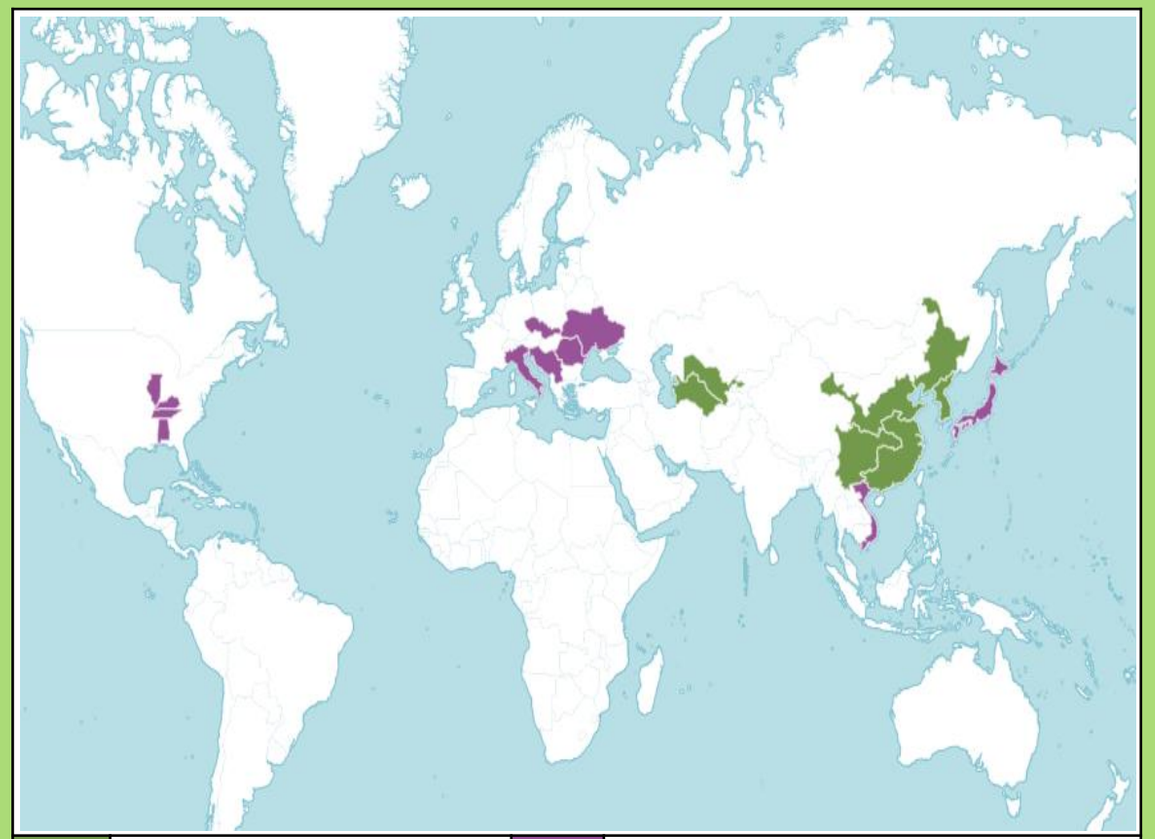

Произход

Китай.

Местообитания

В естествената си среда се среща в гори, по скалисти планински склонове и долини, пресъхнали корита на потоци, по бреговете на реки, върху плитки и каменисти почви. Разпространен е от морското равнище до 300 m н.в.

46. Китайски мехурник (*Koelreuteria paniculata* Laxm.)
Семейство Сапиндусови (Sapindaceae)

Хабитус

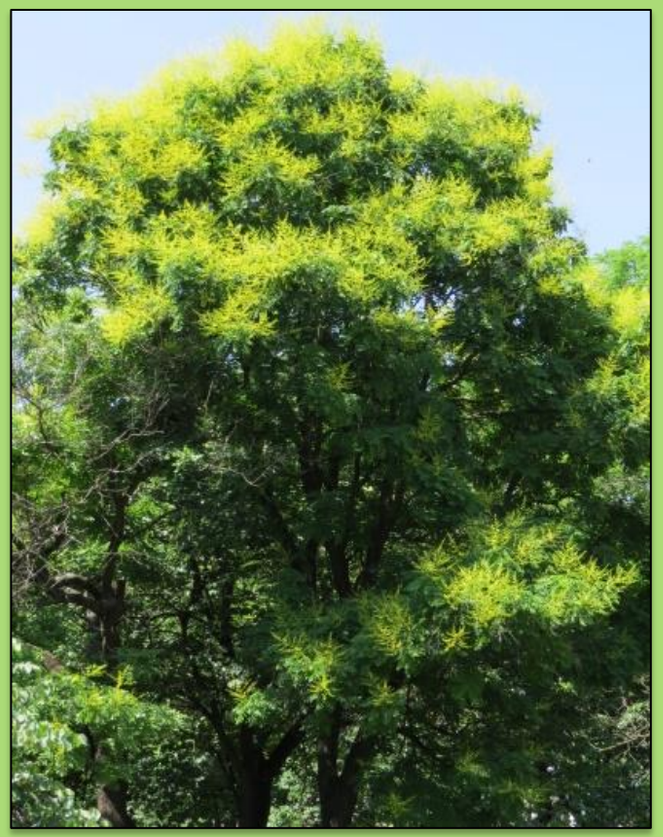

Височина

До 10-12 метра.

Диаметър на стъблото

До 0,8 метра.

Възраст

До 100 години.

Период на цъфтеж

Юни-юли.

Период на плодоносене

Септември-октомври. Започва да плододава на 3-годишна възраст.

Кора

46. Китайски мехурник (*Koelreuteria paniculata* Laxm.)
Семейство Сапиндусови (Sapindaceae)

Лист – горна повърхност

Лист – долна повърхност

Приложение

Багрилно, декоративно и медоносно растение.

Природозащитен статут

Слабо засегнат (LC) според IUCN Red List.

Цветове

Любопитни факти

1. **Инвазивно растение извън ареала на естествено разпространение.**
2. **Подходящ вид за извличане на тежки метали от замърсени почви.**
3. **Цветовете намират приложение в традиционната китайска медицина.**
4. **От цветовете се получава жълто багрило, а от листата – черно багрило.**
5. **Семената се използват като мъниста за изработване на естествени колиета.**

Плодове

47. Обикновен смърч (*Picea abies* (L.) H.Karst.)
Семейство Борови (Pinaceae)

Разпространение в България

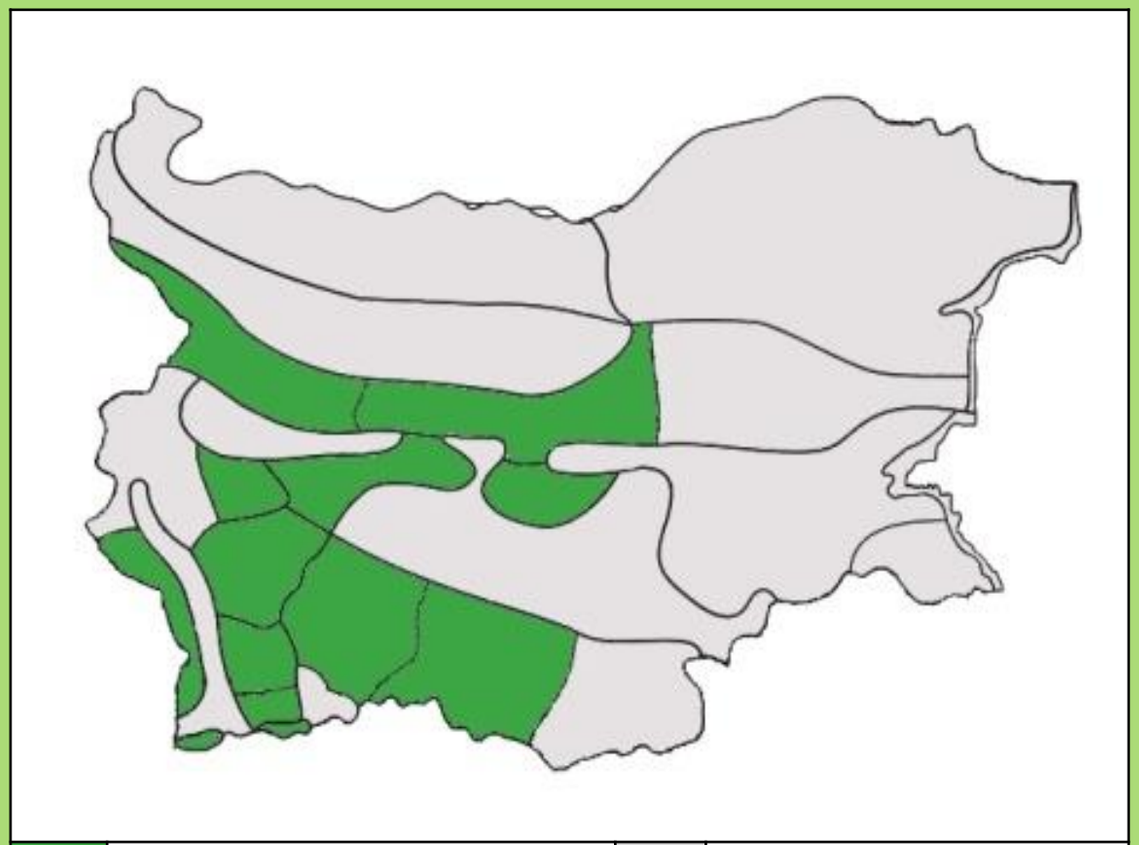

Разпространение в света

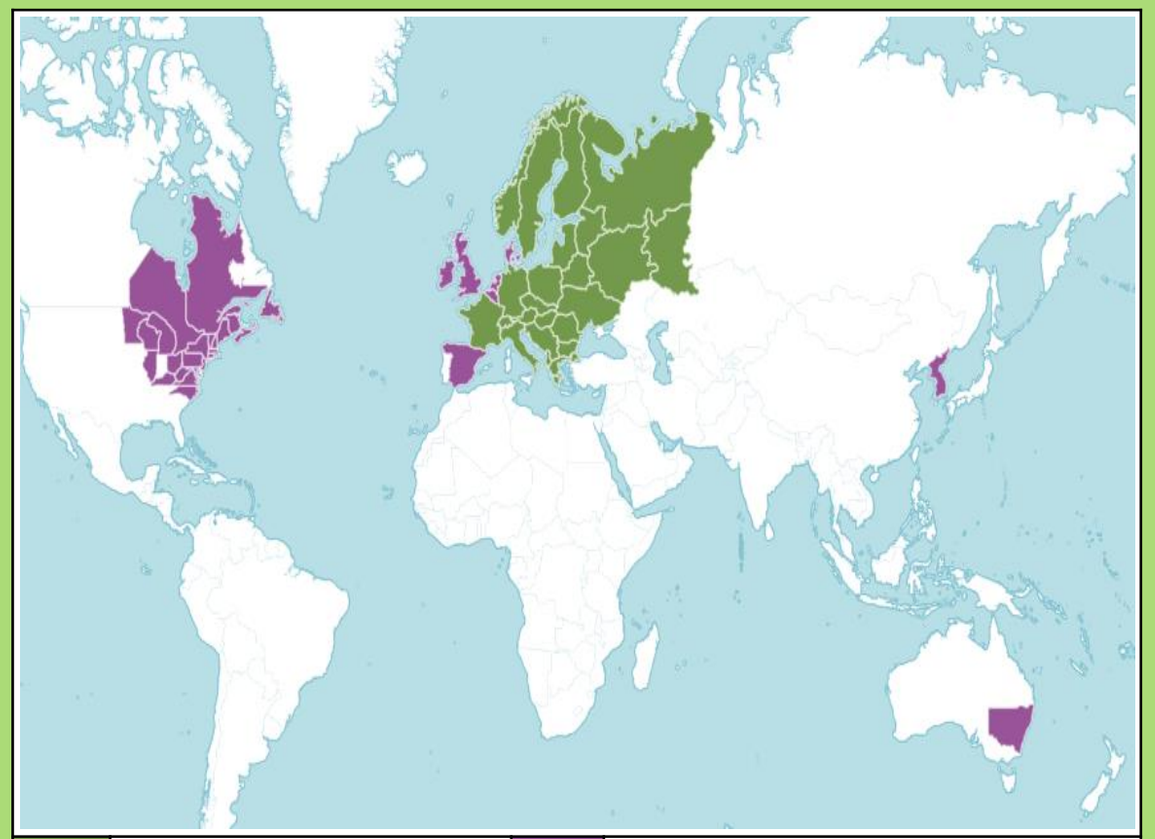

Произход

Европа.

Местообитания

В естествената си среда образува чисти или смесени гори. Разпространен е от морското равнище до 2200 m н.в.

47. Обикновен смърч (*Picea abies* (L.) H.Karst.)
Семейство Борови (Pinaceae)

Хабитус

Височина

До 50 (60) метра.

Диаметър на стъблото

До 1,5 (2,8) метра.

Възраст

До 500 години.

Период на цъфтеж

Април-юни.

Кора

Период на зреене на шишарките

Октомври-ноември. Първите шишарки се образуват на 20-25-годишна възраст.

47. Обикновен смърч (*Picea abies* (L.) H.Karst.)
Семейство Борови (Pinaceae)

Къси клонки - разположение

Приложение

Горскостопанско, декоративно, етеричномаслено, лечебно и техническо растение.

Природозащитен статут

Слабо засегнат (LC) според IUCN Red List.

Любопитни факти

1. **Терциерен реликт.**
2. **Един от най-продаваните видове като коледно дърво в Европа и България.**
3. **Едно от най-дълго живеещите същества. В Швеция е документирано, че корените могат да образуват нови стъбла в продължение на 9560 години.**
4. **Дървесината се използва при изработването на пиана, китари и цигулки. Известните цигулки на Страдивариус са изработени от смърч от Алпите.**
5. **Етеричното масло се използва в козметиката и парфюмерията.**

Незряла женска шишарка

Клонка с листа

Зряла женска шишарка

48. Хибриден чинар (*Platanus hybrida* Brot.)
Семейство Чинарови (Platanaceae)

Разпространение в България

Разпространение в света

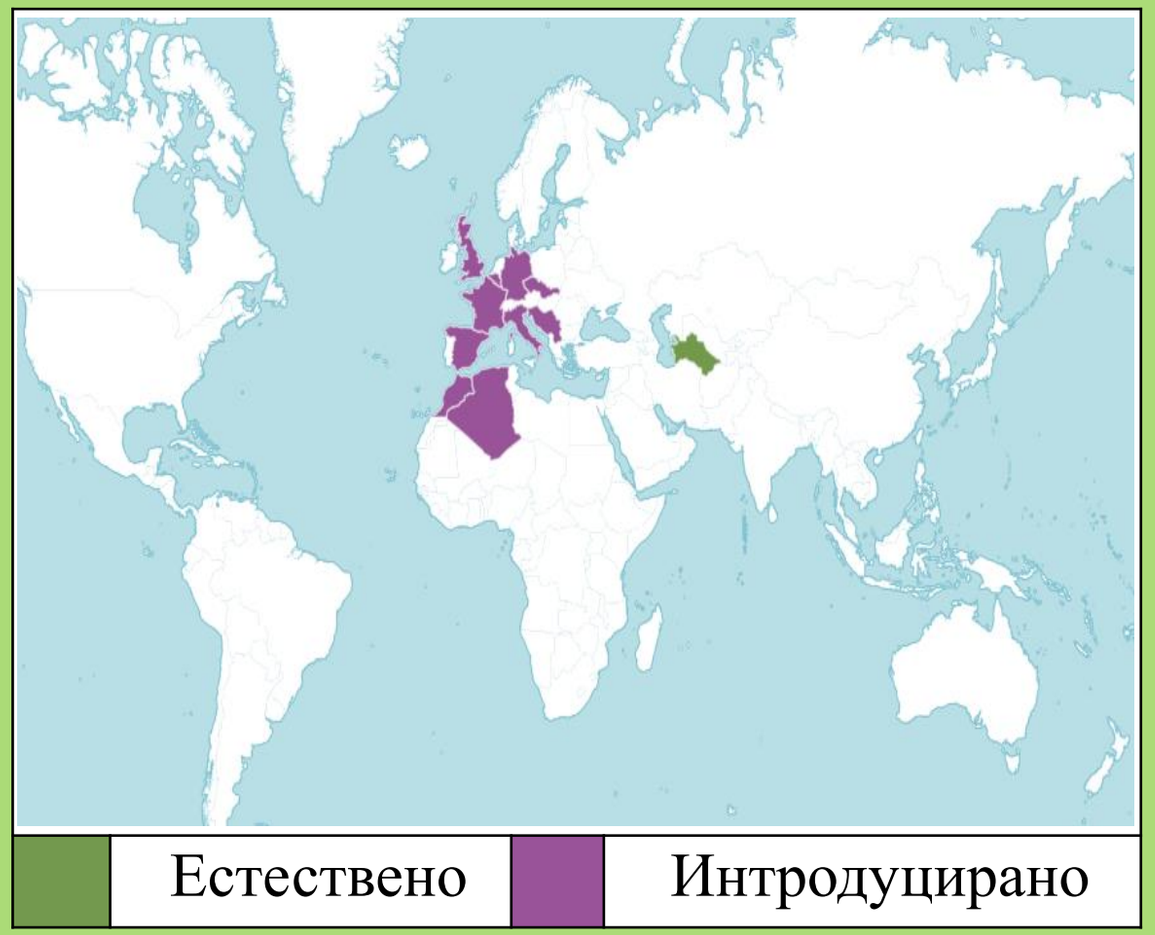

Произход

Спонтанен хибрид между западния чинар (*Platanus occidentalis*) и източния чинар (*Platanus orientalis*), получен в края на 17 в. в една от ботаническите градини в Оксфорд, Великобритания.

Местообитания

В България се отглежда от морското равнище до 600 m н.в.

48. Хибриден чинар (*Platanus hybrida* Brot.)
Семейство Чинарови (Platanaceae)

Хабитус

Височина

До 30 (50) метра.

Диаметър на стъблото

До 3,4 метра.

Възраст

До 400 години.

Период на цъфтеж

Май-юни.

Кора на клоните

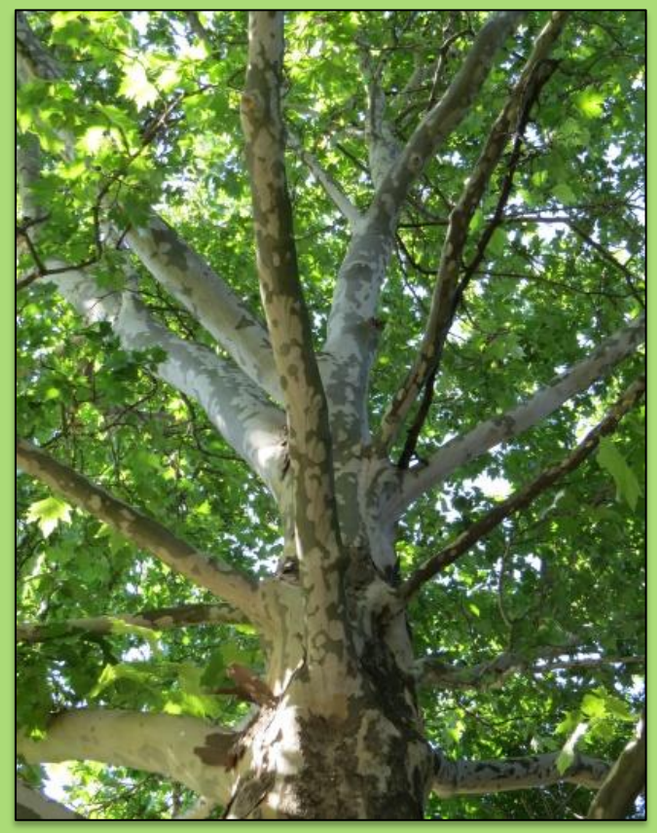

Период на плодоносене

Октомври. Започва да плододава на 6-7-годишна възраст. Плодовете остават по клоните през цялата зима, а семената се разпръскват на следващата пролет.

48. Хибриден чинар (*Platanus hybrida* Brot.)
Семейство Чинарови (Platanaceae)

Лист – горна повърхност

Приложение

Горскостопанско и декоративно растение.

Природозащитен статут

Няма.

Кора на стъблото

Любопитни факти

1. **Цветният прашец се използва в тестовете за алергени.**
2. **Въпреки че по правило хибридите не се размножават, хибридният чинар образува семена, от които вече 300 години успешно се получават нови растения.**
3. **Кората опадва на люспи и в резултат наподобява на маскировъчна дреха.**

Лист – долна повърхност

Плодове

49. Мекиш (*Acer tataricum* L.)
Семейство Сапиндусови (Sapindaceae)

Разпространение в България

Разпространен | Не се среща

Разпространение в света

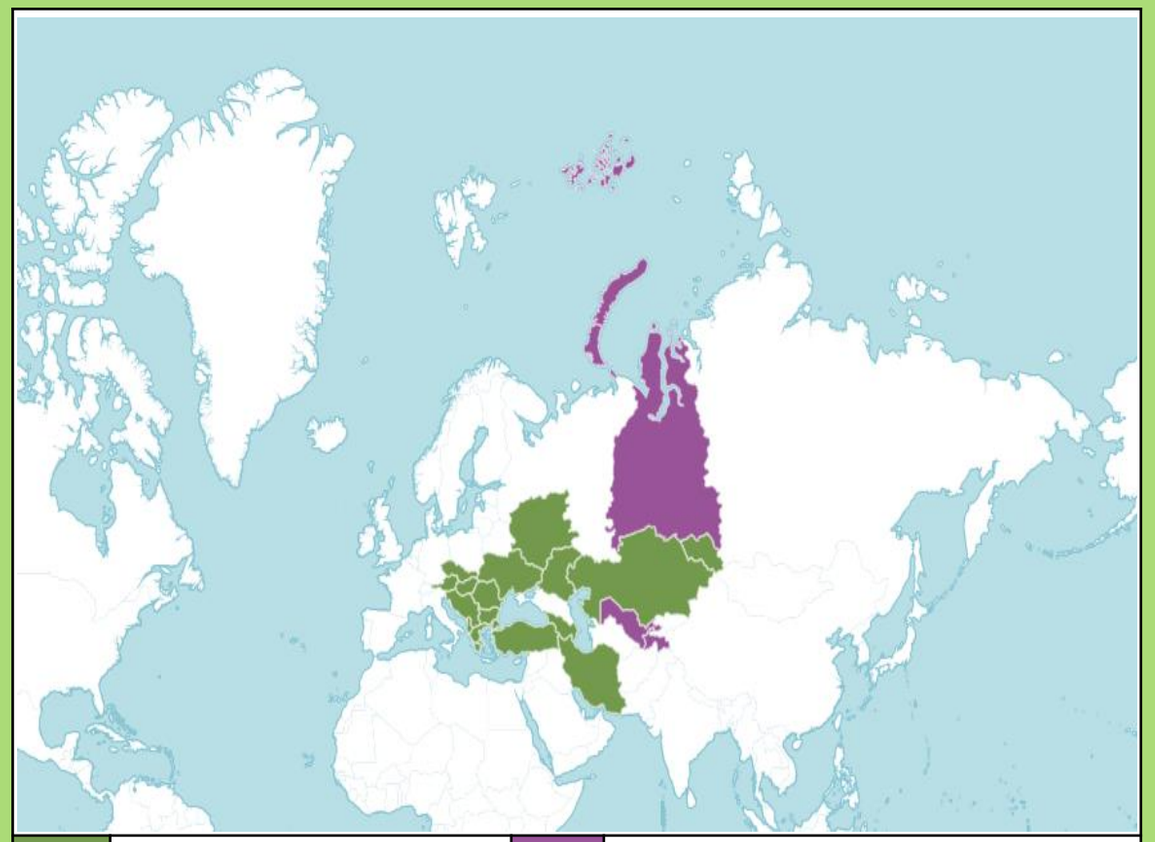

Естествено | Интродуцирано

Произход

Югоизточна Европа, Югозападна Азия, Кавказ.

Местообитания

В естествената си среда расте в широколистни гори и храсталаци, по речни галерии, предимно върху богати, дълбоки и свежи почви, но се среща и върху варовикова скална основа на сухи места. Разпространен е от морското равнище до 1300 m н.в.

49. Мекиш (*Acer tataricum* L.)
Семейство Сапиндусови (Sapindaceae)

Хабитус

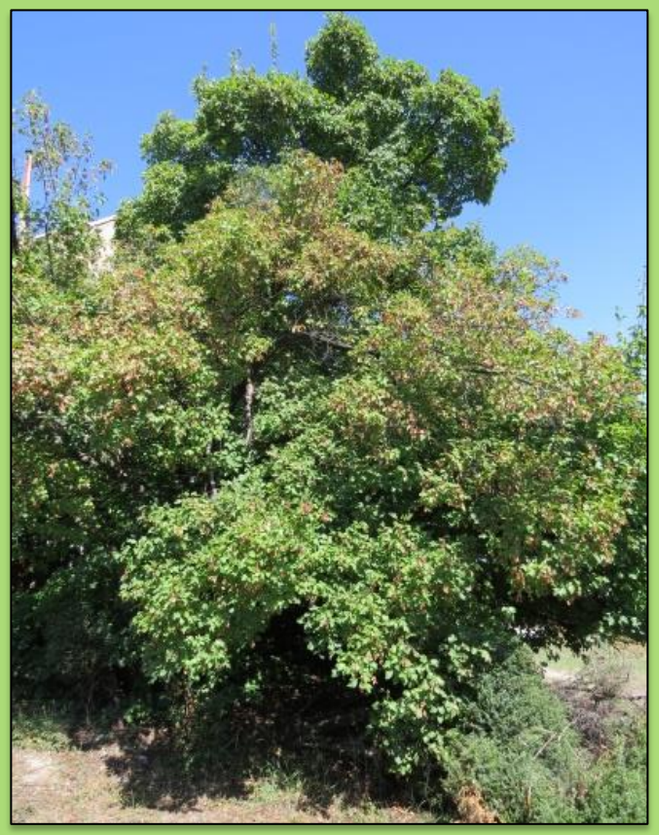

Височина

До 8-10 метра.

Диаметър на стъблото

До 0,5 метра.

Възраст

До 70 години.

Период на цъфтеж

Май-юни.

Период на плодоносене

Септември.

Кора

49. Мекиш (*Acer tataricum* L.)
Семейство Сапиндусови (Sapindaceae)

Клонка с листа

Клонка с цветове

Приложение

Багрилно, горскостопанско, декоративно, лечебно и медоносно растение.

Природозащитен статут

Слабо засегнат (LC) според IUCN Red List.

Лист – долна повърхност

Любопитни факти

1. **Терциерен реликт.**
2. **Използва се като полезащитен вид.**
3. **Семената могат да се използват за храна след сваряване и отстраняване на твърдата обвивка и крилатката.**

Плодове

50. Планински ясен (*Fraxinus excelsior* L.)
Семейство Маслинови (Oleaceae)

Разпространение в България

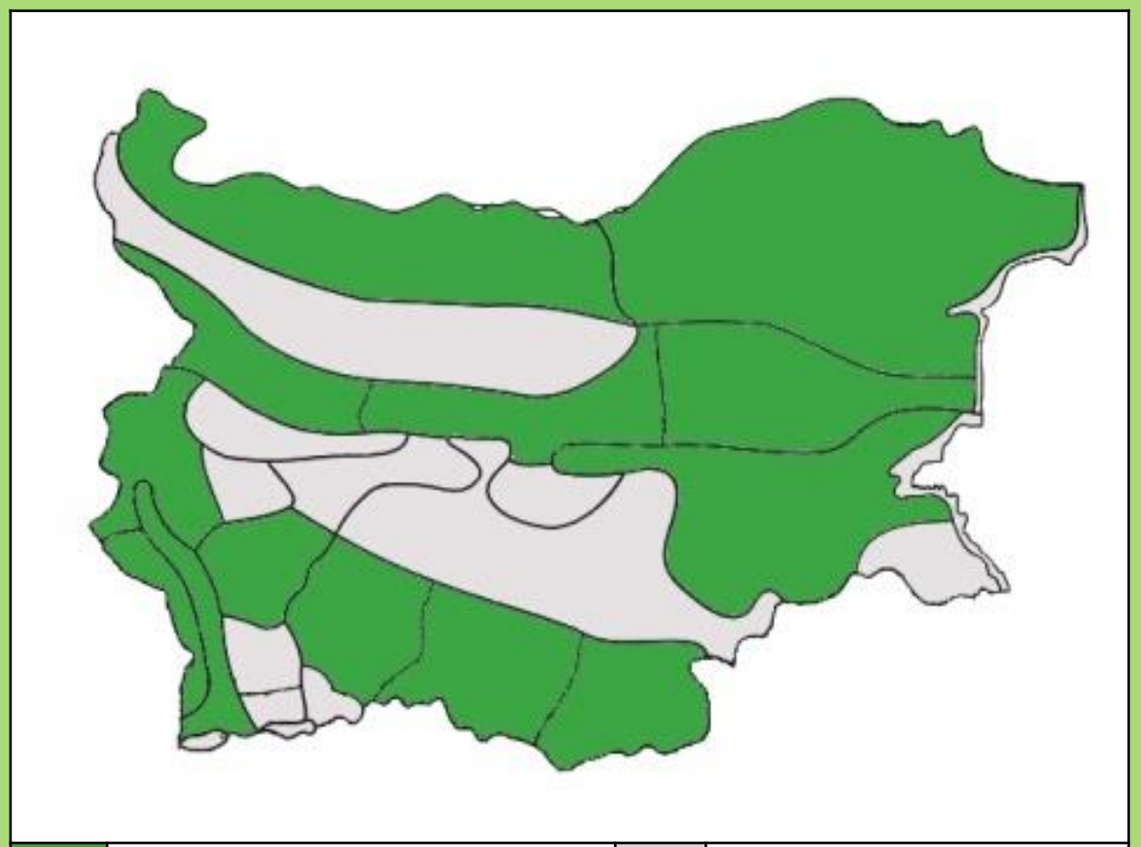

Разпространение в света

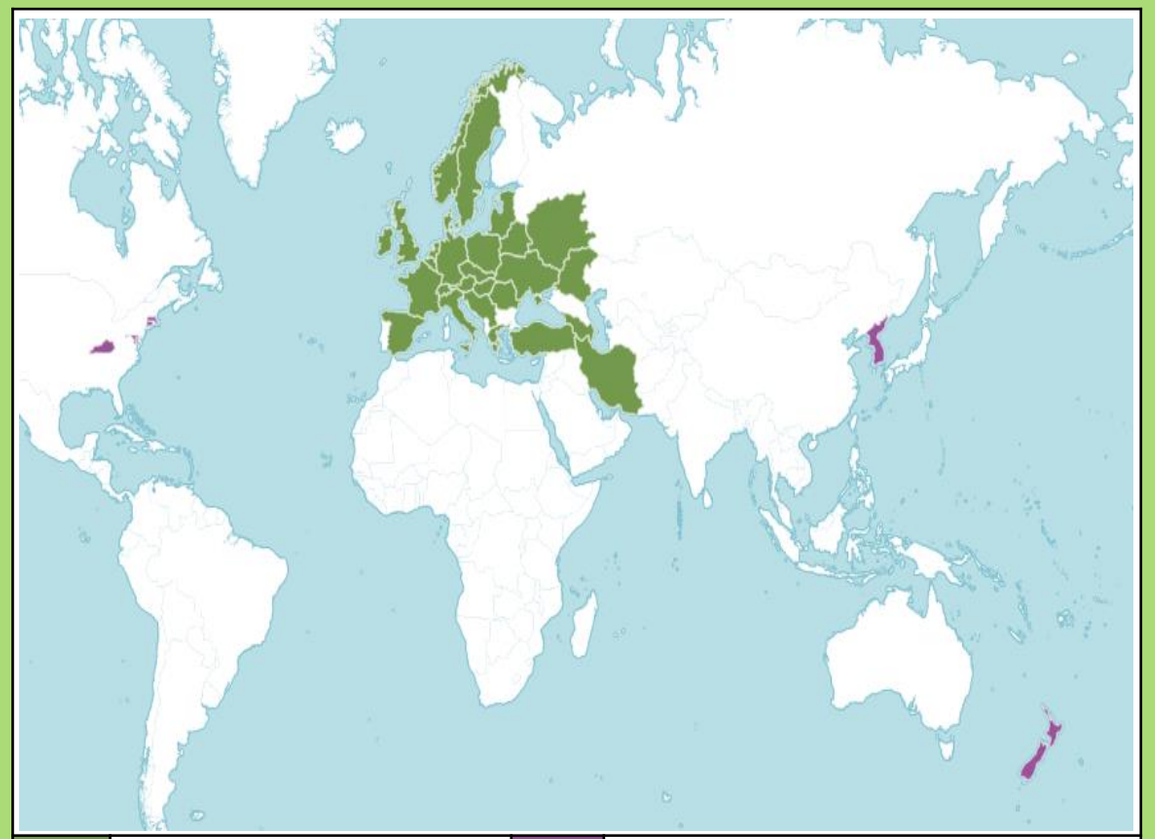

Произход

Кавказ, Мала Азия.

Местообитания

В естествената си среда расте в широколистни гори, но също така се среща в храсталаци, по бреговете на реки, стръмни скали и стабилни сипейни склонове. Разпространен е от морското равнище до 1800 m н.в.

50. Планински ясен (*Fraxinus excelsior* L.)
Семейство Маслинови (Oleaceae)

Хабитус

Височина

До 40 метра.

Диаметър на стъблото

До 2 (3,5) метра.

Възраст

До 400 години.

Период на цъфтеж

Април-май.

Кора

Период на плодоносене

Август-октомври. Започва да плододава на 30-годишна възраст.

50. Планински ясен (*Fraxinus excelsior* L.)
Семейство Маслинови (Oleaceae)

Клонка с листа

Приложение

Багрилно, горскостопанско, декоративно, дъбилно, лечебно, медоносно, фуражно и хранително растение.

Природозащитен статут

Почти застрашен (NT) според IUCN Red List.

Съцветие

Клонка с цветни пъпки

Любопитни факти

1. **Терциерен реликт.**
2. **Дървесината намира приложение в корабостроенето, мебелното производство, изработването на ски.**
3. **Кората се използва за дъбене на кожи и за получаване на черна, кафява и гълъбовосиня боя.**

Плодове

51. Клек (*Pinus mugo* Turra)
Семейство Борови (Pinaceae)

Разпространение в България

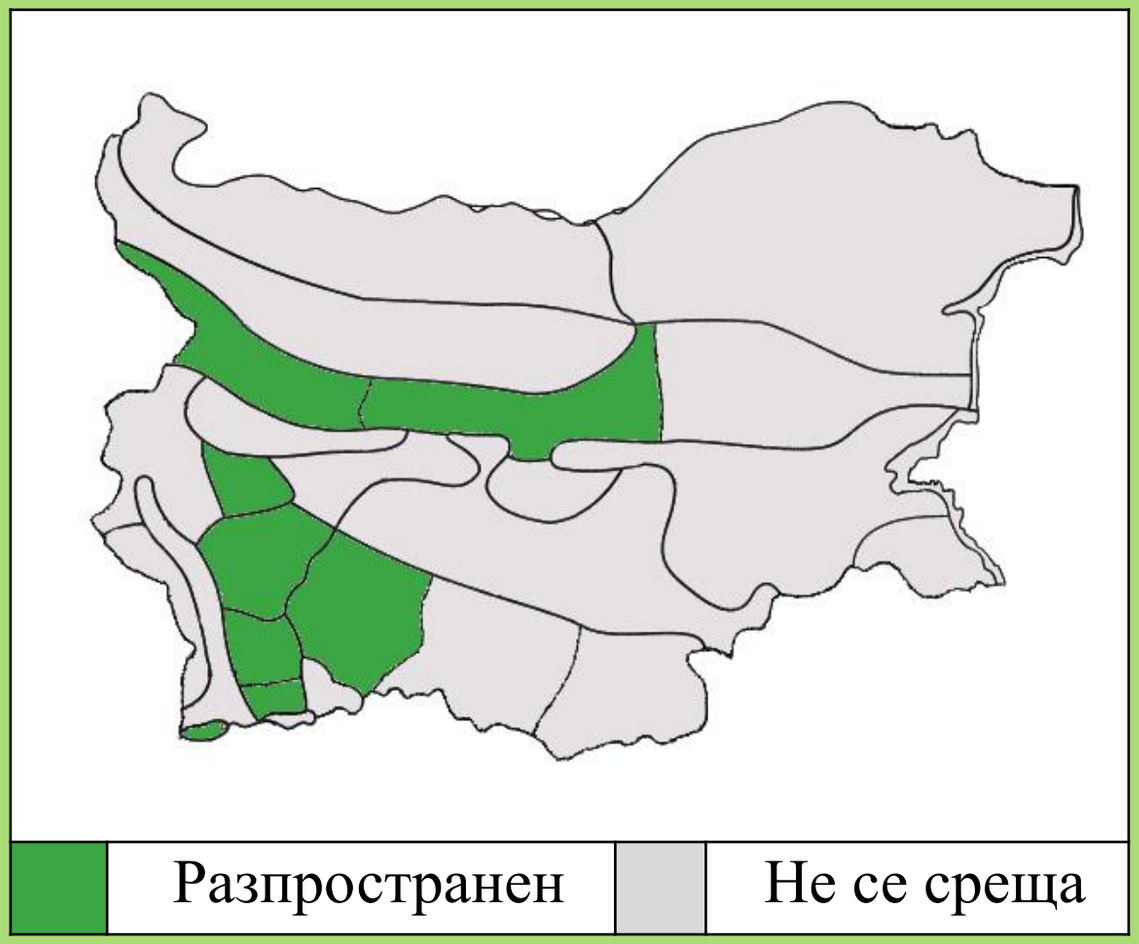

Разпространение в света

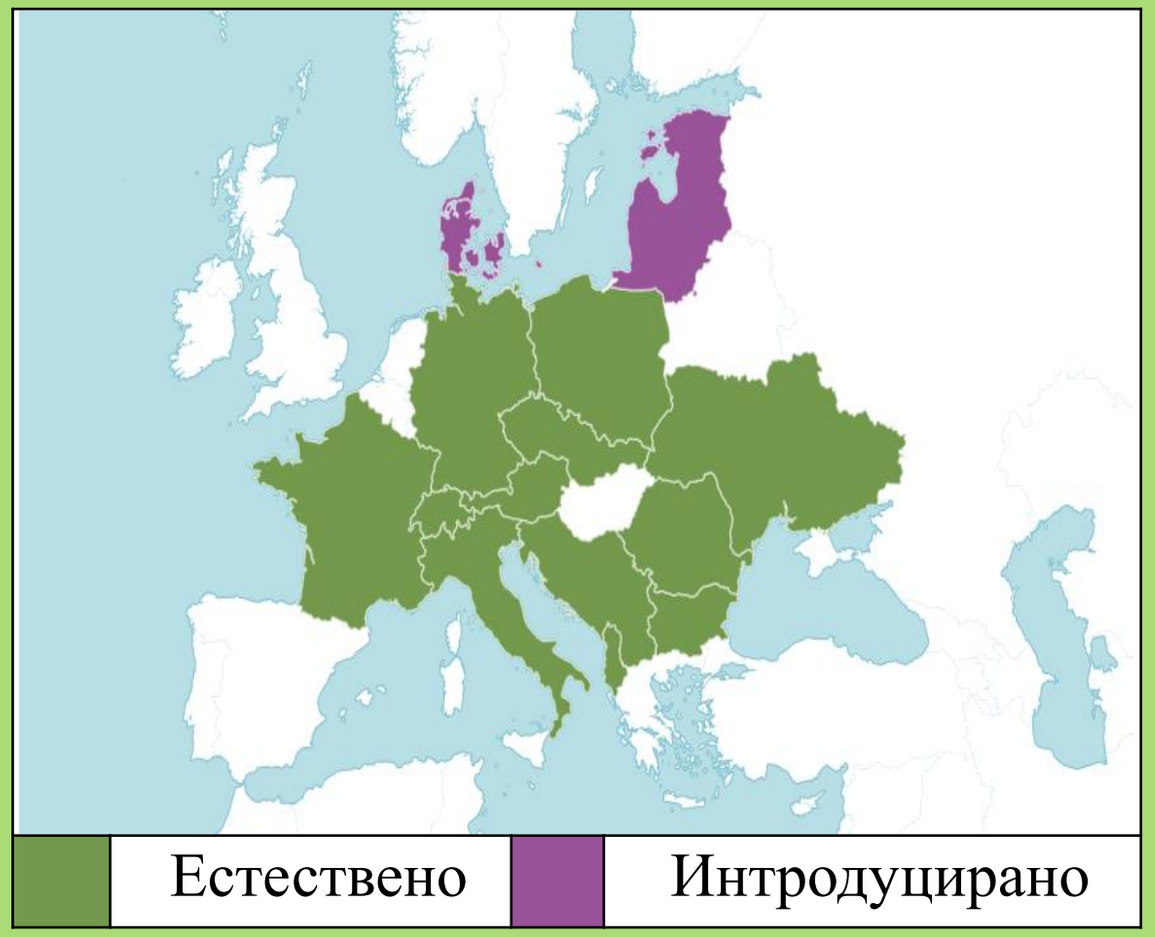

Произход

Централна и Югоизточна Европа.

Местообитания

В естествената си среда расте във високия субалпийски регион до и над границата на гората, но също така и при по-малка надморска височина в торфени блата и студени котловини. Разпространен е от 600 до 2700 m н.в.

51. Клек (*Pinus mugo* Turra)
Семейство Борови (Pinaceae)

Хабитус

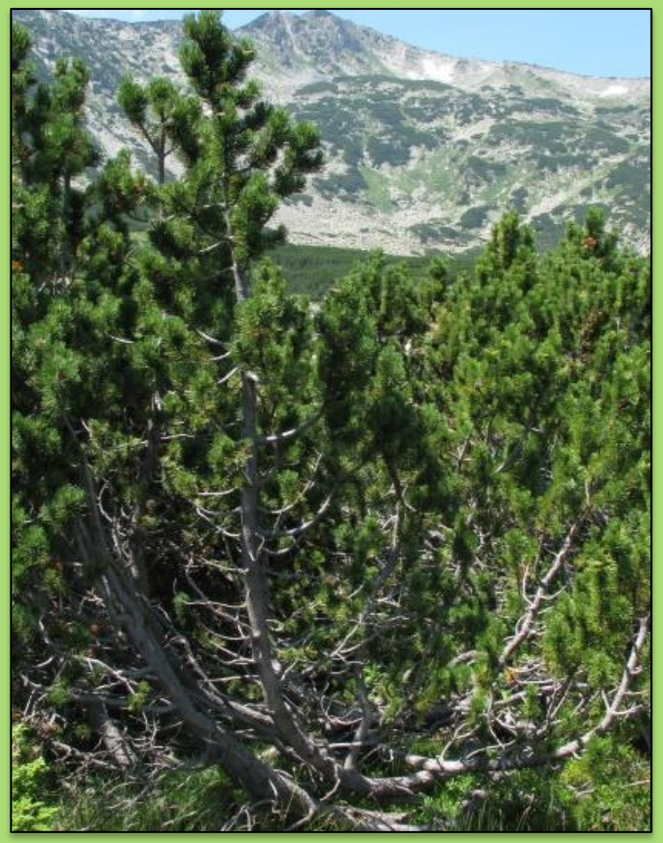

Височина

До 5 (8) метра.

Диаметър на короната

До 9 метра.

Възраст

До 100 години.

Период на цъфтеж

Май-юли.

Период на зреене на шишарките

Септември-октомври. Първите шишарки се образуват на 3-5-годишна възраст.

Кора

51. Клек (*Pinus mugo* Turra)
Семейство Борови (Pinaceae)

Местообитание

Приложение

Декоративно, етеричномаслено, лечебно, противоерозионно (специализирано за укрепване на подвижни пясъчни дюни) и противолавинно растение.

Природозащитен статут

Слабо засегнат (LC) според IUCN Red List.

Мъжка шишарка

Листа

Любопитни факти

1. **Кватернерен глациален реликт.**
2. **В България се намира най-високата част от ареала на вида – 2700 m н.в.**
3. **Листата живеят до 10 години.**
4. **От дървесната смола като продукт се получава изкуствена ванилия.**
5. **От листата се приготвя ароматен чай и боров мел (мед от борови връхчета).**

Женска шишарка

52. Керия (*Kerria japonica* (L.) DC.)
Семейство Розоцветни (Rosaceae)

Разпространение в България

Разпространение в света

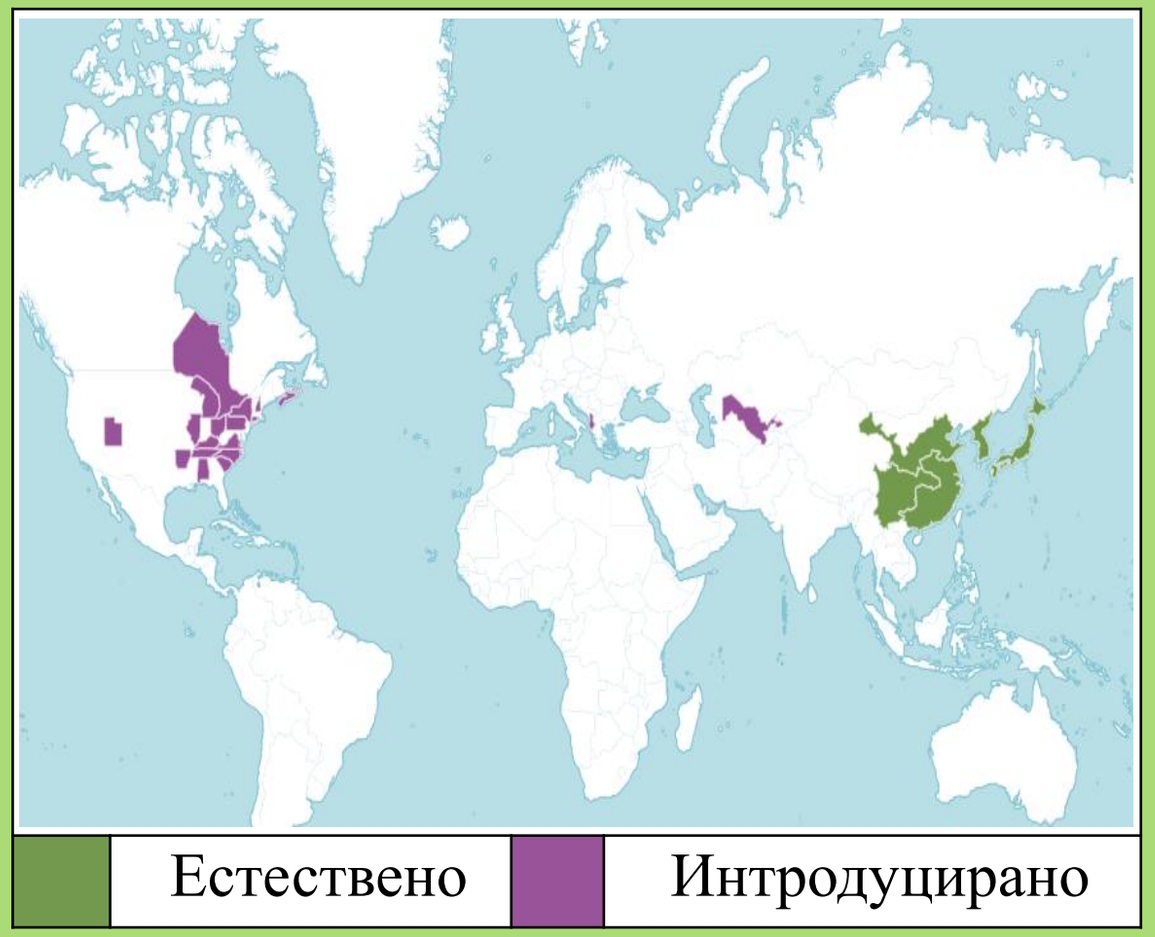

Произход

Китай и Япония.

Местообитания

В естествената си среда расте в храстови местообитания, по бреговете на реки и по скали по склоновете на долини, предимно в планински райони. Разпространен е от 200 до 3000 m н.в.

52. Керия (*Kerria japonica* (L.) DC.)
Семейство Розоцветни (Rosaceae)

Хабитус

Височина

До 3 метра.

Диаметър на короната

До 2 метра.

Възраст

Няма данни.

Период на цъфтеж

Май-юни.

Период на плодоносене

Юли-август.

Стъбло

52. Керия (*Kerria japonica* (L.) DC.)
Семейство Розоцветни (Rosaceae)

Лист – горна повърхност

Клонка с листа

Приложение

Декоративно и лечебно растение.

Природозащитен статут

Няма.

Лист – долна повърхност

Любопитни факти

1. **Клонките с цветовете се използват в традиционната китайска медицина.**
2. **Листата са слабо отровни поради съдържанието на цианиди.**

Цвят

53. Дървовидна ружа (*Hibiscus syriacus* L.)
Семейство Слезови (Malvaceae)

Разпространение в България

Разпространение в света

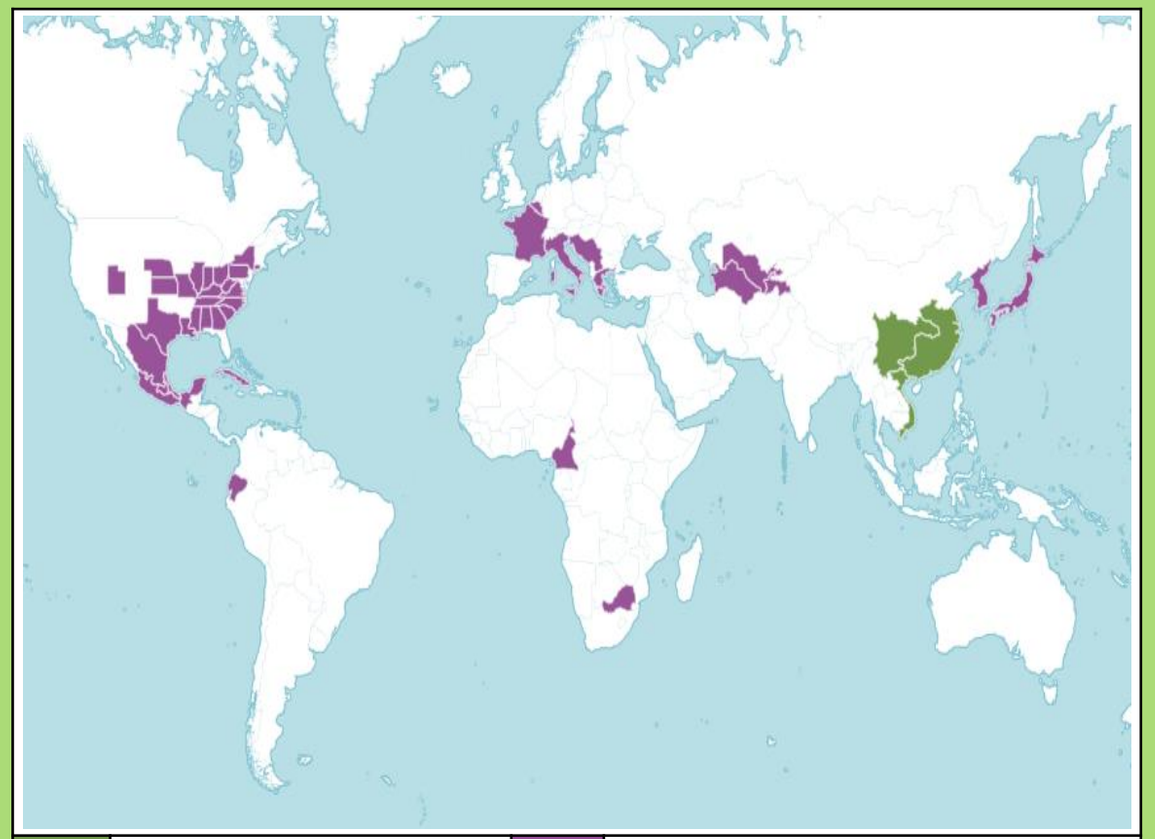

Произход

Китай.

Местообитания

В естествената си среда расте върху планински склонове, по бреговете на реки, по крайморски скали, на добре огряни от слънцето места. Разпространен е от морското равнище до 1200 m н.в.

53. Дървовидна ружа (*Hibiscus syriacus* L.)
Семейство Слезови (Malvaceae)

Хабитус

Височина

До 3 (6) метра.

Диаметър на короната

До 3 метра.

Възраст

До 30-40 години.

Кора

Период на цъфтеж

Юни-септември.

Период на плодоносене

Октомври. Започва да плододава на 2-годишна възраст. Има културни форми, които са безплодни.

53. Дървовидна ружа (*Hibiscus syriacus* L.)
Семейство Слезови (Malvaceae)

Лист – горна повърхност

Лист – долна повърхност

Приложение

Влакнодайно, декоративно, лечебно, медоносно и хранително растение.

Природозащитен статут

Няма.

Любопитни факти

1. **Видовото латинско име означава „сирийски“, защото е пренесен от Сирия.**
2. **Национално цвете на Южна Корея и се споменава в нейния химн.**
3. **Младите листа и цветовете се използват за храна сурови или варени.**
4. **Листата намират приложение в производството на шампоан.**
5. **От цветовете се извлича синьо багрило.**

Цвят

Плод

54. Червен маргарит (*Symphoricarpos orbiculatus* Moench)
Семейство Бъзови (Caprifoliaceae)

Разпространение в България

Разпространение в света

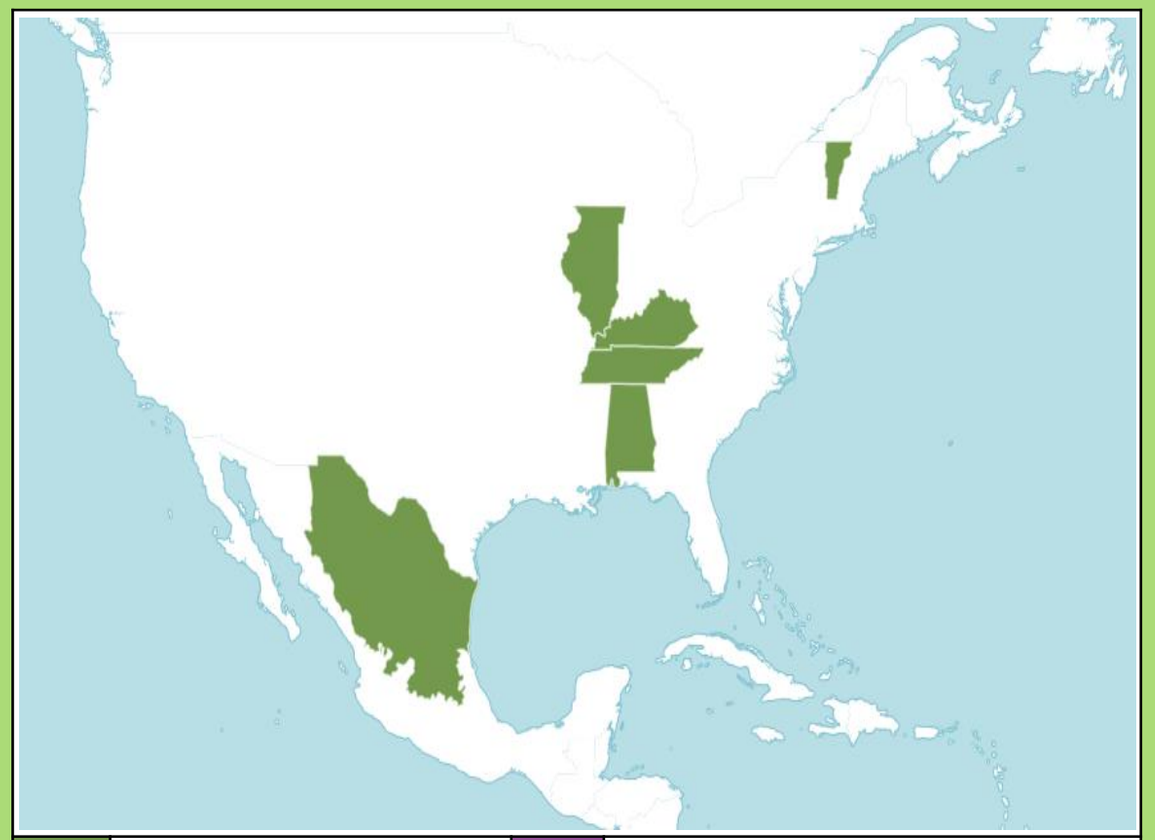

Произход

Северна Америка.

Местообитания

В естествената си среда расте в дъбови гори, редки гори и храстови местообитания, в галерийни гори по бреговете на реки и потоци. Разпространен е от морското равнище до 1500 m н.в.

54. Червен маргарит (*Symphoricarpos orbiculatus* Moench)
Семейство Бъзови (Caprifoliaceae)

Хабитус

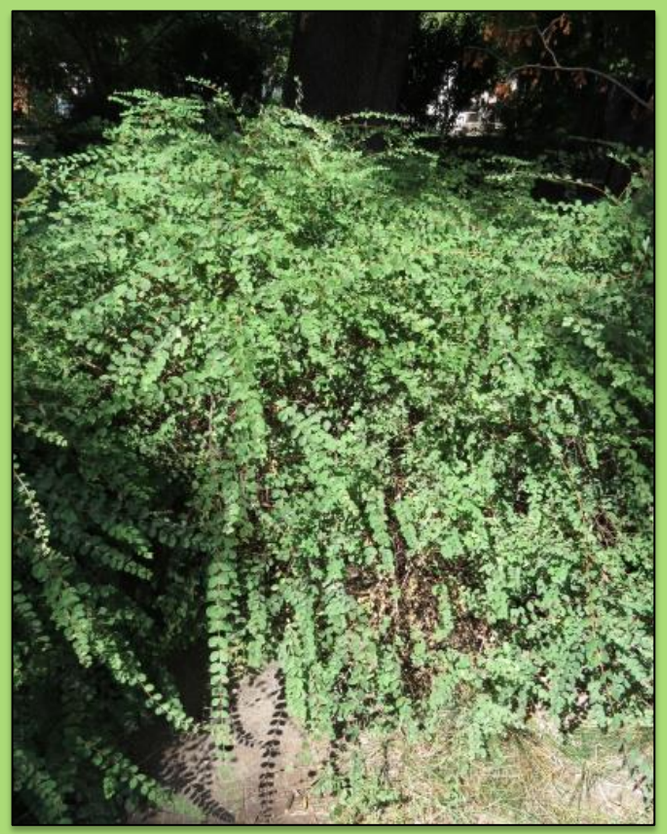

Височина

До 2 метра.

Диаметър на короната

До 2,5 метра.

Възраст

До 40 години.

Период на цъфтеж

Юни-юли.

Период на плодоносене

Август-септември. Започва да плододава на 1-годишна възраст. Плодовете остават по клоните през зимата.

Клонка с цветове

54. Червен маргарит (*Symphoricarpos orbiculatus* Moench)
Семейство Бъзови (Caprifoliaceae)

Листа – горна повърхност

Листа – долна повърхност

Приложение

Декоративно, лечебно и противоерозионно растение.

Природозащитен статут

Няма.

Любопитни факти

1. **Растенията могат да се подрязват и са подходящи за жива ограда.**
2. **В САЩ се използва за контрол на почвената ерозия и се засажда край магистрали за стабилизиране на крайпътните ивици.**

Цветове

Плодове

55. Японски чашкодрян (*Euonymus japonicus* Thunb.)
Семейство Чашкодрянови (Celastraceae)

Разпространение в България

Разпространение в света

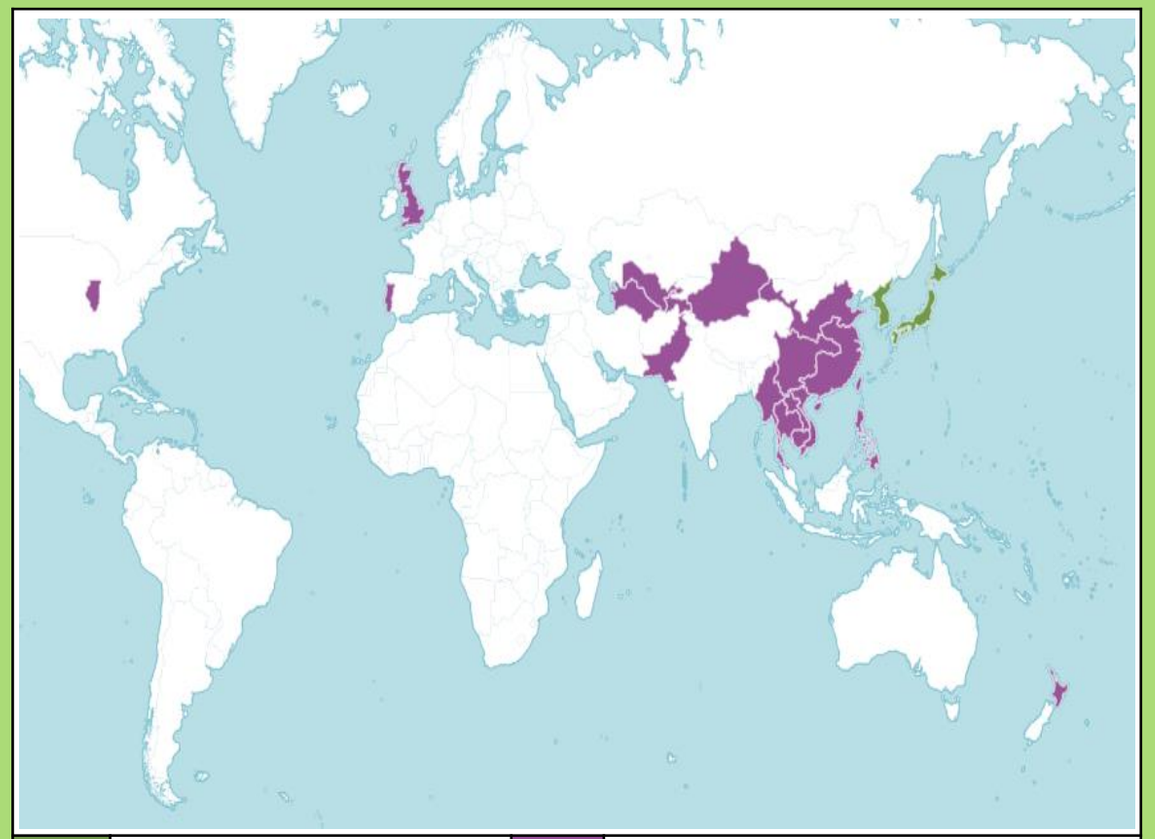

Произход

Япония, вероятно и Корея.

Местообитания

В естествената си среда расте по склонове в храсталаци и гори, особено близо до морето. Разпространен е от морското равнище до 1500 m н.в.

55. Японски чашкодрян (*Euonymus japonicus* Thunb.)
Семейство Чашкодрянови (Celastraceae)

Хабитус

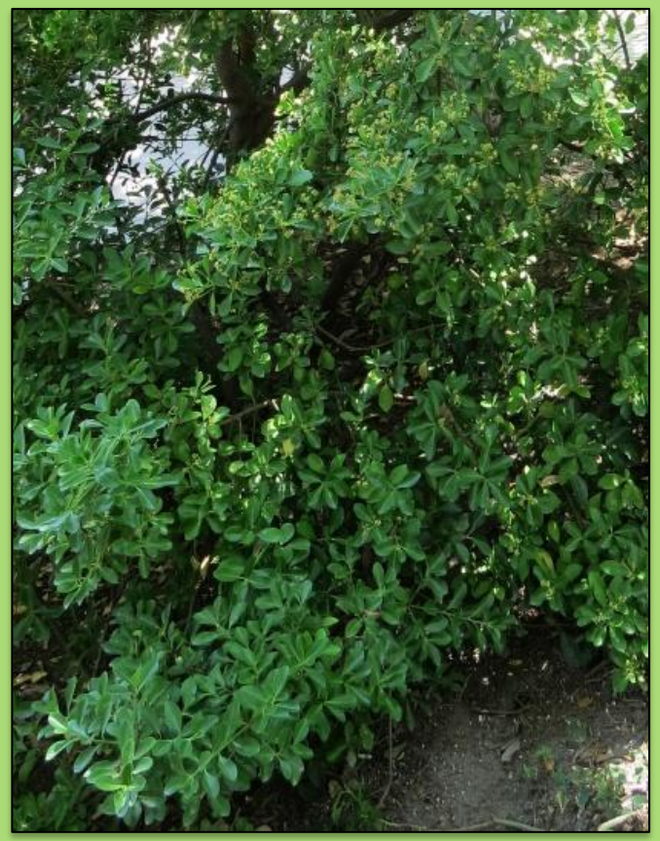

Височина

До 3 (7) метра.

Диаметър на короната

До 4 метра.

Възраст

До 150 години.

Период на цъфтеж

Юни-юли.

Период на плодоносене

Октомври-декември.

Кора

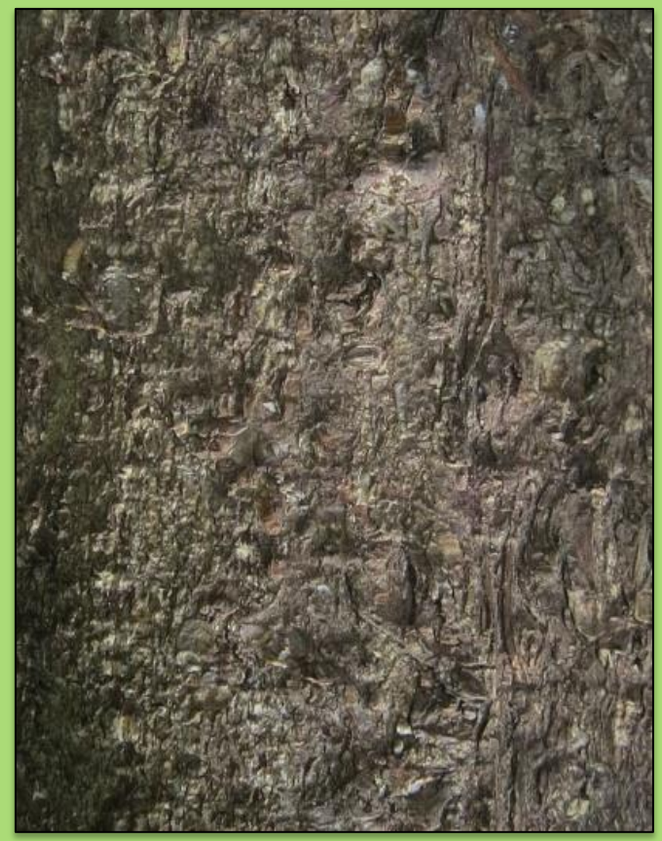

55. Японски чашкодрян (*Euonymus japonicus* Thunb.)
Семейство Чашкодрянови (Celastraceae)

Клонка с листа

Приложение

Декоративно, лечебно и техническо растение.

Природозащитен статут

Няма.

Любопитни факти

1. **Потенциално инвазивен вид в Австралия и Нова Зеландия.**
2. **Ог корените и стъблата се получава гутаперча (нееластичен каучук), използван като електрически изолатор и при производството на пластмаси. По тази причина се култивира в Русия и Испания.**
3. **В Корея се използва като жива преграда за шумоизолация.**
4. **В Китай се използва широко като биологичен обект за изучаване на фотосинтезата, студоустойчивост, сухоустойчивост, солеустойчивост и др.**

Цветове

Съцветие

Плод

Снимка: Vito Buono-Bari, Flora Italiana

56. Бял маргарит (*Symphoricarpos albus* (L.) S.F. Blake)
Семейство Бъзови (Caprifoliaceae)

Разпространение в България

Разпространение в света

Произход

Северна Америка.

Местообитания

В естествената си среда расте по бреговете на потоци, в храстови местообита-ния по заблатени места, влажни сечища и редки гори. Разпространен е от 800 до 2800 m н.в.

56. Бял маргарит (*Symphoricarpos albus* (L.) S.F. Blake)
Семейство Бъзови (Caprifoliaceae)

Хабитус

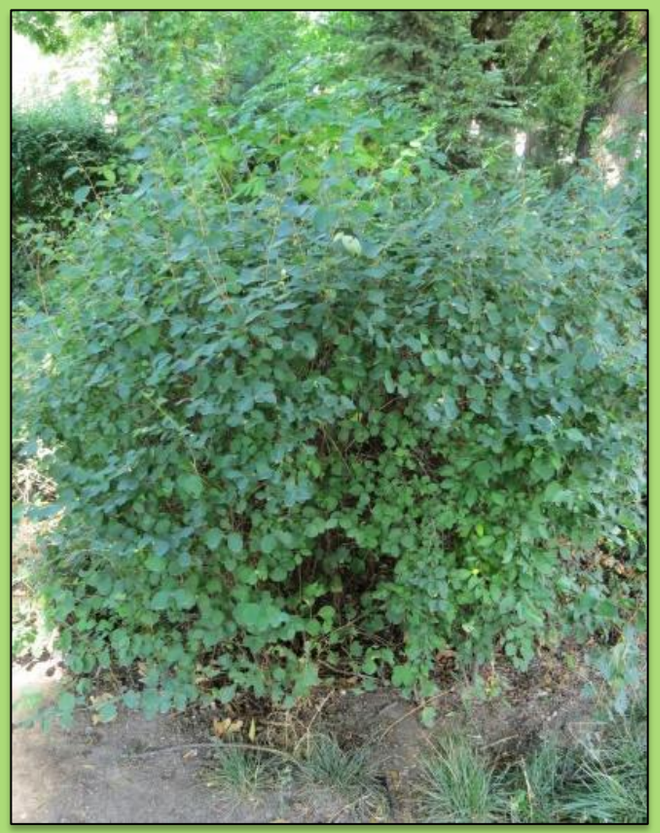

Височина

До 2 (3) метра.

Диаметър на короната

До 2 метра.

Възраст

До 40 години.

Период на цъфтеж

Май-юли.

Период на плодоносене

Август-септември. Започва да плододава на 1-годишна възраст. Плодовете остават по клоните през зимата.

Плодове

56. Бял маргарит (*Symphoricarpos albus* (L.) S.F. Blake)
Семейство Бъзови (Caprifoliaceae)

Лист – горна повърхност

Приложение

Декоративно, лечебно и фуражно растение.

Природозащитен статут

Няма.

Съцветие

Любопитни факти

1. **Ценно фуражно растение в някои части на САЩ.**
2. **Плодовете съдържат сапонини и в миналото са използвани за измиване на косата, а след смачкване са втривани под мишниците за предпазване от изпотяване.**
3. **Плодовете са слабо отровни за хората, но в естествения ареал на вида се използват за храна от редица диви животни.**

Лист – долна повърхност

Цветове

57. Юлиев кисел трън (*Berberis julianae* C.K.Schneid.)
Семейство Киселтръновци (Berberidaceae)

Разпространение в България

Разпространение в света

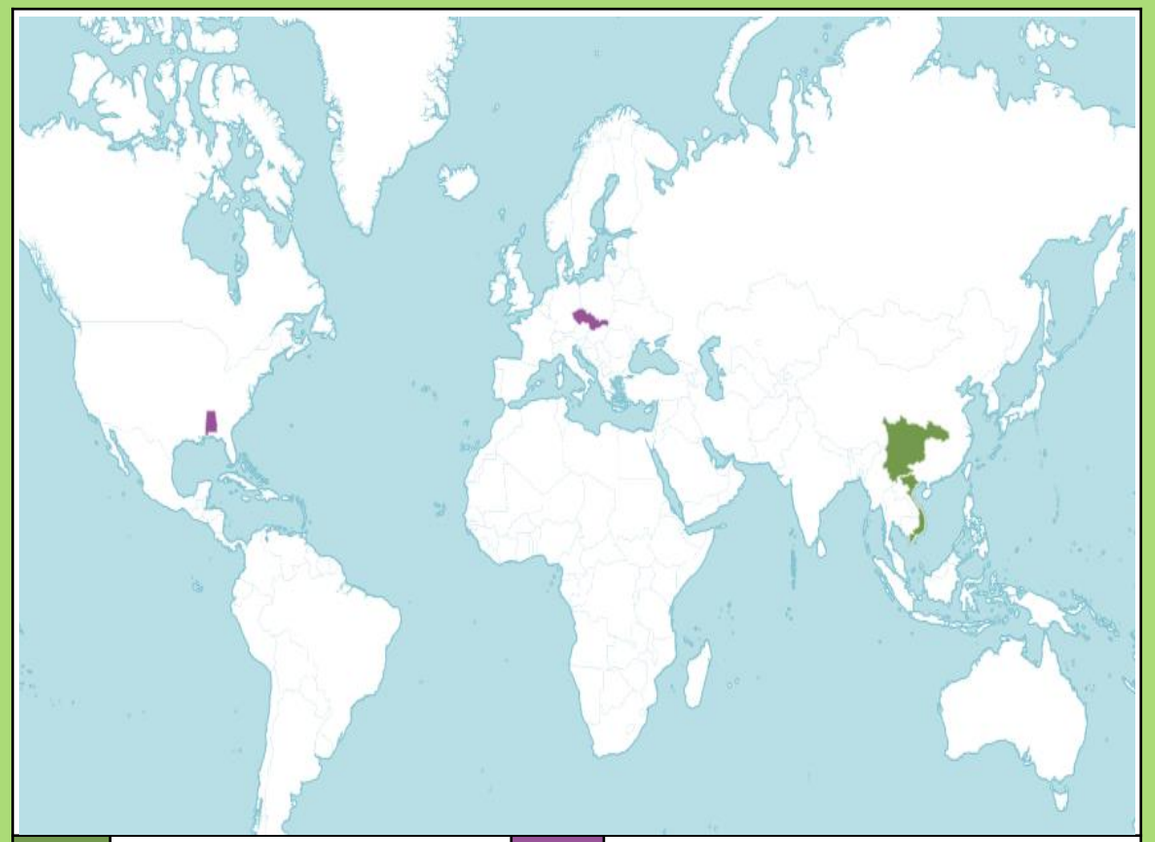

Произход

Китай.

Местообитания

В естествената си среда расте в гори, храсталаци и бамбукови горички, най-често по склонове върху добре дренирани почви. Разпространен е от 1100 до 2100 m н.в.

57. Юлиев кисел трън (*Berberis julianae* C.K.Schneid.)
Семейство Киселтръновци (Berberidaceae)

Хабитус

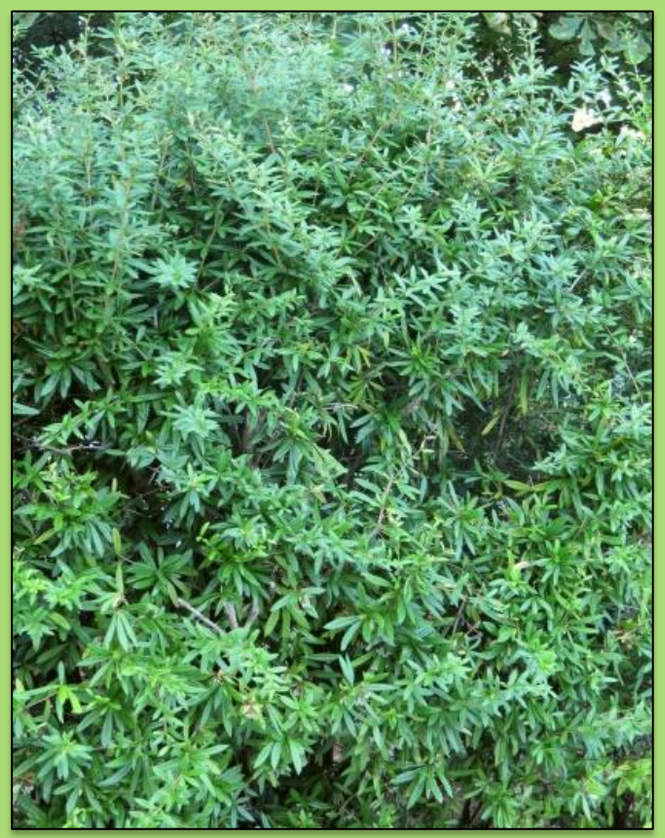

Височина

До 3 метра.

Диаметър на короната

До 3 метра.

Възраст

До 20 години.

Период на цъфтеж

Май-юни.

Период на плодоносене

Септември-ноември.

Кора

57. Юлиев кисел трън (*Berberis julianae* C.K.Schneid.)
Семейство Киселтръновци (Berberidaceae)

Листа – горна повърхност

Клонка с листа и бодли

Приложение

Декоративно растение.

Природозащитен статут

Недостатъчно данни (DD) според IUCN Red List.

Любопитни факти

1. **Корените и цялото растение намират приложение в традиционната китайска медицина.**
2. **Растенията се използват за създаването на непроходими живи плетове и прегради поради наличието на голям брой дълги и твърди бодли по клоните.**
3. **Инвазивен вид в САЩ и Южна Африка.**

Листа – долна повърхност

Плодове

58. Джелолистна махония (*Berberis aquifolium* Pursh.)
Семейство Киселтръновидни (Berberidaceae)

Разпространение в България

Разпространение в света

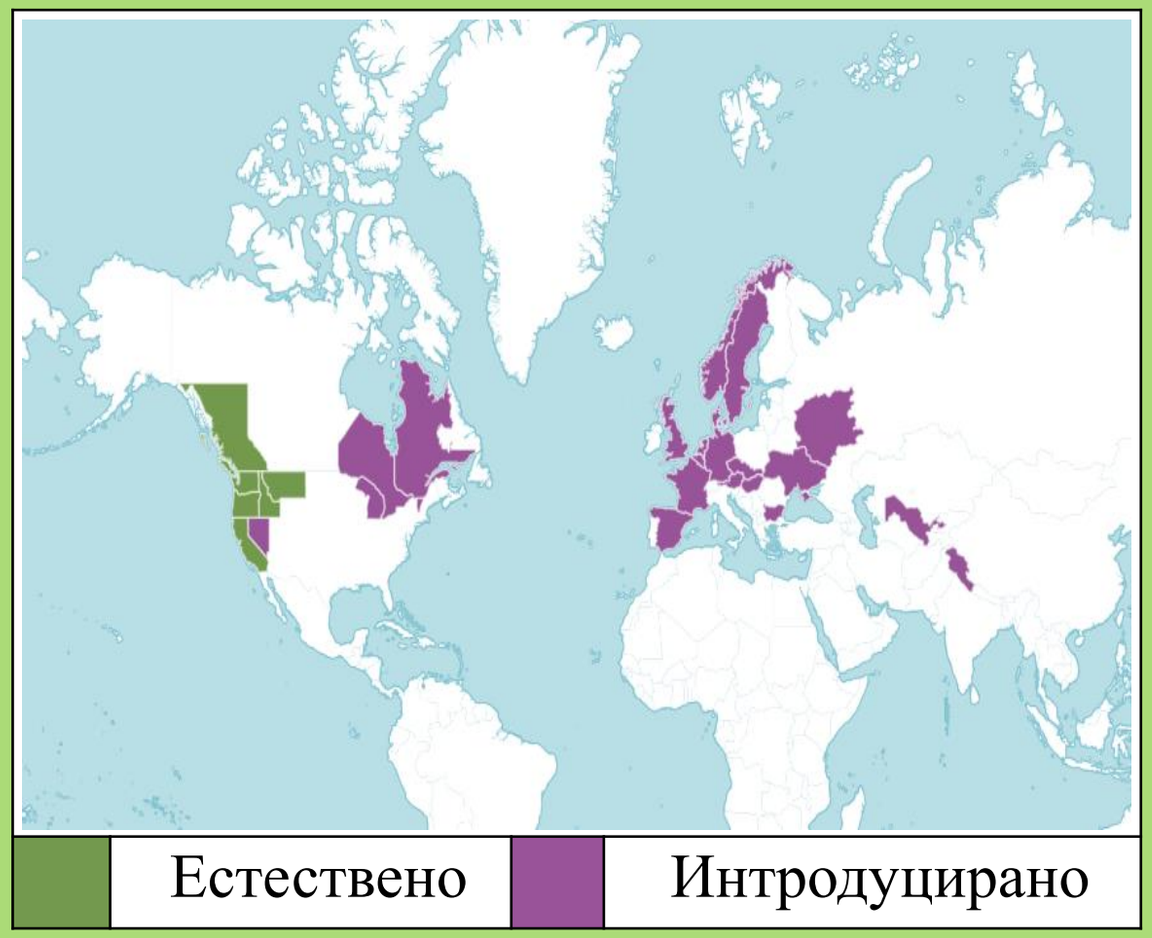

Произход

Северна Америка.

Местообитания

В естествената си среда расте в широколистни и иглолистни гори, храстови и тревни местообитания и склонове. Предпочита частична сянка, влажни, добре дренирани, кисели почви. Разпространен е от морското равнище до 2100 m н.в.

58. Джелолистна махония (*Berberis aquifolium* Pursh.)
Семейство Киселтрънови (Berberidaceae)

Хабитус

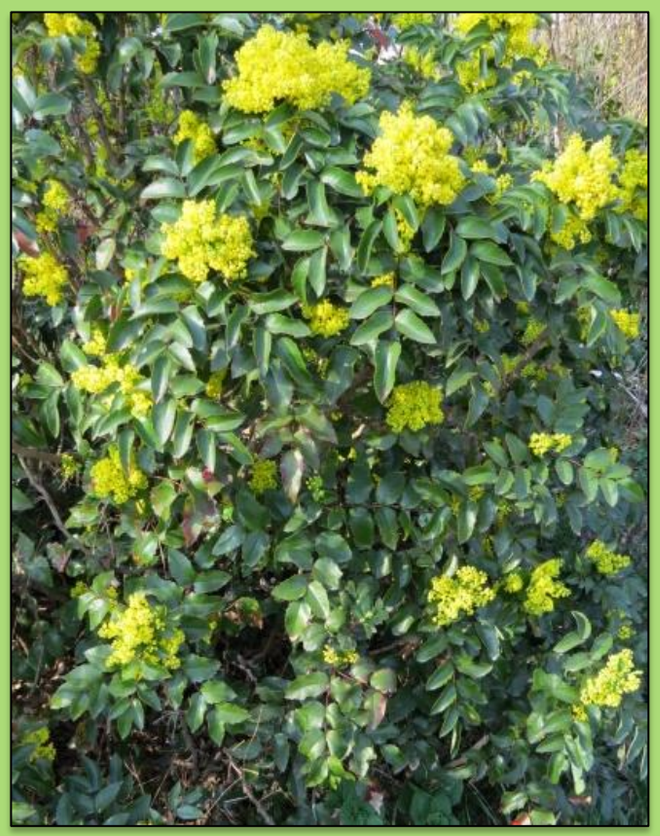

Височина

До 2-3 (4,5) метра.

Диаметър на короната

До 1,5 метра.

Възраст

Няма данни.

Период на цъфтеж

Април-май.

Период на плодоносене

Август-септември. Започва да плододава на 5-годишна възраст.

Стъбло

58. Джелолистна махония (*Berberis aquifolium* Pursh.)
Семейство Киселтрънови (Berberidaceae)

Клонка с листа

Цветове

Приложение

Багрилно, декоративно, медоносно и лечебно растение.

Природозащитен статут

Няма.

Любопитни факти

1. **Растението е отровно.**
2. **Инвазивен вид в Германия и Белгия.**
3. **Северноамериканските индианци използват различни части на растението в своята традиционна медицина.**
4. **Използва се в хомеопатията.**

Съцветие

Плодове

59. Обикновена бреза (*Betula pendula* Roth)
Семейство Брезови (Betulaceae)

Разпространение в България

Разпространен | Не се среща

Разпространение в света

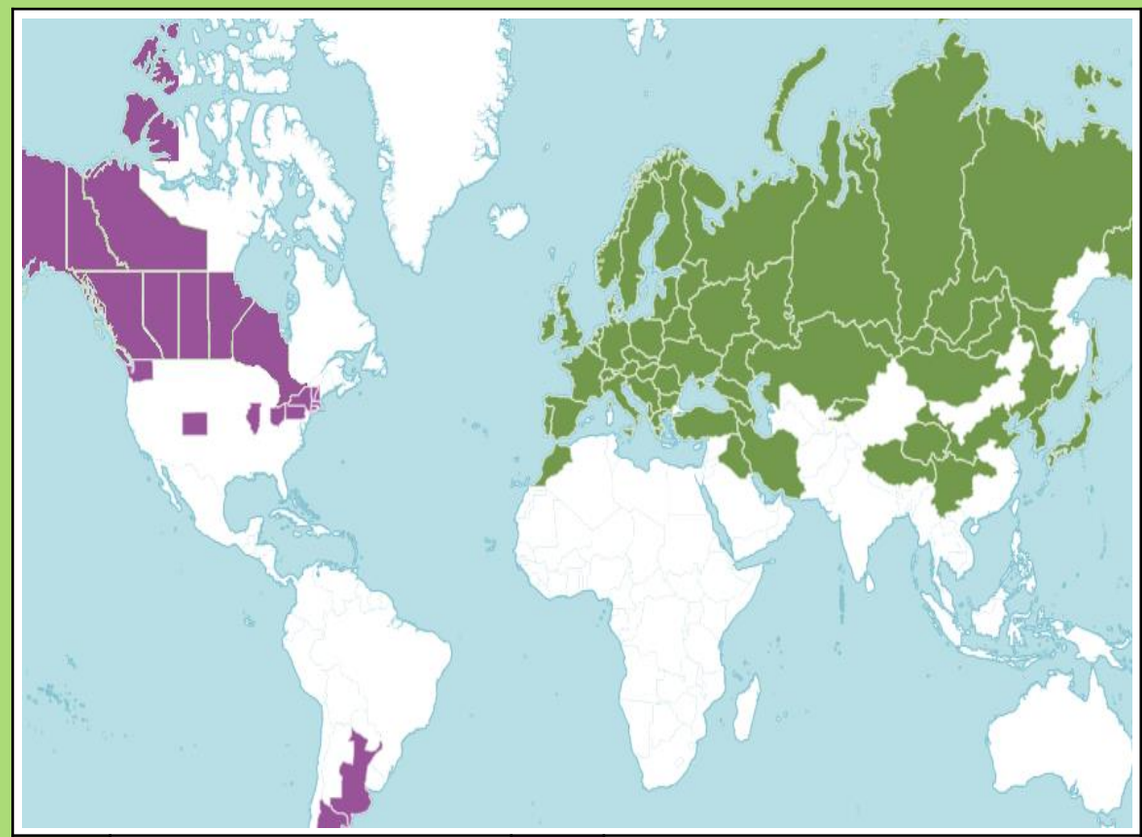

Естествено | Интродуцирано

Произход

Европа, Азия и Северна Африка (Мароко).

Местообитания

Образува чисти или смесени гори върху леки, добре дренирани, предпочитано кисели почви. Разпространен е от морското равнище до 3050 m н.в.

59. Обикновена бреза (*Betula pendula* Roth)
Семейство Брезови (Betulaceae)

Хабитус

Височина

До 30 метра.

Диаметър на стъблото

До 0,6 метра.

Възраст

До 120-150 години.

Период на цъфтеж

Април-юни.

Период на плодоносене

Август-септември. Започва да плододава на 10-годишна възраст.

Кора

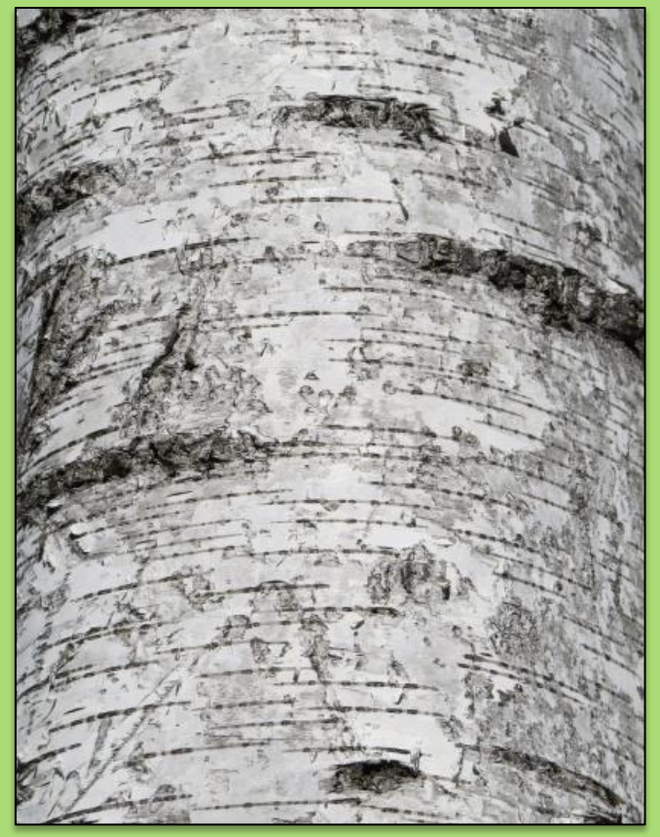

59. Обикновена бреза (*Betula pendula* Roth)
Семейство Брезови (Betulaceae)

Лист

Приложение

Горскостопанско, декоративно, лечебно, медоносно и хранително растение.

Природозащитен статут

Слабо засегнат (LC) според IUCN Red List.

Женско съцветие

Любопитни факти

1. **Терциерен реликт.**
2. **Инвазивен вид в САЩ и Канада.**
3. **Национален символ на Финландия и елемент от герба на Естония.**
4. **Едно от малкото растения, които произвеждат бяло багрило. При повечето растения белият цвят се дължи на натрупването на въздух.**
5. **Дървесината се използва за изработване на сърцевината на ските за пързаляне.**

Мъжко съцветие

Плодове

60. Дойция (*Deutzia crenata* Siebold & Zucc.)
Семейство Хидрангееви (Hydrangeaceae)

Разпространение в България

Разпространение в света

Произход

Япония.

Местообитания

В естествената си среда расте в покрайнините на гори и по скали.

60. Дойция (*Deutzia crenata* Siebold & Zucc.)
Семейство Хидрангееви (Hydrangeaceae)

Хабитус

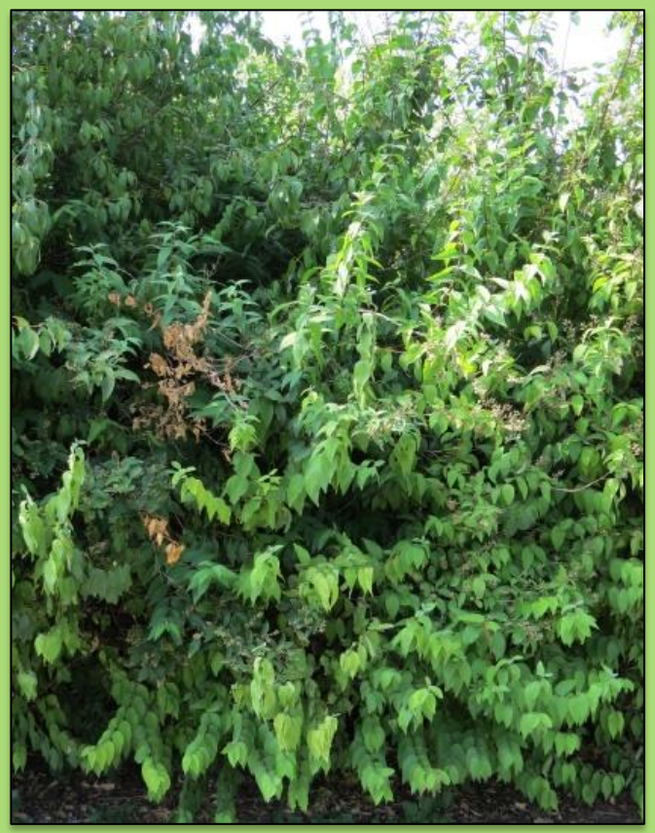

Височина

До 3 метра.

Диаметър на короната

До 1 метър.

Възраст

Неизвестна.

Период на цъфтеж

Април-май.

Период на плодоносене

Август-октомври.

Съцветие

60. Дойция (*Deutzia crenata* Siebold & Zucc.)
Семейство Хидрангееви (Hydrangeaceae)

Клонка

Приложение

Декоративно растение.

Природозащитен статут

Слабо засегнат (LC) според IUCN Red List.

Плодове

Любопитни факти

1. **Растението носи името на холандския покровител на ботаниката Johann van der Deutz, живял през 18 век.**
2. **В миналото в Япония е бил често срещан храст в селата като ограда или като маркировка на границите на съседни обработваеми площи.**

Листа – горна повърхност

Листа – долна повърхност

61. Ароматен нокът (*Lonicera fragrantissima* Lindl. & Paxton)
Семейство Бъзови (Caprifoliaceae)

Разпространение в България

Разпространение в света

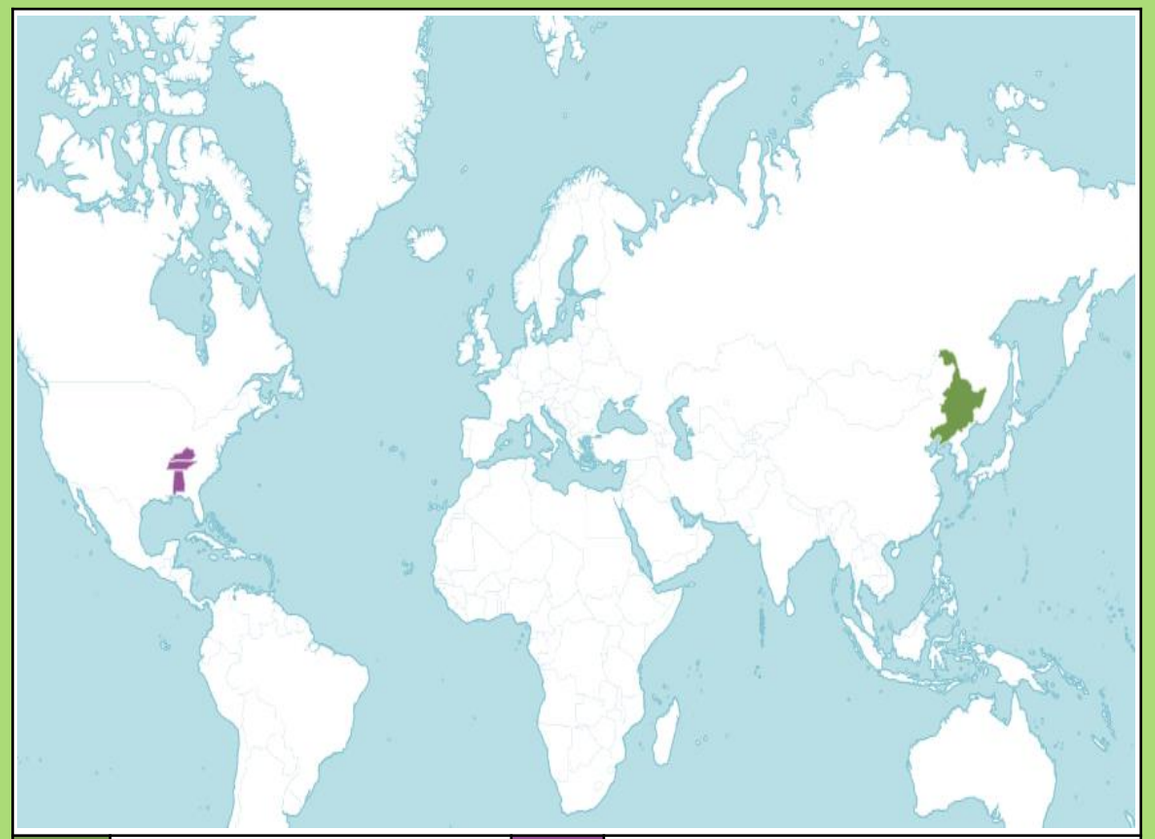

Произход

Китай.

Местообитания

В естествената си среда се среща в гори, покрайнините на гори и в храстови местообитания. Разпространен е от 100 до 2700 m н.в.

61. Ароматен нокът (*Lonicera fragrantissima* Lindl. & Paxton)
Семейство Бъзови (Caprifoliaceae)

Хабитус

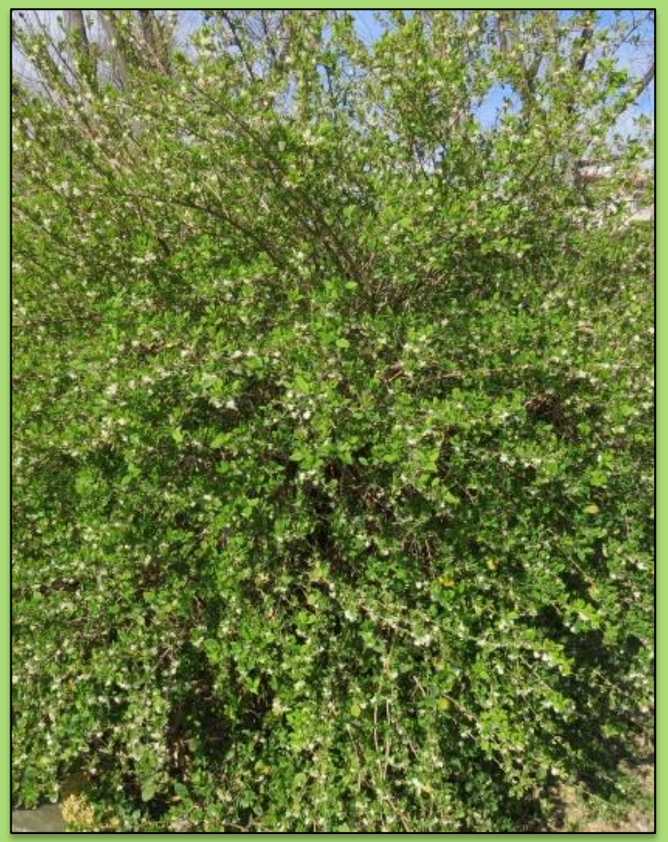

Височина

До 3 (4,6) метра.

Диаметър на короната

До 3 метра.

Възраст

Няма данни.

Период на цъфтеж

Февруари-март.

Период на плодоносене

Май-юни. Започва да плододава на 3-5-годишна възраст.

Стъбло

61. Ароматен нокът (*Lonicera fragrantissima* Lindl. & Paxton)
Семейство Бъзови (Caprifoliaceae)

Листа – горна повърхност

Цветове

Приложение

Декоративно и медоносно растение.

Природозащитен статут

Няма.

Листа – долна повърхност

Любопитни факти

1. **Инвазивен вид в САЩ.**
2. **Подходящ вид за ранна пролетна паша на пчелите.**

Плодове

62. Аморфа (*Amorpha fruticosa* L.)
Семейство Бобови (Fabaceae)

Разпространение в България

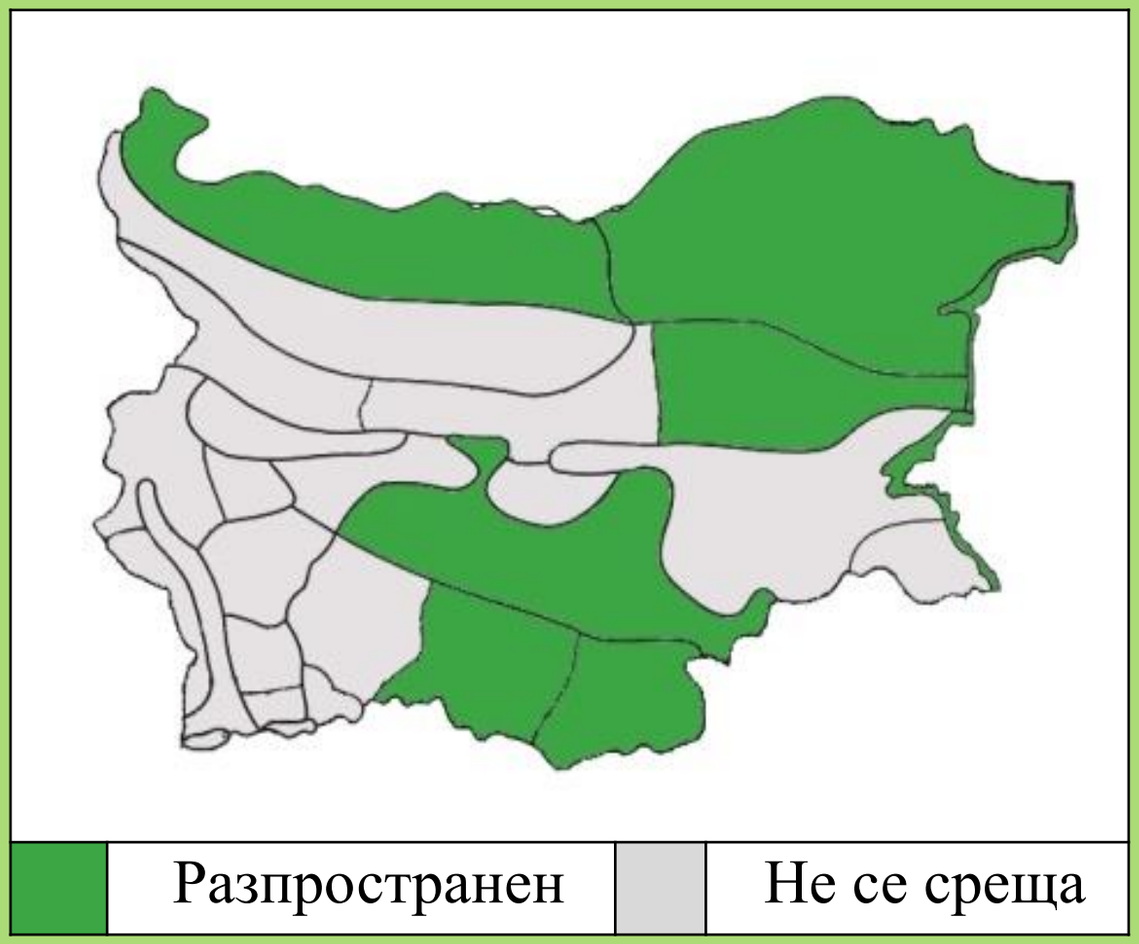

Разпространение в света

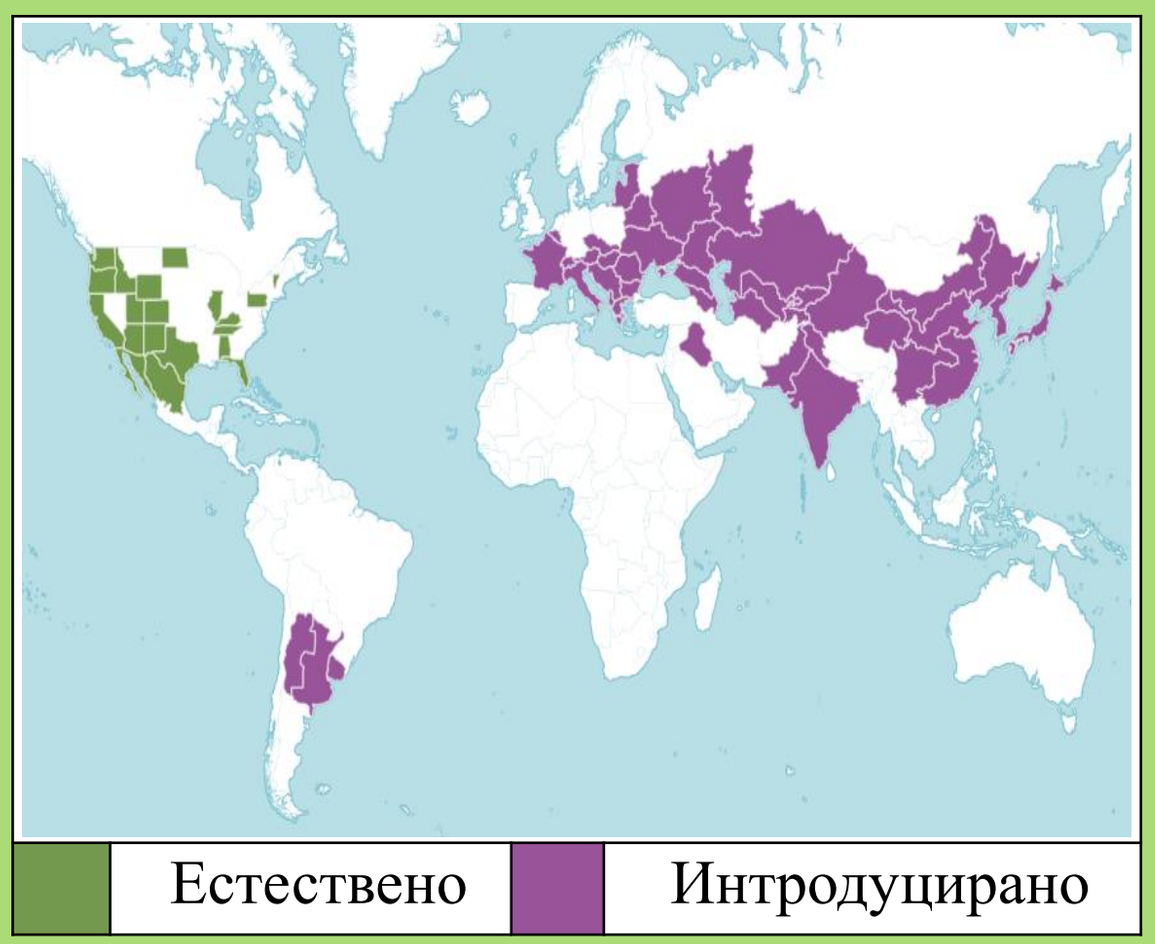

Произход

Северна Америка.

Местообитания

В естествения си ареал се среща в крайречни местообитания, край потоци, езера, канавки и понякога в разредени заливни гори. Предпочита добре дренирани почви, добре огряни от слънцето места, но понася и слабо засенчване. Разпространен е от морското равнище до 1500 m н.в.

62. Аморфа (*Amorpha fruticosa* L.)
Семейство Бобови (Fabaceae)

Съцветие

Височина

До 6 метра.

Диаметър на короната

До 10 метра.

Възраст

До 20 години.

Период на цъфтеж

Май-юли.

Плодове

Период на плодоносене

Юли-септември. Започва да плододава на 3-годишна възраст.

62. Аморфа (*Amorpha fruticosa* L.)
Семейство Бобови (Fabaceae)

Местообитание

Приложение

Декоративно, лечебно, медоносно и противоерозионно растение.

Природозащитен статут

Няма.

Любопитни факти

1. **Включен е в списъка на най-опасните инвазивни чужди видове, застрашаващи биоразнообразието в Европа.**
2. **Плодовете намират приложение като инсектицидно средство.**
3. **Екстрактът от плодовете служи като репелент срещу комари и кърлежи.**

Лист – горна повърхност

Хабитус

Лист – долна повърхност

63. Салкъм (*Robinia pseudoacacia* L.)
Семейство Бобови (Fabaceae)

Разпространение в България

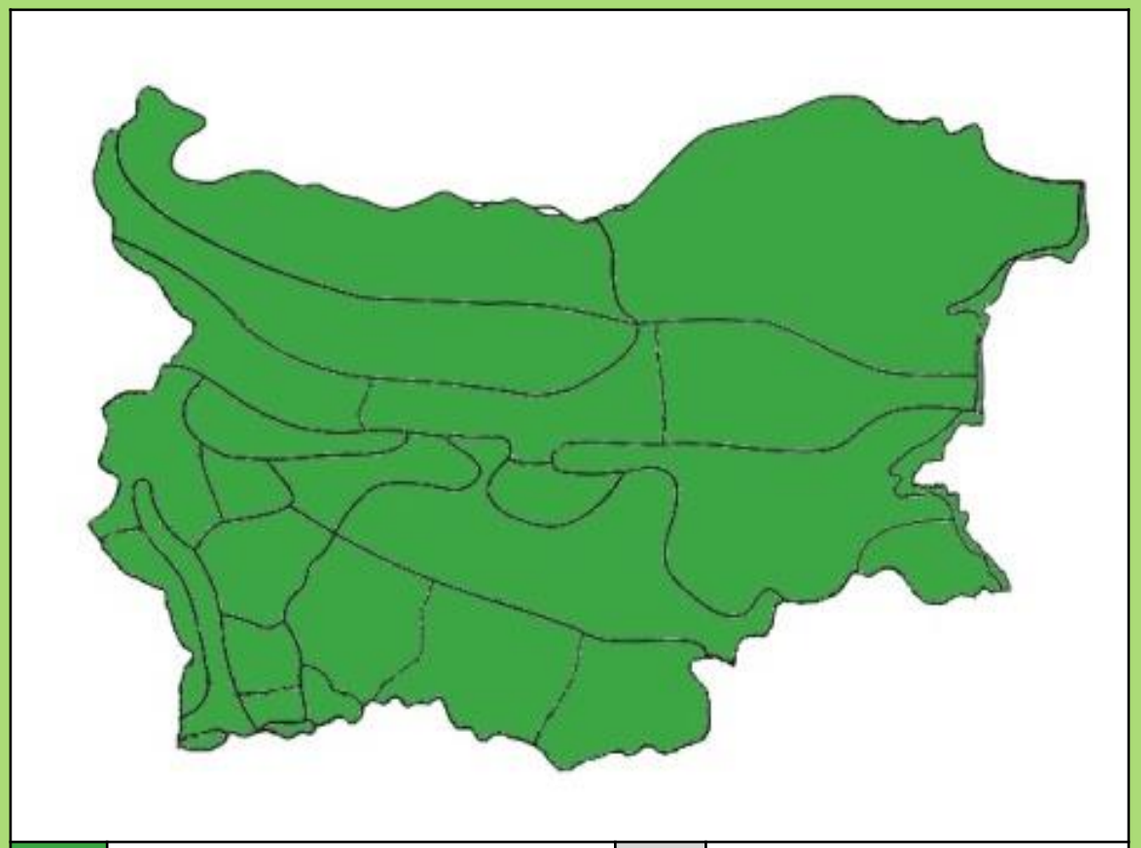

Разпространение в света

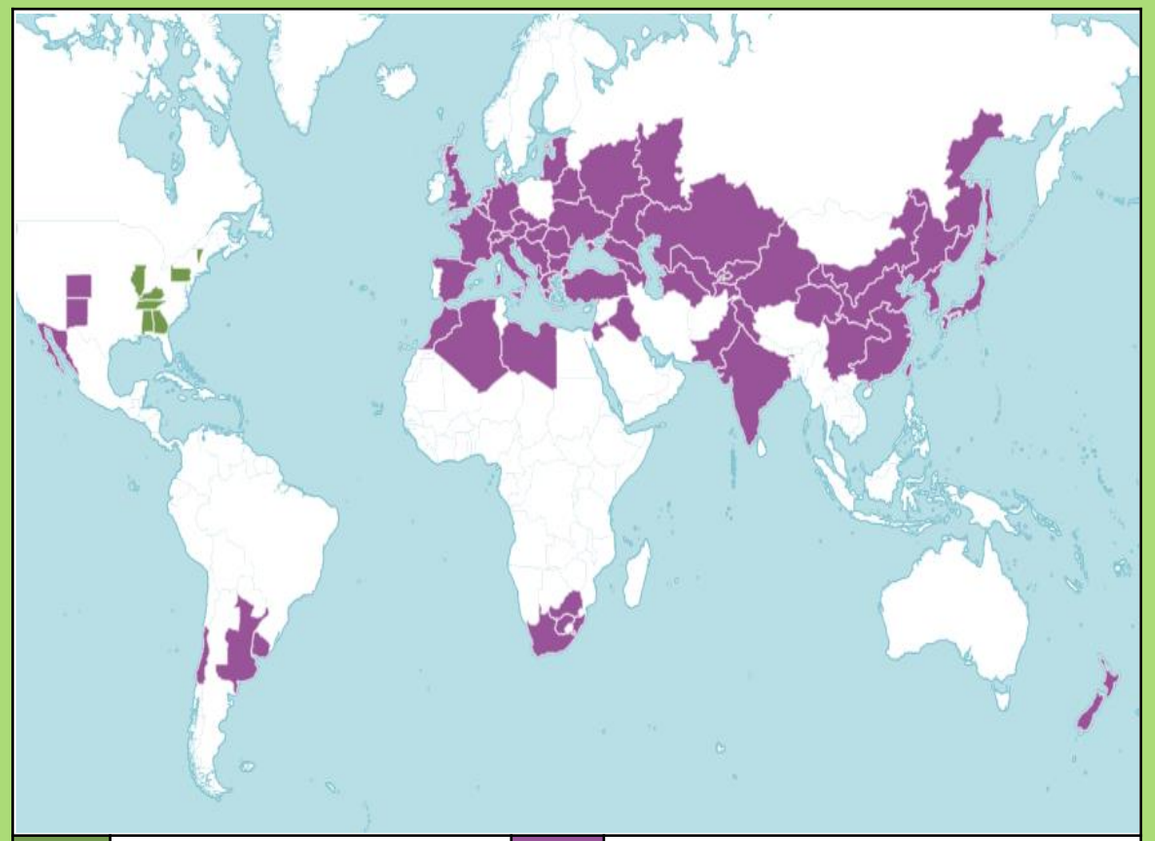

Произход

Северна Америка.

Местообитания

В естествената си среда расте в планински дъбово-хикориеви гори върху влажни почви. Разпространен е от морското равнище до 800 m н.в.

63. Салкъм (*Robinia pseudoacacia* L.)
Семейство Бобови (Fabaceae)

Хабитус

Височина

До 37 метра.

Диаметър на стъблото

До 2,2 метра.

Възраст

До 400 години.

Период на цъфтеж

Май-юни.

Период на плодоносене

Септември-октомври. Започва да плододава на 3-годишна възраст.

Кора

63. Салкъм (*Robinia pseudoacacia* L.)
Семейство Бобови (Fabaceae)

Клонка с листа

Приложение

Горскостопанско, декоративно, медоносно, техническо и противоерозионно растение.

Природозащитен статут

Слабо засегнат (LC) според IUCN Red List.

Клонка с цветове и плодове

Любопитни факти

1. **Растението е отровно.**
2. **Включен е в списъка на най-опасните инвазивни чужди видове, застрашаващи биоразнообразието в Европа.**
3. **Кореновата система има много сериозни размери – вертикално до 5-7 m, а хоризонтално – около 1 до 1,5 пъти височината на стъблото.**
4. **Етеричното масло от цветовете намира приложение в хранително-вкусовата и парфюмерийната промишленост.**

Бодли в основата на листата

Плодове

64. Кучешки дрян (*Cornus sanguinea* L.)
Семейство Дрянови (Cornaceae)

Разпространение в България

Разпространение в света

Произход

Европа, Кавказ, Югозападна Азия.

Местообитания

В естествената си среда расте в гори (в България най-често дъбови), храстови местообитания, по каменисти склонове, в долини по бреговете на реки. Разпространен е от морското равнище до 1800 m н.в.

64. Кучешки дрян (*Cornus sanguinea* L.)
Семейство Дрянови (Cornaceae)

Хабитус

Височина

До 4 (6) метра.

Диаметър на короната

До 3 метра.

Възраст

До 100 години.

Период на цъфтеж

Май-юни.

Период на плодоносене

Август-септември.

Кора

64. Кучешки дрян (*Cornus sanguinea* L.)
Семейство Дрянови (Cornaceae)

Лист – горна повърхност

Приложение

Багрилно, декоративно и техническо растение.

Природозащитен статут

Няма.

Любопитни факти

1. **Плодовете погрешно се смятат за отровни.**
2. **От плодовете се получава зеленикаво-синьо багрило. От плодовете и семената в миналото се е извличало масло за осветление.**
3. **Младите стъбла са много гъвкави и служат за изработването на кошници.**
4. **Дървесината е много твърда и се използва за дръжки на инструменти и висококачествен въглен.**

Съцветие

Лист – долна повърхност

Плодове

65. Айлант (*Ailanthus altissima* (Mill.) Swingle)
Семейство Айлантови (Simaroubaceae)

Разпространение в България

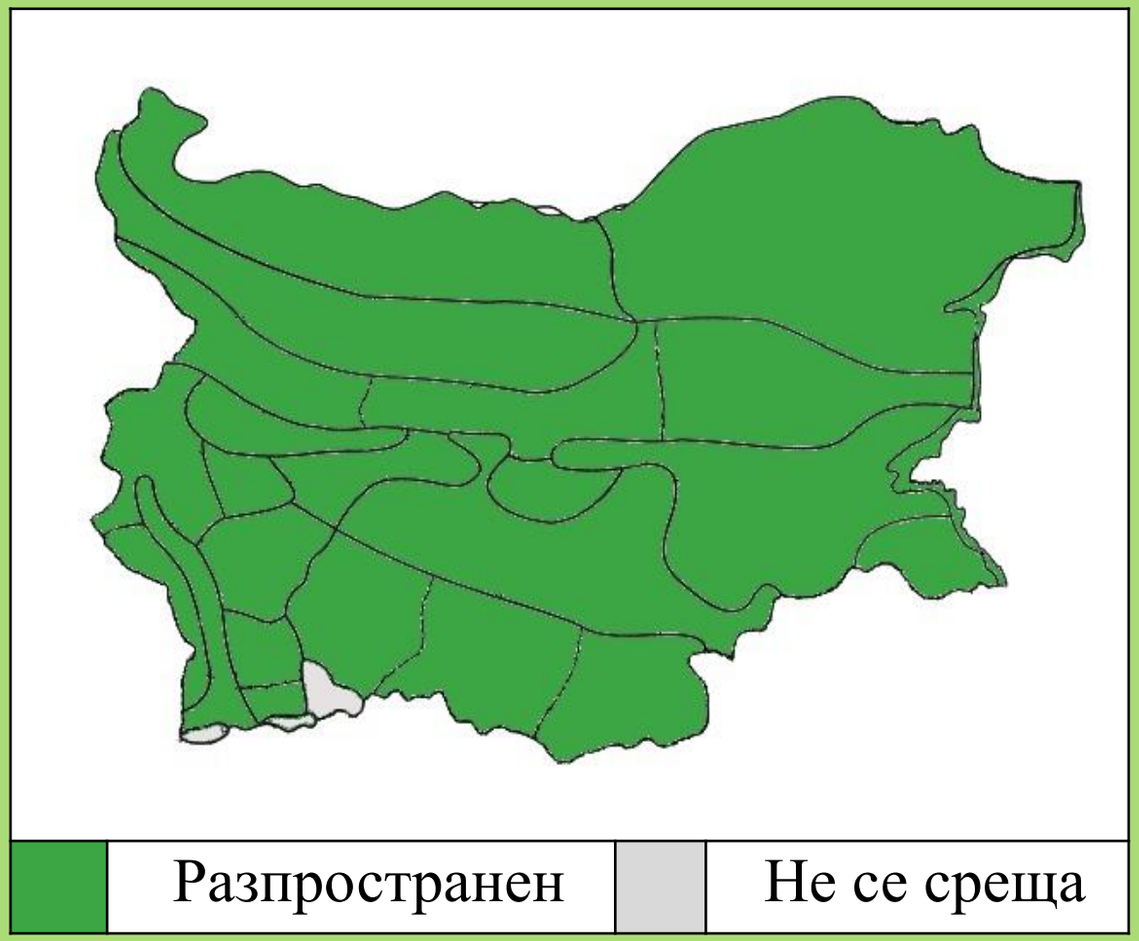

Разпространение в света

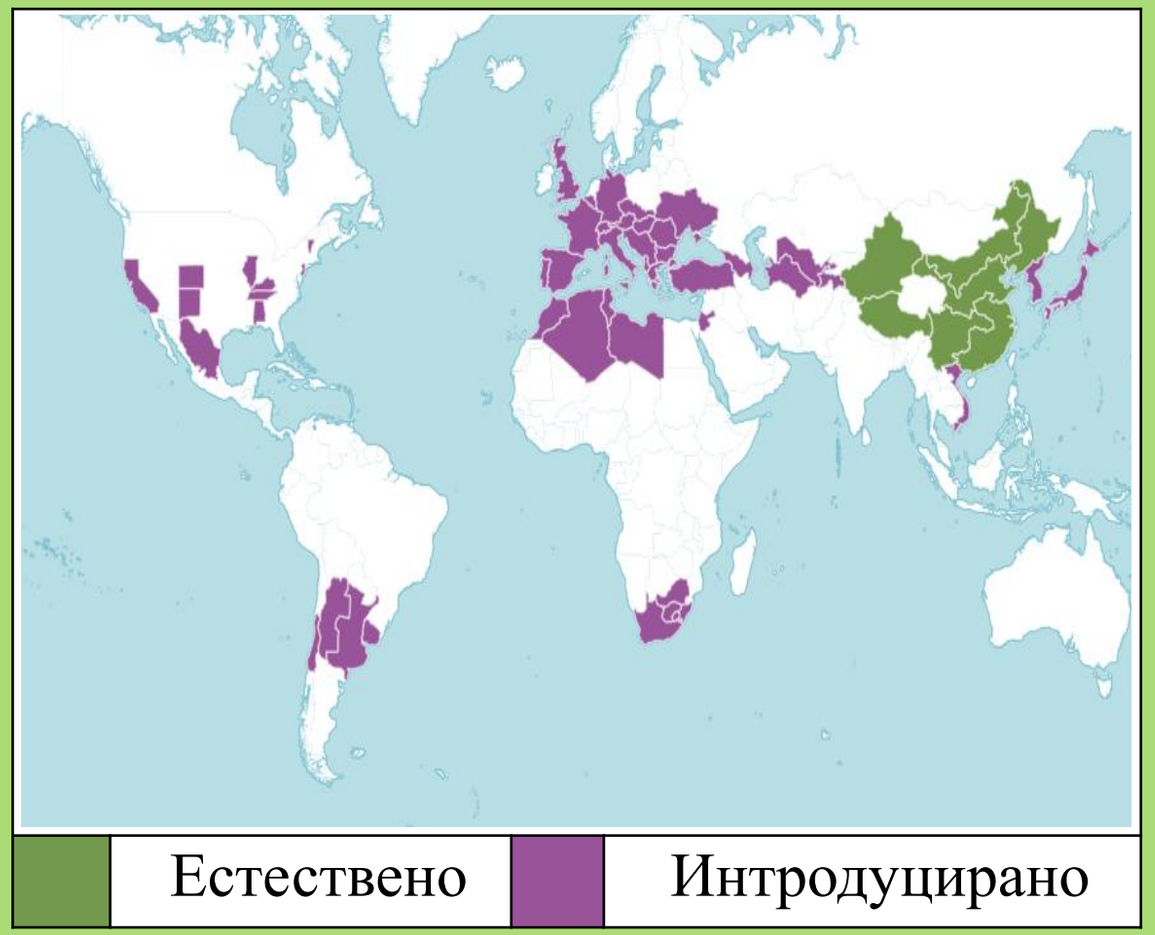

Произход

Китай.

Местообитания

В естествената си среда обитава изключително разнообразни почви (включи-телно бедни, кисели и засолени). Един от най-сухоустойчивите дървесни видове от умерения пояс. Разпространен е от морското равнище до 1800 m н.в.

65. Айлант (*Ailanthus altissima* (Mill.) Swingle)
Семейство Айлантови (Simaroubaceae)

Хабитус

Височина

До 30 метра.

Диаметър на стъблото

До 1 метър.

Възраст

До 70-100 години.

Период на цъфтеж

Юни-юли.

Период на плодоносене

Септември-октомври. Започва да плододава на 10-годишна възраст.

Кора

65. Айлант (*Ailanthus altissima* (Mill.) Swingle)
Семейство Айлантови (Simaroubaceae)

Клонка с листа

Съцветие

Приложение

Декоративно, лечебно, медоносно и техническо растение.

Природозащитен статут

Няма.

Любопитни факти

1. **Включен е в списъка на най-опасните инвазивни чужди видове, застрашаващи биоразнообразието в Европа.**
2. **Дървесината намира приложение в хартиено-целулозната промишленост и за производството на лак.**
3. **В миналото корите и листата са използвани в промишлената обработка на кожи.**

Клонка с отпечатъци от листа

Плодове

66. Черен бор (*Pinus nigra* Aiton)
Семейство Борови (Pinaceae)

Разпространение в България

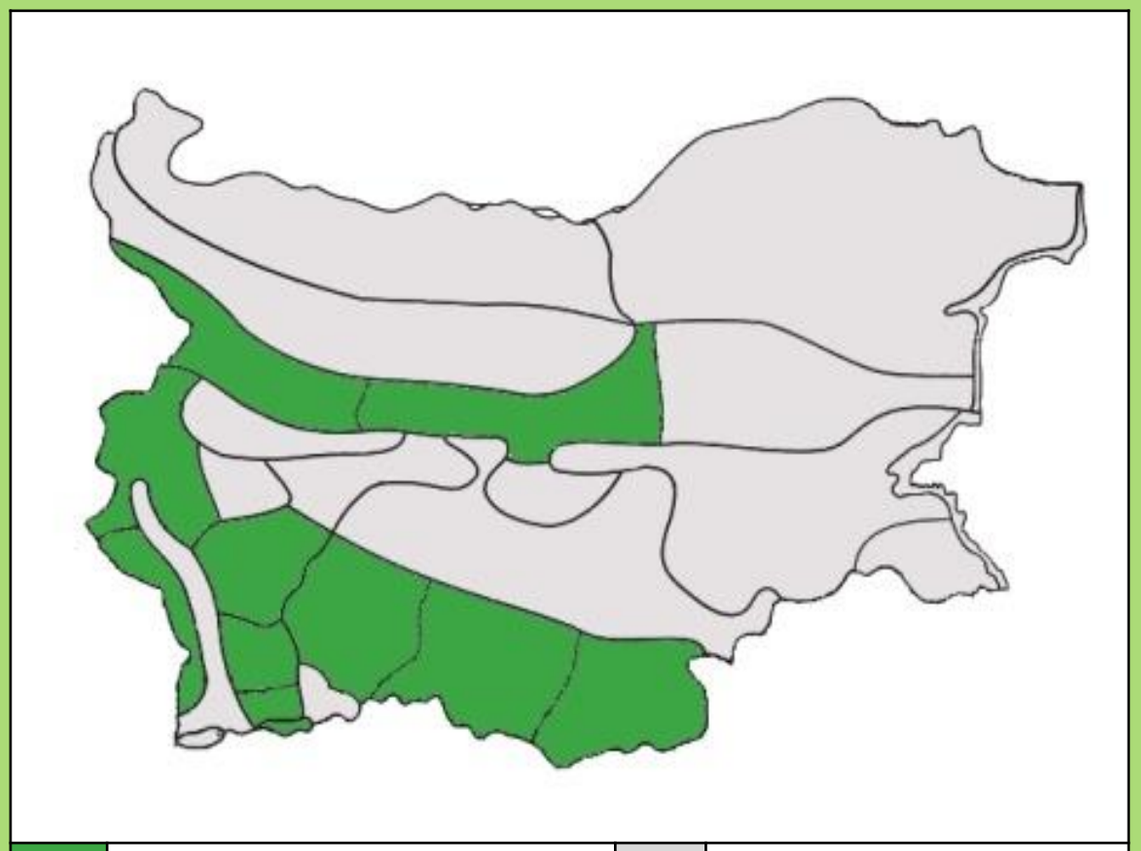

Разпространен | Не се среща

Разпространение в света

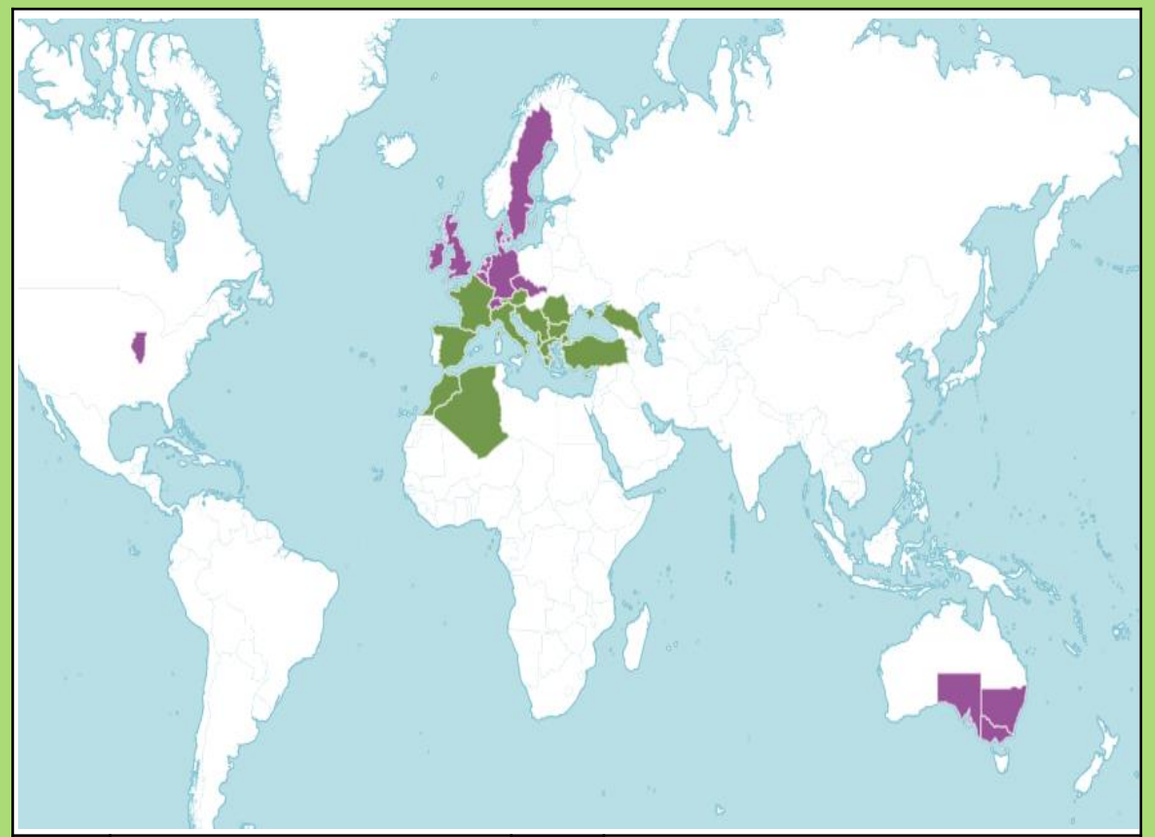

Естествено | Интродуцирано

Произход

Средна и Южна Европа, Югозападна Азия.

Местообитания

Расте в нископланинските райони, където образува чисти или смесени гори с други иглолистни или широколистни видове върху разнообразни почви и скали – от подзолисти пясъци до варовици. Разпространен е от 100 до 2000 m н.в.

66. Черен бор (*Pinus nigra* Aiton)
Семейство Борови (Pinaceae)

Хабитус

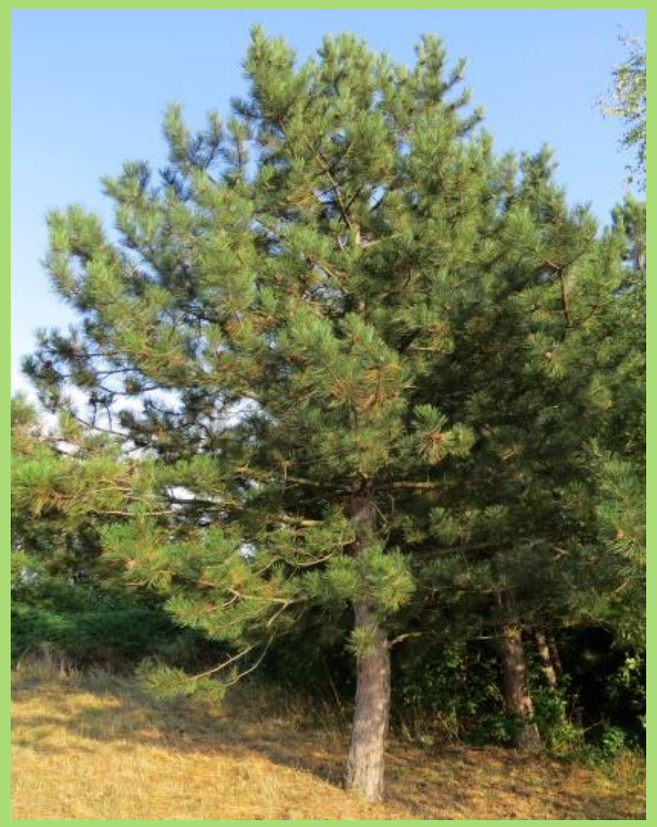

Височина

До 50 метра.

Диаметър на стъблото

До 2,3 метра.

Възраст

До 1000 години.

Период на цъфтеж

Април-май.

Период на зреене на шишарките

Октомври-декември. Женските шишарки узряват 20 месеца след опрашването.

Кора

66. Черен бор (*Pinus nigra* Aiton)
Семейство Борови (Pinaceae)

Клонка с листа

Приложение

Горскостопанско, декоративно, противоерозионно и техническо растение.

Природозащитен статут

Слабо засегнат (LC) според IUCN Red List.

Любопитни факти

1. **Черният бор е по-устойчив на солени почви от белия бор и е подходящ за създаване на изкуствени насаждения в близост до морето.**
2. **По крайбрежието на Северно море служи за стабилизиране на пясъчните дюни.**
3. **В Австрия и на Балканите традиционно се използва за изграждане на къщи.**
4. **Сцената на Виенската държавна опера е направена от дъски от черен бор.**

Незрели женски шишарки

Мъжки шишарки

Зрели женски шишарки

67. Влакнест шмак (*Rhus typhina* L.)
Семейство Смрадликови (Anacardiaceae)

Разпространение в България

Разпространение в света

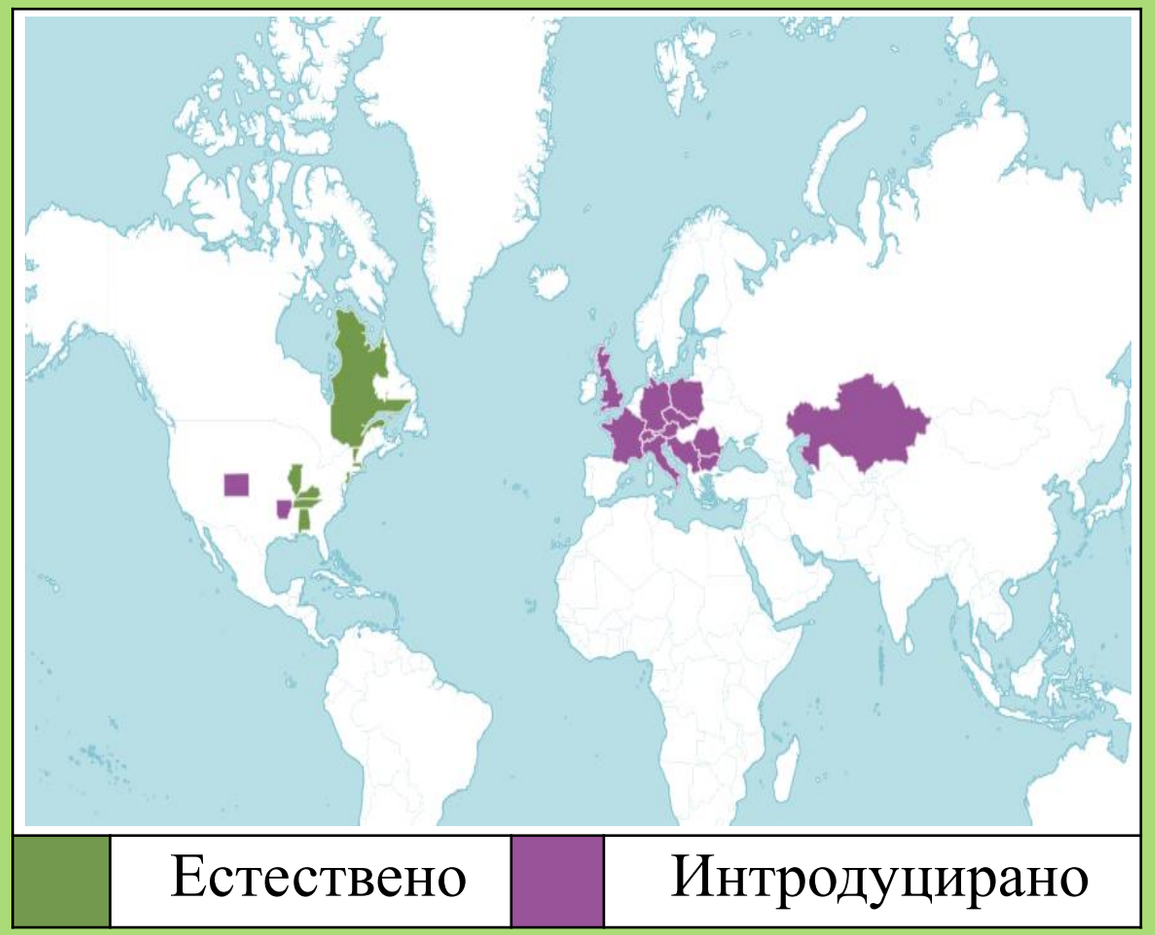

Произход

Северна Америка.

Местообитания

В естествената си среда расте в покрайнините на гори. Разпространен е от 100 до 1500 m н.в.

67. Влакнест шмак (*Rhus typhina* L.)
Семейство Смрадликови (Anacardiaceae)

Кора

Височина

До 10 метра.

Диаметър на короната

До 6 метра.

Възраст

До 50 години.

Период на цъфтеж

Май-юни.

Период на плодоносене

Август-септември. Започва да плододава на 3-4-годишна възраст.

Плодове

67. Влакнест шмак (*Rhus typhina* L.)
Семейство Смрадликови (Anacardiaceae)

Хабитус

Млада клонка

Приложение

Декоративно, дъбилно и противоерозионно растение.

Природозащитен статут

Слабо засегнат (LC) според IUCN Red List.

Любопитни факти

1. **Растението е отровно.**
2. **Инвазивен вид в Чехия и някои провинции на Китай.**
3. **Може да колонизира съседни територии чрез коренови издънки със скорост 1 m на година. Има положителна роля в опазването и възстановяването на почвата в места, подложени на ерозия.**
4. **Използва се като лечебно растение от няколко индиански племена в Северна Америка.**

Клонка с листа

Цветове

68. Черен орех (*Juglans nigra* L.)
Семейство Орехови (Juglandaceae)

Разпространение в България

Разпространение в света

Произход

Северна Америка.

Местообитания

В естествената си среда образува чисти или смесени гори по влажни низини, сухи хребети и склонове. Разпространен е от морското равнище до 1000 m н.в.

68. Черен орех (*Juglans nigra* L.)
Семейство Орехови (Juglandaceae)

Хабитус

Височина

До 30-40 метра.

Диаметър на стъблото

До 1 (2,4) метра.

Възраст

До 130 (300) години.

Период на цъфтеж

Април-май.

Период на плодоносене

Октомври-ноември. Започва да плододава на 4-8-годишна възраст.

Кора

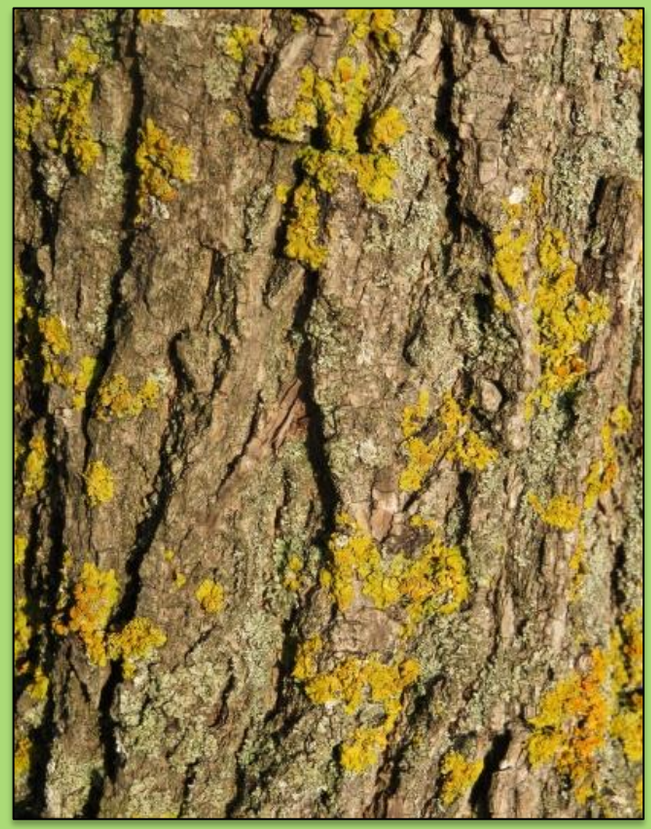

68. Черен орех (*Juglans nigra* L.)
Семейство Орехови (Juglandaceae)

Клонка с листа

Приложение

Багрилно, горскостопанско, декоративно, медоносно, техническо и хранително растение.

Природозащитен статут

Слабо засегнат (LC) според IUCN Red List.

Любопитни факти

1. **Дървесината е сред най-издръжли-вите и твърди в САЩ. Използва се за изработване на мебели и интериор в кафенета и обществените сгради в САЩ.**
2. **Дървесината се използва при изра-ботването на скъпи и спортни пушки.**
3. **Смлените черупки на плодовете се използват като противоплъзгащо сред-ство при изработването на автомо-билни гуми, за защита на зъбните колела в автомобили и за почистване реактивните двигатели на самолети.**

Млада клонка

Клонка с листни отпечатъци

Плод

69. Турска леска (*Corylus colurna* L.)
Семейство Брезови (Betulaceae)

Разпространение в България

Разпространение в света

Произход

Югоизточна Европа, Кавказ, Югозападна Азия.

Местообитания

В естествената си среда расте в смесени широколистни гори или в смесени широколистни и иглолистни гори. Разпространен е от морското равнище до 3300 m н.в.

69. Турска леска (*Corylus colurna* L.)
Семейство Брезови (Betulaceae)

Хабитус

Височина

До 20 (30) метра.

Диаметър на стъблото

До 1,7 метра.

Възраст

До 400 години.

Период на цъфтеж

Март-април.

Период на плодоносене

Август-септември. Започва да плододава на 10-годишна възраст.

Кора

69. Турска леска (*Corylus colurna* L.)
Семейство Брезови (Betulaceae)

Клонка с листа

Плодове с плодни обвивки

Приложение

Декоративно, лечебно, медоносно, техническо и хранително растение.

Природозащитен статут

Слабо засегнат (LC) според IUCN Red List.

Любопитни факти

1. **Терциерен реликт.**
2. **Притежава ценна дървесина, използвана в мебелната промишленост.**
3. **Семената, накиснати и смлени, се използват за получаване на растително мляко, подобно на кравето.**

Лист – долна повърхност

Плод

70. Полски клен (*Acer campestre* L.)
Семейство Сапиндусови (Sapindaceae)

Разпространение в България

Разпространение в света

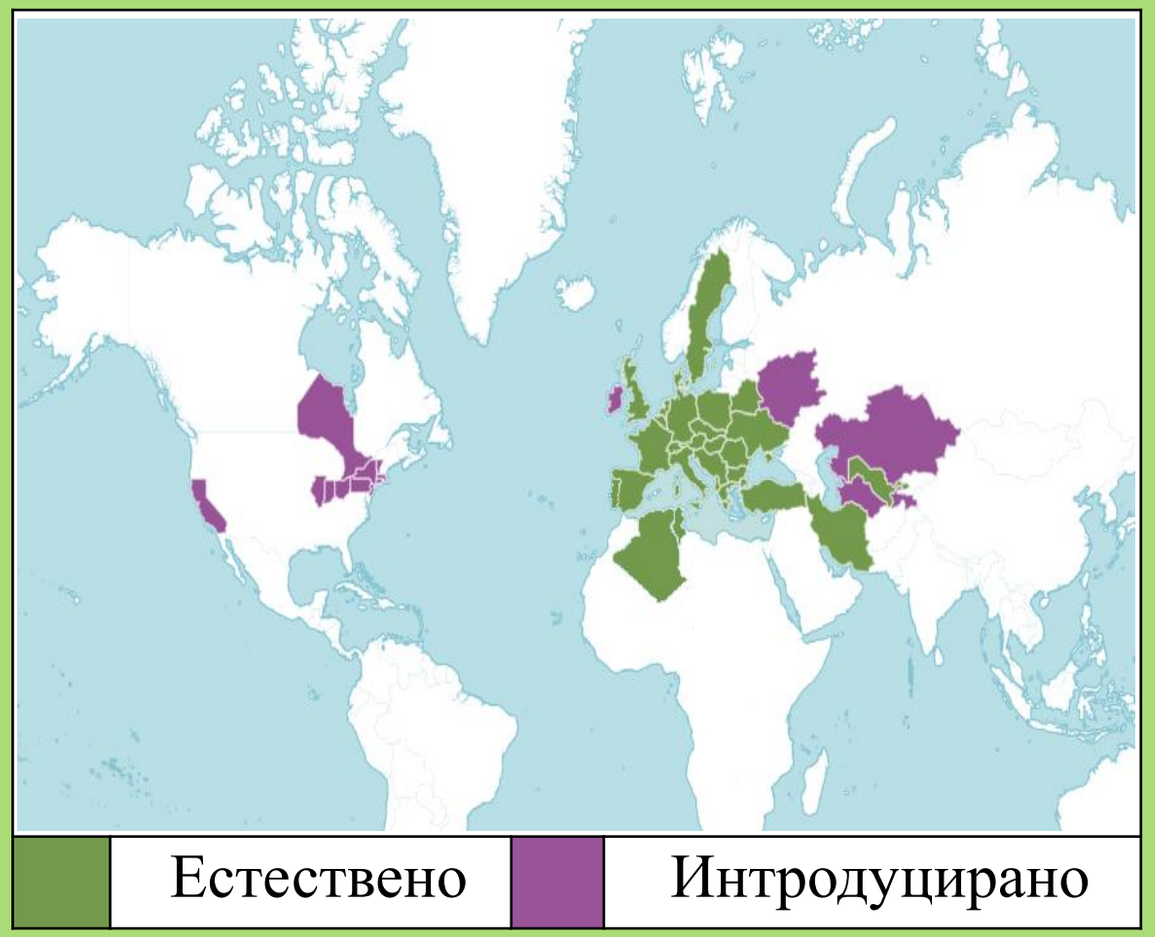

Произход

Европа, Кавказ, Западна Азия и Северозападна Африка.

Местообитания

Расте в мезофилни и ксерофилни смесени широколистни и дъбови гори, предимно върху варовикова скална основа. Разпространен е от морското равнище до 1600 m н.в.

70. Полски клен (*Acer campestre* L.)
Семейство Сапиндусови (Sapindaceae)

Хабитус

Височина

До 20-30 метра.

Диаметър на стъблото

До 0,9 метра.

Възраст

До 250-350 години.

Период на цъфтеж

Април-май.

Период на плодоносене

Август-септември. Започва да плододава на 20-годишна възраст.

Кора

70. Полски клен (*Acer campestre* L.)
Семейство Сапиндусови (Sapindaceae)

Лист – горна повърхност

Приложение

Горскостопанско, декоративно, лечебно, медоносно и фуражно растение.

Природозащитен статут

Слабо засегнат (LC) според IUCN Red List.

Цветове

Лист – долна повърхност

Любопитни факти

1. **Терциерен реликт.**
2. **Растението е подходящо като противоерозионно средство.**
3. **Дървесината се използва в производството на мебели.**
4. **В миналото опадалите листа са използвани за боядисване на тъкани в пурпурночервен цвят**
5. **Семената могат да се използват като ядки за храна.**

Плодове

71. Миризлива върба (*Elaeagnus angustifolia* L.)
Семейство Миризливовърбови (Elaeagnaceae)

Разпространение в България

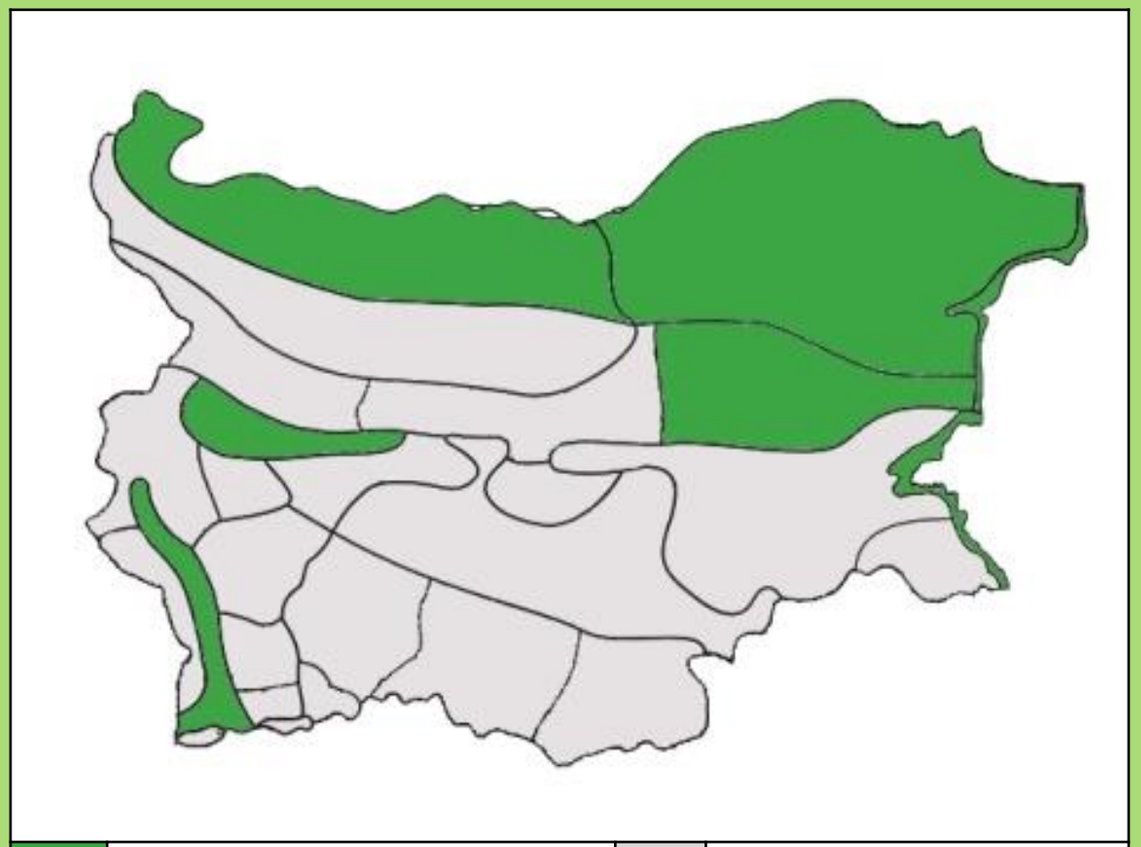

Разпространение в света

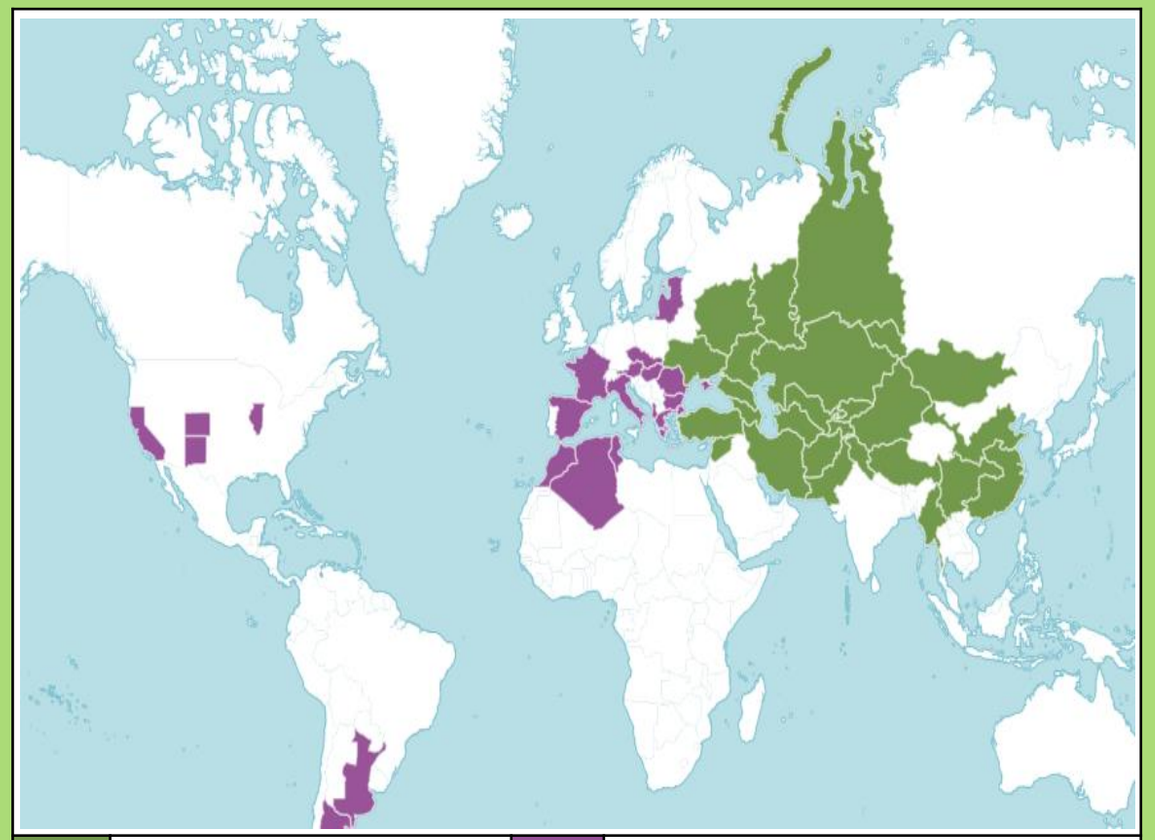

Произход

Централна и Югозападна Азия.

Местообитания

В естествената си среда расте основно по бреговете на реки, но обитава и по-сухи места, като сухи речни корита и планиски райони. Разпространен е от морското равнище до 2400 m н.в.

71. Миризлива върба (*Elaeagnus angustifolia* L.)
Семейство Миризливовърбови (Elaeagnaceae)

Хабитус

Височина

До 10 (15) метра.

Диаметър на стъблото

До 1 метър.

Възраст

До 100 години.

Период на цъфтеж

Май-юни.

Период на плодоносене

Август-септември. Започва да плододава на 3-5-годишна възраст.

Кора

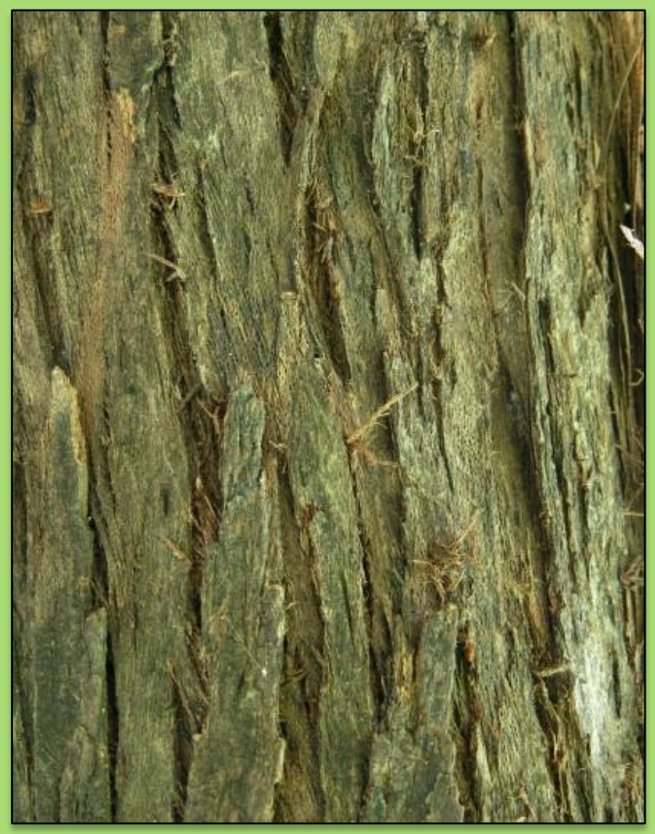

71. Миризлива върба (*Elaeagnus angustifolia* L.)
Семейство Миризливовърбови (Elaeagnaceae)

Клонка с листа

Приложение

Багрилно, декоративно, дъбилно, етеричномаслено, лечебно, медоносно, противоерозионно, фуражно и хранително растение.

Природозащитен статут

Слабо засегнат (LC) според IUCN Red List.

Цвят

Лист – долна повърхност

Любопитни факти

1. **Инвазивно растение извън ареала на естествено разпространение.**
2. **Дървесината се използва за изработването на музикални интсрументи.**
3. **От плодовете в Русия се приготвя особена напитка с вкус на вино и алкохолно съдържание като на ракия.**
4. **В Средна Азия плодовете са били ценна храна при преходите в пустините.**

Плодове

72. Японска дюля (*Chaenomeles japonica* (Thunb.) Lindl. ex Spach)
Семейство Розоцветни (Rosaceae)

Разпространение в България

Разпространение в света

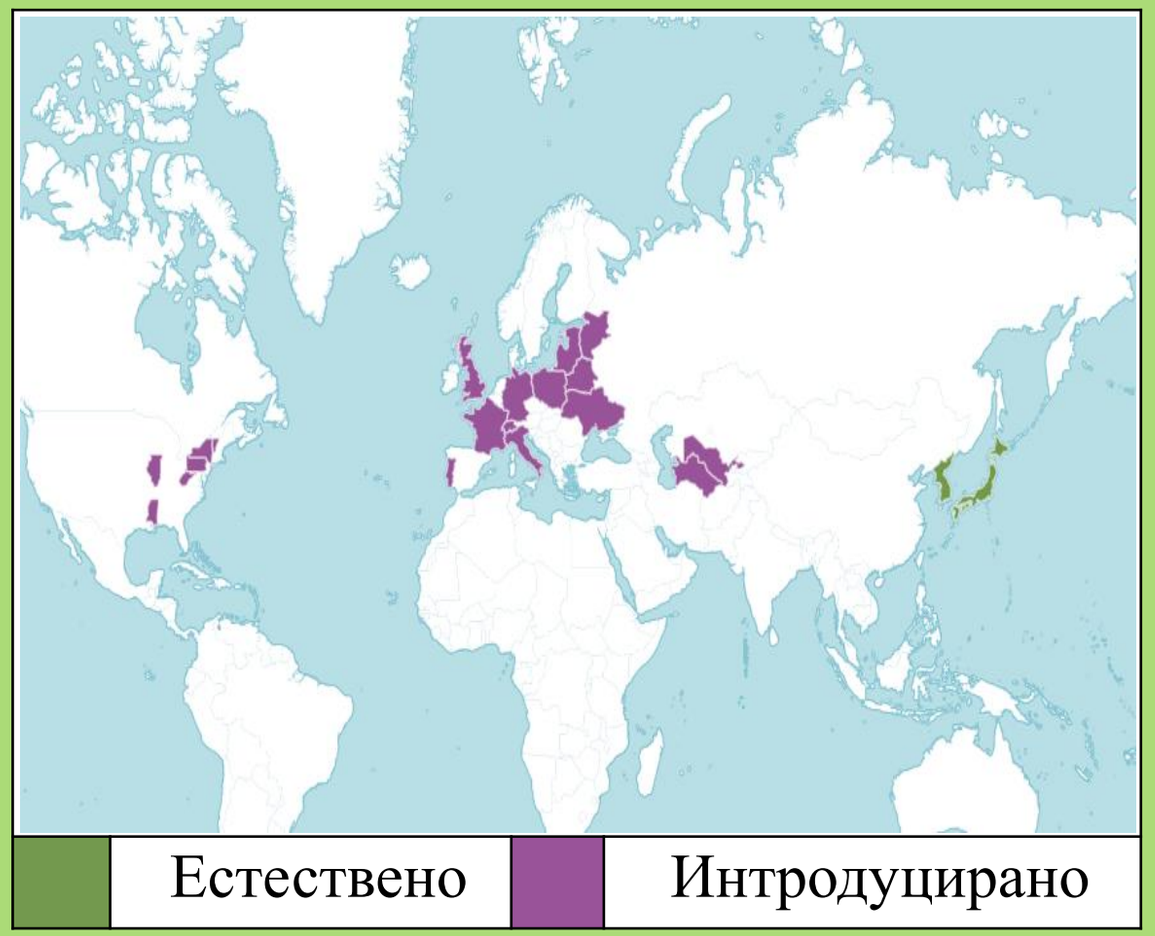

Произход

Китай и Япония.

Местообитания

В естествената си среда расте върху средно влажни, добре дренирани почви, на добре огряни от слънцето места, но понася и частично засенчване. Разпространен е от морското равнище до 600 m н.в.

72. Японска дюля (*Chaenomeles japonica* (Thunb.) Lindl. ex Spach)
Семейство Розоцветни (Rosaceae)

Хабитус

Височина

До 3 метра.

Диаметър на короната

До 2 метра.

Възраст

До 80 години.

Период на цъфтеж

Март-май.

Период на плодоносене

Септември-октомври. Започва да плододава на 3-4-годишна възраст.

Кора

72. Японска дюля (*Chaenomeles japonica* (Thunb.) Lindl. ex Spach)
Семейство Розоцветни (Rosaceae)

Лист с прилистници

Цвят

Приложение

Декоративно, медоносно и хранително растение.

Природозащитен статут

Няма.

Любопитни факти

1. **Плодовете са много кисели, но ароматни и придават силен приятен вкус на конфитюри и желета и като добавка към ябълков пай.**
2. **Сокът от плодовете е много ароматен, тръпчив като лимон и се използва за кулинарни цели.**

Клонка с цветове

Плод

73. Сребролистна липа (*Tilia tomentosa* Moench)
Семейство Слезови (Malvaceae)

Разпространение в България

Разпространение в света

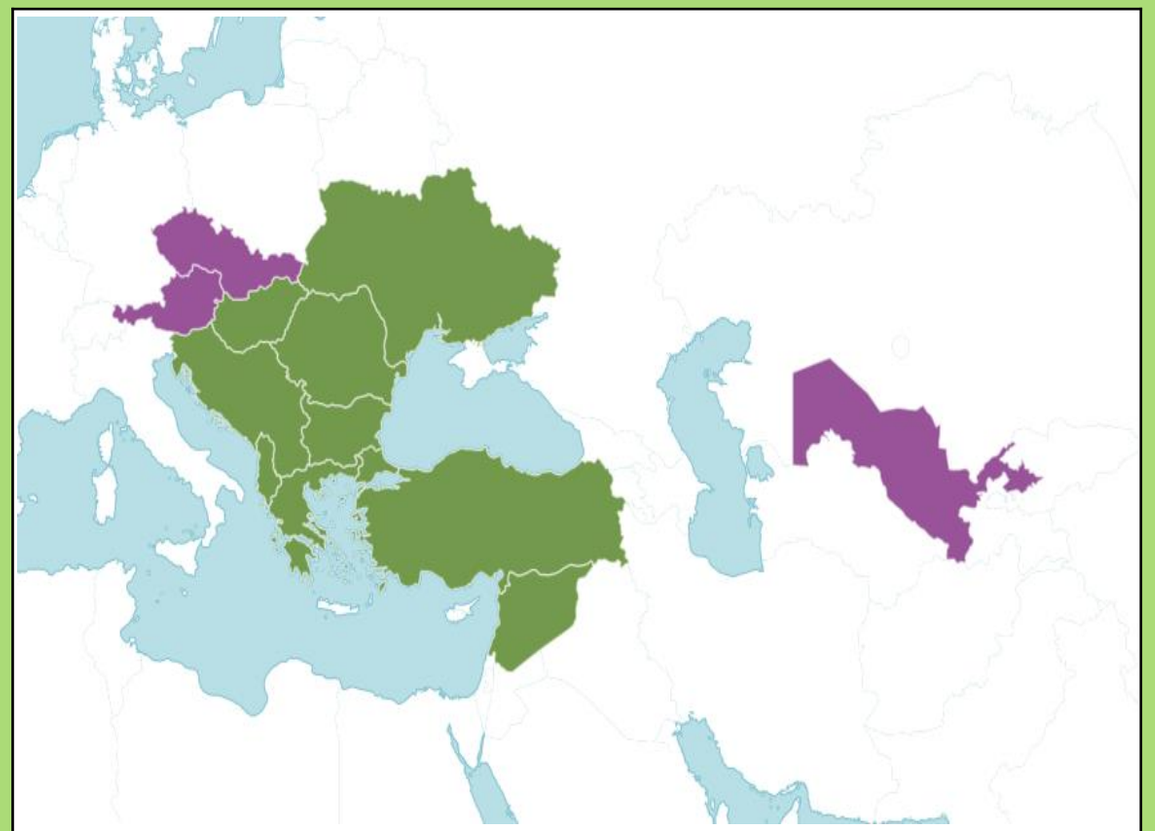

Произход

Югоизточна Европа и Турция.

Местообитания

В естествената си среда образува чисти или смесени с други широколистни видове гори. Разпространен е от 100 до 1500 m н.в.

73. Сребролистна липа (*Tilia tomentosa* Moench)
Семейство Слезови (Malvaceae)

Хабитус

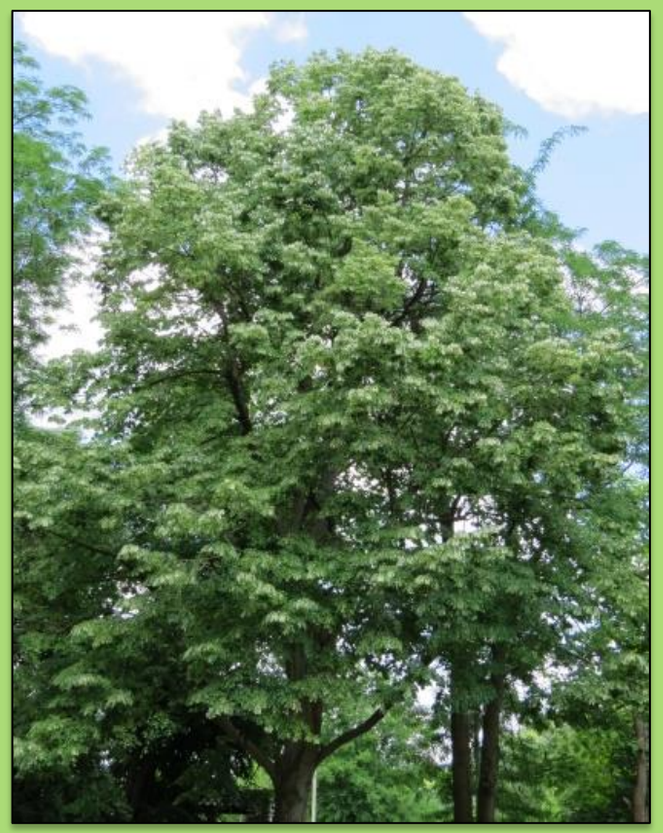

Височина

До 30 (35) метра.

Диаметър на стъблото

До 2 метра.

Възраст

До 1000 години.

Период на цъфтеж

Юни.

Период на плодоносене

Юли-септември. Започва да плододава на 12-15-годишна възраст.

Кора

73. Сребролистна липа (*Tilia tomentosa* Moench)
Семейство Слезови (Malvaceae)

Лист – горна повърхност

Лист – долна повърхност

Приложение

Багрилно, горскостопанско, декоративно, лечебно, медоносно и техническо растение.

Природозащитен статут

Слабо засегнат (LC) според IUCN Red List.

Любопитни факти

1. **В миналото дървесината е използвана за производството на изключително разнообразни предмети – от домашни съдове, играчки, музикални инструменти (пиана и арфи), до файтони и дори самолети. Липовият въглен е бил използван в медицината, изобразителното изкуство, производството на барут и прах за зъби.**
2. **Плодовете съдържат масло, което по свойства се доближава до най-качественото маслинено масло, а по вкус прилича на бадемовото масло.**

Цветове

Плодове

74. Маакиев нокът (*Lonicera maackii* (Rupr.) Maxim.)
Семейство Бъзови (Caprifoliaceae)

Разпространение в България

Разпространение в света

Произход

Източна Азия (Източен Китай, Корея, Япония, Монголия, Източна Русия).

Местообитания

В естествената си среда расте в покрайнините на широколистни гори и храстови местообитания, в наводнявани от реките равнини, по-рядко се среща по варовикови скали. Като инвазивен вид се среща в покрайнините на гори, в разредени гори и по крайбрежията на реки. Разпространен е от 100 до 3000 m н.в.

74. Маакиев нокът (*Lonicera maackii* (Rupr.) Maxim.)
Семейство Бъзови (Caprifoliaceae)

Хабитус

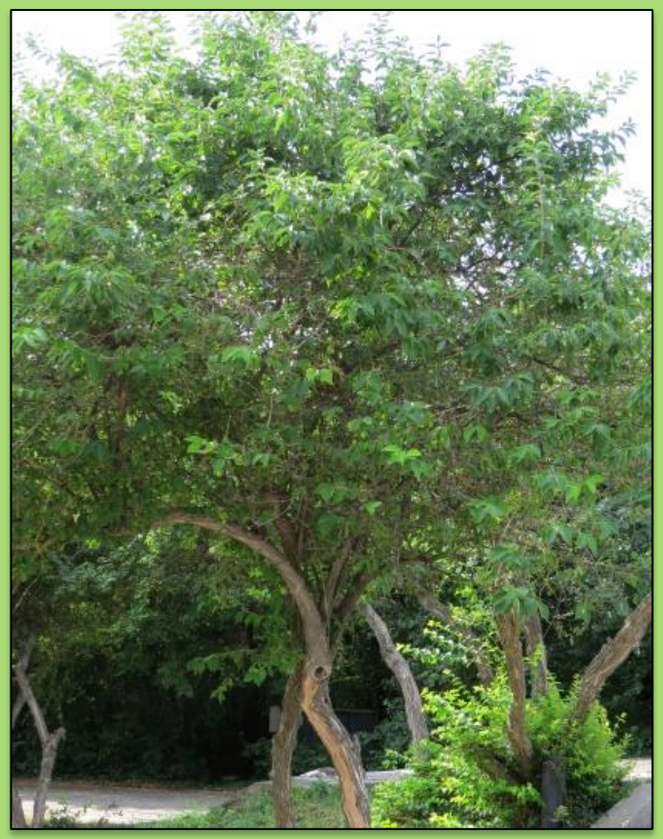

Височина

До 6 метра.

Диаметър на стъблото

До 0,1 метра.

Възраст

Няма данни.

Период на цъфтеж

Май-юни.

Кора

Период на плодоносене

Август-октомври. Започва да плододава на 3-5-годишна възраст.

74. Маакиев нокът (*Lonicera maackii* (Rupr.) Maxim.)
Семейство Бъзови (Caprifoliaceae)

Хабитус през есента

Плодове

Приложение

Декоративно и техническо растение.

Природозащитен статут

Критично застрашен в Япония по данни на Japan's Red List.

Любопитни факти

1. **Инвазивен вид в САЩ. Продажбата и засаждането му са забранени в някои щати на САЩ.**
2. **В Китай от цветовете се извлича етерично масло, а от стъблата се произвежда изкуствен памук.**

Лист – горна повърхност

Лист – долна повърхност

75. Див рожков (*Cercis siliquastrum* L.)
Семейство Бобови (Fabaceae)

Разпространение в България

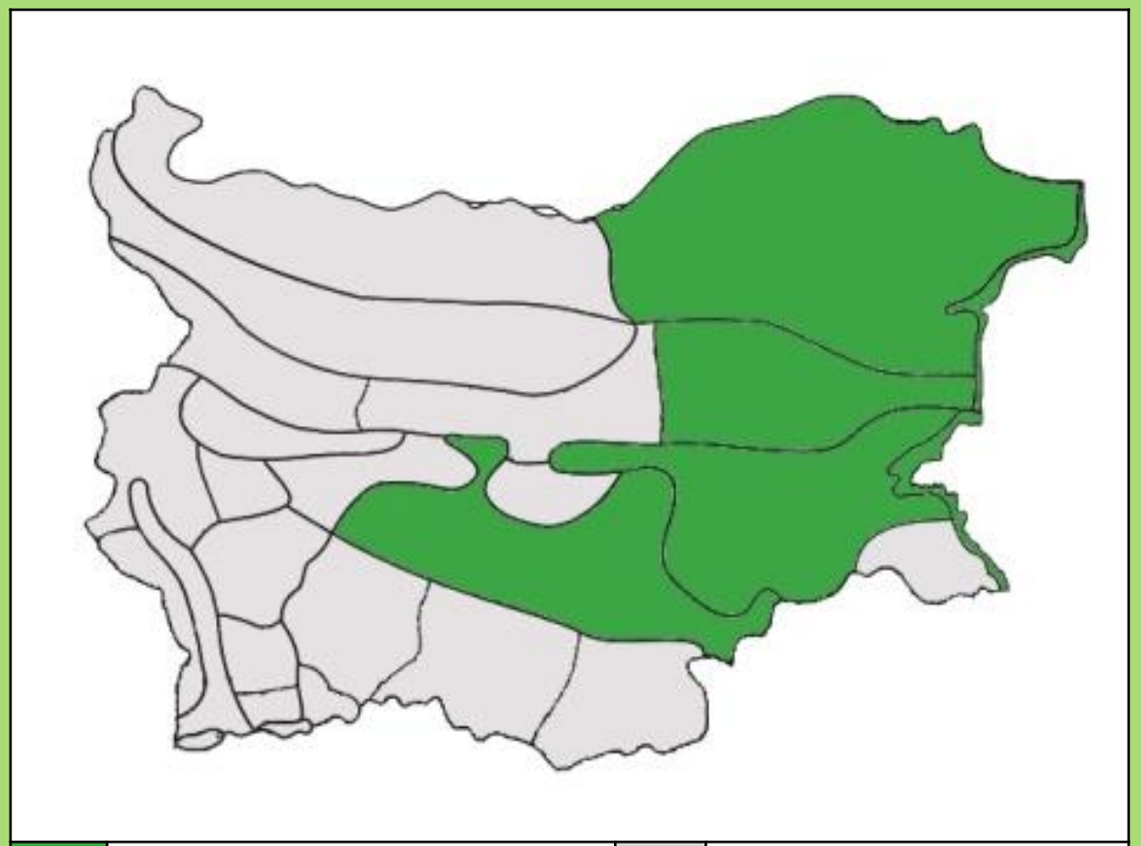

Разпространение в света

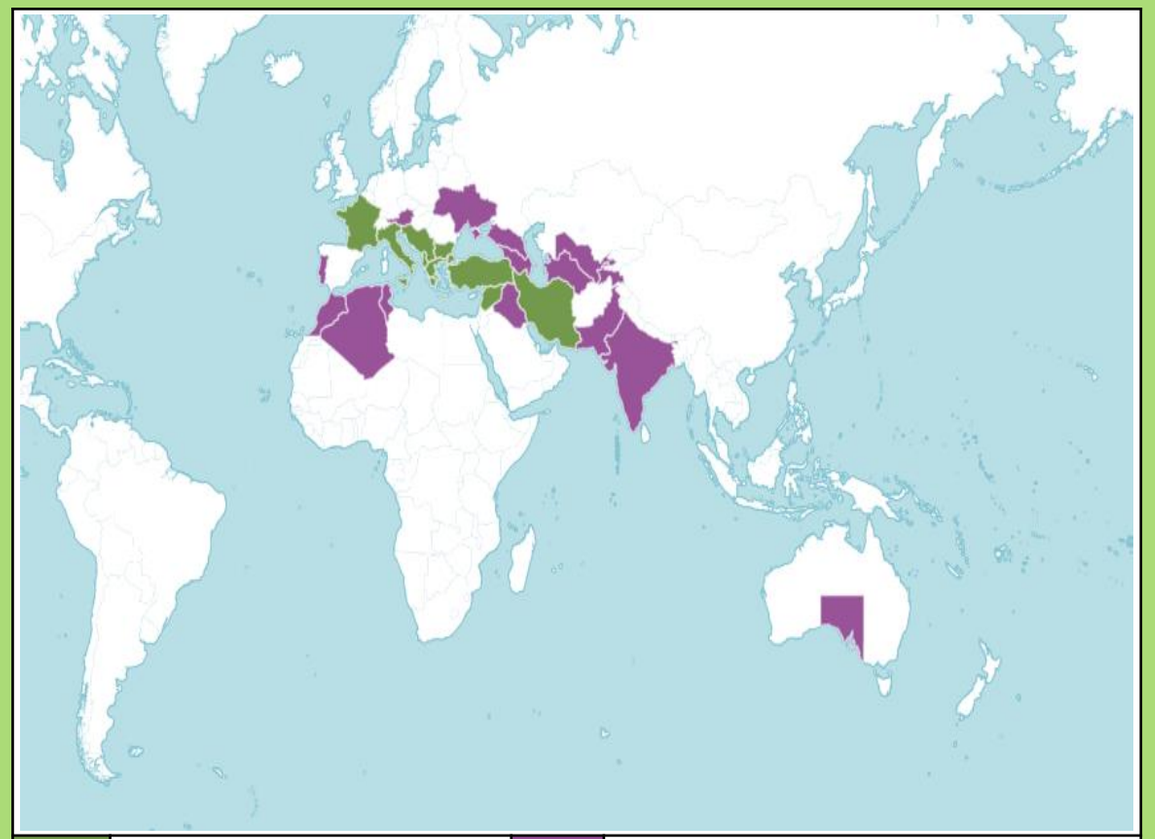

Произход

Средиземноморие, Мала Азия.

Местообитания

В естествената си среда расте по каменисти сухи склонове, често в маквисите, по бреговете на реки и потоци, в Израел видът често се среща по планински склонове. В България е разпространен в гори и храсталаци. Най-често расте в варовити почви. Разпространен е от морското равнище до 1000 m н.в.

75. Див рожков (*Cercis siliquastrum* L.)
Семейство Бобови (Fabaceae)

Кора

Височина

До 15 метра.

Диаметър на стъблото

До 0,5 метра.

Възраст

До 100 години.

Период на цъфтеж

Април-май.

Период на плодоносене

Юни-юли.

Започва да плододава на 4-5-годишна възраст.

Цветове

75. Див рожков (*Cercis siliquastrum* L.)
Семейство Бобови (Fabaceae)

Хабитус

Приложение

Декоративно, лечебно и медоносно растение.

Природозащитен статут

Слабо засегнат (LC) според IUCN Red List.

Плодове

Любопитни факти

Лист – горна повърхност

1. **Терциерен реликт.**
2. **Дървесината се използва за производство на фурнир.**
3. **Цветовете се използват за храна мариновани и като подправка.**
4. **Не трябва да се смесва с цариградския рожков (*Ceratonia siliqua*), чиито плодове се използват за храна.**

Лист – долна повърхност

76. Обикновен люляк (*Syringa vulgaris* L.)
Семейство Маслинови (Oleaceae)

Разпространение в България

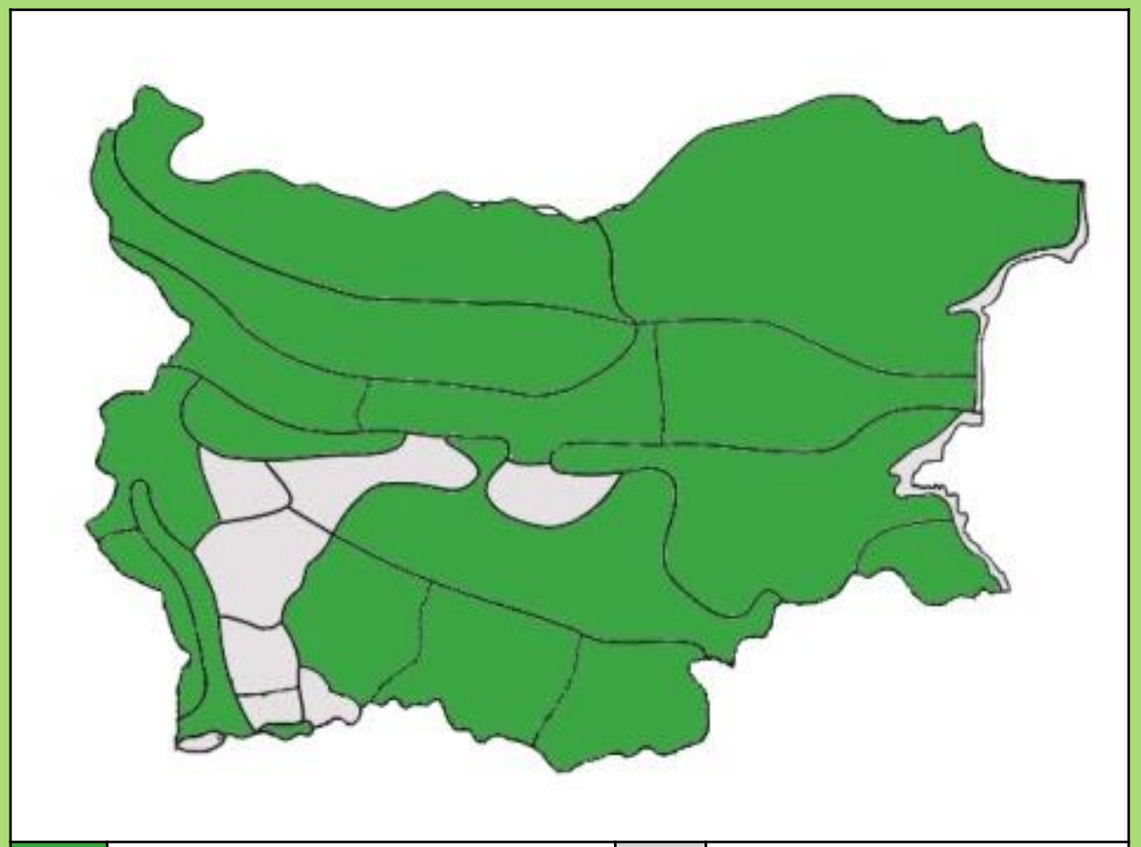

Разпространение в света

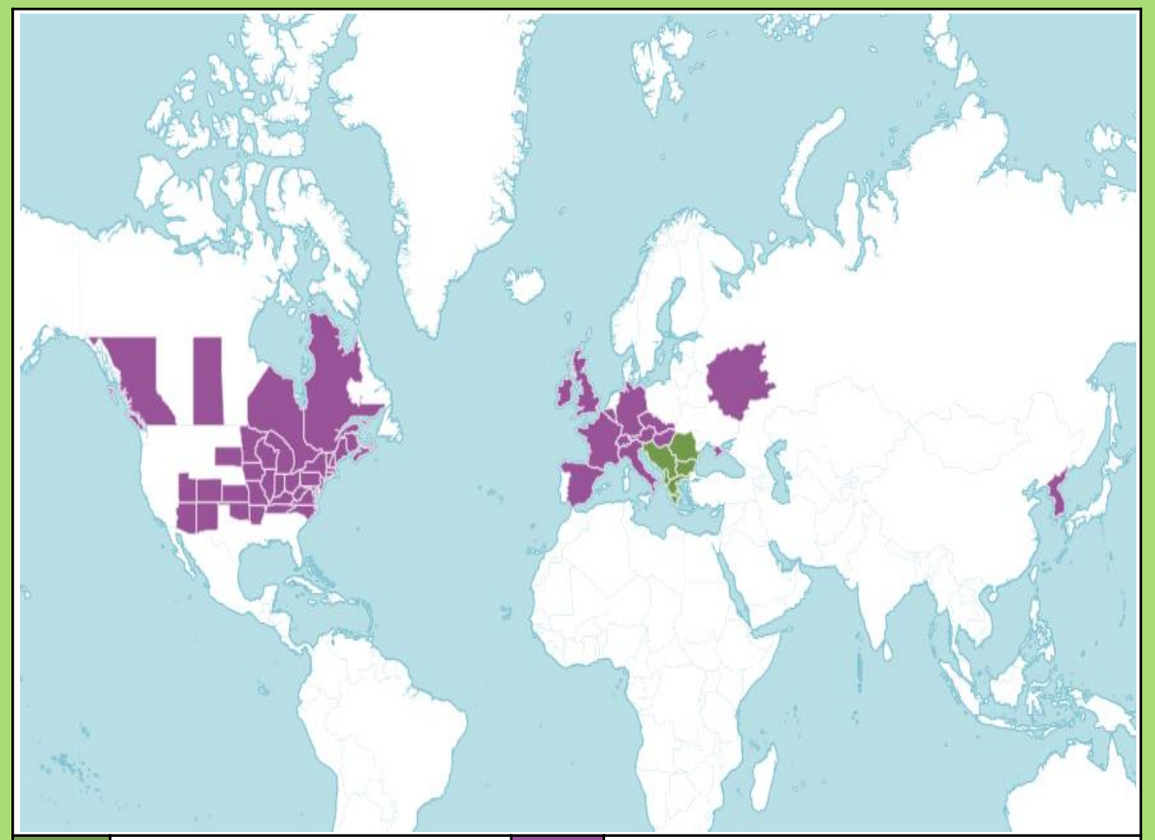

Произход

Югоизточна Европа.

Местообитания

В естествената си среда расте по сухи каменисти и скалисти места и в храстови местообитания, главно върху варовик. Разпространен е от морското равнище до 1400 m н.в.

76. Обикновен люляк (*Syringa vulgaris* L.)
Семейство Маслинови (Oleaceae)

Кора

Височина

До 10 метра.

Диаметър на стъблото

До 0,2 метра.

Възраст

До 100 (200) години.

Период на цъфтеж

Април-юни.

Плодове

Период на плодоносене

Август. Започва да плододава на 3-4-годишна възраст.

76. Обикновен люляк (*Syringa vulgaris* L.)
Семейство Маслинови (Oleaceae)

Хабитус

Приложение

Декоративно, етеричномаслено, лечебно и медоносно растение.

Природозащитен статут

Слабо засегнат (LC) според IUCN Red List.

Съцветие

Любопитни факти

1. **Терциерен реликт.**
2. **Латинското име идва от гр. syringa – в древногръцката митология една от нимфите-покровителки на дърветата и гр. vulgaris – обикновен.**
3. **Дървесината се използва за изработването на флейти.**
4. **Екстракт от цветовете се използва в парфюмерийната промишленост.**
5. **Известни са около 400 сорта.**

Лист – горна повърхност

Лист – долна повърхност

77. Хоризонтален котонеастер (*Cotoneaster horizontalis* Decne.)
Семейство Розоцветни (Rosaceae)

Разпространение в България

Разпространение в света

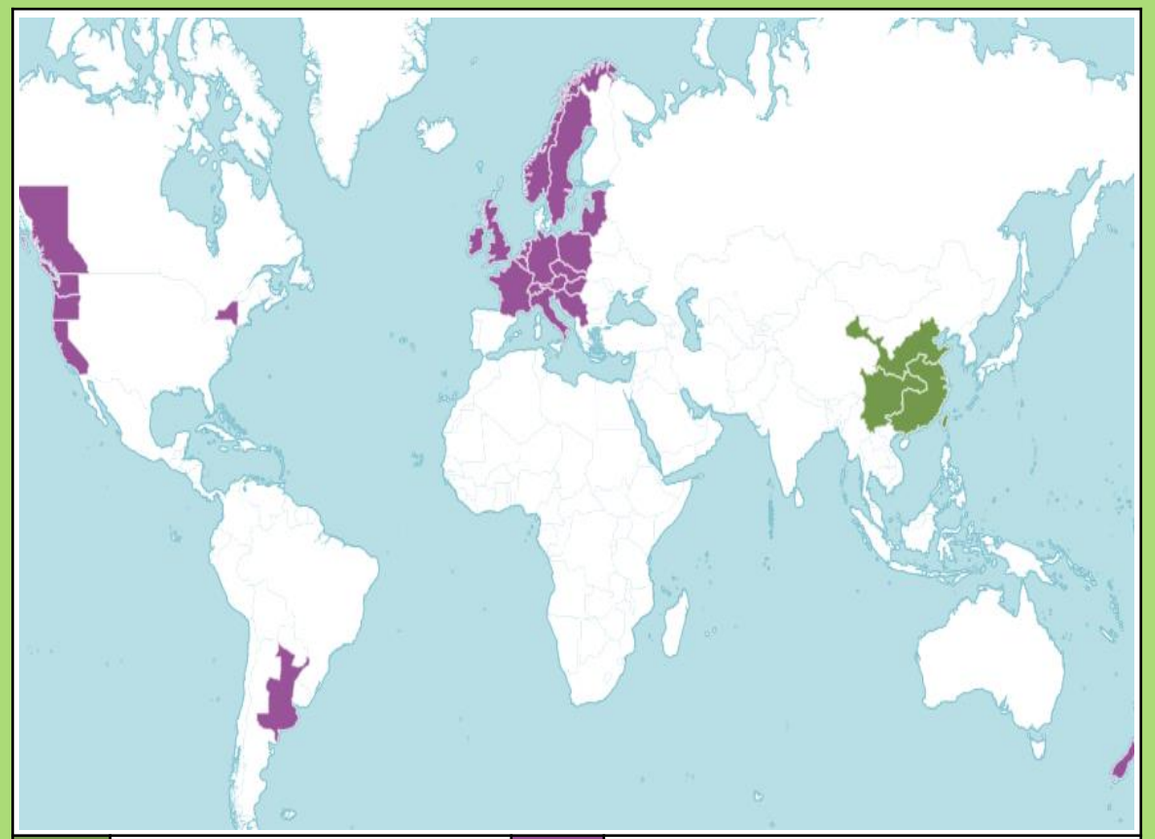

Произход

Западен Китай.

Местообитания

В естествената си среда расте в храсталаци, по скали и скалисти склонове в сухи планински райони. Разпространен е от 1500 до 3500 m н.в.

77. Хоризонтален котонеастер (*Cotoneaster horizontalis* Decne.)
Семейство Розоцветни (Rosaceae)

Лист – горна повърхност

Височина

До 1 метър.

Диаметър на короната

До 2 метра.

Възраст

До 25 години.

Период на цъфтеж

Май-юни.

Период на плодоносене

Август-септември. Започва да плододава на 3-4-годишна възраст.

Лист – долна повърхност

77. Хоризонтален котонеастер (*Cotoneaster horizontalis* Decne.)
Семейство Розоцветни (Rosaceae)

Хабитус

Клонка с листа

Приложение

Декоративно и медоносно растение.

Природозащитен статут

Няма.

Любопитни факти

1. **В някои европейски страни е обявен за инвазивен вид.**
2. **Подходящ за създаване на скални градини, алпинеуми, японски градини и за озеленяване на подпорни стени.**
3. **Препоръчва се за контрол на ерозията по наклонени терени.**

Клонка

Плодове

78. Обикновен орех (*Juglans regia* L.)
Семейство Орехови (Juglandaceae)

Разпространение в България

Разпространение в света

Произход

Балкански полуостров, Югозападна и Централна Азия.

Местообитания

Расте по чакълести, каменисти, влажни и топли места, често по бреговете на реки. Предпочита богати, дълбоки и влажни почви. Разпространен е от морското равнище до 3000 m н.в.

78. Обикновен орех (*Juglans regia* L.)
Семейство Орехови (Juglandaceae)

Хабитус

Височина

До 35 метра.

Диаметър на стъблото

До 2,5 метра.

Възраст

До 200 (1000) години.

Период на цъфтеж

Април-май.

Период на плодоносене

Септември-октомври. Започва да плододава на 8-годишна възраст.

Кора

78. Обикновен орех (*Juglans regia* L.)
Семейство Орехови (Juglandaceae)

Клонка с листа

Приложение

Багрилно, горскостопанско, декоративно, лечебно, медоносно, техническо и хранително растение.

Природозащитен статут

Слабо засегнат (LC) според IUCN Red List.

Женски цвят

Клонка с мъжки съцветия

Любопитни факти

1. **Терциерен реликт.**
2. **Един от най-ранните дървесни видове, използвани от хората за храна. Най-ранните сведения за използването му са от Персия (7 000 г. пр. Хр.).**
3. **До Първата световна война ореховото масло е широко използвано за храна. Сега намира приложение в парфюмерията за получаване на някои скъпи етерични масла.**

Плодове

79. Казашка хвойна (*Juniperus sabina* L.)
Семейство Кипарисови (Cupressaceae)

Разпространение в България

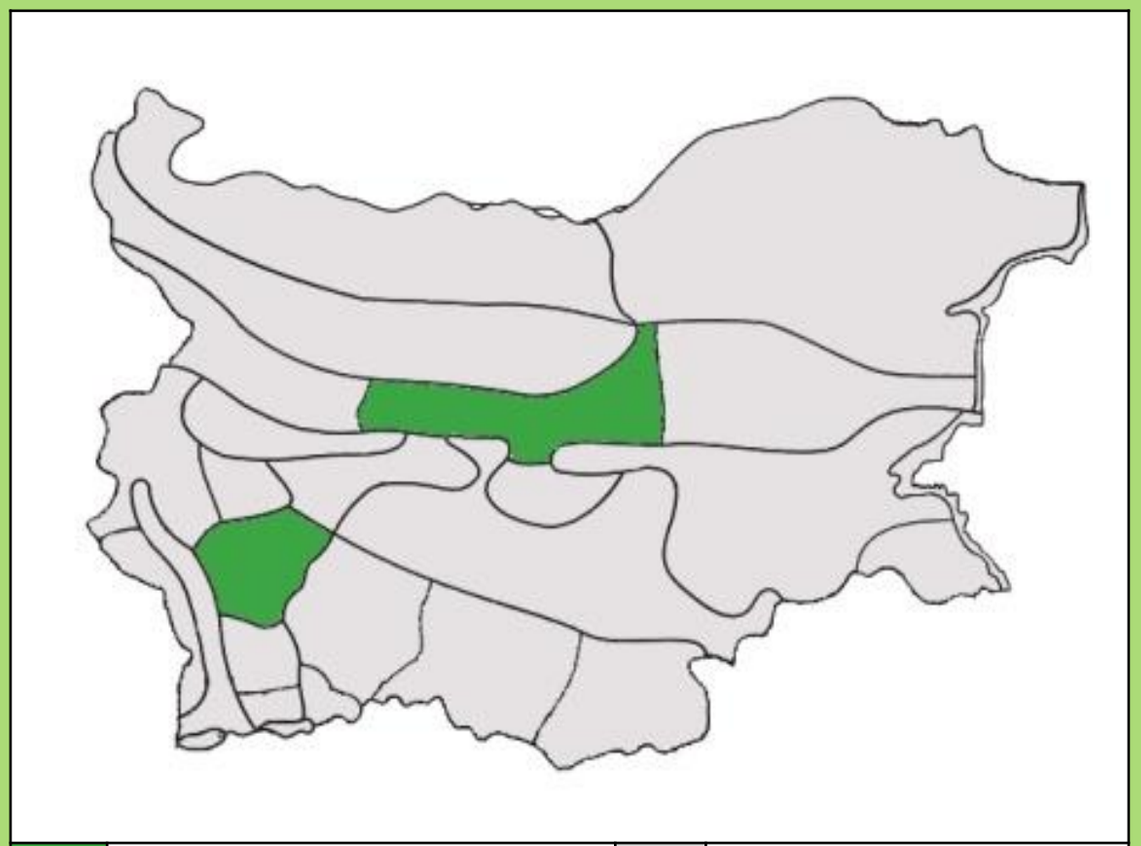

Разпространен | Не се среща

Разпространение в света

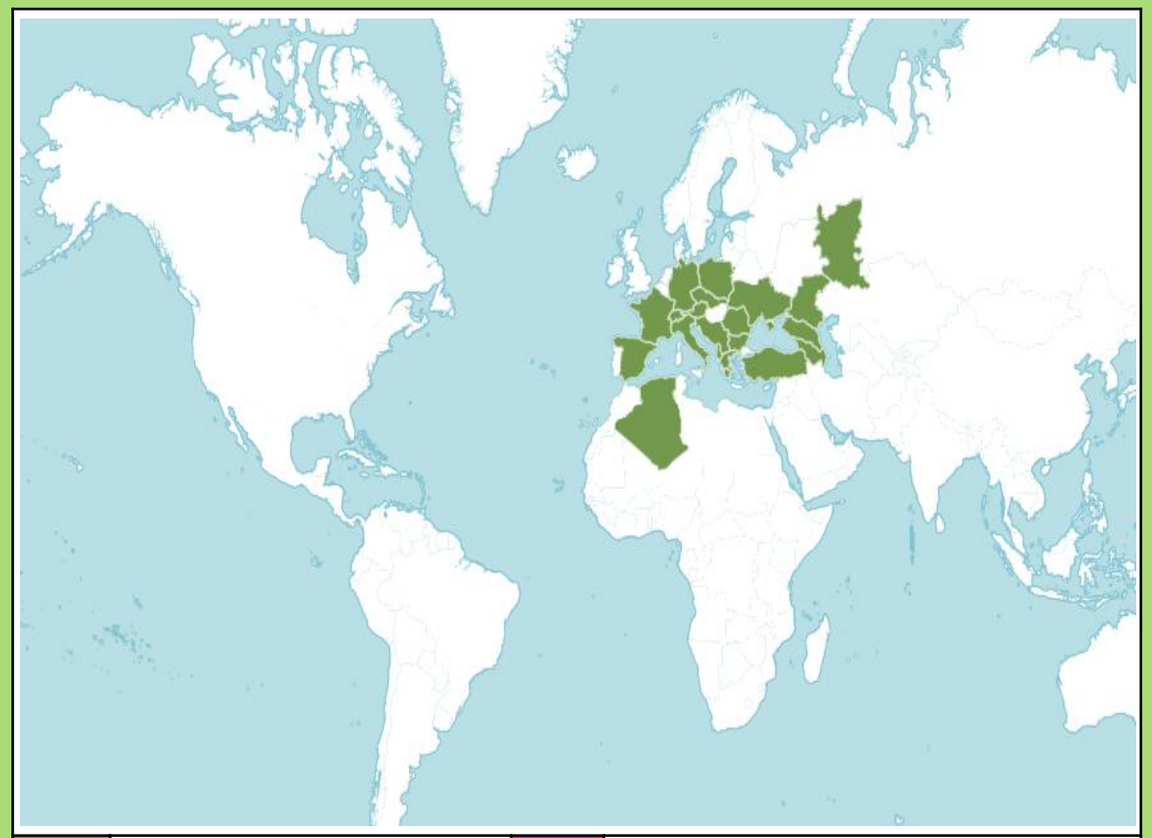

Естествено | Интродуцирано

Произход

Европа, Кавказ, Мала Азия, Сибир.

Местообитания

Среща се по сухи склонове, ливади и пасища в планините, на добре огряни от слънцето места. Разпространен е от 700 до 3300 m н.в.

79. Казашка хвойна (*Juniperus sabina* L.)
Семейство Кипарисови (Cupressaceae)

Хабитус

Височина

До 5 метра.

Диаметър на короната

До 3 метра.

Възраст

До 100 години.

Период на цъфтеж

Май-юни.

Клонка с листа

Период на зреене на шишарките

Октомври. Женските шишарки узряват на втората година.

79. Казашка хвойна (*Juniperus sabina* L.)
Семейство Кипарисови (Cupressaceae)

Местообитание

Приложение

Декоративно и лечебно растение.

Природозащитен статут

Слабо засегнат (LC) според IUCN Red List. Включен в Червена книга на Република България в категория “Застрашени” и в Закона за биологично разнообразие в Приложение 3 „Защитени видове”.

Мъжки шишарки

Стъбло

Любопитни факти

1. **Терциерен реликт.**
2. **Растението е отровно.**
3. **Дървесината традиционно се използва в Алпите за направата на бастуни.**
4. **Етеричното масло от листата и леторастите се използва в парфюмерията.**

Женски шишарки (галбули)

80. Трилистна птелея (*Ptelea trifoliata* L.)
Семейство Седефчеви (Rutaceae)

Разпространение в България

Разпространение в света

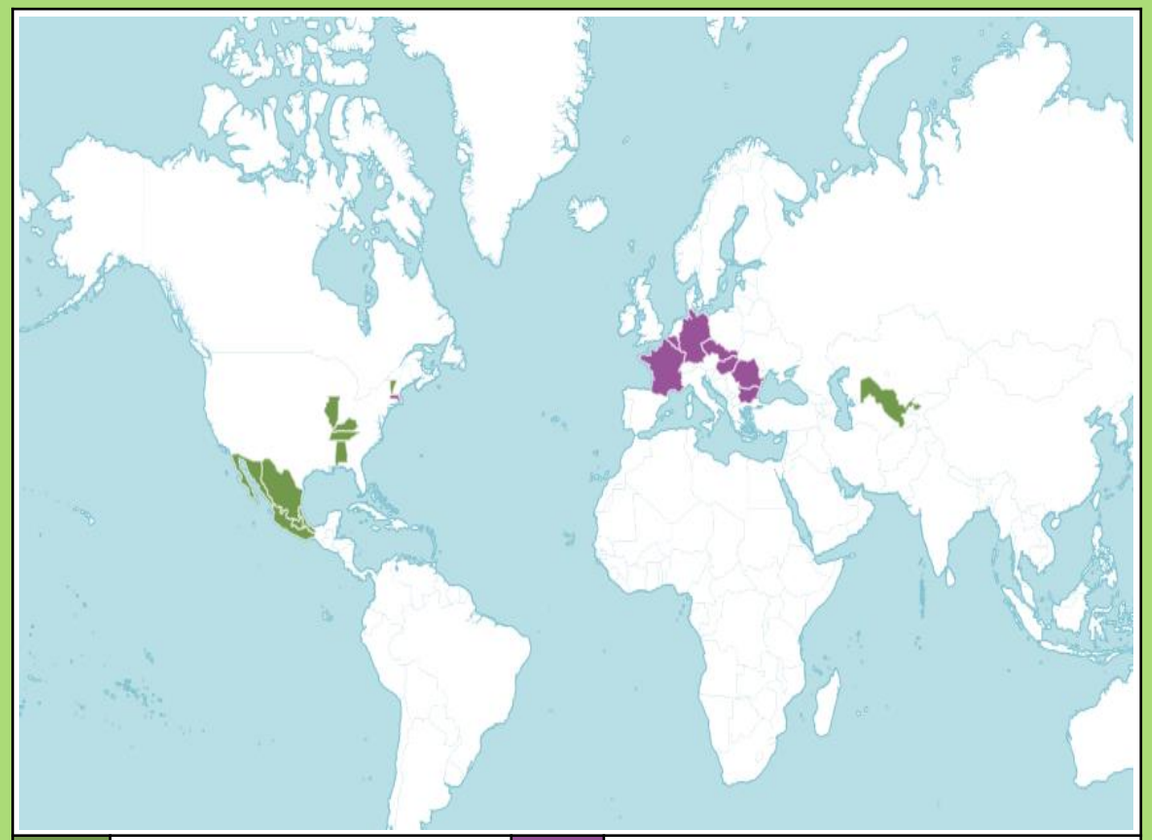

Произход

Северна Америка.

Местообитания

В естествената си среда расте по скалисти склонове, покрайнини на гори, по бреговете на реки. Разпространен е от 1000 до 2600 m н.в.

80. Трилистна птелея (*Ptelea trifoliata* L.)
Семейство Седефчеви (Rutaceae)

Хабитус

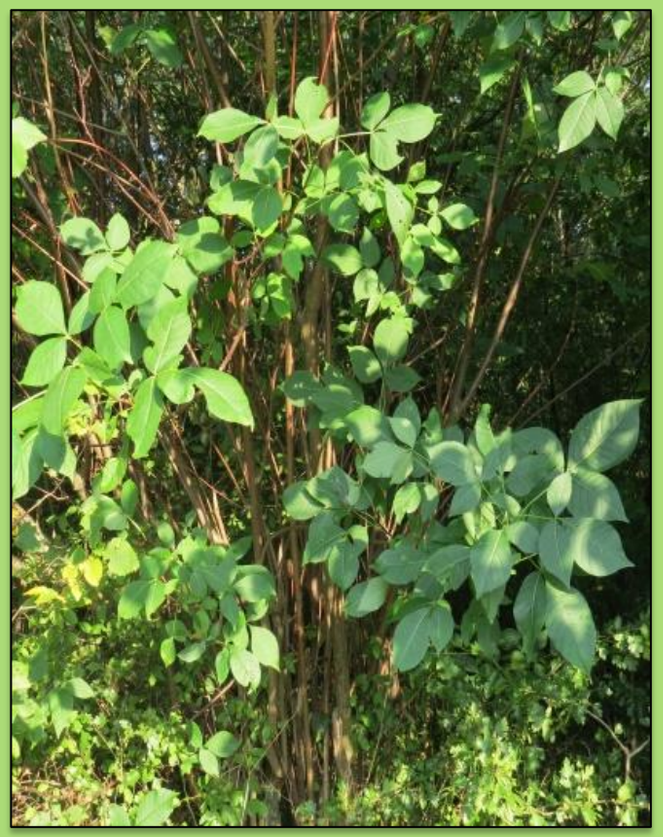

Височина

До 6 (8) метра.

Диаметър на короната

До 6 метра.

Възраст

До 150 години.

Период на цъфтеж

Май-юни.

Кора

Период на плодоносене

Октомври-ноември. Плодовете остават върху клоните през зимата.

80. Трилистна птелея (*Ptelea trifoliata* L.)
Семейство Седефчеви (Rutaceae)

Клонка с листа

Плодове

Приложение

Декоративно, лечебно и медоносно растение.

Природозащитен статут

Няма.

Любопитни факти

1. **Латинското име „Ptelea“ идва от гръцката дума за бряст, заради приликата между плодовете, а „trifoliata“ – от факта, че листата имат по 3 листчета.**
2. **Плодовете са силно горчиви и през 19 в. са използвани от германските имигранти в Тексас като заместител на хмела при приготвянето на бира.**
3. **Използва се като подправка от някои северноамерикански индиански племена.**

Лист – горна повърхност

Лист – долна повърхност

АЗБУЧЕН УКАЗАТЕЛ НА БЪЛГАРСКИТЕ ИМЕНА

Айлант
Албиция
Аморфа
Ароматен нокът
Бигнониева каталпа
Бодлив смърч
Бръшлян
Бял маргарит
Бяла ела
Веймутов бор
Величествена юка
Виргинска хвойна
Влакнест шмак
Гигантска секвоя
Гимнокладус
Гинкго
Джелолистна махония
Див рожков
Дойция
Дребнолистна липа
Дървовидна ружа
Западна копривка
Западна туйя
Източен платикладус
Испанска ела
Казашка хвойна
Керия
Китайски мехурник
Клек
Конски кестен
Кучешки дрян
Лавзонов лъжекипарис
Ливански кедър
Лъскав нокът
Маакиев нокът
Майски сняг
Мекиш
Миризлива върба
Обикновен кипарис
Обикновен люляк

АЗБУЧЕН УКАЗАТЕЛ НА БЪЛГАРСКИТЕ ИМЕНА

Обикновен орех
Обикновен смърч
Обикновен тис
Обикновена бреза
Обикновена хвойна
Овалнолистно птиче грозде
Офиколистна сорбария
Палмолистен клен
Планински ясен
Плачуща върба
Плътновлакнеста павловния
Полски бряст
Полски клен
Райска ябълка
Салкъм
Сребролистна липа
Трилистна птелея
Турска леска
Филаделфус
Форзиция
Хибриден чинар
Хималайски кедър
Хоризонтален котонеастер
Чемшир
Червен маргарит
Червена пираканта
Червенолистна слива
Черен бор
Черен орех
Черна топола
Черна черница
Четиритичинкова ракитовица
Шестил
Южна копривка
Юлиев кисел трън
Явор
Японска дюля
Японска софора
Японски чашкодрян
Ясенолистен клен

АЗБУЧЕН УКАЗАТЕЛ НА ЛАТИНСКИТЕ ИМЕНА

Abies alba **Mill.**
Abies concolor **(Gordon & Glend.) Lindl. ex Hildebr.**
Acer campestre **L.**
Acer negundo **L.**
Acer palmatum **Thunb.**
Acer platanoides **L.**
Acer pseudoplatanus **L.**
Acer tataricum **L.**
Aesculus hippocastanum **L.**
Ailanthus altissima **(Mill.) Swingle**
Albizia julibrissin **Durazz.**
Amorpha fruticosa **L.**
Berberis aquifolium **Pursh**
Berberis julianae **C.K.Schneid.**
Betula pendula **Roth**
Buxus sempervirens **L.**
Catalpa bignonioides **Walter**
Cedrus deodara **(Roxb. ex D.Don) G.Don**
Cedrus libani **A.Rich.**
Celtis australis **L.**
Celtis occidentalis **L.**
Cercis siliquastrum **L.**
Chaenomeles japonica **(Thunb.) Lindl.**
Chamaecyparis lawsoniana **(A.Murray bis) Parl.**
Cornus sanguinea **L.**
Corylus colurna **L.**
Cotoneaster horizontalis **Decne.**
Cupressus sempervirens **L.**
Deutzia crenata **Siebold & Zucc.**
Diospyros kaki **L.**
Elaeagnus angustifolia **L.**
Euonymus japonicus **Thunb.**
Forsythia suspensa **Vahl**
Fraxinus excelsior **L.**
Ginkgo biloba **L.**
Gymnocladus dioicus **(L.) K.Koch**

АЗБУЧЕН УКАЗАТЕЛ НА ЛАТИНСКИТЕ ИМЕНА

***Hedera helix* L.**
***Hibiscus syriacus* L.**
***Juglans nigra* L.**
***Juglans regia* L.**
***Juniperus communis* L.**
***Juniperus sabina* L.**
***Juniperus virginiana* L.**
***Kerria japonica* (L.) DC.**
***Koelreuteria paniculata* Laxm.**
***Ligustrum ovalifolium* Hassk.**
***Lonicera fragrantissima* Lindl. & Paxton**
***Lonicera maackii* (Rupr.) Maxim.**
***Lonicera nitida* E.H.Wilson**
***Morus nigra* L.**
***Paulownia tomentosa* (Thunb.) Steud.**
***Philadelphus coronarius* L.**
***Picea abies* (L.) H.Karst.**
***Picea pungens* Engelm.**
***Pinus mugo* Turra**
***Pinus nigra* Aiton**
***Pinus strobus* L.**
***Platanus hybrida* Brot.**
***Platycladus orientalis* (L.) Franco**
***Populus nigra* L.**
***Prunus cerasifera* var. *atropurpurea* H.Jaeger**
***Ptelea trifoliata* L.**
***Pyracantha coccinea* M.Roem.**
***Rhus typhina* L.**
***Robinia pseudoacacia* L.**
***Salix babylonica* L.**
***Sequoiadendron giganteum* (Lindl.) J.Buchholz**
***Sorbaria sorbifolia* (L.) A.Braun**
***Spiraea x vanhouttei* (Briot) Carr.**
***Styphnolobium japonicum* (L.) Schott**
***Symphoricarpos albus* (L.) S.F.Blake**

АЗБУЧЕН УКАЗАТЕЛ НА ЛАТИНСКИТЕ ИМЕНА

***Symphoricarpos orbiculata* Moench**
***Syringa vulgaris* L.**
***Tamarix tetrandra* Pall. ex M.Bieb.**
***Taxus baccata* L.**
***Thuja occidentalis* L.**
***Tilia cordata* Mill.**
***Tilia tomentosa* Moench ex Spach**
***Ulmus minor* Mill.**
***Yucca gloriosa* L.**

ЛИТЕРАТУРА

1. Асьов Б., А. Петрова, Д. Димитров, Р. Василев, Конспект на висшата флора на България. Хорология и флорни елементи, Българска фондация “Биоразнообразие”, С., 2012.
2. Делипавлов Д., И. Чешмеджиев, М. Попова, Д. Терзийски, И. Ковачев, Определител на растенията в България, Акад. изд. на АУ – Пловдив, Пловдив, 2011.
3. Закон за биологичното разнообразие, Обн. ДВ. бр. 77 от 9 август 2002 г., с. 9–42. Посл. изм. и доп. ДВ. бр. 98 от 27 ноември 2018 г.
4. Пеев Д. и др. (ред.), Червена книга на Република България. Том 1. Растения и гъби, ИБЕИ – БАН & МОСВ, С., 2015.
5. European Forest Genetic Resources Programme,
6. http://www.euforgen.org/species/
7. Fire Effects Information System, https://www.feis-crs.org/feis/
8. Flora Italiana, http://luirig.altervista.org/flora/taxa/floraindice.php
9. Invasive Species Compendium, https://www.cabi.org/isc/
10. Monumental Trees, https://www.monumentaltrees.com/en/trees/
11. Pixabay, https://pixabay.com/bg/photos/
12. Plants For A Future, https://pfaf.org/user/Default.aspx
13. Rozendale Agroforestry Database, https://rozendale.com/index.php/plantsall
14. The Balkan Ecology Project, http://www.balkep.org/

ЛИТЕРАТУРА

15. **The European Network on Invasive Alien Species (NOBANIS), https://www.nobanis.org/**
16. **The Gymnosperm Database, https://www.conifers.org/**
17. **The International Union for Conservation of Nature's Red List of Threatened Species, https://www.iucnredlist.org/**
18. **The National Parks of Sweden, http://www.nationalparksofsweden.se**
19. **The Plants Database, USDA, Natural Resources Conservation Service, https://plants.sc.egov.usda.gov/java/**
20. **The Plants of the World Online portal, Kew Science, http://powo.science.kew.org/**
21. **The Useful Temperate Plants Database, http://temperate.theferns.info/**
22. **The Wood Database, https://www.wood-database.com/**
23. **Wikipedia, https://en.wikipedia.org/wiki/**
24. **World Agroforestry Centre, Agroforestree database, http://old.worldagroforestry.org/treedb/**
25. **Zahariev D., Biodiversity of relict vascular plants in Bulgaria, International Journal of Research Studies in Biosciences 4 (1): 38–51, 2016.**